

Veselības ministrija

Brīvības iela 72. Rīga. LV-1011. tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts vm@vm.gov.lv, www.vm.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr.01-11/3616
Uz 10.09.2015. Nr.622.12/1-179-12/15 un
14.09.2015. Nr.622.12/1-185-12/15

Saeimas kancelejai

Par Saeimas deputātu jautājumiem

Ar Saeimas kancelejas 2015.gada 10.septembra vēstuli Nr. 622.12/1-179-12/15 un 2015.gada 14.septembra vēstuli Nr. 622.12/1-185-12/15 esmu saņēmis pieprasījumu līdz š.g. 16.septembra plkst.17:00 sniegt atbildes rakstveidā, bet 17.martā plkst. 17:00 mutvārdos uz Saeimas deputātu jautājumiem par E-veselības projektu ieviešanu saistībā ar 2015.gada 8.septembrī Valsts kontroles publiskoto revīzijas ziņojumu „Vai projekts „E-veselība Latvijā” ir solis pareizajā virzienā?”.

Atbilstoši Jūsu uzdotajiem jautājumiem un informācijas pieprasījumam, nosūtu Jums izvērtēšanai atbildes rakstveidā. Apliecinot e-veselības projekta būtisko nozīmi ārstniecības procesa efektivitātes un kvalitātes uzlabošanā, kā arī veselības nozares racionālas pārvaldības un uzraudzības nodrošināšanā, labprāt sniegšu atbildes uz Jūsu uzdotajiem jautājumiem mutvārdos. Tomēr ņemot vērā, saplānoto manu darba laika grafiku, informēju, ka š.g. 17.septembrī nevarēšu ierasties uz atbilžu sniegšanu mutvārdos.

1.jautājums. *Pēc revīzijas ziņojuma publiskošanas Jūs mēdijiem esat paudis, ka par projekta neveiksmēm atbildīgās institūcijas ir Veselības ministrija un Nacionālais veselības dienests kopumā. Kuras Veselības ministrijas un Nacionālā veselības dienesta konkrētas amatpersonas (politiskās un administratīvās/ierēdniecības) ir atbildīgas par valsts budžeta līdzekļu neekonomisku izmantošanu? Kādas amatpersonas ir sauktas pie atbildības, tajā skaitā par amatpersonu darbību vai bezdarbību? Ja līdz šim tas nav novērtēts un noteikts, tad kādā termiņā tas tiks izdarīts?*

SAEIMAS KANCELEJA

16 -09- 2015

Nr. 1/194- 12/15 Plkst. 17 20

Pirms vēl Valsts kontrole publiskoja (2015.gada 8.septembrī) revīzijas ziņojumu „Vai projekts „E-veselība Latvijā” ir solis pareizajā virzienā?”, ar Veselības ministrijas rīkojumu jau 2015.gada 17.jūlijā tika uzsākta dienesta pārbaude par Eiropas Savienības fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda e-Veselības projektu ieviešanu. Dienesta pārbaudes mērķis ir noskaidrot e-veselības projektu vadības un kontroles pasākumu atbilstību un izvērtēt attiecīgo pārvaldes amatpersonu rīcību, tai skaitā projektu plānošanas posmā, iepirkumu dokumentācijas un tehnisko specifikāciju izstrādes posmā, līgumu izpildes un nodevumu izvērtēšanas un pieņemšanas posmā, ārējo konsultantu piesaistē, starpinstitutionu sadarbības ietvaros un e-Veselības lietojamības veicināšanas nodrošināšanā.

Saskaņā ar rīkojumu, ziņojums par dienesta pārbaudes rezultātiem ir jāiesniedz ministram līdz 2015.gada 17.septembrim.

2.jautājums. *Pēc revīzijas ziņojuma publiskošanas Jūs medijiem esat paudis, ka vainīgo nemeklēsiet. Kā, Jūsprāt, Veselības ministrija nodrošinās Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 15.panta 2.daļā noteikto prasību izpildi, tas ir, „revidējamā vienība vai tās augstāka iestāde vai amatpersona piecu mēnešu laikā pēc tam, kad stājies spēkā Valsts kontroles lēmums par revīzijas ziņojuma apstiprināšanu, informē Valsts kontroli par šā panta pirmajā daļā minēto personu atbildības izvērtēšanas rezultātiem”?*

Saskaņā ar sniegto atbildi uz Jūsu pirmo jautājumu, Veselības ministrijā pašlaik tiek veikta dienesta pārbaude par Eiropas Savienības fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda e-Veselības projektu ieviešanu, kuras rezultāti man būs pieejami 2015.gada 17.septembrī.

3.jautājums. *Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumu Nr.286 „Veselības ministrijas nolikums” ministrija ir tieši pakļauta veselības ministram, un ministrs vada ministrijas darbu, tajā bez īpaša pilnvarojuma pārstāv ministriju, dod rīkojumus valsts sekretāram un ministrijas politiskajām personām. Kā Jūs vērtējat, kāda ir to veselība ministru atbildība, kas vadījuši Veselības ministriju e-Veselības projekta izstrādes laikā?*

Lai gan e-veselības projekts vēl nav pabeigts un e-veselības sistēma atrodas izstrādes stadijā, tomēr ir skaidrs, ka projekta un kopējās e-veselības politikas pārvaldība un ieviešanas uzraudzība ir bijusi nepietiekama. Par to liecina e-veselība sistēmas ieviešanas kavēšanās, nepilnības e-veselības politikas pārraudzībā un aktualizēšanā, tai skaitā plānotā un izlietotā finansējuma kontrolē, e-veselības sistēmas lietotāju (iedzīvotāju un veselības aprūpes profesionāļu) iesaistē, e-veselības informācijas sistēmas drošības pārvaldīšanā, kā arī izglītojošo un informatīvo pasākumu īstenošanā, lai skaidrotu un popularizētu e-veselības sistēmas nozīmi.

Vienlaicīgi jāņem vērā tas, ka e-veselības politikas ieviešanas pārvaldību un uzraudzību būtiski ietekmēja ekonomiskā krīze, kad kapacitāte projekta un e-veselības politikas ieviešana kopumā tika būtiski samazināta un tika veiktas reorganizācijas veselības nozares pārvaldē, mainot par e-veselības ieviešanu atbildīgās pārvaldes iestādes. Pēc Veselības ministrijas reorganizācijas 2009.gadā e-veselības ieviešanas funkcija tika nodota Veselības ekonomikas centram, bet no 2011.gada 1.novembra par e-veselības ieviešanu atbildīgā iestāde ir Nacionālais veselības dienests.

4.jautājums. *Pēc revīzijas ziņojuma publiskošanas Jūs esat arī paudis, ka e-veselības projekta pabeigšanai papildu nepieciešami vēl 36 miljonu euro. Kāds finanšu līdzekļu apjoms ir vajadzīgs, lai novērstu jau līdz šim konstatētās nepilnības?*

Nacionālais veselības dienests 2014.gadā ir pabeidzis trīs Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansētus e-veselības projektu īstenošanu (turpmāk - 1.kārtas projekti): 1) Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide, 1.posms; 2) Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referral) 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana; 3)Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides 1.posms.

Kā arī Nacionālais veselības dienests turpina realizēt Eiropas Reģionālās attīstības fonda projektu "E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība" (turpmāk – 2.kārtas projekts), ko plānots pabeigt līdz 2015.gada beigām. 2.kārtas projekta pabeigšanai papildus finansējums nav nepieciešams, projekta pabeigšanas aktivitātes tiek īstenotas esošo finanšu līdzekļu ietvaros. Tomēr finanšu līdzekļi ir nepieciešami 1.kārtas un 2.kārtas projektu ietvaros izveidotās sistēmas – Vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmas turpmākai attīstībai.

Viennozīmīgi 2014.-2020.gada struktūrfondu plānošanas periodā ir jāturpina e-veselības sistēmu attīstība, paplašinot e-veselības sistēmas funkcionalitāšu klāstu iedzīvotājiem un ārstniecības iestādēm. Līdz ar to nepieciešam izstrādāt risinājumu e-veselības sistēmas datu apmaiņai ar nodokļu informācijas sistēmu (lai nodrošinātu izdevumu par ārstniecību nodošanu nodokļu informācijas sistēmām un atvieglotu privātpersonām saziņu ar valsti un padarītu maksimāli ērtu un pieejamu attaisnoto izdevumu iekļaušanu gada ienākumu deklarācijās), kā arī izstrādāt risinājumus, lai nodrošinātu veikto vizuālās diagnostikas un laboratorisko izmeklējumu pieejamību e-veselība sistēmā; izveidot pacienta veselības aprūpes apmaksas procesu; izstrādāt lēmumu pieņemšanas rīkus ārstniecības personām, izveidot reto slimību informācijas uzkrāšanas funkcionalitāti un citus pasākumus, lai nodrošinātu kvalitatīvāku veselības aprūpi Latvijas iedzīvotājiem un efektīvu valsts budžeta līdzekļu izlietošanu.

Veselības ministrija ir apzinājusi, ka nepieciešamās investīcijas prioritāri īstenojamajiem informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) projektiem veselības nozarē ir ~ 24,3 milj.eiro.

5.jautājums. *Kuri e-veselības pakalpojumi tiks ieviesti no 2016.gada 1.janvāra, un vai šo pakalpojumu lietošana būs obligāta pakalpojumu sniedzējiem? Ja ar 2016.gada 1.janvāri netiks nodrošināta e-veselības projekta kvalitatīva funkcionēšana un programmu lietotāju apmācība, kāda būs Jūsu politiskā atbildība?*

Veselības ministrijai ir svarīgi panākt, ka e-veselības sistēma gan iedzīvotājiem, gan veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem un pārvaldes iestādēm ir ērti lietojama, un nodrošina pacientam iespējas īstenot gan savas tiesības, gan pienākumus attiecībā uz veselību.

E-veselības pakalpojumi tiek ieviesti saskaņā ar 2014.gada 11.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.134 „Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu”, ka ar 2016.gada 1.janvāri (līdz 2015.gada 31.decembrim ārstniecības iestādēm ir jānoslēdz līgums par iesaisti e-veselībā) obligāta kļūst e-veselības prioritāro moduļu izmantošana – e-recepte, darbnespējas lapas izrakstīšana, nosūtījumu pie ārsta – speciālista izrakstīšana, ārsta-speciālista nosūtījumu rezultātu sagatavošana un izraksta - epikrīzes sagatavošana.

Tomēr izvērtējot e-veselības sistēmas pašreizējo gatavību pilnvērtīgi uzsākt darbību, e-veselības pakalpojumi tiks ieviesti pakāpeniski. Līdz ar to Veselības ministrija virza pieņemšanai Ministru kabinetā grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr.134 nosakot, ka no 2016.gada 1.janvāra visām ārstniecības iestādēm būs obligāta recepšu un darbnespējas lapu elektroniska izsniegšana, savukārt pārējās e-veselības sistēmas funkcionalitātes būs pieejamas lietošanai, obligāto lietošanu pārceļot uz vēlāku laiku.

No 2015.gada oktobrī sadarbībā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru norisināsies elektronisko darbnespējas lapu ieviešanas pilotprojekts, kurā piedalīsies tās ārstniecības iestādes, kuras vēlēsies izmantot elektroniskās darbnespējas lapas funkcionalitāti jau pirms 2016.gada 1.janvāra.

Nacionālais veselības dienests pabeigs nepilnību un kļūdu novēršanu, kas tika konstatētas veselības informācijas sistēmas lietojamības testēšanā, kurā tika iesaistīti gan ārsti, gan farmaceiti, gan pacienti, un nekavējoties uzsāks visu izstrādāto e-veselības risinājumu akcepttestēšanu, lai ar 2015.gada oktobri varētu nodrošināt izstrādāto e-pakalpojumu pieejamību produkcijas jeb darba vidē. Vienlaicīgi Nacionālais veselības dienests līdz šā gada oktobrim veiks visas e-veselības informācijas sistēmas drošības auditu un pabeigs uzsāktu personas datu apstrādes reģistrāciju Datu valsts inspekcijā.

Līdz 2015.gada beigām Nacionālajam veselības dienestam būs aptaujas veidā jāpārlicinās par e-veselības informācijas sistēmas lietotāju gatavību uzsākt dabu un lietot pieejamos e-veselības pakalpojumus, kā arī veikt

informatīvus un izglītojošus pasākumus iedzīvotājiem un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem.

E-veselības sistēmai uzsākot darbu no 2016.gada 1.janvāra, tiks nodrošināts lietotāju atbalsta dienests, kas atbildēs telefoniski un e-pastā uz jautājumiem par sistēmas darbību, pieejamo funkcionalitāti un citiem jautājumiem, kas lietotājiem radīsies sistēmas izmantošanas laikā. Pieteikumu apstrādi un pieņemšanu plānots nodrošināt darba dienās, brīvdienās un svētku dienās laikā no 8:00 līdz 20:00, bet pārējā laikā paredzēta iespēja uzdot jautājumu ierakstīt, lai operators varētu atzvanīt darba laikā.

Pašlaik ir uzsākta iepirkuma procedūra veselības aprūpes profesionāļu mācībām, kas varētu sākties 2015.gada novembrī – decembrī, kur paredzēta gan teorētiska, gan praktiska e-veselības portāla apguve. Mācību grupas plānots organizēt Latvijas lielākajās pilsētās un mācības ir paredzētas gan ārstiem, gan ārstniecības atbalsta personām, gan farmaceitiem.

Sekmīgai e-veselības projektu ieviešanas uzraudzībai darbu turpinās 2015.gada janvārī Veselības ministrijā izveidotā e-veselības ieviešanas uzraudzības komiteja, kuras galvenās funkcijas ir regulāri pieprasot no projekta īstenotāja, Nacionālā veselības dienesta, informāciju (atskaites), nodrošināt sistemātisku informācijas apriti par e-veselības projektu ieviešanas gaitu, kā arī savas kompetences ietvaros, iesaistīties ar e-veselības projektu īstenošanu saistītu problēmjautājumu risināšanā.

6.jautājums. *Kā Jūs vērtējat, vai izstrādātā sistēma nodrošina personu sensitīvu datu aizsardzību, un e-veselības informācijas sistēmā pieejamās informācijas pamatotu izmantošanu?*

E-veselības sistēmas darbībā ir jāievēro šādi normatīvie akti: Informācijas tehnoloģiju drošības likums, Fizisko personu datu aizsardzības likums, Valsts informāciju sistēmu likums, Ministru kabineta 2005.gada 11.oktobra noteikumi Nr.764 „Valsts informācijas sistēmu vispārējās tehniskās prasības”, Ministru kabineta 2005.gada 11.oktobra noteikumi Nr.765 „Valsts informācijas sistēmu vispārējās drošības prasības”, Ministru kabineta 2012.gada 19.jūnija noteikumi Nr.421 „Valsts informācijas sistēmu savietotāju un integrēto valsts informācijas sistēmu aizsardzības prasības”, Ministru kabineta 2001.gada 30.janvāra noteikumi Nr.40 „Personas datu aizsardzības obligātās tehniskās un organizatoriskās prasības”, Ministru kabineta noteikumi Nr.134 „Noteikumi par vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmas darbību”.

Valsts kontrole revīzijā ir konstatējusi vairākus trūkumus e-veselības sistēmas datu drošības un fizisko personu datu aizsardzības jomā, tāpēc Veselības ministrija un Nacionālais veselības dienests veiks nepieciešamos pasākumus datu drošības un fizisko personu datu aizsardzības jomā atbilstoši Valsts kontroles ieteikumiem un to ieviešanas termiņiem, lai nodrošinātu sistēmā esošās informācijas datu drošību un augstu fizisko personas datu aizsardzību.

Pabeigtajām e-veselības sistēmas komponentēm, kas izvietotas testa vidē, ir veikts gan drošības audits, gan fizisko personu datu aizsardzības audits, savukārt, vēl izstrādē esošajām, kā arī visām komponentēm produkcijas vidē ir plānots veikt atkārtotu drošības auditu, lai Nacionālais veselības dienests gūtu pilnu pārliecību par produkcijas vidē pieejamo informācijas sistēmu iespējami augstāko personu datu aizsardzību. Tāpat Nacionālais veselības dienests pašlaik intensīvi strādā pie visu nepieciešamo drošības procedūru izveides un pilnveides, lai, uzsākot sistēmas darbināšanu produkcijas vidē, tiktu nodrošināta maksimāli iespējamā personu sensitīvo veselības datu aizsardzība. Atbilstoši Nacionālā veselības dienesta sniegtajai informācijai tiek plānota regulāra neatkarīgu drošības auditu veikšana.

Veselības ministrs

G.Belēvičs

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: posts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr. 1-1-7394
Uz 10.09.2015. Nr.622.12/1-180-12/15;
14.09.2015 Nr.622.12/1-187-12/15

**Latvijas Republikas
Saeimas kancelejai**

*Par atbilžu sniegšanu uz Saeimas
deputātu jautājumiem*

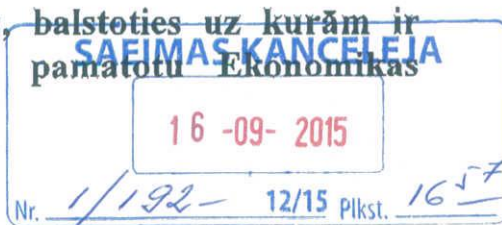
Atbildot uz Latvijas Republikas Saeimas kancelejas 2015.gada 14.septembra vēstuli Nr. 622.12/1-187-12/15, kurā norādīts, ka Saeimas Prezidijs ir izsludinājis deputātu jautājumu par straujāku gāzes tirgus liberalizāciju (jautājuma reģistra Nr.78/J12), uz kuru man jāsniedz atbildi mutvārdos, informēju, ka jau iepriekš saplānotais darba grafiks liedz iespēju man sniegt mutvārdu atbildes uz deputātu jautājumiem 2015.gada 17.septembrī.

Ekonomikas ministrija (turpmāk – ministrija), pamatojoties uz Saeimas kārtības rullja 121.pantu savas kompetences ietvaros sniedz šādu atbildi uz Latvijas Republikas Saeimas deputātu jautājumiem par straujāku gāzes tirgus liberalizāciju (jautājuma reģistra Nr.78/J12; 10.09.2015. vēstule Nr.622.12/1-180-12/15):

Sabiedriskā telpā plaši tiek atspoguļotas Ekonomikas ministrijas viedoklis par nepieciešamību īstenot straujāku Latvijas gāzes tirgus atvēršanu, nekā tas pašlaik noteikts spēkā esošajās Enerģētikas likuma normās.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas publiski pausto tā esot veikusi visu nepieciešamo, lai likumīgi un tiesiskā veidā varētu īstenot šādu gāzes tirgus liberalizāciju. Pamatojoties uz minēto, lūdzam sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Konkrēti kāda rīcība un izmaiņas normatīvajos aktos, kopš augšminēto normu apstiprināšanas Enerģētikas likumā, ir īstenojusi Ekonomikas ministrija, lai nodrošinātu šādu tirgus liberalizāciju juridiski pamatotā un tiesiski skaidrā veidā?
2. Konkrēti kuras ir tās normatīvo aktu normas, balstoties uz kurām ir iespējams nodrošināt tiesisku un juridiski pamatotu Ekonomikas

nosūtīts pa faksu
16. sept. 2015 plkst. 16.50

ministrijas piedāvāto gāzes tirgus liberalizāciju, un gāzes tirgotāju maiņu, pretstatā Enerģētikas likumā noteiktajiem termiņiem?

3. Vai Jūs kā ekonomikas ministre uzskatāt, ka Jūsu vadītās institūcijas kompetence un veikspēja enerģētikas jomā ir atbilstoša risināmajiem uzdevumiem? Ja jūs uzskatāt par atbilstošu, tad lūdzam paskaidrot, kāpēc Ekonomikas ministrija joprojām nav izpildījusi tai Enerģētikas likumā deleģēto uzdevumu – līdz 2014.gada 1.oktobrim sagatavot un virzīt apstiprināšanai likumam atbilstošus Ministru kabineta “gāzes piegādes un lietošanas noteikumus (kā to nosaka likuma 42.¹pants un pārejas noteikumu 34.punkts)?
4. Lūdzam informēt, balstoties uz kādām tiesību normām tiek īstenota dabas gāzes lietošana un piegāde, ja saskaņā ar Enerģētikas likuma, iepriekšējie Ministru kabineta apstiprinātie dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi bija piemērojami ne ilgāk kā līdz 2014.gada 30.septembrim, bet jauni noteikumi nav apstiprināti?
5. Vai Jūs uzskatāt, ka Ekonomikas ministrijas paustie apgalvojumu par sekmīgu straujāku gāzes tirgus liberalizācijas nodrošināšanu ir kompetenti un reālai situācijai atbilstoši? Ja atbilde ir apstiprinoša – lūdzam to pamatot.

Ministrija norāda, ka saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajā daļā noteikto valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Enerģētikas likuma nodaļā “Dabasgāzes apgādes sistēma” un likuma Pārejas noteikumu 31. un 32.punktā ir noteikts, ka atvērts dabasgāzes tirgus Latvijā sāk darboties ar 2017.gada 3.aprīli, ja agrāk nav iestājies viens no šādiem apstākļiem - Latvijas dabasgāzes sistēma ir tieši savienota ar jebkuras Eiropas Savienības dalībvalsts starpsavienoto dabasgāzes sistēmu, izņemot Igauniju, Lietuvu un Somiju un dominējošā piegādātāja daļa kopējā Latvijas dabasgāzes patēriņa nodrošināšanā ir mazāka par 75 procentiem.

Nemot vērā, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (turpmāk – Direktīva 2009/73/EK) paredz trīs iespējamus pārvades sistēmas operatora nodalīšanas modeļus, Ministru kabinets 2015.gada 3.martā sēdē lēma atbalstīt dabasgāzes pārvades sistēmas un uzglabāšanas operatora īpašumtiesību nodalīšanu ar 2017.gada 3.aprīli (pilna īpašuma tiesību nodalīšana), kā arī uzdeva ministrijai sagatavot nepieciešamo normatīvo aktu projektu paketi, lai varētu īstenot dabasgāzes pārvades operatora īpašumtiesību nodalīšanas modeli (prot. Nr.12 28§).

Ministrijas ieskatā tās uzdevums ir pēc iespējas ātrāka tiesiskā regulējuma sagatavošana, lai konsekvēnti īstenotu dabasgāzes tirgus reformu Latvijā un potenciāli efektīvākā veidā īstenotu dabasgāzes tirgus atvēršanu. Izpildot Ministru kabinetam doto uzdevumu, ministrija ir sagatavojusi likumprojektu “Grozījumi Enerģētikas likumā” (turpmāk – Likumprojekts), kuru Ministru kabinets 2015.gada

15.septembra sēdē lēma atbalstīt (detalizēti ar Likumprojektu var iepazīties Ministru kabineta mājaslapā: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40358163&mode=mk&date=2015-09-15>).

Likumprojektā iekļautas šādas normas:

- dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora nodalīšana no sadales un tirdzniecības darbībām;
- dabasgāzes sadales sistēmas operatora juridiskā, funkcionālā un darbības nodalīšana no tirdzniecības darbībām;
- dabasgāzes pārvades sistēmas un uzglabāšanas sistēmas operatoru, tostarp vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēma operatora pienākumi;
- regulatora pienākumi un tiesības, īstenojot dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru un uzglabāšanas sistēmas operatoru uzraudzību;
- obligātās prasības un kritēriji dabasgāzes pārvades sistēmas operatora un uzglabāšanas sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai;
- soda naudas piemērošana dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram likumā noteikto pienākumu nepildīšanas gadījumos;
- dabasgāzes sistēmas pieejas un lietošanas nosacījumi;
- dabasgāzes tirdzniecības pamatprincipi.

Ministrija vēlas uzsvērt, ka Likumprojektā noteiktie dabasgāzes tirgus reformas termiņi nav mainīti salīdzinājumā ar pašlaik Enerģētikas likumā noteiktajiem. Likumprojekts paredz divus galvenos termiņus pilnai dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora īpašumtiesību nodalīšanai:

- 2017. gada 3.aprīlis, kad jāizveido juridiski neatkarīga sabiedrība, kas nodrošina dabasgāzes pārvades sistēmas operatora un uzglabāšanas sistēmas operatora pakalpojumus un kuras īpašumā ir pārvades sistēmas aktīvi un kuras rīcībā ir Inčukalna pazemes gāzes krātuve (pieder vai tiek lietotas tās daļas), licences dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas pakalpojumu nodrošināšanai un kas ir apstiprināta kā pārvades sistēmas operators;
- 2017.gada 31.decembris, kad ir pilnībā jāpabeidz dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora īpašumtiesību nodalīšana, tas ir, jāpanāk situācija, kad pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators ir no AS „Latvijas Gāze” neatkarīga kapitālsabiedrība, kuras īpašnieki ne tieši, ne netieši nav saistīti ar AS „Latvijas Gāze” vai tās akcionāriem. Šāda prasība neattiecas uz finanšu institūcijām, kurām pieder akcijas vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatorā, kā arī energoapgādes komersantā, kurš nodarbojas ar dabasgāzes ražošanu vai tirdzniecību.

Nemot vērā, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operatora nodalīšana ir būtiskākais Direktīvā 2009/73/EK noteiktais uzdevums vienotā dabasgāzes tirgus izveidē, un to, ka izpildot Enerģētikas likuma 12.panta otrās daļas prasībās, dabasgāzes sadales sistēmas operatora iekšējā grāmatvedība jau ir nodalīta no tirdzniecības darbībām, lai nodrošinātu sekmīgu pārvades sistēmas operatora pilnu īpašumtiesību, nodalīšanu Likumprojektā tiek pagarināts laiks, līdz kuram jāveic sadale sistēmas operatora juridiskā un funkcionālā nodalīšana, no 2017.gada 3.aprīļa uz 2018.gada 1.janvāri.

Nodrošinot dabasgāzes tirgus atvēršanu, Likumprojekts paredz no

2017.gada 3.aprīļa visiem dabasgāzes lietotājiem tiesības brīvi izvēlēties dabasgāzes tirgotāju.

Mājsaimniecības lietotājiem, lai mazinātu sociālo spriedzi, ir paredzēta pakāpeniska tirgus atvēršana, tas ir, viņiem saglabātas tiesības neizmantojot iespēju kļūt par tirgus dalībnieku, lai brīvi izvēlētos enerģijas tirgotāju. Izmantojot tiesības nekļūt par tirgus dalībniekiem, mājsaimniecības lietotājiem tiks saglabāts saistītā lietotāja statuss un nodrošināta iespēja saņemt dabasgāzi par regulatora noteiktajiem tarifiem, nevis tirgus cenu. Šāds regulējums noteikts, pamatojoties uz Eiropas Savienības dokumentos un Eiropas Komisija paziņojumos nepārtraukti pausto viedokli par nepieciešamību īstenot mazaizsargāto lietotāju aizsardzību.

Dabasgāzes tirgus reforma Latvijā norit divos posmos. Dabasgāzes tirgus reformas pirmais posms paredzēja trešo pušu piekļuves nodrošināšanu Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmai. Līdz ar to saskaņā ar Enerģētikas likuma 42.¹panta trešo un ceturto daļu un likuma Pārejas noteikumu 15.punktu no 2014.gada 4.aprīļa dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram un dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas operatoram ir jānodrošina visiem sistēmas lietotājiem un pretendentiem, kuri to pieprasa, vienlīdzīgu un atklātu pieeju attiecīgajai sistēmai. Īstenojot Enerģētikas likuma 15.panta septītajā daļā noteikto pienākumu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padome 2015.gada 10. septembrī ir apstiprinājusi dabasgāzes infrastruktūras lietošanas noteikumus – „Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumi” un „Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi”.

Trešo pušu pieejas nodrošināšana lietotājiem rada iespēju iegādāties dabasgāzi ārpus Latvijas pašu patēriņam, tomēr tā nepieļauj dabasgāzes tirgotāju maiņu. Tirgotāju maiņa būs iespējama tikai pēc dabasgāzes tirgus reformas otrā posma, kura regulējums ietverts Likumprojekta, īstenošanas.

Enerģētikas likuma Pārejas noteikumu 34.punktā Ministru kabinetam dots deleģējums līdz 2014.gada 1.oktobrim, kad piemērojami Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumi Nr.1048 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi”, pieņemt noteikumus, kas nosaka kārtību, kādā lietotājiem piegādā dabasgāzi un pārtrauc tās piegādi, tirgotāju, sistēmas operatoru un lietotāju tiesības un pienākumus dabasgāzes piegādē un lietošanā.

Ministrija Enerģētikas likumā noteiktajā termiņā bija sagatavojusi minēto Ministru kabineta noteikumu projektu. Pašlaik, ņemot vērā, ka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padome ir apstiprinājusi dabasgāzes infrastruktūras lietošanas noteikumus, norit darbs, lai noteikumu projektā, iekļautu normas, kas nosaka kārtību, kādā dabasgāzes lietotāji var lietot dabasgāzi, kas iegādāta ārpus Latvijas teritorijas.

Ministrijas izpratnē par tiesību normu spēka zaudēšanu balstās uz principu, ka ir jānošķir jēdzieni – tiesību normas spēkā esamība un piemērojamība, turklāt pēdējais no tiem satura ziņā ir daudz plašāks.¹ Lai gan tiesību normu spēkā

¹ Kalniņš E. Tiesību normas spēkā esamība un intertemporālā piemērojamība. Likums un Tiesības, 2000. jūlijs, 2.sējums Nr.7 (11), 214.–220.lpp.

esamība, tas ir, vispāršaistošais spēks, beidzas ar tiesību normu spēka zaudēšanu, parastos apstākļos ar tiesību normu spēkā esamības zaudēšanu netiek izbeigta konkrētās tiesību normas eksistence un tā ir piemērojama arī turpmāk². Tas, ka tiesību normas ir zaudējušas spēku, neizslēdz iespēju attiecīgās tiesību normas piemērot turpmāk – atceltās tiesību normas nezaudē juridisko spēku tikt piemērotām. Līdz ar to ministrijas ieskatā Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumi Nr.1048 "Dabaszāģes piegādes un lietošanas noteikumi" ir piemērojami arī pēc to spēkā esamības zaudēšanas.

Saskaņā ar Satversmes 64. pantu likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai Satversmē paredzētajā kārtībā un apjomā. Likumdošana ir likumu pieņemšana, proti, tiesības kādu jautājumu noregulēt ar likumu.³

Pilnvarojuma (deleģējuma) nosacījumi vispārīgi ir reglamentēti Ministru kabineta iekārtas likuma 31. pantā. Šā panta pirmās daļas 1. punkts noteic, ka Ministru kabinets var izdot normatīvos aktus – noteikumus, ja likums Ministru kabinetu tam īpaši pilnvaro, turklāt pilnvarojumā jābūt norādītiem noteikumu satura galvenajiem virzieniem.⁴

Nemot vērā iepriekš minēto, Ministru kabinetam, lai izdotu normatīvo aktu, kas noteiks dabaszāģes tirgotāju maiņas kārtību pēc 2017.gada 3.aprīļa, kad darbosies atvērtais dabaszāģes tirgus, ir nepieciešams likumdevēja piešķirtais pilnvarojums. Līdz ar to ministrija cer uz likumdevēja labo gribu, bez kavēšanās apstiprinot Likumprojektu, kurā cita starpā ir dots pilnvarojums Ministru kabinetam līdz 2017.gada 3.aprīlim noteikt dabaszāģes tirgotāju maiņas kārtību.

Ekonomikas ministre

D.Reizniece - Ozola

Niedrite, 67013168
Indra.Niedrite@em.gov.lv

² Antonioli-Koja F. Allgemeines Verwaltungsrecht. 2., völlig neu bearbeitete Auflage. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1986, S.198.

³ sk. Satversmes tiesas 2007. gada 9. oktobra sprieduma lietā Nr. 2007-04-03 13. punktu.

⁴ sk. Satversmes tiesas 2007. gada 9. oktobra sprieduma lietā Nr. 2007-04-03 14. un 17. punktu.

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr. 1-1-7398

Uz 10.09.2015. Nr. 622.12/1-181-12/15

Latvijas Republikas Saeimas Kancelejai
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

Par atbildes sniegšanu uz
Saeimas deputātu jautājumiem

Izvērtējot Saeimas deputātu jautājumus par kolīzijām būvniecības jomā (LR Saeimas Frakcija Saskaņa 10.09.2015. vēstule Nr.221.8/1-48-12/15), Ekonomikas ministrija paskaidro, ka atbildes ir sniegtas uz 10 no 11 saņemtajām Saeimas deputāta Ivara Zariņa vēstulēm par būvniecības regulējumu. Tuvākajā laikā tiks sniegta atbilde uz šajā vēstulē uzdotiem jautājumiem par publiskām ēkām, kurās var uzturēties vairāk nekā 100 cilvēki un kuru ekspluatācijas uzraudzība ir jāveic Būvniecības valsts kontroles birojam (4. un 5.jautājums).

Attiecībā uz deputātu uzdotajiem jautājumiem, informējam, ka:

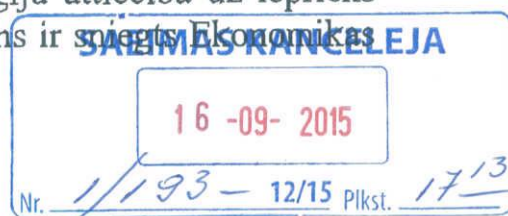
- par būvvaldes pienākumu kontrolēt sertificēto būvspeciālistu civiltiesiskās apdrošināšanas polišu spēkā esamību un atbilstību normatīvo aktu prasībām (7.jautājums) atbilde tika sniegta Ekonomikas ministrijas 06.08.2015. vēstulē Nr.1-1-6467;

- par Būvniecības informācijas sistēmas savietojamību ar esošajām sistēmām (9.jautājums) skaidrojums tika sniegts Ekonomikas ministrijas 09.09.2015. vēstulē Nr.1-1-7181;

- par lēmuma pieņemšanas termiņiem būvniecības procesā (8.jautājums) atbilde tika sniegta Ekonomikas ministrijas 09.09.2015. vēstulē Nr.1-1-7180;

- par būvniecības dalībnieku atbildību (11.jautājums) skaidrojums tika sniegts Ekonomikas ministrijas 10.09.2015. vēstulē Nr.1-1-7240;

- par Latvijas būvnormatīvos lietoto terminoloģiju attiecībā uz iepriekš uzsāktu būvprojekta izstrādi (12.jautājums) skaidrojums ir sniegts Ekonomikas ministrijas 16.09.2015. vēstulē Nr.1-1-7372;

- par būvekspertīzes (būvprojekta ekspertīzi un būves ekspertīzi) un būves tehniskās apsekošanas veikšanu un būvspeciālistiem, kuriem ir tiesības veikt būvekspertīzi un tehnisko apsekošanu (10.jautājums) skaidrojums ir sniegts Ekonomikas ministrijas 16.09.2015. vēstulē Nr.1-1-7371.

Atbildot uz 6.jautājumu, informējam, ka grozījumu projekts attiecīgajos Ministru kabineta noteikumos sadarbībā ar būvniecības nozares nevalstiskajām organizācijām ir sagatavots un tālāka virzība plānota mēneša laikā.

Atbildot uz 2.jautājumu, paskaidrojam, ka būvniecības nozares pamatnostādņu izstrādes process ir atkārtoti uzsākts sadarbībā ar Latvijas Būvniecības padomi (iepriekš bija izstrādāts būvniecības nozares rīcības projekts, kas netika apstiprināts). Tāpat nozares procesus ietekmē atsevišķi citi īstermiņa un vidējā termiņa plānošanas dokumenti. Ekonomikas ministrija regulāri sniedz atskaites Ministru kabinetā par īstenotajiem un plānotajiem pilnveidojumiem būvniecības regulējumā, tāpat Ministru kabinets apstiprina Eirokodeksu ieviešanas plānu Latvijas būvnormatīvos.

Atbildot uz jautājumiem par jaunā būvniecības procesa piemērošanu (1., 3. un 13.jautājums), Ekonomikas ministrija informē, ka pēc jaunā būvniecības regulējuma spēkā stāšanās tā ir piedalījusies vairākos informatīvos pasākumos, lai skaidrotu jauno būvniecības regulējumu pašvaldību darbiniekiem. Tāpat jebkurai būvvaldei un jebkurai citai personai, tiek sniegtas atbildes par jauno būvniecības regulējumu. Lai veicinātu vienveidīgu būvniecības normatīvo aktu piemērošanu, atbildes uz uzdotajiem jautājumiem ir un tiks publicētas ministrijas mājaslapā. Papildus tam, uzklusot pašvaldības pārstāvju ierosinājumus, ir pārrunāti ar Būvniecības valsts kontroles biroju optimālākie risinājumi tā funkciju veikšanai, sadarbojoties ar pašvaldību būvvaldēm – nodrošinot pietiekošu un atbilstošu informācijas apriti starp būvniecības procesā iesaistītajām kontrolējošajām institūcijām. Noteiktās nepieciešamās informācijas automātiskā aprīte tiek plānota līdz ar Būvniecības informācijas sistēmas darbības uzsākšanu.

Papildus, lai informētu Ministru kabinetu un sabiedrību kopumā, Ekonomikas ministrija saskaņā ar doto uzdevumu katru ceturksni sniedz informāciju par veiktajām un plānotajām darbībām pie būvniecības regulējuma izstrādes un pilnveidošanas. Vēršam arī uzmanību uz to, ka plānotās darbības normatīvo aktu izstrādes un pilnveidošanas jomā tiek saskaņotas ar Latvijas Būvniecības padomi, kura pārstāv visu būvniecības nozari (t.sk. Latvijas Būvinženieru savienība, Latvijas Arhitektu savienība un citas, kopumā 15 organizācijas). Minētās organizācijas ir piedalījušas saskaņošanas procesā attiecībā uz visiem Būvniecības likumam pakārtotajiem tiesību aktiem.

Atbildot uz Latvijas Republikas Saeimas kancelejas 2015.gada 14.septembra vēstuli Nr. 622.12/1-187-12/15, kurā norādīts, ka Saeimas Prezidijs ir izsludinājis deputātu jautājumu par kolīzijām būvniecības jomā (jautājuma reģistra Nr.79/J12), uz kuru man jāsniiedz atbildi mutvārdos, informēju, ka jau iepriekš saplānotais darba grafiks liedz iespēju man sniegt mutvārdu atbildes uz deputātu jautājumiem 2015.gada 17.septembrī.

Pielikumā:

1. Ekonomikas ministrijas 31.07.2015. vēstules Nr.1-1-6345 kopija uz 2 lpp.;
2. Ekonomikas ministrijas 06.08.2015. vēstules Nr.1-1-6467 kopija uz 2 lpp.;
3. Ekonomikas ministrijas 06.08.2015. vēstules Nr.1-1-6470 kopija uz 6 lpp.;
4. Ekonomikas ministrijas 07.09.2015. vēstules Nr.1-1-7068 kopija uz 2 lpp.;
5. Ekonomikas ministrijas 09.09.2015. vēstules Nr.1-1-7180 kopija uz 2 lpp.;
6. Ekonomikas ministrijas 09.09.2015. vēstules Nr.1-1-7181 kopija uz 7 lpp.;
7. Ekonomikas ministrijas 10.09.2015. vēstules Nr.1-1-7230 kopija uz 2 lpp.;
8. Ekonomikas ministrijas 10.09.2015. vēstules Nr.1-1-7240 kopija uz 2 lpp.;
9. Ekonomikas ministrijas 16.09.2015. vēstules Nr.1-1-7371 kopija uz 3 lpp.;
10. Ekonomikas ministrijas 16.09.2015. vēstules Nr.1-1-7372 kopija uz 2 lpp.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

16.09.2015.

666

Bučinska,

67013032, Elga.Bucinska@em.gov.lv

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@cm.gov.lv; www.cm.gov.lv

Rīgā

31.07.2015 Nr. 1-1-6345

Uz 15.07.2015. Nr. 142.8/1-76-12/15

Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

Informācija: Būvniecības valsts kontroles birojam
Krišjāņa Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV-1013

Par būvprojektu un būvju ekspertīzi

Atbildot uz Jūsu vēstuli par būvprojektu un būvju ekspertīzi, Ekonomikas ministrija informē, ka Būvniecības likumprojekta izskatīšanas gaitā Saeimā (Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā) tika apspriests jautājums par to, vai, un kādos gadījumos, būtu nepieciešams pievērst īpašu vērību ekspertīzēm. Lemjot par regulējumu, tika apskatīti arī jautājumi par to, kādā veidā iespējams organizēt būvprojektu un būvju ekspertīzi. Šie jautājumi, regulējuma izskatīšanas gaitā, tika apspriesti arī ar iesaistītajām pusēm, piemēram, Latvijas Pašvaldību savienību, kura spēkā esošo regulējumu, izskatot attiecīgajā darbā grupā piedāvātos regulējuma variantus, atbalstīja bez iebildumiem. Nepieciešamības gadījumā ar Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas un tās izveidotās Būvniecības likuma darba grupas sēžu audioierakstiem var iepazīties Saeimas lietvedībā.

Papildus informējam, ka Ekonomikas ministrija ir informēta par esošo situāciju saistībā ar Būvniecības valsts kontroles biroja pienākumu pildīšanu būvprojektu un būvju ekspertīžu organizēšanā. Šie jautājumi, norādot uz iespējamajiem riskiem un risinājumiem, ir pārrunāti ar Būvniecības valsts kontroles biroju, piedaloties arī citu institūciju pārstāvjiem. Lai panāktu kvalitatīvu un normatīvo aktu prasībām atbilstošu būvniecību, Būvniecības valsts kontroles birojs ekspertīžu organizēšanas ietvaros, pamatojoties uz sadarbības līgumu, izvērtē

pretendentu ekspertīzes piedāvājumus kā viens no publisko iepirkumu komisijas locekļiem. Nepieciešamības gadījumā līdzīga veida atbalstu Būvniecības valsts kontroles birojs var sniegt arī gadījumā, ja ekspertīze ir organizējama esot strīdam starp būvniecības procesa dalībniekiem.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Ekonomikas ministrija ir skaidri un nemainīgi paudusi nostāju, ka Būvniecības valsts kontroles birojam ir pienācīgā kārtā jāpilda visi tam ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem uzliktie pienākumi. Tāpat jānorāda, ka, atbildot uz Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja iepriekš saņemtajiem jautājumiem par attiecīgajām ekspertīzēm, Ekonomikas ministrija jau ir sniegusi atbildi, ka attiecīgo ekspertīžu nodrošināšana, atbilstoši Būvniecības likuma 6.1.panta pirmās daļas 4.punktam, ir Būvniecības valsts kontroles biroja pienākums. Papildus, atbildot uz jautājumu par atbildību par Būvniecības valsts kontroles birojam ar normatīvajiem aktiem uzdoto pienākumu izpildi, Ekonomikas ministrija informē, ka, atbilstoši Ministru kabineta 30.09.2014. noteikumu Nr.576 "Būvniecības valsts kontroles biroja nolikums" 12.punktam, Būvniecības valsts kontroles biroja direktors nodrošina Būvniecības valsts kontroles biroja darbības tiesiskumu.

Ministre

D. Reizniece-Ozola

31.07.2015 10:05

362

Lazarevs, 67013035

andris.lazarevs@em.gov.lv

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālrunis: 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: posts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

06.08.2015. Nr. 1-1-6167

Uz 22.07.2015. Nr. 142.8/1-81-12/15

Latvijas Republikas Saeimas deputātam

Ivaram Zariņam

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

*Par Vispārīgo būvnoteikumu
pārejas regulējumu*

Atbildot uz Jūsu š.g.22.jūlija vēstuli par Vispārīgo būvnoteikumu pārejas regulējumu attiecībā uz būves kārtām, informējam, ka Ekonomikas ministrija šobrīd saskaņo š.g. martā izsludināto noteikumu projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi”” (izsludināts 12.03.2015. VSS prot.Nr.10, 3.§, VSS-227), kur noslēguma jautājumos ir iekļauts regulējums, kas noteiks, kā ir pabeidzami būvniecības procesi, ja saskaņotajā skicē projektā tika paredzēts veikt būves realizāciju kārtās. Grozījumi paredz, ja būvvalde līdz Vispārīgo būvnoteikumu spēkā stāšanās dienai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir saskaņojusi skicē projektu, kurā tika paredzēta objekta realizācija kārtās, pasūtītājam plānošanas un arhitektūras uzdevuma termiņa laikā ir tiesības veikt būvobjekta realizāciju daļā, kurā vēl nav saņemta būvatļauja, izstrādājot un iesniedzot būvvaldē ne vairāk kā divus tehniskos projektus atlikušajām būves kārtām, savukārt būvvalde izdod būvatļauju atbilstoši noslēguma jautājumos noteiktajai kārtībai.

Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumos Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi” dotajai definīcijai *būves kārta* ir būvprojektā noteikta atsevišķa būve vai būves daļa ar nepieciešamajiem inženiertīkliem un ārtelpas labiekārtojumu, kuru var ekspluatēt neatkarīgi no citām būves daļām. Jaunais regulējums nosaka citu termina *būves kārta* skaidrojumu, kas nozīmē, ka realizētā būves kārta var funkcionēt patstāvīgi, ja pārējās būves kārtas netiek realizētas.

Vēršam uzmanību, ka jaunais būvniecības regulējums neparedz, ka plānotās būves iesniegtā būvniecības ieceres dokumentācija (būvprojekts minimālā sastāvā) būvprojekta izstrādāšanas stadijā ir dalāma kārtās, taču normatīvie akti neliedz nodot ekspluatācijā būvi pa kārtām. Normatīvais

regulējums par būves kārtu piemērojams tādā apjomā kā to norāda sākotnējā būvniecības ieceres dokumentācijā un būvatļauju izsniedz pamatojoties uz būvprojektu minimālā sastāvā, kurš var būt izstrādāts vienai būves kārtai vai visam būvju kompleksam, kurā norādīts sadalījums pa būvniecības kārtām. Pēc būvatļaujas saņemšanas tiek uzsākta būvatļaujas nosacījumu izpilde, nodrošinot būvprojekta izstrādi vispārīgajos un speciālajos būvnoteikumos noteiktajā apjomā. Normatīvajos aktos būvatļaujas realizācijai ir noteikti maksimālie termiņi kādi jāievēro, lai varētu izstrādāt būvprojektu, veikt būvdarbus un pieņemt būvi ekspluatācijā.

Attiecībā uz būvvaldes pienākumu kontrolēt sertificēto būvspeciālistu civiltiesiskās apdrošināšanas polišu spēkā esamību un atbilstību normatīvo aktu prasībām, paskaidrojam, ka atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumiem Nr.502 "Noteikumi par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu" būvspeciālistu civiltiesiskās apdrošināšanas polišu spēkā esamība ir pašu sertificēto būvspeciālistu atbildība.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

04.08.2015.

375

Bučinska,

67013032, Būga.Bucinska@em.gov.lv

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@cm.gov.lv; www.cm.gov.lv

Rīgā

06.08.2015 Nr. 1-1-6110

Uz 09.07.2015. Nr. 511.8/1-41-12/15

Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

Par ēku ekspluatācijas uzraudzību

Atbildot uz Jūsu vēstuli (13.07.2015. reģ. ar Nr.2015-11780) par ēku ekspluatācijas uzraudzību, Ekonomikas ministrija norāda, ka būvniecības ierosinātais ir tas, kas, vicinoties ar būvprojekta izstrādātāju par būvniecības ieceres dokumentāciju izstrādāšanu, nosaka sasniedzamo mērķi, piemēram, nepieciešams noteiktā zemesgabalā uzprojektēt biroja ēku ar noteiktu platību. Savukārt projektētājs, izpildot būvniecības ierosinātāja norādījumus, paredz noteiktus risinājumus izvirzītā mērķa sasniegšanai. Neatkarīgi no būvniecības ierosinātāja vēlmēm (gribas) projektēšanā ir ievērojamas normatīvo aktu prasības. Tā, piemēram, saskaņā ar Latvijas būvnormatīva LBN 201-15 "Būvju ugunsdrošība" pielikuma 6.tabulu tirdzniecības telpās (publiskā funkcija) uz vienu cilvēku (lietotāju) ir paredzami vismaz 3 m², bet sociālās rehabilitācijas centros – 10 m². Līdzīgas prasības attiecībā uz citām publiskām ēkām ir noteiktas citos normatīvajos aktos¹.

Saprotot esošo situāciju valstī, kad atsevišķām privātpersonām finanšu līdzekļu ekonomijas nolūkā var nebūt vēlēšanās norādīt faktiski paredzēto cilvēku skaitu projektējamajā ēkā, piemēram, Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 "Ēku būvnoteikumi" 28.9.apakšpunktā ir noteikts, ka "[i]erosinot otrās [...] grupas ēkas jaunu būvniecību, būvvaldē iesniedz būvniecības iesniegumu un būvprojektu minimālā sastāvā, kurš sastāv no [...] papildu aprēķiniem, ja ēkas atbilstība iedalījumam otrajā grupā tiek pamatota ar cilvēku skaitu, kas vienlaikus

¹ Skat. arī, piemēram, Ministru kabineta 27.12.2002. noteikumu Nr.610 "Higiēnas prasības vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēm" 24.punktu, Latvijas būvnormatīva LBN 208-15 "Publiskas būves" 70.punktu;

var atrasties ēkā”². Tas pats attiecas arī uz ēkas novietošanu un pārbūvi. Šāda aprēķina neesamības gadījumā būvvalde ir tiesīga prasīt būvniecības ierosinātajam to iesniegt tās noteiktajā termiņā. Prasība par attiecīgā aprēķina nepieciešamību novērš gadījumu, kad projektētais lietotāju skaits ēkā tiek norādīts būvniecības ieceres dokumentācijā tikai formāli. Jāmin, ka būvvalde ir tiesīga veikt šī aprēķina pārbaudi. Vienlaikus jānorāda, ka noteiktās minimālās telpu platību prasības uz cilvēku ir izmantojamas, lai noteiktu potenciālo lietotāju skaitu. Tas attiecas ne tikai uz projektējamām ēkām, bet arī uz jau ekspluatācijā nodotām ēkām, ja no būvniecības ieceres dokumentācijas nav nosakāms paredzētais lietotāju skaits. Līdz ar to, atbilstoši projektēšanas normatīvo aktu prasībām, nepieciešamības gadījumā ir aprēķināms ēkas lietotāju skaits jeb tajā potenciāli iespējamais cilvēku skaits. Secīgi katrā konkrētajā gadījumā var tikt nodalīta Būvniecības valsts kontroles biroja un būvvaldes kompetence.

Papildus iepriekš minētajam vēršam uzmanību, ka līdzšinējā būvniecības regulējumā sākot ar 10.08.1995. Būvniecības likuma spēkā stāšanos tika lietots jēdziens “sabiedriski nozīmīga būve”³. Atbilstoši Ministru kabineta 01.04.1997. noteikumu Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi” (redakcijā no 01.07.2013. līdz 30.09.2014.) 25.²punktam, “[s]abiedriski nozīmīga būve [bija] [...] publiskā ēka, kurā paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā simt cilvēkiem, [...]”. Jāatzīmē, ka, kā to norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 22.06.2006. spieduma lietā Nr.SKA-255/2006 15.1.apakšpunktā, likumdevējs vēlākos normatīvajos aktos,⁴ izskaidrojot jēdzienu “sabiedriski nozīmīga būve” saturu, nav mainījis jau esošo atbilstošā jēdziena nozīmi (saturu), kā arī sniegtais skaidrojums ir attiecināms arī uz 10.08.1995. Būvniecības likumu. Tādējādi būvvaldēm jau līdz šim, lemjot par līdzšinējā regulējuma (piemēram, prasības attiecībā uz obligāto ugunsdrošības pasākumu pārskatu vai ekspertīzi) piemērošana, bija jānosaka būves atbilstību sabiedriski nozīmīgas būves pazīmēm, tai skaitā, vai būve ir publiskā ēka, kurā paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā simt cilvēkiem. Līdz ar to nepieciešamība noteiktos gadījumos konstatēt faktu (projektējamās būves atbilstība publiskai ēkai, kurā paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk nekā simt cilvēkiem) nav mainījusies. Saistībā ar nepieciešamību būvatļaujā ietvert jaunu atzīmi par to, ka objekta būvdarbu kontrole un pieņemšana ekspluatācijā ir Būvniecības valsts kontroles biroja kompetencē, informējam, ka Būvniecības informācijas sistēmā (pārbaudāmajā darba versijā) jau ir paredzēts atbilstošs risinājums – atzīme par būves piekirtību Būvniecības valsts kontroles birojam, lai jau būvniecības procesa sākumā būvniecības procesa dalībnieki būtu informēti, ka objekta būvdarbu kontroli un pieņemšanu ekspluatācijā veiks Būvniecības valsts kontroles birojs.

² Publiska ēka Būvniecības likuma izpratnē ir trešās grupas ēkas atbilstoši Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr.500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 1.pielikumā noteiktajam ēku iedalījumam grupās;

³ Skat., piemēram, 10.08.1995. Būvniecības likuma (redakcijā no 13.09.1995. līdz 15.01.1997.) 12.panta pirmās daļas 1.punktu;

⁴ Ministru kabineta 06.09.2005. noteikumu Nr.685 “Grozījumi Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumos Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi”” 6.punkts;

Atbildot uz jautājumiem par Būvniecības valsts kontroles biroju, Ekonomikas ministrija informē, ka, atbilstoši Ministru kabineta 30.09.2014. noteikumu Nr.576 "Būvniecības valsts kontroles biroja nolikums" 15.punktam, Būvniecības valsts kontroles "[b]irojs reizi gadā sniedz ekonomikas ministram pārskatu par [Būvniecības valsts kontroles] biroja funkciju izpildi un birojam piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojumu." Tāpat Būvniecības valsts kontroles birojs periodiski, kā arī pēc pieprasījuma, sniedz vispārīgu informāciju par savu darbību vai informāciju par tā darbībām kādā objektā. Saņemto informāciju Ekonomikas ministrija izvērtē, nepieciešamības gadījumā sniedzot savu viedokli, lai veicinātu normatīvo aktu vienveidīgu piemērošanu būvvaldēs un Būvniecības valsts kontroles birojā. Saņemtā informācija no Būvniecības valsts kontroles biroja un arī no būvvaldēm tiek apkopta un izmantota turpmākā darbā pie būvniecības normatīvo aktu pilnveidošanas ar mērķi veicināt kvalitatīvu dzīves vidi. Papildus par Būvniecības valsts kontroles biroja kontroli jānorāda, ka šogad ir apstiprināts un turpmāk katru gadu tiks apstiprināts Būvniecības valsts kontroles biroja darbības plāns kārtējam gadam, nodrošinot plānveidīgu funkciju realizāciju.

Par Būvniecības valsts kontroles biroja nodrošinājumu norādām, ka, izvērtējot nepieciešamo Būvniecības valsts kontroles biroja nodrošinājumu, tika veiktas konsultācijas ar būvvaldēm, lai noteikto attiecīgo funkciju realizācijai optimāli nepieciešamo preču un pakalpojumu nodrošinājumu. Būvniecības valsts kontroles biroja darbības nodrošināšanai nepieciešamais finansējums 2015.gadā ir 1 629 684 EUR apmērā, tajā skaitā atlīdzībai 1 302 869 EUR (atalgojumam 1 006 447 EUR), precēm un pakalpojumiem 286 894 EUR un kapitālajiem izdevumiem 39 921 EUR, 2016.gadā un turpmāk 1 902 123 EUR gadā, tajā skaitā atlīdzībai 1 575 308 EUR (atalgojumam 1 220 872 EUR), precēm un pakalpojumiem 286 894 EUR un kapitālajiem izdevumiem 39 921 EUR. Detalizētāka informācija par Būvniecības valsts kontroles birojā piešķirto finansējumu (kā arī par tā plānoto izlietojumu) iekļauta informatīvajā ziņojumā „Par Būvniecības valsts kontroles biroja izveidei un uzdevumu izpildei nepieciešamajiem pasākumiem un finansējumu”, kuru izskatīja un pieņēma zināšanai Ministru kabineta 29.07.2014. sēdē (prot Nr.41, 30.§), un Ministru kabineta 29.07.2014. rīkojuma anotācijā (prot Nr.41, 30.§). Vienlaikus šajā sakarā informējam, ka, lai veicinātu Būvniecības valsts kontroles biroja funkciju pienācīgu realizāciju, atbilstoši Būvniecības valsts kontroles biroja pieprasījumam, pamatojoties uz Finanšu ministrijas 20.05.2015. rīkojuma Nr.209 "Par pamatbudžeta apropriācijas pārdali starp programmām, apakšprogrammām un budžeta izdevumu kodiem atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" 1.2.apakšpunktu, samazinot izdevumus atlīdzībai, tika palielināti izdevumi speciālo individuālo aizsardzības līdzekļu iegādei būvinspektoriem un degvielas iegādei (sakarā ar papildus plānot apsekojumu skaitu), kā arī tika palielināti izdevumi pamatkapitāla veidošanai – sešu autotransportlīdzekļu iegāde; 14 darba komplekti būvinspektoriem (minimālais instrumentu komplekts, piemēram,

krāsojuma pārklājuma biezuma mērītājs, mitruma mērītājs konstrukciju virsmām, iebūvēto konstrukciju ģeometrisko izmēru mērītājs, vizuālās kontroles kameras konstrukciju vizuālai kontrolei grūti pieejamās); precīzo mērījumu iekārtas metāla konstrukciju kontrolei.

Saskaņā ar Būvniecības valsts kontroles biroja sniegto informāciju Būvniecības valsts kontroles birojs, nodrošinot savu funkciju realizāciju, ir organizējis vairākas tikšanās ar Kurzemes, Zemgales, Latgales, Vidzemes un Rīgas reģiona būvvalžu pārstāvjiem, kuru laikā tika sniegta informācija par ekspluatācijā esošo būvju pārbaudēm un apsprieda turpmākās sadarbības iespējas, organizējot būvdarbu pārbaudes un būvju pieņemšanu ekspluatācijā. Tika izskatīti arī jautājumi par efektīvu, savlaicīgu un regulāru informācijas apriti starp institūcijām, lai nodrošinātu Būvniecības valsts kontroles biroja informētību par būvniecības procesiem, kuru kontroli tam būvdarbu stadijā būtu jāuzsāk. Jāatzīmē, ka atbilstošā nepieciešamā informācija ir arī pieprasīta rakstiski no būvvaldēm. Par šādas informācijas automātisku apriti tiek domāts, turpinot darbu pie Būvniecības informācijas sistēmas izstrādes. Vienlaikus jāmin, ka saskaņā ar Būvniecības valsts kontroles biroja sniegto informāciju šobrīd Būvniecības valsts kontroles biroja būvdarbu kontrole būs nepieciešama 80 objektiem.

Atbildot uz jautājumu par kopēju ēku, tai skaitā publisku ēku, skaitu informējam, ka Valsts zemes dienests uztur Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmu, kurā tiek apkopoti un atjaunoti dati par visiem valsts teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, tai skaitā publiskām ēkām un citām ēkām. Atbilstoši Valsts zemes dienesta 2014.gadā publicētajam būvju pārskatam Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā ir reģistrētas 1 367 519 ēkas (nedzīvojamās ēkās – 1 007 622; dzīvojamās ēkās – 359 897). Ekonomikas ministrija attiecībā uz ēku uzskaites veikšanas nedublē Valsts zemes dienesta funkcijas. Nepieciešamības gadījumā aktuālu informāciju par šobrīd reģistrētām visām ēkām vai noteikta veida ēkām var iegūt sazinoties ar Valsts zemes dienestu. Ekonomikas ministrija ir lūgusi Būvniecības valsts kontroles biroju sniegt informāciju par publiskām ēkām. Pieprasīto informāciju Ekonomikas ministrija Jums nosūtīs tiklīdz tā tiks saņemta.

Vienlaikus vēršam uzmanību uz to, ka, atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 7.panta otrajā daļā un 15.panta pirmās daļas 14.punktā noteiktajam, būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšana vispārīgajā gadījumā pašvaldības administratīvajā teritorijā ir pašvaldības autonomā funkcija, tā šajā jomā darbojas patstāvīgi un pati par to ir atbildīga. Pašvaldība realizē šo autonomu funkciju caur tās būvvaldi (Būvniecības likuma 12. pants), kuras kompetencē vispārīgajā gadījumā ir lemt par būvniecības procesu, kā arī tās kompetencē, atbilstoši Būvniecības likuma 21.panta sestajai un septītajai daļai, ir lemt saistībā ar jautājumiem par ēku, kas nav publiska ēka Būvniecības likuma izpratnē, ekspluatācijas kontroli. Būvniecības valsts kontroles biroja kompetence ir izņēmums no vispārīgās kārtības un kā jebkurš izņēmums no vispārīgās kārtības

daļai, ir lemt saistībā ar jautājumiem par ēku, kas nav publiska ēka Būvniecības likuma izpratnē, ekspluatācijas kontroli. Būvniecības valsts kontroles biroja kompetence ir izņēmums no vispārīgās kārtības un kā jebkurš izņēmums no vispārīgās kārtības šaubu gadījumā ir iztulkojams šaurākā nozīmē. Tādējādi gadījumā, ja ēka nav uzskatāma par publisku ēku Būvniecības likuma izpratnē, tad tās būvniecības un ekspluatācijas kontrole ir būvvaldes kompetencē.

Tāpat vēršam uzmanību uz to, ka, atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 43.panta pirmās daļas 5.punktam, pašvaldības “[d]ome ir tiesīga izdot saistošus noteikumus, paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, [...] par namu un to teritoriju un būvju uzturēšanu”. Tādējādi jau līdz 01.10.2014. pašvaldības (būvvaldes) kompetencē bija ekspluatācijā esošu ēku kontrole (uzturēšana, sabiedriskā bīstamība un patvaļīgā būvniecība). Pēc būtības, radot Būvniecības valsts kontroles biroju, pašvaldības kontrolējamo objektu skaits ir samazinājies, nevīs pieaudzis. Jāmin arī, ka normatīvie akti neparedz, ka būvvaldei būtu pienākums noteiktā laikā veikt visu tās administratīvajā teritorijā ekspluatācijā esošo ēku apsekošanu, taču būvvaldei šim jautājumam būtu jāpieiet sistemātiski, piemēram, veicot tematiskās pārbaudes, kā arī reaģējot uz saņemto informāciju.

Papildus tam jānorāda, ka likumdevējs nosaka sasniedzamo mērķi, paredzot atbilstošus un pietiekamus tiesiskums mehānismus noteiktā stāvokļa sasniegšanai, atstājot tiesību piemērošanu un ievērošanu adresātu ziņā. Tā arī konkrētajā gadījumā pašvaldībai ir jāorganizē savs darbs autonomo funkciju ietvaros, tā, lai varētu izpildīt normatīvajā regulējumā noteikto. Pašvaldībai ir tiesības, vienojoties ar citu pašvaldību, izveidot kopīgu būvvaldi.

Par atbildību par jebkuras ēkas stāvokli jānorāda, ka, atbilstoši Civillikuma 1084.panta pirmajai daļai, “[k]atram būves īpašniekam, lai aizsargātu sabiedrisko drošību, jātur sava būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garāmgājējiem, ne arī tās lietotājiem.” Papildus tam, Būvniecības likuma 21.panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka “[b]ūves īpašnieks nodrošina būves un tās elementu uzturēšanu ekspluatācijas laikā, lai tā atbilstu šā likuma 9.panta otrajā daļā būvei noteiktajām būtiskām prasībām”, piemēram, nodrošināt visā tās ekspluatācijas laikā tās mehānisko stiprību un stabilitāti. Gadījumā, ja konstatēta ēkas bīstamība, būvvalde vai birojs var aizliegt tās ekspluatāciju un uzdod novērst bīstamību. Pašvaldība var pieņemt arī lēmumu par bīstamas ēkas nojaukšanu⁵. Tāpat normatīvie akti paredz procedūru pieņemto lēmumu piespiedu izpildei, gadījumos, kad adresāts no neveic labprātīgi.

Lai konkretizētu būves īpašnieka pienākumus Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 “Ēku būvnoteikumi” 191.punktā noteikts, ka “[...] ekspluatācijā nodotas otrās vai trešās grupas publiskas ēkas īpašniekam ir pienākums veikt ēkas tehnisko apsekošanu ne retāk kā reizi 10 gados”. Tāpat

⁵ Skatīt Būvniecības likuma 21.panta deviņo daļu.

šajā punktā noteikts, ka gadījumā, "[j]a tehniskās apsekošanas laikā konstatē redzamus ēkas bojājumus, kas var mazināt ēkas stiprību vai noturību, īpašnieks veic nepieciešamos pasākumus to novēršanai". Papildus jānorāda, ka dzīvojamām mājām apsekošanas kārtība un regularitāte ir noteikta Ministru kabineta 28.09.2010. noteikumos Nr.907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajam prasībām".

Ekonomikas ministrija turpinās darbu pie normatīvajos aktos noteikto pienākumu sīkākas reglamentācijas t.sk. attiecībā uz ekspluatācijā nodotu ēku uzturēšanu, ņemot vērā tās vajadzības, kas tiks konstatētas jau pieņemto tiesību normu ievērošanas vai piemērošanas ietvaros.

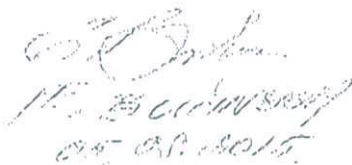
Ministre

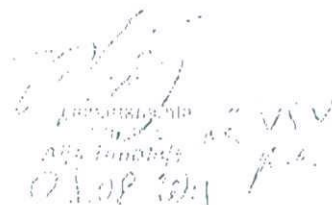

D. Reizniece-Ozola

05.08.2015 16:07
1782
Lazarevs 67013035
andris.lazarevs@em.gov.lv

Valsts sekretārs
Valsts sekretārs
05/08/2015

05.08.2015

01.08.2015

01.08.2015

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fākss: 67280882; e-pasts: pasts@cm.gov.lv; www.cm.gov.lv

Rīgā

04.09.2015. Nr. 1-1-7068
Uz 29.07.2015. Nr.142. 8/1-83-12/15

**Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam**
Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811

Par pašvaldību būvinspektoru kompetencēm

Atbildot uz Jūsu vēstuli par pašvaldību būvspeciālistu kompetencēm, informējam, ka Ekonomikas ministrija nav veikusi atsevišķu apkopojumu par būvvalžu kapacitāti, tai pašā laikā informējam, ka atsevišķas pašvaldības ir norādījušas uz problēmu darbinieku piesaistē, kas veic būvdarbu kontroli un nepietiekamu kapacitāti uzdevumu izpildei. Šo jautājumu plānots pārrunāt Ekonomikas ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunās š.g. rudenī, aicinot pašvaldības rast risinājumus autonomo funkciju (t.sk. būvniecības tiesiskuma nodrošināšanas) efektīvai izpildei to teritorijā.

Ekonomikas ministrija informē, ka saskaņā ar Ekonomikas ministrijas uzturētā būvinspektoru reģistra informāciju, pašlaik reģistrā ir reģistrēti 242 būvinspektori, no tiem darba tiesiskajās attiecībās ar būvvaldi, Būvniecības valsts kontroles biroju vai institūciju, kura pilda būvvaldes funkcijas – 141 būvinspektors.

Saskaņā ar likuma "Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 14.punktā noteikto, nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu ir pašvaldības autonomā funkcija, tā šajā jomā darbojas patstāvīgi un pati par to ir atbildīga. Vietējā pašvaldība nodrošina būvniecības procesa tiesiskumu, izveidojot būvvaldi savā teritorijā vai vienojoties ar citām pašvaldībām par kopīgas būvvaldes izveidi un nodrošinot būvvaldes darbībai nepieciešamos resursus, kā arī deleģējot citai pašvaldībai atsevišķu uzdevumu izpildi Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajā kārtībā. Tātad pašvaldībai dotas plašas iespējas izlemt kāds ir optimālais veids autonomo funkciju izpildei.

Būvniecības likumprojekta izskatīšanas gaitā Saeimā (Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā) Ekonomikas ministrija jau 2012.gadā piedāvāja lemt par to, lai būvdarbu kontroli kopumā noteiktu kā valsts

deleģētu uzdevumu pašvaldībām nevis to autonomo kompetenci. Par minēto priekšlikumu vienošanās netika panākta.

Ekonomikas ministrija š.g. augustā ir apspriedusi ar Latvijas Pašvaldību savienības būvniecības darba grupas pārstāvjiem iespējamus priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos, kas regulē prasības būvinspektoriem. Šie priekšlikumi tiks virzīti izskatīšanai Ministru kabinetā kā to paredz Ministru kabineta kārtības rullis. Apsprieštie grozījumi skar prasības, kuras tiek izvirzītas būvinspektoriem saistībā ar sertifikāta iegūšanu un izglītību.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

S.Soida, 67013034
Santia.soida@em.gov.lv

13. 09. 2015

Departamenta
direktora vietnieks

Jurijs Spridonevs
Valsts sekretārs

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

09.09.2015. Nr.1-1 - 7180
Uz 06.08.2015. Nr.142.8/1-88-12/15

**Latvijas Republikas Saeimas deputātam
Ivaram Zariņam**

Jēkaba ielā 11, Rīga, LV-1811

Par būvniecības procesa termiņiem

Ekonomikas ministrija ir izskatījusi Jūsu vēstuli par skaidrojuma sniegšanu saistībā ar būvniecības procesa termiņiem, un savas kompetences ietvaros sniedz šādu viedokli.

Par Pasaules Bankas pētījumu Doing Business jānorāda, kas tas ir starptautisks, salīdzinošs uzņēmējdarbības vides reitings, kurš ik gadus mēra uzņēmējdarbību regulējošās administratīvās procedūras un to piemērošanu dažādās pasaules valstīs. Šī pētījuma ietvaros tiek vērtēta būvatļaujas saņemšanas procedūra. Lai arī Pasaules Banka ir identificējusi, ka līdz šim īstenoto reformu rezultātā būvatļaujas saņemšanai ir nepieciešamas veikt mazāk procedūru un ir ievērojami samazinātas būvatļaujas saņemšanai nepieciešamās izmaksas, vērtējums ir zemāks nekā iepriekš. Atbilstoši spēkā esošajam Būvniecības likumam kopumā vērtējot būvatļaujas saņemšana un tā izpilde prasa personai vairāk laika nekā tas bija iepriekš. Proti, lai saņemtu būvatļauju, būvvalde vērtē būvniecības ieceri vienu mēnesi, pēc tam būvvalde vērtē projektēšanas nosacījumu izpildi – 15 darbdienas un pārbauda vai izpildīti būvdarbu uzsākšanas nosacījumi – 5 darbdienas.

Savukārt iepriekš, saskaņā ar normatīviem aktiem, kas bija spēkā līdz 2014.gada 1.oktobrim, būvvaldei plānošanas un arhitektūras uzdevums bija jāizsniedz 10 darbdienų laikā (jāvērtē ieceres atbilstība), būvprojekta vērtēšanai tika noteikts termiņš 15 darbdienas (tāpat kā šobrīd spēkā esošajā regulējumā) un būvatļauja jāiesniedz 5 darbdienās.

Par būvniecības procesiem, kurus realizē pamatojoties uz apliecinājumu karti (t.sk. tehniskā shēma), jānorāda, ka iepriekšējā regulējumā šādu lēmumu bija jāpieņem 10 darbdienų laikā, kas tika iestrādāts arī jaunajā regulējumā, bet par Būvniecības likumprojektu atbildīgā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija to izvērtēja un atbalstīja, izsakot 10 darbdienas par 14 dienām.

Par būvniecības procesiem, kurus realizē pamatojoties uz paskaidrojuma rakstu, jānorāda, ka iepriekšējā regulējumā šādu lēmumu pieņemšanai nebija noteikta vienota kārtība un termiņi, kas šo ieceru realizētājiem un lēmumu pieņēmējiem radīja atšķirīgu pieeju šādu būvniecības ieceru realizēšanā. Līdz ar to jaunajā regulējumā, sākotnēji tik paredzēts būvvaldei visu veidu lēmumus pieņemt 10 darbdienās, bet par Būvniecības likumprojektu atbildīgajā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā, kurā piedalījās arī dažādu pašvaldību pārstāvji, vadošie būvniecības nozares nevalstisko organizāciju pārstāvji, tika pārvērtēti lēmumu pieņemšanas termiņi, tos diferencējot atbilstoši būvniecības sarežģītībai – vienkāršiem būvniecības procesiem īsāki (7 dienas), bet sarežģītākiem ilgāk (30 dienas).

Par sniegtajiem priekšlikumiem likumprojektam "Grozījumi Būvniecības likumā" (Nr.289/Lp12) informējam, ka Ekonomikas ministrija, konsultējoties ar lielākajām pašvaldību būvvaldēm, atbalstīja priekšlikumu pagarināt paskaidrojuma raksta lēmuma pieņemšanas termiņu no 7 dienām uz 10 darbdienām. Kā norādīja būvvaldes, pašlaik normatīvajos aktos noteiktais termiņš šādu lēmumu pieņemšanai nav pietiekams, lai izvērtētu ieceri. Savukārt pārējo termiņu pagarinājums nav atbalstāms, jo neveicina kvalitatīvu ieceres dokumentu izskatīšanu, bet gan vērsts uz to, lai iestādēm dotu ilgāku laiku datu salīdzināšanai no citiem publiskiem reģistriem (termiņš atzīmes izdarīšanai par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi).

Vienlaikus informējam, ka Ekonomikas ministrijas mutiski izteikto priekšlikumu Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēdē, par nepieciešamību pagarināt termiņu tikai lēmuma pieņemšanai par atzīmes izdarīšanu paskaidrojuma rakstā, atbildīgā komisija neatbalstīja. Savukārt priekšlikumus par termiņu pagarināšanu Būvniecības likuma 12.panta ceturtajā daļā neatbalstīja, izskatot likumprojektu "Grozījumi Būvniecības likumā" (Nr.289/Lp12) Saeimas plenārsēdē 2015.gada 18.jūnijā.

Ekonomikas ministrijas ieskatā jautājumu par lēmumu pieņemšanas termiņiem atkārtoti varētu izvērtēt vienlaikus ar citiem priekšlikumiem par grozījumiem Būvniecības likumā, ja atbildīgajā komisijā tādi tiks iesniegti, ievērojot Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisijas galaziņojumu.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Ekonomikas ministrijas ieskatā, kompetences novērtēšanas iestādēm būtu jāpilnveido darbs pie būvspeciālistu apmācībām un kompetences pilnveides gan dokumentu sagatavošanā, gan noformēšanā. Tas samazinātu gadījumu skaitu, kad būvvaldei jāpagarina lēmumu pieņemšanas termiņi un jāatgriež dokumenti nepilnību novēršanai.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālrunis: 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

09.09.2015. Nr. 1-1-1181

Uz 13.08.2015. Nr.142.8/1-91-12/15

Latvijas Republikas
Saeimas deputātam
Ivaram Zariņam

Par Būvniecības informācijas sistēmu

Atbildot uz Jūsu 2015.gada 13.augusta vēstuli Nr.142.8/1-91-12/15 par Būvniecības informācijas sistēmu (turpmāk – BIS), Ekonomikas ministrija savas kompetences ietvaros informē.

1. Vai veidojot jauno BIS tika paredzēts kā to varēs savietot ar jau esošajām izveidotajām sistēmām, vismaz lai nodrošinātu datu integritāti?

Būvniecības likuma 24.panta pirmā daļa nosaka, ka būvniecības informācijas sistēma ir valsts sistēma, kas ietver būvniecības procesam un tā kontrolei nepieciešamo informāciju un dokumentus, nodrošina informācijas apriti starp publiskās pārvaldes, kontroles institūcijām un būvniecības dalībniekiem, kā arī sabiedrības iesaisti būvniecības procesā. Saskaņā ar Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktu vietējā pašvaldība nodrošina informācijas pieejamību būvniecības informācijas sistēmā. Līdz ar to no būvniecību reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem izriet, ka BIS ir vienīgā valsts nozīmes informācijas sistēma būvniecībā ar juridisko spēku.

Šobrīd katrā pašvaldībā dati tiek glabāti atšķirīgos datu formātos un vairumā gadījumu neatbilst Valsts informācijas sistēmu likuma prasībām, līdz ar to automātiska metode visu pašvaldību datu integrācijai BIS nav iespējama. Pēc Ekonomikas ministrijas rīcībā esošās informācijas vairākās pašvaldībās nemaz nav ieviesti centralizēti informācijas tehnoloģiju risinājumi, it īpaši būvniecības procesa nodrošināšanai un uzraudzībai, tādējādi nav informācijas sistēmu ar ko šādu sasaisti izveidot. Šajās pašvaldībās BIS ieviešana būs ievērojams darbības vienkāršošanas rīks, kas nodrošinās ar informāciju no citām valsts nozīmes informācijas sistēmām. Izņēmums ir Rīgas pilsētas pašvaldība, kas, ņemot vērā apkalpojamo teritoriju, ar būvniecības procesu saistīto dokumentu apjomu un

noslodzi būvniecības procesa administrēšanai un pārskatāmībai, izmanto Rīgas domes Vienoto informācijas sistēmu (turpmāk – RDVIS). Rīgas pilsētas būvvalde rakstiski ir informējusi Ekonomikas ministriju, ka BIS lietošanas uzsākšana ir saistīta ar atsevišķām problēmām un, ņemot vērā izveidoto fundamentāli vienoto informācijas sistēmas infrastruktūru, ir nepieciešama BIS un RDVIS sasaistes izveide. Ekonomikas ministrija, risinot minēto informācijas sistēmu sasaisti, ir sagatavojusi informatīvā ziņojuma “Par BIS un RDVIS sasaistes izveidei nepieciešamajiem pasākumiem un finansējumu” projektu, kuru plāno tuvākā laika periodā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir atbalstījusi informatīvajā ziņojumā minēto pasākumu realizēšanu un lūgusi izvērtēt iespēju – ievērot principu, ka potenciāli šo saskarni varēs izmantot ne tikai datu integrācijai ar RDVIS, bet arī ar citu lielo pašvaldību sistēmām, kuras ir iesaistītas būvniecības sfēras dokumentu aprītē. Ekonomikas ministrija atbalsta šādu ierosinājumu un iespēju robežās nodrošinās, lai minēto risinājumu varētu izmantot arī citas pašvaldības. Līdz ar to minēto sistēmu sasaistes risinājumu varēs izmantot arī tās pašvaldības, kurām būs nepieciešams nodrošināt lietvedības sistēmu sasaisti ar BIS, nodrošinot vienotu lietvedības dokumentu plūsmu.

Vēršam Jūsu uzmanību, ka BIS saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 28.jūlija noteikumu Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.438) 12.punktu nodrošina sistēmas lietotājam iespēju parakstīt elektronisko dokumentu ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu Elektronisko dokumentu likumā noteiktajā kārtībā, kā arī atbilstoši Noteikumu Nr.438 13.punktam nodrošina papīra vai elektroniska formāta dokumenta reģistrāciju.

2. Vai BIS ir savietojama ar jau esošajām sistēmām?

BIS ir valsts informācijas sistēma un tā atbilst Valsts informācijas sistēmu likuma prasībām, t.sk. BIS izmanto valsts informācijas sistēmu savietotāju, kas nodrošina informācijas apriti integrētās valsts informācijas sistēmas ietvaros, kā arī starp valsts informācijas sistēmām un citām informācijas sistēmām, kuras veido un uztur valsts vai pašvaldību institūcijas vai privātpersonas. BIS nodrošina informācijas apmaiņu ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmu, Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmu, Valsts vienoto datorizēto zemesgrāmatu, Iedzīvotāju reģistru, Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmu, Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu, Meliorācijas kadastra informācijas sistēmu, Nodokļu informācijas sistēmu un Ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmu. BIS nodrošina arī iespēju veikt sistēmas lietotāja identitātes pārbaudi (autentifikāciju), izmantojot Valsts reģionālās attīstības aģentūras pārziņā esošo Valsts informācijas sistēmu savietotāja koplietošanas autentifikācijas moduli. Tuvākajā laikā tiks nodrošināta iespēja aizpildīt speciālas tiešsaistes formas tīmekļvietnē www.bis.gov.lv un, ja par pakalpojuma saņemšanu ir veicams maksājums, veikt tā apmaksu, izmantojot Valsts reģionālās attīstības aģentūras pārziņā esošā Valsts informācijas sistēmu savietotāja koplietošanas maksājuma moduli.

3. *Kādā veidā tiks realizēta jaunās un esošo sistēmu savietojamība?*

Datu apmaiņa ar iepriekš minētajām valsts informācijas sistēmām tiek nodrošināta, izmantojot HTTPS, SOAP, REST, FTP, WMS, WMTS, WFS datu apmaiņas protokolus. BIS informācijas apmaiņai ar RDVIS tiek plānots izstrādāt universālu risinājumu, kuru nepieciešamības gadījumā varēs izmantot arī citas pašvaldības.

4. *Vai un cik daudz finanšu resursu Ekonomikas ministrija ir ieplānojusi, lai varētu īstenot jaunās un jau esošo sistēmu savietojamību?*

Datu apmaiņa ar iepriekš minētajām valsts informācijas sistēmām tiek nodrošināta BIS projektam „Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde”(ID.3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/004, turpmāk – Projekts) piešķirtā finansējuma ietvaros.

BIS un RDVIS sasaistes izstrādes laiks ir 7 mēneši no finansējuma piešķiršanas brīža, bet tā kā Eiropas Savienības fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda izmaksu attiecināmības periods beidzas š.g. 31.decembrī, tad sistēmu saskarnes izstrāde nevar tikt realizēta tādā termiņā, lai izmaksas būtu iespējams segt no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finanšu līdzekļiem. Līdz ar to, lai nodrošinātu sasaisti starp RDVIS un BIS, ir nepieciešams īstenot atsevišķu sistēmu integrācijas projektu, kura realizēšanai ir nepieciešams finansējums. Plānotie sasaistes darbi no Rīgas pilsētas pašvaldības puses ir novērtēti 94 862 *euro* apmērā, ieskaitot PVN, savukārt no Ekonomikas ministrijas puses – 42 350 *euro* apmērā, ieskaitot PVN, kas ir aprakstīts informatīvā ziņojuma “Par BIS un RDVIS sasaistes izveidei nepieciešamajiem pasākumiem un finansējumu” projektā. Kopējais nepieciešamais finansējuma apjoms integrācijas projekta realizācijai ir 137 212 *euro* apmērā, ieskaitot PVN. Ekonomikas ministrija plāno Rīgas pilsētas pašvaldībai veikt apropriācijas pārdali 2015.gadā 94 862 *euro* apmērā valsts budžeta kapitālo izdevumu transferliem pašvaldībām noteiktam mērķim no Ekonomikas ministrijas budžeta apakšprogrammas 29.01.00 „Naftas produktu rezervju uzturēšana” uz programmu 20.00.00 „Būvniecība”.

5. *Ja šādi resursi nav paredzēti, kā Ekonomikas ministrija ir paredzējusi nodrošināt jaunās sistēmas reālu ieviešanu un darbību? Kāds ir paredzētais ieviešanas grafiks?*

Par BIS un RDVIS sasaistei nepieciešamo finansējumu informācija ir sniegta šīs vēstules 4.jautājuma atbildē. BIS lietošana būvvaldēm un institūcijām, kuras pilda būvvaldes funkcijas ir jāuzsāk, noslēdzot sadarbības līgumu ar BIS pārzini (Ekonomikas ministriju) – ne vēlāk kā līdz 2016.gada 1.martam.

6. *Vai BIS ieviešana ir saskaņota ar pašvaldībām, kurām šī sistēma būs jāizmanto un jāuztur aktuālo datu aprīte? Konkrēti kā tas ir ticis veikts? Kā konkrēti Ekonomikas ministrija ir paredzējusi nodrošināt saskaņotu BIS ieviešanu?*

Atbilstoši Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktam vietējai pašvaldībai ir jānodrošina informācijas pieejamību būvniecības informācijas sistēmā. Tādējādi BIS lietošana pašvaldībām ir obligāta atbilstoši normatīvo aktu regulējumam.

Ekonomikas ministrija ir aktīvi uzsākusi BIS ieviešanu vietējās

pašvaldībās, nosūtot aicinājumu 40 pašvaldībām uzsākt sadarbības līguma skanošanu un slēgšanu. Pašreiz šāds pašvaldību skaits ir izvēlēts ar mērķi, lai Ekonomikas ministrija varētu nodrošināt kvalitatīvu līgumu saskanošanu, slēgšanu un atbalsta sniegšanu darbībai ar BIS. Pašvaldības aktīvi iesaistās sadarbības līguma slēgšanā, uz vēstules sagatavošanas brīdi ir noslēgti 26 sadarbības līgumi, savukārt BIS lietošanu ir uzsākušas 6 pašvaldību būvvaldes un Būvniecības valsts kontroles birojs.

Kā viens no Projekta rezultatīvajiem rādītājiem, ir BIS ieviešana 30 pašvaldību būvvaldēs. Saskaņā ar noslēgto iepirkuma līgumu Nr. EM2011/04/ERAF „Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde un ieviešana” BIS ieviešanu 30 pašvaldību būvvaldēs nodrošina SIA „Tieto Latvia”, kas ir arī BIS izstrādātājs. Ievērojot to, ka Būvniecības likums nosaka BIS lietošanu visām pašvaldībām un to būvvaldēm, Ekonomikas ministrija organizēja papildus apmācības 56 pašvaldību būvvaldēm (kopumā valstī ir ~86 būvvaldes) par BIS lietošanu, lai lietotāji patstāvīgi un pilnvērtīgi spētu izmantot BIS. Katras institūcijas lietotāju apmācības tika uzsāktas ar visaptverošu pārskata prezentāciju par BIS, tās iespējām un galveno funkcionalitāti, lietotajiem termiņiem u.c. jautājumiem, kas attiecas uz BIS kopumā, kā arī lietotājiem bija iespējams veikt praktiskos uzdevumus. Apmācības organizatoriski un pedagogiski tika realizētas profesionāli un teicamā kvalitātē. Apkopotās apmācības dalībnieku atsauksmju anketas uzrādīja augstu dalībnieku apmierinātības līmeni gan ar praktisko nodarbību saturu, gan pasniedzēju kompetences līmeni.

7. Ja gadījumā jaunā un esošās sistēmas nebūs tehniski un finansiāli iespējams savietot, vai turpmāk pašvaldību būvvaldēm visi uzdevumi būs jāveic vairākās sistēmās? Kas uzņemsies šos papildus izdevumus un atbildību par nesalāgotajiem datiem?

Kā jau iepriekš tika minēts, saskaņā ar Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktu vietējām pašvaldībām ir jānodrošina informācijas pieejamību BIS. Līdz ar to no būvniecību reglamentējošajiem aktiem izriet, ka vienīgā valsts nozīmes informācijas sistēma būvniecībā ar juridisko spēku ir BIS. Gadījumā, ja pašvaldība, īstenojot savas autonomās funkcijas, vēlas veikt informācijas ievadi un uzkrāšanu paralēli citās pašvaldības sistēmās, normatīvie akti to neaizliedz. Vēsturisko informāciju, kas uzkrāta citās informācijas sistēmās nav plānots pārcelt uz BIS, ievērojot apstākli, ka, iespējams, šie dati neatbilsti Valsts informācijas sistēmu likuma prasībām, piem., dati nav korekti pret citām valsts nozīmes informācijas sistēmām. Vienlaikus sistēma atbalsta, ka jebkuru uzsāktu būvniecības procesu (pirms BIS ieviešanas konkrētajā būvvaldē) turpmāk pēc BIS ieviešanas konkrētajā būvvaldē ir iespējams administrēt BIS. Būvvaldes tiek aicinātas ievadīt BIS tās būvniecības lietas, kur būvniecības process vēl nav noslēdzies, piem., brīdī, kad tiek saņemts kāds procesa ierosinošs dokuments – apliecinājums par būves gatavību ekspluatācijai. BIS pārzinis un uzturētājs ir Ekonomikas ministrija, tādējādi izdevumi par BIS uzturēšanu tiek segti no valsts pamatbudžeta līdzekļiem.

8. Vai Ekonomikas ministrijas ieskatā pašvaldību būvvaldēs ir pietiekams tehniskais nodrošinājums, projektu tehniskās apstrādes iespējas,

speciālistu sagatavošanas iespējas un pietiekama apkalpojošā personāla kapacitāte, lai ieviestu jauno būvniecības informācijas sistēmu?

BIS ir izstrādāta kā interneta pārlūkā lietojama sistēma, tādējādi, lai pašvaldību būvvaldes varētu lietot BIS, datorā jābūt pieejamai kādai no populārākajām interneta pārlūka programmām Internet Explorer (versija 8.0 un jaunāka), Mozilla FireFox (versija 3.5 un jaunāka), Apple Safari (versija 5.0 un jaunāka), Opera (versija 9.0 un jaunāka) un Google Chrome (versija 6.0 un jaunāka). Skenēto dokumentu pievienošanai BIS būtu vēlams skeneris, taču vienlaicīgi ir iespējams darba scenārijs – strādāt bez visu dokumentu skenēšanas, strukturētā veidā norādot datus BIS no projekta u.c. dokumentācijas. Lai būvvaldes paraksttiesīgās personas varētu lietot elektronisko parakstu, ir nepieciešams elektroniskā paraksta viedkartes lasītājs un personas apliecība (eID karte) vai Latvijas Valsts radio un televīzijas centra izsniegta e-paraksta viedkarte.

Pašvaldībām, lai nodrošinātu BIS ieviešanu un lietošanu, neradīsies papildus personāla nepieciešamība un izmaksas, pieņemot, ka pašvaldības strādā ar standarta biroja aparāturu, kas ietver minimālās prasības – dators ar interneta pieslēgumu. Ar BIS ieviešanu pašvaldībai samazināsies izmaksas attiecībā uz informācijas saņemšanu un izmantošanu no citām valsts informācijas sistēmām, jo BIS informācijas saņemšanu un izmantošanu nodrošina bez maksas atbilstoši noslēgtajām starpresoru vienošanās ar citiem valsts informāciju sistēmu turētājiem. Kā jau iepriekš tika minēts, pašvaldību būvvalžu darbinieki ir apmācīti darbam ar BIS, tādējādi nebūs nepieciešami papildus pašvaldības resursi attiecīgo speciālistu sagatavošanai, ieviešot BIS.

9. Lūdz konkrēti uzskaitīt, kāds būs ieguvums no jaunās BIS ieviešanas, vēl bez būvatļauju aktuālās informācijas pieejamības?

BIS mērķis ir nodrošināt elektronisku būvniecības dokumentācijas apriti, sabiedrības vajadzības pēc informācijas par būvniecības procesiem, vienādu pieeju lēmumu pieņemšanā par būvniecību un vienādu likumu interpretāciju visā Latvijas teritorijā.

BIS nodrošinās, ka pasūtītājiem un būvniecības uzraudzības iestādēm – pašvaldību būvvaldēm, kā arī institūcijām, kuras pilda būvvaldes funkcijas, Ekonomikas ministrijai – ir pieejami visi nepieciešamie dokumenti un ziņas no valsts informācijas sistēmām, kas attiecas uz konkrēto būvi. Ekonomikas ministrijai un Būvniecības valsts kontroles birojam, saņemot informāciju par iespējamiem būvniecības pārkāpumiem, būs vieglāk izsekot līdzī visām pašvaldības darbībām būvniecības procesā. Un tas veicinās operatīvāku pārkāpumu atklāšanu un novēršanu. BIS paredz, ka dokumenti būs elektroniskā formā un arī komunikācija starp uzraudzības iestādēm, pasūtītāju un būvkomersantu notiks elektroniski.

BIS darbības rezultātā plānotie ieguvumi – tiks samazināts būvniecības procedūru saskaņošanas laiks un izmaksas, novērsta informācijas dublēšanās un nepilnīgu datu reģistrācija, nodrošināta kļūdu kontrole, kā arī vienlaicīga piekļuve aktuālai informācijai par katru būvobjektu, pilnīga sistēmā iekļauto datu uzskaitē, ātri un precīzi iegūstama statistika un atskaites. Tāpat BIS izveidošana atvieglēs

būvvalžu darbu, uzlabos klientu apkalpošanas kvalitāti un samazinās klientu apkalpošanas laiku. BIS ieviešana nodrošinās būvniecības publisko kontroli, kas mazinās nelikumīgas būvniecības uzsākšanu.

Pašvaldībām līdz ar BIS ieviešanu par turpmākajiem pārskata periodiem nebūs jāsniedz Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumu Nr.922 "Valsts statistikas pārskatu un anketu veidlapu paraugu apstiprināšanas noteikumi" 37.pielikumā norādītā informācija Centrālajai statistikas pārvaldei, jo Centrālajai statistikas pārvaldei tiks nodrošināta piekļuve BIS dinamisko atskaišu modulim, kurā tiks iekļauta attiecīgā informācija no BIS.

Saskaņā ar Noteikumiem Nr.438 BIS nodrošinās:

- ✓ centralizētu informācijas iegūšanu būvkomersantu reģistra, būvspeciālistu reģistra, būvinspektoru reģistra, dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistra, ēku energosertifikātu reģistra, kā arī neatkarīgu ekspertu reģistra ēku energoefektivitātes jomā vešanai un būvniecības pārraudzībai un tās kontrolei;
- ✓ būvniecības dokumentu un tajā ietverto prasību standartizēšanu;
- ✓ būvniecības dokumentu, būvkomersantu reģistra, būvspeciālistu reģistra, būvinspektoru reģistra, dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistra, ēku energosertifikātu reģistra un neatkarīgu ekspertu reģistra ēku energoefektivitātes jomā dokumentu un strukturētu datu uzglabāšanu vienuviet;
- ✓ sabiedrības informēšanu par būvniecības procesiem un lēmumiem, kas saistīti ar to, ēku enerģijas patēriņu un dzīvojamo māju pārvaldniekiem, kuri ieguvuši profesionālo kvalifikāciju un veic profesionālo darbību dzīvojamo māju pārvaldīšanā vai piedāvā pārvaldnieka pakalpojumus;
- ✓ sabiedrību ar elektroniskiem pakalpojumiem būvniecības, mājokļu un ēku energoefektivitātes jomā.

10.Lūdzu sniegt Jūsu novērtējumu, cik lietderīgi ir izmantot un to cik daudz finanšu resursi jau izlietoti, un cik ir plānots izlietot, lai ieviestu jauno būvniecības informācijas sistēmu.

BIS ieviešanas kopējās izmaksas ir 3 792 592,35 euro, no tām Eiropas reģionālās attīstības fonda līdzfinansējums ir 100% apmērā no attiecināmajām izmaksām t.i. 3 502 326,50 euro.

Informējam, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 21.jūlija noteikumiem Nr.576 „Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes "Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība" projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu" Ekonomikas ministrija ir atbildīga par projekta ietvaros izstrādātās BIS uzturēšanu vismaz piecus gadus pēc projekta beigām.

Nemot vērā, ka BIS ir liels skaits saskarņu ar citām valsts informācijas sistēmām, kuras tiek nepārtraukti uzlabotas, tāpat tiek pilnveidots spēkā esošais normatīvo aktu regulējums, kā arī parādās jaunas tehnoloģiskas iespējas, ir secināms, ka nākotnē būs nepieciešams veikt tālākus BIS uzlabojumus un papildinājumus. Ekonomikas ministrija ir veikusi aprēķinus BIS uzturēšanai pēc projekta beigām un iespējamās uzturēšanas izmaksas 12 mēnešu periodā ir 311 930 euro (finansējuma avots – valsts pamatbudžets), kas ietver izmaiņu pieprasījumus programmatūras izmaiņām atbilstoši grozītam vai no jauna izdotam

normatīvajam aktam vai papildus funkcionalitātei, informāciju un komunikāciju tehnoloģiju aparatūras un serveriekārtu papildinājumus, BIS datu rezerves kopēšanas un uzglabāšanas pakalpojumus, kā arī 4 amata vietas projekta administrēšanai un uzturēšanai, ieskaitot lietotāju konsultēšanas un metodikas speciālistus.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Udre, 67013134

Ilze.Udre@em.gov.lv

17.09.2015

08.09.2015

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasls@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

10.09.2015 Nr. 1-1-7230Uz 13.08.2015. Nr. 142.8/1-90-12/15

**Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050**

**Informācijai: Būvniecības valsts kontroles birojam
Krišjāņa Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV-1013**

Par būvprojektu un būvju ekspertīzi

Atbildot uz Jūsu atkārtotu vēstuli (17.08.2015. reģ. ar Nr.2015-13440) par būvprojektu un būvju ekspertīzi, Ekonomikas ministrija, papildinot 31.07.2015. atbildē Nr.1-1-6345 sniegto informāciju, vērš uzmanību uz to, ka, lai panāktu kvalitatīvu un normatīvo aktu prasībām atbilstošu būvniecību, Būvniecības valsts kontroles birojs, izpildot Būvniecības likuma 6.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto pārvaldes uzdevumu (noteiktos gadījumos organizēt būvprojektu un būvju ekspertīzi), sadarbojas ar pasūtītāju (publisko tiesību juridiskā persona vai tās institūcija), nodrošinot attiecīgās pārvaldes uzdevuma izpildi. Sadarbība tiek organizēta saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteikto kārtību, slēdzot sadarbības līgumu par būvprojekta ekspertīzi. Šāds risinājums, ievērojot arī Publisko iepirkumu likumā noteikto, sekmē saskaņotu institūciju rīcību, nodrošinot konkrētam būvprojektam atbilstoša būveksperta izvēli. Sadarbības līguma noslēgšana nemaina līgumslēdzēju kompetenci, bet nodrošina efektīvu attiecīgā pārvaldes uzdevuma realizāciju (izpildi) iepirkuma procedūras ietvaros.

Lai nodrošinātu attiecīgo pasūtītāju informētību par būvprojekta ekspertīzes organizēšanu, Būvniecības valsts kontroles biroja mājaslapā viegli pieejamā veidā ir publicēta atbilstoša informācija, tai skaitā atbilstošais sadarbības līguma projekts. Līdz šim nav saņemtas ziņas, ka publicētā informācija būtu nepietiekama, kā arī izvēlētais būvprojektu ekspertīzes organizēšanas pasākumu kopums (procedūra) nav pretrunā ar Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" 45.punktā noteikto. Vēršam uzmanību arī uz to, ka neatkarīgi no tā,

kādā veidā Būvniecības valsts kontroles birojs izvēlas ekspertīzes veicēju, Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" 45.punktā ir noteikts, ka "[I]lgumu par ekspertīzi slēdz un ar tā izpildi saistītos izdevumus sedz pasūtītājs".

Līdzīgs pasākumu kopums nepieciešamības gadījumā var tikt realizēts arī attiecībā uz būvju ekspertīzes nodrošināšanu vai strīdus gadījumā. Tāpat jāuzsver, ka nepieciešamības gadījumā, esot netipiskai situācijai, izvēlētais pasākumu kopums var tikt pārskatīts, lai katrā konkrētā gadījumā nodrošinātu uzdotā atbilstošā pārvaldes uzdevuma pienācīgu realizāciju. Vienlaikus Ekonomikas ministrija uzsver, ka tā un Būvniecības valsts kontroles birojs, ievērojot labas pārvaldības principu, ir atvērti priekšlikumiem, lai nodrošinātu izvirzītajam mērķim atbilstoša rezultāta sasniegšanu.

Ekonomikas ministrijas rīcībā nav informācijas, ka pēc iepriekš aprakstītā risinājuma pārrunāšanas ar sadarbības partneriem Būvniecības valsts kontroles birojs kādā gadījumā būtu atteicies izpildīt tā atbilstošo pārvaldes uzdevumu. Tādējādi, ja kādā noteiktā gadījumā pasūtītājam saskaņā ar normatīvajiem aktiem bija nepieciešams pieaicināt būveksperta izvēles procesā Būvniecības valsts kontroles biroju, bet tas to nav darījis, tad visa atbildība gulstas uz pašu pasūtītāju. Vienlaikus gadījumā, ja Jūsu rīcībā ir informācija par atteikumu izpildīt atbilstošo pārvaldes uzdevumu no Būvniecības valsts kontroles biroja puses, Ekonomikas ministrija lūdz to iesniegt. Tā tiks rūpīgi izvērtēta, nepieciešamības gadījumā lemjot par atbildīgo saukšanas pie likumā noteiktās atbildības. Ierēdņu disciplināratbildību nosaka Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likums. Kā tas jau bija norādīts iepriekš, atbilstoši Ministru kabineta 30.09.2014. noteikumu Nr.576 "Būvniecības valsts kontroles biroja nolikums" 12.punktam, Būvniecības valsts kontroles biroja direktors nodrošina Būvniecības valsts kontroles biroja darbības tiesiskumu.

Ministre

D. Reizniece-Ozola

10.09.2015 13:10

466

Lazarevs, 67013033

andris.lazarevs@em.gov.lv

Departamenta
direktora vietnieks

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

10.09.2015 Nr. 1-1-7240

Uz 25.08.2015. Nr. 142.8/1-97-12/15

**Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050**

Par atbildību būvniecībā

Atbildot uz Jūsu vēstuli (27.08.2015. reģ. ar Nr.2015-13955) par atbildību būvniecībā, Ekonomikas ministrija norāda, ka spēkā esošais regulējums, ciktāl tas ir saistīts ar vienas personas atbildību citas personas priekšā, ir skatāms no civiltiesību, tai skaitā darba tiesību viedokļa. Jāuzsver arī, ka būvnoteikumos noteiktie būvspeciālistu pienākumi nemaina Būvniecības likuma 19.pantā noteikto būvniecības procesa dalībnieku atbildību. Par būvprojekta izstrādātāju, būvdarbu būvuzraugu un būvekspertu Būvniecības likuma 19.panta izpratnē ir uzskatāmas personas, ar kurām pasūtītājs (būvniecības ierosinātājs) ir noslēdzis līgumu par atbilstošo būvniecības pakalpojumu sniegšanu.

Par civiltiesisko atbildību jānorāda, ka visi būvniecības procesā iesaistītie nav savstarpēji atbildīgi viens otra priekšā par to pienākumu neizpildi vai nepienācīgu izpildi. Savstarpēji atbild tikai tās personas, kas ir savstarpēji saistītas. Saistību tiesības starp pasūtītāju un būvdarbu veicēju rodas uz būvdarbu līguma pamata¹, bet starp būvdarbu veicēju un atbildīgo būvdarbu vadītāju uz darba līguma pamata². Tādējādi būvdarbu veicējs atbild pasūtītāja priekšā saskaņā ar līgumu par būvdarbu veikšanu, ievērojot Būvniecības likuma 19.panta piektajā daļā noteikto, ka "[b]ūvdarbu veicējs ir atbildīgs par normatīvo aktu prasību ievērošanu būvlaukumā un būvdarbu rezultātā tapušās būves vai tās daļas atbilstību būvprojektam un

¹ Civillikuma 1402.pants nosaka, ka "[s]aistību tiesības rodas [...] no tiesiska darījuma [...]"; Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 "Ēku būvnoteikumi" 102.punkts nosaka, ka "[p]asūtītāja un būvdarbu veicēja savstarpējās saistības nosaka atbilstoši [...] tiesību aktiem noslēgtais līgums par būvdarbu veikšanu [...]";

² Būvniecības likuma 22.panta pirmā daļa nosaka, ka, "[l]ai veiktu komercdarbību vienā vai vairākās būvniecības jomās, [...] komersants reģistrējas būvkomersantu reģistrā, iesniedzot informāciju par visiem uz darba līguma pamata nodarbinātajiem būvspeciālistiem", bet šā likuma 22.panta otrā daļa nosaka, ka "[k]omersants ir tiesīgs darboties tādās būvniecības jomās, kurās tam ir attiecīgi būvspeciālisti";

pasūtītāja, šā likuma un citu normatīvo aktu prasībām, kā arī par normatīvo aktu prasībām atbilstošu būvizstrādājumu izvēli un to iestrādes tehnoloģiju". Vienlaikus vēršam uzmanību uz to, ka Civillikuma 1639.pants nosaka, ka "[t]iesību aizskārums uzliek atbildību tam, kas pieļauj to tādos apstākļos, kuri, pēc viņa personiskām attiecībām pret aizskārēju, dod viņam, kā [...] saimniekam [(būvdarbu veicējam)], iespēju un tā tad arī uzliek pienākumu aizkavēt tādu aizskārumu". Papildus tam Civillikuma 1782.pants nosaka, ka gadījumā, "[j]a kāds nepiegrīz vajadzīgo uzmanību izvēloties kalpotājus un citus darbiniekus un nepārliedzinās papriekš par viņu spējām un noderību izpildīt viņiem uzliekamās pienākumus, tad viņš atbild par zaudējumiem, ko viņi ar to nodarījuši trešai personai", piemēram, pasūtītājam. Savukārt atbildīgais būvdarbu vadītājs atbild būvdarbu veicēja priekšā saskaņā ar darbu līgumu par Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumos Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" noteikto pienākumu neizpildi vai nepienācīgu izpildi, ievērojot Darba likumā noteikto³. Tāpat tas attiecas uz saistībām starp pasūtītāju un būvuzraugu (būvkomersantu vai būvspeciālistu, atkarībā no tā, ar kuru noslēgts atbilstošais līgums) un būvuzraugu kā būvkomersantu un būvspeciālistu, kuram uzdots veikt būvuzraudzību.

Vienlaikus, ciktāl tas attiecas uz būvspeciālistiem, ir nošķirama civiltiesiskā atbildība no profesionālās atbildības. Kompetences pārbaudes iestāde saskaņā ar Ministru kabineta 07.10.2014. noteikumiem Nr.610 "Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi" veic būvspeciālistu patstāvīgās prakses uzraudzību, saucot būvspeciālistus pie profesionālās atbildības, kuras ietvaros var tikt izteikts brīdinājums vai veikta atkārtota kompetences pārbaude, kuras ietvaros var tikt pieņemts lēmums par kompetences neatbilstību.

Ministre

D. Reizniece-Ozola

09.09.2015/11:19
437
Lazarevs-57013035
andris.lazarevs@em.gov.lv

Jurijs Spīridonovs

³ Piemēram, Darba likuma 86.panta pirminā daļa nosaka, ka gadījumā, "[j]a darbinieks bez attaisnojoša iemesla neveic darbu vai arī veic to nepienācīgi vai citādas pretrastiskas, vainojamas rīcības dēļ ir nodarījis zaudējumus darba devējam, darbiniekam ir pienākums atlīdzināt darba devējam radušos zaudējumus".

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr. 1-1-7371

Uz 25.08.2015. Nr. 142.8/1-96-12/15

Latvijas Republikas Saeimas deputātam

Ivaram Zariņam

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

*Par būvekspertīzēm un
būves tehnisko apsekošanu*

Atbildot uz Jūsu š.g.25.augusta vēstuli par būvekspertīzēm (būvprojekta ekspertīzi un būves ekspertīzi) un būves tehnisko apsekošanu, paskaidrojam, ka atbilstoši Būvniecības likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā dotajam deleģējumam tika izstrādāti speciālie būvnoteikumi, kuros tika noteikts attiecīgās būves būvniecības procesa kārtība, būvniecības procesā iesaistītās institūcijas un atbildīgie būvspeciālisti, būvniecības procesam nepieciešamie dokumenti un to saturs, kā arī būvprojekta ekspertīzes apjoms. Speciālo būvnoteikumu izstrādē piedalījās valsts institūcijas, pašvaldību būvvaldes, kā arī attiecīgās būvniecības nozares nevalstiskās organizācijas. Izstrādājot speciālos būvnoteikumus, Ekonomikas ministrijai bija svarīgs attiecīgās būvniecības nozares speciālistu redzējums par būvniecības procesu kopumā, līdz ar to nozares (Latvijas Arhitektu savienība, Latvijas Būvinženieru savienība, Latvijas Būvnieku asociācija, Latvijas Inženierkonsultantu apvienība, Latvijas Būvinspektoru un būvuzraugu asociācija, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija, Latvijas Melioratoru biedrība, Latvijas Celtnieku arodbiedrība) izteiktie viedokļi tika apspriesti izstrādes gaitā rīkotajās sanāksmēs un iekļauti speciālajos būvnoteikumos, tai skaitā par būvprojekta daļām, kurām nepieciešams veikt būvprojekta ekspertīzi. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 43.punktu būvprojekta ekspertīze ir obligāta trešās grupas būvju būvprojektiem, izņemot būves nojaukšanas būvprojektam. Būves iedala trīs grupās (Vispārīgo

būvnoteikumu 1.pielikums) atkarībā no būvniecības sarežģītības un iespējamās ietekmes uz vidi, kur pirmā ir zemākā, bet trešā ir augstākā grupa. Atbilstoši būvju iedalījumam grupās, tilts ir noteikts kā 3.grupas inženierbūve, nenosakot būves piederību, piemēram, valsts vai pašvaldības.

Savukārt būves ekspertīze ir veicama gadījumos, kad ir nepieciešams izvērtēt veikto būvdarbu kvalitāti un būves atbilstību normatīvo aktu prasībām vai būvprojektam, vai risināms strīds starp būvniecības dalībniekiem. Vispārīgo būvnoteikumu 61.punktā ir noteikti gadījumi, kad ir veicama būves ekspertīze - ja risināms strīds starp būvniecības dalībniekiem; pēc pasūtītāja pieprasījuma; pēc Būvniecības valsts kontroles biroja vai būvvaldes pamatota rakstiska pieprasījuma vai ja risināms strīds par būves atbilstību normatīvo aktu prasībām vai būvprojektam, kā arī lai novērtētu veikto būvdarbu kvalitāti. Ekspertam ir pienākums ekspertīzes rezultātus apkopot būves ekspertīzes atzinumā (Vispārīgie būvnoteikumi, 4.pielikums).

Saskaņā ar Būvniecības likuma pārejas noteikumu 11.punktu līdz 2016.gada 1.janvārim ekspertīzes (būvprojekta ekspertīze un būves ekspertīze) veikšanas tiesības ir fiziskajām personām, ja tās saņēmušas sertifikātu attiecīgajiem projektēšanas vai būvdarbu veidiem, kā arī būvniecību reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrētām juridiskajām personām, kuras nodarbina sertificētu speciālistu attiecīgajā jomā. Savukārt saskaņā ar Būvniecības likumā noteikto Būvniecības valsts kontroles biroja kompetenci ar 2016.gada 1.janvāri birojs piešķirs patstāvīgās prakses tiesības būvekspertīzes (būvprojekta un būves ekspertīzes) specialitātē, kā arī veiks ekspertu patstāvīgās prakses uzraudzību.

Attiecībā par būves tehnisko apsekošanu, norādām, ka tā ir veicama gadījumos, kad ir plānots veikt būvniecību ekspluatācijā nodotai būvei vai nepieciešama periodiska būves apsekošana. Būves tehniskās apsekošanas kārtību un apjomu nosaka Latvijas būvnormatīvs LBN 405-15 "Būvju tehniskā apsekošana" (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.337) (turpmāk – LBN 405-15). Tehniskās apsekošanas mērķis ir noteikt būves atbilstību Būvniecības likuma 9.panta otrajā daļā minētajām būves būtiskajām prasībām.

Latvijas būvnormatīvs LBN 405-15 nosaka, ka būvi apseko:

1) periodiski būves ekspluatācijas laikā atbilstoši tās lietošanas veidam saskaņā ar būvju tehnisko uzturēšanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un standartiem;

2) pirms būves atjaunošanas, pārbūves vai restaurācijas būvprojekta izstrādes, arī pirms būvprojekta minimālā sastāvā sagatavošanas vai pirms dokumentu izstrādes vienkāršotai ēkas fasādes atjaunošanai, lai noteiktu būves bojājumu apjomu, kā arī atbilstību būves izmantošanas mērķim un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem;

3) pirms būvdarbu atsākšanas (pēc pārtraukuma);

4) citos gadījumos, ja jānosaka būves tehniskais stāvoklis.

Gadījumos, kad būves ekspluatācijas ietvaros jāveic periodiska būves apsekošana, apsekojumā jāvērtē būves mehāniskā stiprība un stabilitāte, būves lietošanas drošība, kā arī jau esošie ugunsdrošības risinājumi, lai nodrošinātu būves saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā un nepieļautu apdraudējuma iestāšanos.

Būves apseko un būves tehniskās apsekošanas atzinumu sniedz būvspeciālists atbilstoši būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības normatīvajā aktā noteiktai attiecīgās sfēras būvspeciālista kompetencei vai būvkomersantu reģistrā reģistrēta juridiskā persona, kura nodarbina attiecīgu būvspeciālistu.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Vēstis saņemtas
11/09/2015

Valdis Spīdītis
Valsts sekretārs

11.09.2015.

634

Bučinska,

67013032, Elga.Bucinska@em.gov.lv

Departamenta
direktora vietnieks
M.Auders

Valsts sekretārs
Valsts sekretārs
M.Špade

11.09.2015

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: posts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr.1-1 -7372

Uz 25.08.2015. Nr.142.8/1-98-12/15

Latvijas Republikas Saeimas deputātam
Ivaram ZariņamJēkaba ielā 11,
Rīga, LV-1811**Par būvnormatīviem**

Ekonomikas ministrija ir izskatījusi Jūsu vēstuli par būvnormatīvos ietvertu regulējumu attiecībā uz būvprojektu pārstrādi un savas kompetences ietvaros sniedz šādu viedokli.

Vēstulē minētajos būvnormatīvos lietotie atšķirīgie jēdzieni ir vērtējami kontekstā ar konkrētā būvnormatīva būtību un tā piemērošanu konkrētajā būvniecības procesa stadijā – ieceres (izpēte, apsekošana), projektēšanas (būvprojekta izstrāde), būvdarbu, ekspluatācijas, t.i., ne visos būvnormatīvos ir noteiktas projektēšanas prasības, kas jāņem vērā izstrādājot būvprojektu, piemēram, Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr.325 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 305-15 "Ģeodēziskie darbi būvniecībā"" un Ministru kabineta 2014.gada 21.oktobra noteikumi Nr.655 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 310-14 "Darbu veikšanas projekts"", kurus piemēro veicot būvdarbus, Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.337 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 405-15 "Būvju tehniskā apsekošana"", kurus piemēro pamatā pirms būvprojekta izstrādes. Tādējādi vienlaicīga būvnormatīvu stāšanās spēkā nevar radīt savstarpējas pretrunas to piemērošanā.

Informējam, ka, mainoties būvnormatīvos noteiktajām projektēšanas prasībām, jaunās prasības nav saistošas iepriekš uzsāktiem būvniecības procesiem, tas ir, būvprojekti, kuri *izstrādāti* (vai *akceptēti*, ievērojot būvniecības regulējumu līdz 2014.gada 1.oktobrim lietoto terminoloģiju) līdz jauno normu spēkā stāšanās dienai un kuru tehniskie risinājumi atbilst attiecīgā laikposmā piemēroto normatīvo aktu prasībām, būvprojekta dokumentācijas pārstrāde atbilstoši jaunajām prasībām nav obligāta.

Vārdi "*izstrādāti*" un "*akceptēti*" ir saprotami vienādi, tas ir brīdis, kad būvprojekts ir pilnībā izstrādāts un tas ir saskaņots būvvaldē (vai saskaņā ar

iepriekšējo regulējumu – akceptēts), bet *“vai iesniegti saskaņošanai būvvaldē”* ir saprotams brīdis, kad būvprojekts ir izstrādāts un iesniegts būvvaldei saskaņošanai (būvatļaujas projektēšanas nosacījumu izpildei). Savukārt, ja būvprojekts nav pilnībā izstrādāts un saskaņots būvvaldē, kā arī tas nav iesniegts būvvaldē, jaunās prasības ir saistošas un iestrādājamas būvprojektā.

Vēršam uzmanību, ka virknei jauno būvnormatīvu tiesiskais regulējums salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu pēc būtības netika mainīts, tāpēc neradot nepieciešamību pārstrādāt būvprojektu atbilstoši jaunajām prasībām.

Savukārt būvnormatīvos, kuros prasības tika mainītas (būtiski salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu) ir iekļauta atbilde, ka būvprojektus, kuri ir izstrādāti, pamatojoties uz plānošanas un arhitektūras uzdevumiem, kas izsniegti līdz 2014.gada 1.oktobrim, var nepārstrādāt atbilstoši jaunajām prasībām.

Par būvnormatīvu pārstrādi atbilstoši Būvniecības likumā noteiktajam, informējam, ka visi noteikumu projekti tika saskaņoti Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajā kārtībā. Būvnormatīvus, kuros prasības netika mainītas pēc būtības salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu, pārizdeva no jauna, precizējot izdošanas deleģējumu un Būvniecības likumā lietoto terminoloģiju. Savukārt pārējo būvnormatīvu, kuros prasības tika būtiski mainītas, saskaņošanas sanāksmēs piedalījās arī ar konkrēto normatīvo aktu saistītie nevalstisko organizāciju pārstāvji un par tiem tika informēta arī Latvijas Būvniecības padome, kuras sastāvā ir nevalstisko organizāciju un profesionālo organizāciju pārstāvji no Latvijas arhitektu savienības, Latvijas Būvnieku asociācijas, Latvijas būvinženieru savienības, Būvniecības attīstības stratēģiskā partnerības, Latvijas Ģeotehniku savienības, Latvijas ceļu būvētāja, Būvmateriālu ražotāju asociācijas, Latvijas Enerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas, Latvijas siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienības, Transportbūvju inženieru asociācijas u.c. Bez tam vairākas nedēļas pirms izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē noteikumu projekti tika ievietoti Ekonomikas ministrijas mājas lapas internetā, kur ikviens persona varēja iepazīties ar sagatavotajām normatīvo aktu prasībām un Ministru kabineta noteikumu projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) sniegto informāciju par tiesiskā regulējuma mērķi un būtību.

Saistībā ar būvnormatīviem, kuros ieviestas Eiropas kodeksa standartu saimes prasības atbilstoši Eiropas kodeksa standartu nacionālajam ieviešanas plānam 2013.-2014.gadam, lai nodrošinātu būvkonstrukciju projektēšanas praktisku informēšanu 2013.-2014.gadā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Būvkonstrukciju projektētāju asociāciju organizēja seminārus nozares profesionāļu auditorijai Rīgas Tehniskajā universitātē.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Avots: 67013262

Publ. Avots: 67013262

Latvian
Ministry of
Infrastructure

Valsts sekretārs

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

24.09.2015. Nr. 1-1-7632

Uz 21.09.2015. Nr. 622.12/1-195-12/15

DEPUTĀTU JAUTĀJUMS

Nr. 81 /12

Latvijas Republikas Saeimas Kancelejai
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

*Par būvniecības jomas normatīvo
regulējumu (reģ. Nr.81/J12)*

Ekonomikas ministrija ir izvērtējusi ar Ministru prezidentes 2015.gada 21.septembra rezolūciju Nr.45/SAN-1582 saņemtos Saeimas deputātu 2015.gada 17.septembra jautājumus Nr.221.8/1-50-12/15 (reģ.Nr.81/J12) par būvniecības jomas normatīvo regulējumu, un sniedz atbildes uz uzdotajiem jautājumiem.

Attiecībā uz 1.jautājumu, informējam, ka jaunais Būvniecības likums un izrietošie normatīvie akti salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu skaidri nosaka, kādi lēmumi un kādos termiņos ir jāpieņem būvvaldei vai institūcijai, kura pilda būvvaldes funkcijas, nosaka katra būvniecības dalībnieka (zemes īpašnieka, būves īpašnieka, būvprojekta izstrādātāja, būvdarbu veicēja, būvdarbu vadītāja, būvuzrauga un būveksperta) atbildību, kā arī nosaka būvniecības dalībnieku pienākumus un tiesības, līdz ar to normatīvais regulējums nosaka atbildības robežas būvniecības procesā iesaistītajiem.

Atbildot uz 2. un 3.jautājumu, paskaidrojam, ka jau 2008.gadā tika uzsākts darbs pie būvniecības nozares pamatnostādņu projekta un diskusijas ar nozari turpinājās arī jaunā Būvniecības likuma izstrādes gaitā. Tā kā ar nozari netika panākta vienošanās par Būvniecības likumprojektā iekļaujamo būvniecības speciālistu sertificēšanas regulējumu, kurš paredzēja pilnveidot būvspeciālistu kompetences novērtēšanu, pamatnostādņu projekta izstrāde tika apturēta. Šobrīd sadarbībā ar Latvijas Būvniecības padomi atkārtoti uzsākts darbs pie būvniecības nozares pamatnostādņēm, kur izstrādes gaitā papildus tiek vērtēti arī citi nozaru politikas plānošanas dokumenti, kas ietekmē būvniecības nozares procesus.

Atb_230915_Saeima_buvniec reg

*nosūtīts pa faksu
24.09.2015*

SAEIMAS KANCELEJA

24-09-2015

Nr. 1/195-12/15 Pīkst.

Nosūtīts pa faksu
24.09.2015. pīkst. 9.35

Attiecībā uz 4.jautājumu informējam, ka Būvniecības likuma 5.pantā ir noteikts detalizēts deleģējums Ministru kabinetam, kādi jautājumi ir risināmi Ministru kabineta noteikumos. Normatīvo aktu projekti tika saskaņoti un virzīti atbilstoši Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajai kārtībai. Atzinumus par noteikumu projektiem sniedza iesaistītās ministrijas, t.sk. Tieslietu ministrija, kura vērtēja juridiskās tehnikas prasību ievērošanu.

Kā jau ministrija savā 2015.gada 16.septembra vēstulē Nr.1-1-7371 minēja, tad speciālo būvnoteikumu izstrādē piedalījās arī pašvaldību būvvaldes un attiecīgās būvniecības nozares nevalstiskās organizācijas (Latvijas Arhitektu savienība, Latvijas Būvinženieru savienība, Latvijas Būvnieku asociācija, Latvijas Inženierkonsultantu apvienība, Latvijas Būvinspektoru un būvuzraugu asociācija, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija, Latvijas Melioratoru biedrība, Latvijas Celtnieku arodbiedrība), kuru izteiktie viedokļi tika apspriesti izstrādes gaitā rīkotajās sanāksmēs un iekļauti speciālajos būvnoteikumos, tai skaitā par būvniecības procesa kārtību konkrētām būvēm, nepieciešamiem dokumentiem, atbildīgajām institūcijām un būvspeciālistiem.

Atbilde uz 5. un 6.jautājumu ir sniegta Ekonomikas ministrijas 2015.gada 22.septembra vēstulē Nr.1-1-7573.

Ekonomikas ministrijas 2015.gada 16.septembra vēstulē Nr.1-1-7372 ir sniegtas atbildes uz 7. un 8.jautājumu. Būvnormatīvus, kuros prasības netika mainītas pēc būtības salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu, tos pārizdeva no jauna, precizējot izdošanas deleģējumu un Būvniecības likumā lietoto terminoloģiju. Savukārt pārējo būvnormatīvu, kuros prasības tika mainītas pēc būtības, saskaņošanas sanāksmēs piedalījās ar konkrēto normatīvo aktu saistīto nevalstisko organizāciju pārstāvji, kā arī tika informēta Latvijas Būvniecības padome.

Bez tam vairākas nedēļas pirms izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē būvnormatīvu projekti tika ievietoti Ekonomikas ministrijas mājas lapas internetā, kur ikviena persona varēja iepazīties ar sagatavotajām normatīvo aktu prasībām un Ministru kabineta noteikumu projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) sniegto informāciju par tiesiskā regulējuma mērķi un būtību.

Saistībā ar būvnormatīviem, kuros ieviestas Eirokodeksa standartu saimes prasības atbilstoši Eirokodeksa standartu nacionālajam ieviešanas plānam 2013.-2014.gadam, lai nodrošinātu būvkonstrukciju projektēšanas praktiķu informēšanu 2013.-2014.gadā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Būvkonstrukciju projektētāju asociāciju organizēja seminārus nozares profesionāļu auditorijai Rīgas Tehniskajā universitātē.

Pielikumā:

1. Ekonomikas ministrijas 2015.gada 22.septembra vēstules Nr.1-1-7573 ar pielikumu kopija uz 6 lpp.;

2. Ekonomikas ministrijas 2015.gada 16.septembra vēstules Nr.1-1-7371 kopija uz 3 lpp.;
3. Ekonomikas ministrijas 2015.gada 16.septembra vēstules Nr.1-1-7372 kopija uz 2 lpp.

Ministre

D. Reizniece-Ozola

23.09.2015.
552
Bučinska,
67013032, Elga.Bucinska@em.gov.lv

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr. 1-1-7371

Uz 25.08.2015. Nr. 142.8/1-96-12/15

Latvijas Republikas Saeimas deputātam

Ivaram Zariņam

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

*Par būvekspertīzēm un
būves tehnisko apsekošanu*

Atbildot uz Jūsu š.g.25.augusta vēstuli par būvekspertīzēm (būvprojekta ekspertīzi un būves ekspertīzi) un būves tehnisko apsekošanu, paskaidrojam, ka atbilstoši Būvniecības likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā dotajam deleģējumam tika izstrādāti speciālie būvnoteikumi, kuros tika noteikts attiecīgās būves būvniecības procesa kārtība, būvniecības procesā iesaistītās institūcijas un atbildīgie būvspeciālisti, būvniecības procesam nepieciešamie dokumenti un to saturs, kā arī būvprojekta ekspertīzes apjoms. Speciālo būvnoteikumu izstrādē piedalījās valsts institūcijas, pašvaldību būvvaldes, kā arī attiecīgās būvniecības nozares nevalstiskās organizācijas. Izstrādājot speciālos būvnoteikumus, Ekonomikas ministrijai bija svarīgs attiecīgās būvniecības nozares speciālistu redzējums par būvniecības procesu kopumā, līdz ar to nozares (Latvijas Arhitektu savienība, Latvijas Būvinženieru savienība, Latvijas Būvnieku asociācija, Latvijas Inženierkonsultantu apvienība, Latvijas Būvinspektoru un būvuzraugu asociācija, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija, Latvijas Melioratoru biedrība, Latvijas Celtnieku arodbiedrība) izteiktie viedokļi tika apspriesti izstrādes gaitā rīkotajās sanāksmēs un iekļauti speciālajos būvnoteikumos, tai skaitā par būvprojekta daļām, kurām nepieciešams veikt būvprojekta ekspertīzi. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 43.punktu būvprojekta ekspertīze ir obligāta trešās grupas būvju būvprojektiem, izņemot būves nojaukšanas būvprojektiem. Būves iedala trīs grupās (Vispārīgo

būvnoteikumu 1.pielikums) atkarībā no būvniecības sarežģītības un iespējamās ietekmes uz vidi, kur pirmā ir zemākā, bet trešā ir augstākā grupa. Atbilstoši būvju iedalījumam grupās, tilts ir noteikts kā 3.grupas inženierbūve, nenosakot būves piederību, piemēram, valsts vai pašvaldības.

Savukārt būves ekspertīze ir veicama gadījumos, kad ir nepieciešams izvērtēt veikto būvdarbu kvalitāti un būves atbilstību normatīvo aktu prasībām vai būvprojektam, vai risināms strīds starp būvniecības dalībniekiem. Vispārīgo būvnoteikumu 61.punktā ir noteikti gadījumi, kad ir veicama būves ekspertīze - ja risināms strīds starp būvniecības dalībniekiem; pēc pasūtītāja pieprasījuma; pēc Būvniecības valsts kontroles biroja vai būvvaldes pamatota rakstiska pieprasījuma vai ja risināms strīds par būves atbilstību normatīvo aktu prasībām vai būvprojektam, kā arī lai novērtētu veikto būvdarbu kvalitāti. Ekspertam ir pienākums ekspertīzes rezultātus apkopot būves ekspertīzes atzinumā (Vispārīgie būvnoteikumi, 4.pielikums).

Saskaņā ar Būvniecības likuma pārejas noteikumu 11.punktu līdz 2016.gada 1.janvārim ekspertīzes (būvprojekta ekspertīze un būves ekspertīze) veikšanas tiesības ir fiziskajām personām, ja tās saņēmušas sertifikātu attiecīgajiem projektēšanas vai būvdarbu veidiem, kā arī būvniecību reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrētām juridiskajām personām, kuras nodarbina sertificētu speciālistu attiecīgajā jomā. Savukārt saskaņā ar Būvniecības likumā noteikto Būvniecības valsts kontroles biroja kompetenci ar 2016.gada 1.janvāri birojs piešķirs patstāvīgās prakses tiesības būvekspertīzes (būvprojekta un būves ekspertīzes) specialitātē, kā arī veiks ekspertu patstāvīgās prakses uzraudzību.

Attiecībā par būves tehnisko apsekošanu, norādām, ka tā ir veicama gadījumos, kad ir plānots veikt būvniecību ekspluatācijā nodotai būvei vai nepieciešama periodiska būves apsekošana. Būves tehniskās apsekošanas kārtību un apjomu nosaka Latvijas būvnormatīvs LBN 405-15 "Būvju tehniskā apsekošana" (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.337) (turpmāk – LBN 405-15). Tehniskās apsekošanas mērķis ir noteikt būves atbilstību Būvniecības likuma 9.panta otrajā daļā minētajām būves būtiskajām prasībām.

Latvijas būvnormatīvs LBN 405-15 nosaka, ka būvi apseko:

1) periodiski būves ekspluatācijas laikā atbilstoši tās lietošanas veidam saskaņā ar būvju tehnisko uzturēšanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un standartiem;

2) pirms būves atjaunošanas, pārbūves vai restaurācijas būvprojekta izstrādes, arī pirms būvprojekta minimālā sastāvā sagatavošanas vai pirms dokumentu izstrādes vienkāršotai ēkas fasādes atjaunošanai, lai noteiktu būves bojājumu apjomu, kā arī atbilstību būves izmantošanas mērķim un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem;

3) pirms būvdarbu atsākšanas (pēc pārtraukuma);

4) citos gadījumos, ja jānosaka būves tehniskais stāvoklis.

Gadījumos, kad būves ekspluatācijas ietvaros jāveic periodiska būves apsekošana, apsekojumā jāvērtē būves mehāniskā stiprība un stabilitāte, būves lietošanas drošība, kā arī jau esošie ugunsdrošības risinājumi, lai nodrošinātu būves saglabāšanu visā tās ekspluatācijas laikā un nepieļautu apdraudējuma iestāšanos.

Būves apseko un būves tehniskās apsekošanas atzinumu sniedz būvspeciālists atbilstoši būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības normatīvajā aktā noteiktai attiecīgās sfēras būvspeciālista kompetencei vai būvkomersantu reģistrā reģistrēta juridiskā persona, kura nodarbina attiecīgu būvspeciālistu.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Vaivis Siliņš
Ministres kabineta sekretārs
11.09.2015.

Jurijs Spirdonovs

Valsts sekretārs

11.09.2015.

634

Bučinska,

67013032, Elga.Bucinska@em.gov.lv

Departamenta
direktora vietnieks
M.Auders

Būvniecības politikas
nākotnes vadītājs
R.Spade

11.09.2015

PĀRSKATS

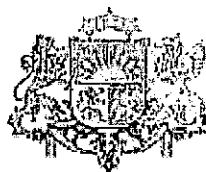
par tiesību normām, kurās noteikti kritēriji, kas ir piemērojami cilvēku (lietotāju) skaita aprēķināšanai publiskās ēkās

Nr. p.k.	Publiskās ēkas	Funkcionālā grupa	Lietošanas veids atbilstoši būvju ugunsdrošībai	Tiesību aktu uzskatījums
				<u>Visām publiskām ēkām:</u> Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.333 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 201-15 "Būvju ugunsdrošība""
1.	Izglītības un zinātnes iestāžu ēkas	1.1.bērnu uzraudzības pakalpojuma sniegšanas vietas un izglītības iestādes, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu	IVa	Ministru kabineta 2013.gada 17.septembra noteikumi Nr.890 "Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu"
		1.2. vispārizglītojošās skolas, vidējās speciālās skolas, mūzikas un mākslas skolas, arodskolas un citas skolas	IVa	Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumi Nr.610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas"
		1.3. internātskolas	III	Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumi Nr.610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas"
		1.4. koledžas, augstākās izglītības iestādes	IVa	Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumi Nr.610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās

				vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas” Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 “Publiskas būves””
		1.5. zinātniskās pētniecības iestādes un laboratorijas	V	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 “Publiskas būves””
2.	Ārstniecības, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestāžu ēkas	2.1. aptiekas	IV	Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumi Nr.288 “Aptieku darbības noteikumi”
		2.2. ambulatorās ārstniecības un fizioterapijas iestādes	IV	Ministru kabineta 2009.gada 20.janvāra noteikumi Nr.60 “Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām”
		2.3. slimnīcas, medicīniskās un sociālās rehabilitācijas iestādes	III	Ministru kabineta 2009.gada 20.janvāra noteikumi Nr.60 “Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām”
		2.4. ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas un citas sociālās aprūpes iestādes	III	Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumi Nr.431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”
3.	Tūristu un citas īslaicīgas apmešanās ēkas	3.1. viesnīcas	II	LVS 200-1:2009 /AC:2010 Viesu izmitināšanas un apkalpošanas mītnes. Viesnīcas
		3.2. viesu mājas	II	LVS 200-2:2004 +A1 Viesu izmitināšanas un apkalpošanas mītnes - Viesu mājas
		3.3. citas īslaicīgas apmešanās ēkas	II	LVS 200-4:2000 Viesu izmitināšanas un apkalpošanas mītnes - Lauku tūrismam izmantojamās mājas

				LVS 200-5:2000 Viesu izmitināšanas un apkalpošanas mītnes - Kempingi LVS 200-6:2001 Viesu izmitināšanas un apkalpošanas mītnes - Jaunatnes tūrisma mītnes
4.	Kultūras un izklaides iestāžu ēkas	4.1. teātri, kinoteātri, koncertzāles, cirki	IV	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""
		4.2. tautas nami, klubi, diskotēku zāles, kulta būves	IV	
		4.3. muzeji, galerijas	IV	
		4.4. izstāžu zāles un spēļu zāles	IV	
		4.5. bibliotēkas un arhīvi	IV	
		4.6. citas izklaides būves	IV	
5.	Sporta ēkas	arēnas, sporta spēļu zāles, universālās zāles un citas sporta ēkas	IV	Ministru kabineta 2009.gada 13.janvāra noteikumi Nr.37 "Higiēnas prasības publiskas lietošanas peldbaseiniem" Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""
6.	Tirdzniecības, ēdināšanas un sadzīves pakalpojumu ēkas	6.1. tirdzniecības kompleksi (Arī tirdzniecības zāles, kas kombinētas ar izstāžu zālēm vai noliktavām, tirgi un citi tirdzniecības uzņēmumi	IV	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""
		6.2. restorāni, kafejnīcas, bāri un citi ēdināšanas uzņēmumi	IV	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""

		6.3. pirtis, veļas mazgātavas, ķīmiskās tīrītavas un citas sadzīves pakalpojumu būves	IV	Ministru kabineta 2000.gada 19.decembra noteikumi Nr.439 "Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm"
7.	Pārvaldes būves	7.1. valsts un pašvaldību iestādes	V	Ministru kabineta 2011.gada 18.janvāra ieteikumi Nr.1 "Vienotās prasības valsts institūciju biroja telpām"
		7.2. tiesas	IV	TM iekšējais normatīvais akts
		7.3. bankas	V	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""
		7.4. biroji un līdzīgas iestādes	V	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves"" Ministru kabineta 2011.gada 18.janvāra ieteikumi Nr.1 "Vienotās prasības valsts institūciju biroja telpām"
8.	Sakaru un transporta būves	8.1. termināļi (arī dzelzceļa stacijas, autoostas, lidostas, jūras un upju pasažieru stacijas), pasts un citas sakaru iestādes	IV	Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.331 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-15 "Publiskas būves""
		8.3. valsts robežkontroles punkti	V	

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

22.09.2015 Nr. 1-1-7573

Uz 13.08.2015. Nr. 142.8/1-89-12/15
20.08.2015. 45/SAN-1389

*Latvijas Republikas Saeimas
deputātam Ivaram Zariņam*
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

Informācijai: *Ministru prezidentei*

Par publisku ēku ekspluatācijas uzraudzību

Atbildot uz Jūsu atkārtotu vēstuli par publisku ēku ekspluatācijas uzraudzību, kas saņemta ar Ministru prezidentes 20.08.2015. rezolūciju Nr.45/SAN-1389 (21.08.2015. reģ. ar Nr.2015-13683), Ekonomikas ministrija, papildinot 06.08.2015. atbildē Nr.1-1-6470 sniegto informāciju, un saskaņā ar tajā minēto, iesniedz pārskatu par kritērijiem, kas ir piemērojami cilvēku (lietotāju) skaita aprēķināšanai publiskās ēkās.

Publiskās ēkās cilvēku (lietotāju) skaita aprēķināšanai var piemērot normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus, piemēram, higiēnas noteikumos noteikto minimālo platību vienam pamatlietotājam (audzēknim, skolēnam, pensionāta iemītniekam u.c.) vai pamatlietotāju skaitu kultūras un izklaides iestāžu ēkās (apmeklētāju skaits), kā arī veselības aprūpes iestāžu ēkās (pacientu (gultasvietu) skaits). Norādām, ka kopēju ēkas lietotāju skaitu aprēķina, ņemot vērā ēkas pamatlietotāju skaitu, kā arī citus lietotājus (piemēram, tehniskais personāls un apmeklētāji).

Lai, izstrādājot būvprojektu, noteiktu, cik ēkas lietotājiem būs paredzēta projektējamā ēka, projektētājam ir jāvērtē Latvijas būvnormatīva LBN 201-15 "Būvju ugunsdrošība" (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.333) 6.tabulā dotie pieļaujamie evakuācijas ceļa maksimālie garumi un nepieciešamā telpas platība uz vienu lietotāju atkarībā no būves lietošanas veida, Latvijas būvnormatīvā LBN 208-15 "Publiskas būves" (apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.331) noteiktie kritēriji

vienam lietotājiem, kā arī papildus citos normatīvajos aktos noteiktie kritēriji (skatīt pielikumu).

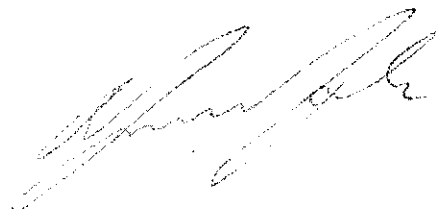
Ņemot vērā, ka no esošajām valsts informācijas sistēmām nevar atlasīt ēkas ar pazīmi - publiskās ēkas, kurā var uzturēties vairāk nekā 100 cilvēki, tā kā ēkas tiek reģistrētas pēc citiem kritērijiem, it īpaši ņemot vērā, ka būvniecības dokumentācija pārsvarā tiek glabāta vai nu pēc kadastra apzīmējuma (adrese) vai pēc tās izsniegšanas gada, nevis pēc būves lietošanas veida, līdz ar to Būvniecības valsts kontroles birojam (turpmāk – Birojs) ir nepieciešams papildus laiks, lai izvērtētu būvvalžu iesniegto informāciju.

Balstoties uz Biroja sniegto informāciju Ekonomikas ministrijai, ekspluatācijas uzraudzības ietvaros Birojs piekritīgo publisko ēku sarakstu veidos pakāpeniski, galvenokārt, vadoties no Biroja kontroles departamenta būvinspektoru izdarītajiem secinājumiem, pēc attiecīgās publiskās ēkas apsekošanas. Šobrīd Birojs publicē interaktīvo Latvijas karti, kurā norādītas Birojam piekritīgās publiskās ēkas, vienlaikus atspoguļojot informāciju par Biroja Kontroles departamenta būvinspektoru izdarītajiem secinājumiem. Attiecīgi sabiedrībai ir pieejama informācija par to ekspluatācijas stāvokli. Plānots, ka Birojs savā tīmekļa vietnē publicēs datus par Birojam ekspluatācijas uzraudzības ietvaros piekritīgajām visām publiskajām ēkām.

Pielikumā:

Pārskats par tiesību aktiem, kurās noteikti kritēriji, kas ir piemērojami cilvēku (lietotāju) skaita aprēķināšanai publiskās ēkās uz 4 lappusēm.

Ministre

D. Reizniece-Ozola

Valsts sekretārs
Rīgas pilsētas domes priekšsēdētājs

21.09.2015 16:14:59.2015.

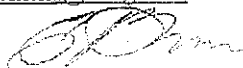
1085

Lazarevs, 67013035

Andris.Lazarevs@em.gov.lv

Bučinska, 67013032

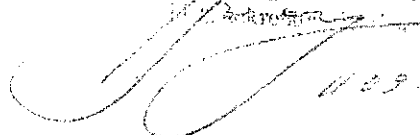
Elga.Bucinska@em.gov.lv

Valsts sekretārs
Rīgas pilsētas domes priekšsēdētājs
R. Reizniece-Ozola

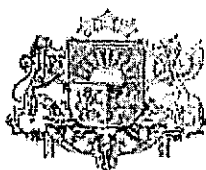
21.09.2015

Jurijs Spiridonovs

Departamenta
direktora vietnieks
M. Auders

21.09.2015

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

16.09.2015. Nr.1-1 - 1372
Uz 25.08.2015. Nr.142.8/1-98-12/15

**Latvijas Republikas Saeimas deputātam
Ivaram Zariņam**

Jēkaba ielā 11,
Rīga, LV-1811

Par būvnormatīviem

Ekonomikas ministrija ir izskatījusi Jūsu vēstuli par būvnormatīvos ietvertu regulējumu attiecībā uz būvprojektu pārstrādi un savas kompetences ietvaros sniedz šādu viedokli.

Vēstulē minētajos būvnormatīvos lietotie atšķirīgie jēdzieni ir vērtējami kontekstā ar konkrētā būvnormatīva būtību un tā piemērošanu konkrētajā būvniecības procesa stadijā – ieceres (izpēte, apsekošana), projektēšanas (būvprojekta izstrāde), būvdarbu, ekspluatācijas, t.i., ne visos būvnormatīvos ir noteiktas projektēšanas prasības, kas jāņem vērā izstrādājot būvprojektu, piemēram, Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr.325 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 305-15 “Ģeodēziskie darbi būvniecībā”” un Ministru kabineta 2014.gada 21.oktobra noteikumi Nr.655 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 310-14 “Darbu veikšanas projekts””, kurus piemēro veicot būvdarbus, Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumi Nr.337 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 405-15 “Būvju tehniskā apsekošana””, kurus piemēro pamatā pirms būvprojekta izstrādes. Tādejādi vienlaicīga būvnormatīvu stāšanās spēkā nevar radīt savstarpējas pretrunas to piemērošanā.

Informējam, ka, mainoties būvnormatīvos noteiktajām projektēšanas prasībām, jaunās prasības nav saistošas iepriekš uzsāktiem būvniecības procesiem, tas ir, būvprojekti, kuri *izstrādāti* (vai *akceptēti*, ievērojot būvniecības regulējumu līdz 2014.gada 1.oktobrim lietoto terminoloģiju) līdz jauno normu spēkā stāšanās dienai un kuru tehniskie risinājumi atbilst attiecīgā laikposmā piemēroto normatīvo aktu prasībām, būvprojektu dokumentācijas pārstrādē atbilstoši jaunajām prasībām nav obligāta.

Vārdi “*izstrādāti*” un “*akceptēti*” ir saprotami vienādi, tas ir brīdis, kad būvprojekts ir pilnībā izstrādāts un tas ir saskaņots būvvaldē (vai saskaņā ar

iepriekšējo regulējumu – akceptēts), bet “vai iesniegti saskaņošanai būvvaldē” ir saprotams brīdis, kad būvprojekts ir izstrādāts un iesniegts būvvaldei saskaņošanai (būvatļaujas projektēšanas nosacījumu izpildei). Savukārt, ja būvprojekts nav pilnībā izstrādāts un saskaņots būvvaldē, kā arī tas nav iesniegts būvvaldē, jaunās prasības ir saistošas un iestrādājamas būvprojektā.

Vēršam uzmanību, ka virknei jauno būvnormatīvu tiesiskais regulējums salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu pēc būtības netika mainīts, tāpēc neradot nepieciešamību pārstrādāt būvprojektu atbilstoši jaunajām prasībām.

Savukārt būvnormatīvos, kuros prasības tika mainītas (būtiski salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu) ir iekļauta atruna, ka būvprojektus, kuri ir izstrādāti, pamatojoties uz plānošanas un arhitektūras uzdevumiem, kas izsniegti līdz 2014.gada 1.oktobrim, var nepārstrādāt atbilstoši jaunajām prasībām.

Par būvnormatīvu pārstrādi atbilstoši Būvniecības likumā noteiktajam, informējam, ka visi noteikumu projekti tika saskaņoti Ministru kabineta kārtības ruļļa noteiktajā kārtībā. Būvnormatīvus, kuros prasības netika mainītas pēc būtības salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu, pārizdeva no jauna, precizējot izdošanas deleģējumu un Būvniecības likumā lietoto terminoloģiju. Savukārt pārējo būvnormatīvu, kuros prasības tika būtiski mainītas, saskaņošanas sanāksmēs piedalījās arī ar konkrēto normatīvo aktu saistītie nevalstisko organizāciju pārstāvji un par tiem tika informēta arī Latvijas Būvniecības padome, kuras sastāvā ir nevalstisko organizāciju un profesionālo organizāciju pārstāvji no Latvijas arhitektu savienības, Latvijas Būvnieku asociācijas, Latvijas būvinženieru savienības, Būvniecības attīstības stratēģiskā partnerības, Latvijas Ģeotehniķu savienības, Latvijas ceļu būvētāja, Būvmateriālu ražotāju asociācijas, Latvijas Enerģētiku un Energobūvnieku asociācijas, Latvijas siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienības, Transportbūvju inženieru asociācijas u.c. Bez tam vairākas nedēļas pirms izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē noteikumu projekti tika ievietoti Ekonomikas ministrijas mājas lapas internetā, kur ikviena persona varēja iepazīties ar sagatavotajām normatīvo aktu prasībām un Ministru kabineta noteikumu projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) sniegto informāciju par tiesiskā regulējuma mērķi un būtību.

Saistībā ar būvnormatīviem, kuros ieviestas Eirokodeksa standartu saimes prasības atbilstoši Eirokodeksa standartu nacionālajam ieviešanas plānam 2013.-2014.gadam, lai nodrošinātu būvkonstrukciju projektēšanas praktiķu informēšanu 2013.-2014.gadā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Būvkonstrukciju projektētāju asociāciju organizēja seminārus nozares profesionāļu auditorijai Rīgas Tehniskajā universitātē.

Ministre

D.Reizniece-Ozola

Avota, 67013262
Evija.Avota@epm.gov.lv

15.09.2015.

10.09.2015.

Valsts sekretārs
RĪGAS TEHNISKAJĀ UNIVERSITĀTE
16.09.2015.
Departamenta
direktora vietnieks
M. Audis
16.09.2015.

Jurijs Spiridonovs
Valsts sekretārs

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā 30-09-2015 Nr. 01-02/4077
Uz 24.09.2015 Nr. 221.8/6-17-12/15

Latvijas Republikas Saeimas kancelejai

Par deputātu jautājumiem Nr. 84/J12

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk - ministrija) ir saņēmusi deputātu jautājumus Nr. 84/J12 šī gada 24. septembrī. Atbildot uz deputātu jautājumiem, ministrija sniedz sekojošu informāciju.

1. Cik liels finansējuma pieaugums plānots 2016. un 2017. gada budžetā, lai nodrošinātu Zinātniskās darbības likuma 33. pantā noteikto, un valsts piešķirtais finansējums zinātniskajai darbībai sasniegtu vismaz vienu procentu no iekšzemes kopprodukta?

Zinātniskās darbības finansējuma kopējais pieaugums 2016. gadā salīdzinot ar 2015. gadu ir 5,45 milj. euro, kas attiecībā pret 2014. gada iekšzemes kopproduktu sastāda 0,02%. Proti, budžeta apakšprogrammā 05.02.00 "**Zinātnes bāzes finansējums**" 2016.gadā finansējums ir plānots par 4,2 milj. euro lielāks, nekā 2015. gadā. Papildus, budžeta programmas "Augstākā izglītība" apakšprogrammā 03.03.00 "**Zinātniskās darbības attīstība un infrastruktūras nodrošināšana augstskolās un koledžās**" finansējuma pieaugums salīdzinot ar 2015.gadu ir 1,25 milj. euro, 2017.gadā finansējums saglabāsies 2016. gada līmenī.

1. tabula. Budžeta programmas 05.00.00 "Zinātne" finansējuma apjoms 2009.-2018. gadam, faktiskais 2008.-2015. gadam un plānotais 2016.-2017.gadam.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Budžeta programmas "Zinātne" 05.00.00 finansējums (ieskaitot bāzes finansējumu zinātnei, valsts pētījumu programmas, finansējumu Dainu Skapim, un Latvijas Zinātnes padomes darbības nodrošināšanai	60,5	31,3	24,4	23,3	23,6	23,4	31,2	35,3	39,0	39,0
no tā- budžeta apakšprogramma 05.02.00. "Zinātnes bāzes finansējums," milj. euro	22,6	12,0	11,3	11,3	11,6	11,3	17,6	22,9	27,1	27,1
Budžeta apakšprogrammas 03.03.00 "Zinātniskās darbības attīstība un infrastruktūras nodrošināšana augstskolās un koledžās"	8,0	0	0	0	0	0	0	5,5	6,75	6,75

SAEIMAS KANCELEJA

30-09-2015

Nr. 1/207 - 12/15 Plkst. 15⁵⁵

Lai nodrošinātu Zinātniskās darbības likuma 33.panta otrajā daļā noteikto finansējuma pieaugumu attiecībā pret valsts iekšzemes kopproduktu 2014. gadā, finansējuma pieaugumam būtu jābūt: augstākajai izglītībai- 60 milj. *euro*, zinātnei- 36 milj. *euro*. Ar esošo pieauguma līmeni pētniecības finansējums vēl aizvien nav sasniedzis pirmskrīzes līmeni. Finansējums minētajām programmām zinātnei joprojām sasniedz tikai 67% no 2008. gada apjoma. Pētniecisko darbību negatīvi ietekmē arī finansējuma kritums augstākajai izglītībai no 180 milj. 2008. gadā uz 63,2 milj. 2016. gadā, tātad, 2016. gadā finansējums augstākajai izglītībai sastāda vien 35% no finansējuma 2008.gadā.

Zemāks finansējuma pieaugums, nekā likumdošanā paredzēts, ir saistīts ar Ministru kabineta 2015.gada 13.aprīļa ārkārtas sēdes protokollēmuma (prot. Nr.19 1.§) "Programmas projekts "Latvijas Stabilitātes programma 2015.–2018.gadam" 6.punktā noteikto ""Atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.prim panta otrajā daļā noteiktajam un ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm negatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu". Nepastāvot šiem ierobežojumiem, ministrijas pieprasītā summa būtu ievērojami lielāka.

Neskatoties uz šiem ierobežojumiem, lai nodrošinātu finansējuma pieaugumu zinātnes un augstākās izglītības jomai, ministrija 2015.gada 1.jūlijā (Ministrijas 2015.gada 1.jūlija vēstule Nr. 01-10e/2806 Pārresoru koordinācijas centram un Finanšu ministrijai "Par Izglītības un zinātnes ministrijas jaunām politikas iniciatīvām-precizēts") Jauno politikas iniciatīvu ietvaros 2016. – 2018.gadam augstākās izglītības un zinātnes nozarei **pieprasīja papildu finansējumu 8 milj. *euro* apmērā zinātnes bāzes finansējumam un 6,2 milj. *euro* 2016.gadam strukturālajām reformām**, tai skaitā jaunajam augstākās izglītības finansēšanas modelim, paredzot pētniecības un akadēmiskā darba integrāciju un tādējādi nodrošinot pētniecībā balstītu augstāko izglītību. Šis pieprasījums netika izskatīts 2016. gada budžeta veidošanas procesā.

2. Cik valsts iemaksāja Eiropas Savienības 7. ietvarprogrammā 2007.-2013. gada plānošanas periodā un cik lielu finansējumu Latvijas zinātniskās institūcijas saņēma no šīs programmas, īstenojot projektus?

Latvija tiešā veidā neveic iemaksas 7.Ietvara programmā. Latvija kā Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalsts veic iemaksas ES budžetā caur ES pašu resursu sistēmu. Eiropas Komisija katru gadu publicē ES finanšu pārskatu, kurā ir norādīts kopējais ES nacionālais kopienākums un visu dalībvalstu nacionālais kopienākums. Ņemot vērā Latvijas nacionālā kopienākuma īpatsvaru salīdzinājumā ar pārējām dalībvalstīm un 7.Ietvara programmas īpatsvaru ES budžetā, Finanšu ministrija aprēķina Latvijas veikto iemaksu ES budžetā apmēru, kas ir proporcionāli atbilstošs 7.Ietvara programmai (skat. pārskatu tabulā):

2.tabula. 7.Ietvara programmas budžets un Latvijas iemaksu apmērs.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Kopā
7.ietvara programmas budžets tekošajās cenās, milj. EUR	5 082,0	5 594,3	6 152,6	6 932,9	7 977,3	8 538,6	9 590,4	49 868,2
Latvijas iemaksu apmērs ES budžetā tekošajās cenās (proporcioniāli 7. ietvara programmai), milj. EUR	8,3	10,2	10,5	10,4	12,8	14,7	7,1	83,9

Saskaņā ar Latvijas nacionālā kontaktpunkta datiem Latvijas zinātniskās institūcijas 7.Ietvara programmas darbības laikā 2007.-2013.gada periodā no šīs programmas saņēma **25,3 milj. *euro*** 271 projekta īstenošanai.

Papildus informējam, ka ir noslēdzies jaunās ES Ietvara programmas "Apvārsnis 2020" pirmais darbības gads, kura ietvaros Latvija 53 sekmīgo pētniecības un inovācijas projektu īstenošanai ir piesaistījusi **10,2 milj. euro**. Latvija projektu sekmības rādītāja ziņā sasniedz 17,1% jeb piekto labāko rādītāju ES dalībvalstu vidū.

3. Kā Jūs vērtējat izveidoto finansējuma plānošanas sistēmu un kādu ietekmi finansējuma būtisks samazinājums tik ilgam periodam ietekmēs Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstību?

ES struktūrfondu plānošanā 2014.-2020.gadam zinātnes atbalstam kopā pieejams Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums aptuveni 274 milj. euro apmērā, kas ir līdzvērtīgs finansējuma apmērs ieguldījumiem zinātnē plānošanas periodā 2007.-2013.gadam.

Vienošānās ar Eiropas Komisiju par ES struktūrfondu atbalstu¹ nosaka, ka priekšnoteikums nākamā plānošanas perioda 2014.-2020.gadam investīcijām pētniecībā un attīstībā ir zinātnisko institūciju konsolidācijas īstenošana un konkurētspējīgāko zinātnisko institūciju rīcībspējas uzlabošana. Tā tiek veikta, pamatojoties uz Ziemeļu ministru padomes izvērtējumā gūtajiem secinājumiem un ministrijas ziņojumu par Latvijas zinātnes strukturālo reformu īstenošanu.

ES struktūrfondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam noslēgumā tiek veikta strukturāla un teritoriāla zinātnisko institūciju konsolidācija ap Latvijas zinātnes starptautiskajā izvērtējumā labi novērtētajām zinātniskajām institūcijām un universitātēm kā zināšanu centriem, un uzsākti to institucionālās kapacitātes stiprināšanas pasākumi (apakšaktivitāte „Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība”, kopējais finansējuma apjoms 9,9 milj. euro). Apakšaktivitātes ietvaros līdz 2015.gada 31.decembrim tiek īstenoti 11 projekti, kuros tiek izstrādātas vai pilnveidotas zinātnisko institūciju attīstības stratēģijas, tostarp izstrādātas un starptautiski novērtētas (*peer-reviewed*) pētniecības programmas, saskaņotas ar darba devēju pārstāvjiem, kā arī cilvēkresursu un infrastruktūras attīstības plāni, izstrādātas vai ieviestas zinātnisko institūciju resursu un rezultātu pārvaldības sistēmas, veikts attīstības projektu sociālekonomiskais novērtējums, īstenota zinātnisko institūciju reorganizācija vai likvidācija.

Papildus jāņem vērā, ka ES struktūrfondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam ietvaros līdz 2015.gada 31.decembrim turpinās zinātnisko institūciju un augstskolu infrastruktūras modernizācijas projektu īstenošana. Tāpat ar sociālajiem partneriem norit diskusijas par valsts nozīmes pētniecības centru tālāko attīstību un pārvaldības pilnveidi.

Zinātnisko institūciju reorganizācijas pabeigšana, tostarp to pārvaldības pilnveide, pētniecības programmu izstrāde, pētniecības un attīstības infrastruktūras un pētījumu projektu pabeigšana, kā arī attīstības projektu priekšizpēte ir būtiski priekšnoteikumi nākamā perioda investīcijām zinātnē.

Paralēli ES struktūrfondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam investīciju projektu īstenošanai norit aktīvs darbs pie jaunā plānošanas perioda investīciju programmu uzsākšanas, ir nodrošināti publisko diskusiju cikli par investīciju programmu ieviešanas nosacījumiem un prioritātēm. Kā prioritāri uzsākamās ir noteiktas programmas „Praktiskas ievirzes pētījumi” (76.5 milj. euro) un „Pēcdoktorantūras pētījumu atbalsts” (64 milj. euro), norit sagatavošanās darbi pētniecības un attīstības infrastruktūras attīstības programmas un starptautiskās sadarbības atbalsta programmas īstenošanas uzsākšanai. Noteikumu projektus par programmas „Praktiskas ievirzes pētījumi” un programmas „Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts” ieviešanu plānots iesniegt Valsts kancelejā 2015.gada oktobrī, nodrošinot, ka projektu atlase minētajās programmās tiek uzsākta 2015.gada beigās vai 2016.gada pirmajā pusē un projektu īstenošana uzsākta 2016.gada

¹ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodam (20.06.2014.) http://www.esfondi.lv/upload/Planosana/FMPlans_230714_Partn_lig_ar_grozijumiem_17.12.2014.pdf.

otrajā pusē.

ES struktūrfondu plānošanas perioda 2007.-2013.gadam ietvaros 2015.gadā zinātnes un pētniecības projektu īstenošanai plānots veikt maksājumus finansējuma saņēmējiem 50,5 milj. *euro* apmērā, 2016.gadā – 13,8 milj. *euro*. Savukārt, par 2014.-2020.gada plānošanas perioda zinātnes un pētniecības projektu īstenošanu tiek plānoti maksājumi finansējuma saņēmējiem šādā apmērā: 2016.gadā – 23,3 milj. *euro*, 2017.gadā – 30,7 milj. *euro*.

Ministrija ir veikusi vairākus pasākumus, lai nodrošinātu zinātnes finansējuma nepārtrauktību pārejas periodā starp ES struktūrfondu plānošanas periodu 2007.-2013.gadam un 2014.-2020.gadam, līdz būs pieejami ES struktūrfondu līdzekļi praktiskās ievirzes pētījumu un pēcdoktorantūras pētniecības atbalstam. Ir plānots pieaugums zinātnes bāzes finansējumā 2016.gadā (par 4,2 milj. *euro* vairāk kā 2015.gadā), kā arī papildus finansējums 2015. gadā īstenojamās ES struktūrfondu apakšaktivitātes „Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība” ietvaros 9,9 milj. *euro* apmērā. Papildus tam ministrija ir nosūtījusi lūgumu Ministru prezidentei un Finanšu ministrijai nodrošināt papildu finansējumu 2.5 milj. *euro* apmērā budžeta programmas 05.00.00 „Zinātne” apakšprogrammā 05.02.00 „Zinātnes bāzes finansējums” izmaksām 2016.gada pirmajā pusē, par to informējot arī Saeimas budžeta un finanšu (nodokļu) komisiju.

ES struktūrfondu sniegtās iespējas ļauj ieguldīt zinātnes attīstībā ievērojamus līdzekļus. Vienlaicīgi ministrija norāda, ka pārlieka paļaušanās uz ES struktūrfondu līdzekļiem nenodrošina ilgtspējīgu nozares finansējumu. Arī vienošanās ar Eiropas Komisiju par ES struktūrfondu atbalstu ir noteikts - lai sasniegtu līdz 2020.gadam izvirzītos mērķus pētniecības un attīstības jomā, ir nepieciešams veidot sabalansētu zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju finansējuma struktūru. To veido gan nacionālais, gan konkursa kārtībā piesaistītais ārvalstu finansējums. Zinātnes atbalstam ir nepieciešams gan konsekventi palielināt valsts budžeta līdzfinansējumu, kas tika būtiski samazināts 2009.gadā, gan pašvaldību finansējumu. Nozīmīgs stratēģiskais mērķis ir privātā sektora ieguldījumu īpatsvara būtisks palielinājums kopējā finansējuma struktūrā.

Ministrijas mērķis ir veicināt zinātnisko institūciju sadarbību ar industriju, nodrošinot tautsaimniecībai noderīgu pētījumu īstenošanu. Tādēļ, aprēķinot valsts budžeta finansējumu zinātniskajām institūcijām, tiek ņemta vērā to spēja piesaistīt ārējo finansējumu- gan no Latvijas uzņēmumiem, gan no pašvaldībām, gan piedaloties starptautiskajos pētījumu konkursos, tādējādi stimulējot pētnieciskās darbības lietderīgumu un aktualitāti.

4. Kādi pasākumi paredzēti, lai veicinātu to, ka jaunie zinātnieki pēc finansējuma saņemšanas beigām turpina pētniecību Latvijā, tādējādi attīstot Latvijas tautsaimniecību, nevis, piemēram, atgrieztos ārvalstu pētnieciskajās institūcijās, kurās būs stažējušies?

Lai veicinātu to, ka jaunie zinātnieki pēc finansējuma saņemšanas beigām turpina pētniecību Latvijā, ministrija plāno vairākus pasākumus. Pirmkārt, saskaņā ar ES Struktūrfondu apakšaktivitātes “Pēcdoktorantūras pētījumu atbalsts” finansējuma piešķiršanas kritērijiem, priekšroka finansējuma saņemšanā ir industrijas līdzfinansētiem pētījumiem. Mērķis šādam nosacījumam ir veidot Latvijas tautsaimniecībā iesakņotu jaunu zinātnieku paaudzi. Kā būtisks kritērijs finansējuma pieteikumu izvērtēšanā būs izveidotās jauno zinātnieku darbavietas saglabāšana vismaz turpmākos piecus gadus pēc projekta noslēguma. Otrkārt, tuvojoties pēcdoktorantūras pētījumu programmas beigām, jauniem zinātniekiem un zinātniskajām institūcijām ir iespējams gatavot pieteikumus ES struktūrfondu aktivitātē “Praktiskās ievirzes pētījumi” vai projektu pieteikumus „Apvārsnis 2020” programmu uzsaukumos.

Tajā pašā laikā, ministrija norāda, ka ES struktūrfondi nav ilgtermiņa risinājums, bet tikai

stimuls zinātniskajām institūcijām izveidot jaunas darba vietas un Latvijas uzņēmumiem ieviest praksi pasūtīt pētījumus un līdzfinansēt jaunu zinātnieku darbu. Ilgtermiņā, risinājums ir valsts budžeta finansējums un darba vietu nodrošinājums jaunajiem zinātniekiem, gan privātajā sektorā uz pētījumu lietderīguma pamata, gan valsts finansētajos zinātniskajos institūtos. Tādēļ turpmākajos gados būtu nepieciešams palielināt budžeta finansējumu valsts pētījumu programmām un fundamentāli lietišķo pētījumu programmām.

5. Kā paredzēta augstskolu atskaitīšanās par pētniecībai piešķirtā finansējuma izlietojuma atbilstību tā piešķiršanas mērķim? Kā tiks vērtētā piešķirtā finansējuma ietekme uz tautsaimniecības attīstību? Kad plānots sasniegt visu jaunajā finansēšanas modeli paredzēto zinātnes finansējuma apjomu no balsts budžeta, lai sasniegtu modeli paredzētos kvalitātes rādītājus?

Lai varētu novērtēt piešķirtā finansējuma izlietojumu, augstskolas un zinātniskās institūcijas iesniedz Ministrijai gada pārskatus. Papildus tam detalizēta informācija par pētniecisko darbību tiek pieprasīta piešķiramā finansējuma aprēķinam, un to pārbauda neatkarīgi auditori.

Ministrija ir izstrādājusi vairākus mehānismus, lai varētu novērtēt izlietotā finansējuma ietekmi uz zinātnes un tautsaimniecības attīstību. Pirmkārt, ietekmes pamata rādītāji ir iekļauti kritērijos, pēc kuriem tiek piešķirts snieguma (*otrā pīlāra*) finansējums. Galvenais kritērijs ir zinātnisko institūciju, tai skaitā augstskolu spēja piesaistīt zinātniskajam darbam jaunos pētniekus. Jauno pētnieku skaita pieaugums nodrošinās zinātnes atjaunošanos, veidos zinātnes spēcīgāku sasaisti ar tautsaimniecību un veicinās izglītota cilvēkkapitāla iesakņošanos Latvijā. Kritērijos iekļauta arī zinātnisko institūciju, tai skaitā augstskolu spēja iesaistīties tautsaimniecībai noderīgos pētījumos un radošajos projektos. Visbeidzot, tiks novērtēta pētniecības finansējuma saņēmēju spēja piesaistīt ārēju finansējumu pētnieciskā un radošā darba veikšanai. Analizējot šo kritēriju dinamiku, Ministrija varēs novērtēt vai notiek zinātniskā personāla atjaunošanās un pētniecības ciešāka integrācija ar tautsaimniecību.

Otrkārt, visu ministrijas pārziņā esošo ES Struktūrfondu un valsts budžeta finansēto pasākumu ietekme uz zinātni un augstāko izglītību tiks vērtēta saskaņā ar 2015. gada 15.septembrī valdībā apstiprināto ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu par Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa sistēmu, paredzot gan mikro, gan makro rādītāju uzraudzību. Mikro rādītāju līmenī tiks vērtēts, kā mainās tādi rādītāji kā zinātnisko institūciju licenču un patentu ieņēmumi, zinātnisko institūciju jaundibinātie uzņēmumi, jaunrādītās darba vietas, kurās ir nodarbināti zinātniskie darbinieki- gan publiskā, gan uzņēmējdarbības sektorā, zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskajās datu bāzēs, un citi. Savukārt, šo izmaiņu ietekme uz tautsaimniecību makro līmenī tiks izvērtēta pēc tādiem rādītājiem kā inovatīvo uzņēmumu īpatsvars Latvijas tautsaimniecībā, augsto un vidēji augsto tehnoloģiju īpatsvars Latvijas preču eksportā, privātā sektora investīcijas pētniecībā un attīstībā, zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā (gan publiskajā, gan privātajā sektorā). Tiks novērtēts arī progress pētniecības resursu konsolidācijas mērķu sasniegšanā, t.i. vai veidojas mazāks skaits spēcīgāku zinātnisko institūciju.

Konceptuālajā ziņojumā "Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešana Latvijā" (akceptēts Ministru kabinetā 2015. gada 29. jūnijā, pieejams tīmekļa vietnē <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=5245>) kā pielikums pievienots ieviešanas laika grafiks un nepieciešamā snieguma finansējuma aprēķins. Ieviešanas grafiks ir izstrādāts, ņemot vērā potenciālās valsts budžeta iespējas papildus finansējuma piešķiršanā. Pamatojoties uz šo aprēķinu, tiks veikts papildus finansējuma pieprasījums nākamajā gadā un turpmāk, līdz tiks sasniegts finansēšanas modelī noteiktais kopējais finansējuma apjoms.

6. Pirms vairākiem gadiem notika zinātnisko institūciju kvalitātes novērtējums, uz kā pamata tika ieteikts apvienot vairākas institūcijas, kā arī bija paredzēts paaugstināt bāzes finansējumu konkurētspējīgākajām institūcijām un pārtraukt finansēt zemāk novērtētas institūcijas. Kas ir paveikts šo mērķu sasniegšanai? Kā un kad tiks vērtēts, vai īstenotā reforma devusi plānotos rezultātīvos rādītājus zinātnes kvalitātes paaugstināšanā?

Atbilstoši pētījuma ieteikumiem ir mainīta bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība. 2014.gada 28.oktobrī apstiprināti ministrijas iesniegtie grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.1316 „Bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem”. Grozījumi nosaka, ka sākot ar 2016.gadu valsts budžeta finansējums tiks piešķirts tikai tām institūcijām, kas starptautiskajā izvērtējumā ir ieguvušas novērtējumu "3", "4" un "5", un tiks pārtraukts finansējums institūcijām, kuri saņēma izvērtējumu "1" un "2". Savukārt, 10 procenti no piešķiramā zinātnes bāzes finansējuma tiks papildus piešķirti institūcijām, kas saņēma novērtējumu "4" un "5".

Vājākām zinātniskajām institūcijām tika dota iespēja piedalīties konsolidācijā ar spēcīgākajām zinātniskajām institūcijām. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” apakšaktivitātes „Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība” ietvaros šogad tiek īstenoti 12 projekti par 9,9 milj. euro. Līgumi par projektu īstenošanu noslēgti 2015.gada maijā un tos plānots īstenot līdz 2015.gada 31.decembrim. Šo projektu īstenošanas gaitā paredzēta: 1) zinātnisko institūciju attīstības stratēģiju izstrāde (ietverot pētniecības programmu 2015.–2020. gadam, cilvēkresursu un institucionālās attīstības plānu), 2) resursu vadības un rezultātu pārvaldības sistēmas izstrāde, 3) materiālo un nemateriālo aktīvu iegāde mērķsadarbības pasākumu īstenošanai (ar citām zinātniskajām institūcijām, augstskolām vai darba devējiem) u.c. Konsolidācijas rezultātā notiek 16 zinātnisko institūciju reorganizācija. Paredzams, ka 2020. gadā nozares konsolidācijas rezultātā Latvijā kopumā būs 20 starptautiski konkurētspējīgas zinātniskās institūcijas ar novērtējumu "4" un "5".

Ikgadējais izvērtējums par zinātnes nozarē notiekošo ir paredzēts regulāri saskaņā ar atbildēs uz 5.jautājumu minēto augstskolu un zinātnisko institūciju atskaitīšanās sistēmu, snieguma finansējuma kritēriju izvērtēšanu un Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa sistēmu. Savukārt, nākamais detalizētais zinātnisko institūciju starptautiskais novērtējums tiek plānots 2017. gadā.

Izglītības un zinātnes ministre

Māriņa Seile

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā 07-10-2015 Nr. 01-02/4162
Uz 01.10.2015 Nr. 622.12/-209-12/15

Latvijas Republikas
Saeimas kancelejai

Par atbildi uz Saeimas deputātu jautājumu Nr.87/J12

Izglītības un zinātnes ministrija ir iepazinusies ar Latvijas Republikas Saeimas deputātu I.Sudrabas, S.Šimfas, A.Meijas, R.Baloža, A.Platpera 2015.gada 1.oktobra vēstulē Nr.221.8/6-19-12/15 uzdotajiem jautājumiem par interešu izglītības pieejamību un interešu izglītības sistēmas attīstību un sniedz šādu informāciju.

1.jautājums. Kā vērtējat līdz šim paveikto, īstenojot valdības deklarācijā iekļauto solījumu interešu izglītības atbalstam, kvalitatīvai brīvā laika nodrošināšanai un talantu attīstībai? Kas līdz šim paveikts, lai interešu izglītība mērķtiecīgi tiktu izmantota kā līdzeklis profesionālās karjeras ievirzes nodrošināšanas atbalstam?

Izglītības un zinātnes ministrijas ieskatā interešu izglītība visaptveroši tiek īstenota visās valsts un pašvaldību dibinātajās izglītības iestādēs: gan vispārējās izglītības, (t.sk. pirmsskolas un speciālās izglītības) iestādēs, gan interešu izglītības iestādēs, gan profesionālās izglītības un profesionālās ievirzes (mākslas, mūzikas, sporta skolas) iestādēs, kā arī privātajās izglītības iestādēs.

Interesu izglītība bērniem un jauniešiem nodrošina lietderīgu un saturīgu brīvā laika pavadīšanu, radošo pašizteiksmi, talantu izkopšanu, pašattīstību, socializāciju (dzīves prasmju apgūšanu, antisociālas uzvedības prevenciju, sociālās atstumtības mazināšanu), pirmo profesionālo iemaņu apguvi, karjeras plānošanu, kā arī formālajā izglītībā iegūto zināšanu un prasmju papildināšanu. Interesu izglītības programmas kļūst arvien daudzveidīgākas un laikmetīgākas, tiek ņemtas vērā bērnu un jauniešu intereses un vajadzības (ģitārspēle, mūsdienų dejas, jaunas dažādas rokdarbu tehnoloģijas, datordizains, programmēšana, animācija, tehniskā modelēšana, kokapstrāde un metālapstrāde u.c.). Tradicionāli Latvijā visvairāk skolēnu iesaistās kultūrizglītības interešu izglītības programmās (63%), sporta interešu izglītības programmās (21%), tehniskās jaunrades (3%), vides (3%), jaunatnes (3%), kā arī dažādās citās izglītojošajās programmās (7%). Kultūrizglītības interešu izglītības programmās visvairāk skolēnu iesaistās tautas deju, vizuālās un vizuāli plastiskās mākslas un mūzikas programmās.

Nemot vērā tendencei, ka Latvijas izglītības iestādēs samazinās izglītojamo skaits,

SAEIMAS KANCELEJA
07-10-2015
Nr. 1/216 - 12/15 Plkst. 14 - 25

tad interešu izglītības programmās iesaistīto skolēnu skaits nemazinās. Pēc Izglītības un zinātnes ministrijas rīcībā esošās informācijas no 2010./2011.mācību gada līdz 2012./2013.mācību gadam interešu izglītības programmās vispārējās izglītības iestādēs tika iesaistīti vairāk nekā 130 tūkstoši bērnu un jauniešu.

2014.gada 28.oktobrī ir apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.662 „Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides kārtību”, kuri ietver izmaiņas līdzšinējā regulējumā un nosaka elastīgākas prasības interešu izglītības pedagogu izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai. Pašreizējais normatīvais regulējums ļauj interešu izglītības programmu īstenot ne tikai pedagogiem, kuriem ir augstākā izglītība pedagoģijā, bet arī personai, kura ieguvusi augstāko izglītību un apguvusi B programmu pedagoģijā vai interešu izglītībā vismaz 72 stundu apjomā. Bez tam interešu izglītības programmas ir tiesīga īstenot persona, kura ieguvusi profesionālo vidējo izglītību un apguvusi B programmu pedagoģijā vismaz 72 stundu apjomā. Noteikumi paredz iespēju ar savu profesionālo pieredzi interešu izglītības īstenošanā iesaistīties arī personām ar vidējo izglītību un Latvijas Amatniecības kameras piešķirtā amatnieka kvalifikāciju, kas atbilst amata meistara līmenim, kā arī personām ar profesionālajā tālākizglītībā iegūtu kvalifikāciju atbilstoši mācību priekšmetam. Tādējādi ir radīta normatīvā bāze, lai interešu izglītības programmu īstenošanā iesaistītos profesionāļi, un sava amata prasmīgi meistari, nodrošinot reālajai dzīvei tuvinātas, t.sk. uz apzinātas karjeras izvēli virzītas, un jēgpilnas skolēnu brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Kopumā valstī pedagogu skaits interešu izglītībā ir pietiekams, ņemot vērā, ka daļa no viņiem ir gan vispārējās izglītības programmu mācību priekšmetu skolotāji, gan interešu izglītības programmu īstenotāji.

2012./2013.mācību gada datu analīze par interešu izglītības iestādēs strādājošajiem pedagogiem uzrāda pedagogu un izglītojamo skaita proporciju 1:30 (interesu izglītībā iesaistīto bērnu skaits (57 438 bērni) pret interešu izglītības pedagogu skaitu (1932 pedagogi)). Arī pēdējos divos gados pedagogu skaitam interešu izglītības iestādēs nav tendence būtiski pieaugt vai samazināties.

Pārsvārā tie ir pedagogi, kas specializējas kultūrizglītības un sporta interešu izglītības jomās, kuras ir nozīmīgs bērnu brīvā laika pavadīšanas garants. Tomēr interešu izglītības piedāvājuma dažādības nodrošināšanas kontekstā problēma iezīmējas ar nepietiekamu pedagogu skaitu tieši tajās jomās, kuras nav tik tradicionālas (piem., tehniskā jaunrade, datorika, robotika, intelektuālās spēles, ekoloģija, astronomija u.c.) un kuras varētu veicināt skolēnu interesi par eksaktajām zinībām.

Republikas pilsētām un novadu pašvaldībām valsts budžeta mērķdotācija tiek piešķirta daļējai pedagogu darba algas un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmaksai. Mērķdotācijas aprēķins un sadales principi pašvaldībām tiek noteikti saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 28.augusta noteikumiem Nr.382 „Interesu izglītības programmu finansēšanas kārtība”. Interesu izglītības programmas īsteno no valsts budžeta līdzekļiem, no pašvaldību un citu juridisko personu līdzekļiem, kā arī no fizisko personu līdzekļiem Uz valsts budžeta mērķdotāciju var pretendēt ikviens pašvaldības izglītības iestāde, kā arī juridiskās un fiziskās personas, kuras pašvaldībā saņēmušas licenci programmas īstenošanai. Mērķdotāciju no valsts budžeta līdzekļiem pašvaldībām piešķir atbilstoši izglītojamo skaitam iepriekšējā budžeta gada 1.septembrī vispārējās

pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem pašvaldība izveido komisiju programmu izvērtēšanai un mērķdotācijas sadalei.

Pašvaldības finansējumu saņem divas reizes gadā (septembrī un janvārī) atbilstoši skolēnu skaitam uz pagājušā mācību gada beigām un kārtēja mācību gada 1.septembri vispārējās pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

Valsts budžeta mērķdotācija interešu izglītībai pēdējo gadu laikā ir palielināta, neskatoties uz to, ka bērnu skaits valstī kopumā samazinās (1.tabula).

Valsts budžeta finansējums jeb mērķdotācija pašvaldībām interešu izglītības programmu un sporta skolu pedagogu daļējai darba samaksai un sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām

1.tabula

Gads	Reģistrētie izglītojamie	Valsts mērķdotācija (Eur)	Uz vienu izglītojamo gadā (Eur)	Uz vienu izglītojamo mēnesī (Eur)
2012	205 821	10 244 983	49,77	4,15
2013	203 254	10 459 063	50,81	4,23
2014	203 915	10 626 230	52,28	4,36
2015	203 915	10 704 324	50,26	4,19

Avots: IZM

Valsts mērķdotāciju interešu izglītības pedagogiem arī turpmāk ir jāpildina novirzīt pašvaldībām, kur attiecīgā komisija lemj par finansējuma sadali, vērtējot iesniegtās programmas un ņemot vērā izglītības iestāžu infrastruktūru savā pašvaldībā. Vērtējot interešu izglītības finansēšanas sistēmu, secināms, ka pašreizējais mērķdotācijas sadales mehānisms ir piemērots Latvijas situācijai, jo mērķdotāciju sadala katra pašvaldība, ņemot vērā situāciju attiecīgajā pašvaldībā. Tādējādi tiek nodrošināta atšķirīga pieeja finansējuma sadalei, kas ir vispiemērotākā interešu izglītības pieejamības un daudzveidības nodrošināšanai atbilstoši pieejamajiem resursiem gan pašvaldībās ar nelielu skolēnu skaitu, gan lielajās pilsētās. Tā kā interešu izglītības programmās piedalās arī pirmsskolas vecuma bērni, tad ilgtermiņā finansējuma aprēķina modelī būtu nepieciešamas tādas izmaiņas, kuras aptvertu gan vispārīglītojošo skolu skolēnu skaitu attiecīgajā pašvaldībā, gan arī pirmsskolas vecuma bērnus no 3 gadu vecuma.

2.jautājums. 2014.gadā tika veikts Izglītības un zinātnes ministrijas apakšsistēmas "interesu izglītība" iekšējais audits, kurā interešu izglītības politikas plānošana tika vērtēta kā neefektīva un pārējās vērtētas jomas, tai skaitā pieejamība interešu izglītības pakalpojumiem, kā daļēji efektīvas. Kas ir paveikts auditā konstatēto trūkumu novēršanai un ieteikumu īstenošanai?

Izglītības un zinātnes ministrijas apakšsistēmas "Interesu izglītība" iekšējā audita, kas veikts 2014.gada jūnijā, ziņojumā sniegtās rekomendācijas (interesu izglītības politikas plānošana un ieviešanas uzraudzība, finanšu vadība, interešu izglītības programmu saturs un pedagogu kvalifikācija, pieejamība interešu izglītības pakalpojumiem) interešu izglītības sistēmas pilnveidei izmantotas *Izglītības attīstības*

pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam īstenošanas rīcības plāna 2015.–2017.gadam (apstiprināts MK 2015.gada 9.jūnijā) izstrādes procesā, definējot tuvākajos trīs gados prioritāri veicamos pasākumus vispārējās izglītībā. Detalizēta informācija par plānotajiem pasākumiem minētā audita rekomendāciju īstenošanai iekļauta atbildē uz 4.jautājumu.

3.jautājums. 2015.gada 1.janvārī piešķirtais finansējums nodrošināja 1645 interešu izglītības pedagogu likmes. Pēc jaunā modeļa ar šo finansējumu varēs nodrošināt 1012 interešu izglītības pedagogu likmes jeb par 633 likmēm mazāk. Aptuveni aprēķinot tas ir par 160 pulciņiem mazāk jeb vismaz 1800 bērniem vairs nebūs pieejami pašlaik pieejamie interešu izglītības pulciņi. Kādi kompensējoši mehānismi/rīcības paredzētas, lai novērstu bērnu klaiņošanu un huligāniskas darbības, kas varētu rasties, jo bērniem būs samazinātas iespējas saturīgi un lietderīgi pavadīt brīvo laiku.

Pedagogu darba samaksas jaunais modelis paredz pāreju uz 36 stundu apmaksātu darba nedēļu, kas atbilst vienai pedagoga amata vienībai. Līdz ar to nebūtu korekti salīdzināt likmes, kas pašreiz spēkā esošajā pedagogu darba samaksas modelī atbilst 21 apmaksātai pedagoga darba stundai ar amata vienībām jaunajā modelī. Salīdzinājums var tikt veikts tikai par valsts piešķirtā finansējuma apjomu.

Izstrādātais Ministru kabineta noteikumu “Pedagogu darba samaksas un valsts finansējuma pedagogu darba samaksai aprēķināšanas un piešķiršanas noteikumi” projekts paredz, ka interešu izglītības pedagogu daļējai darba samaksai amata vienību skaitu aprēķina atbilstoši vidējam izglītojamo skaitam attiecīgajā administratīvajā teritorijā klātienēs vispārējās pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs, apmaksājot 2,5 nodarbības:

- republikas pilsētās – uz katriem 15 izglītojamajiem;
- novados, kur iedzīvotāju blīvums vecumā līdz 18 gadiem uz 1 km² ir 5 iedzīvotāji un vairāk, – uz katriem 13 izglītojamajiem;
- pārējos novados – uz katriem 12 izglītojamajiem.

Ar noteikumu projektā iestrādāto normu IZM saskata iespēju vairāk atbalstīt interešu izglītības pieejamību novados.

Izglītības un zinātnes ministrija pedagogu darba samaksa jaunā modeļa ieviešanai no 2016.gada 1.septembra ir aprēķinājusi interešu izglītībā nepieciešamo papildfinansējumu 2016.gada 4 mēnešiem (394 732 euro) un 2017.gadam (1 184 196 euro).

4.jautājums. Kādus pasākumus tuvāko 3 gadu laikā plānots īstenot interešu izglītības attīstībai un tās pieejamības paaugstināšanai?

Saskaņā ar Valdības deklarācijā noteikto 37.4.uzdevumu “Atbalstīsim interešu izglītību un mūžizglītību profesionālajai karjeras ievirzei, iedzīvotāju darba produktivitātes pieaugumam, kvalitatīvai brīvā laika pavadīšanai un talantu attīstībai” Valdības deklarācijas rīcības plāns paredz izveidot atbalsta sistēmu izglītojamo individuālo spēju attīstībai līdz 2018.gada 1.novembrim. Tā īstenošanai tuvāko gadu laikā paredzēts Eiropas struktūrfondu atbalsts kopējai izglītojamo prasmju un kompetenču paaugstināšanai (t.sk. talantu atklāšanai un izkopšanai, kā arī izglītojamajiem ar mācību grūtībām). Noteikto uzdevumu plānots īstenot 8.3.1.specifiskā atbalsta mērķa „Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu” 8.3.1.1.pasākuma „Kompetenču

pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobācija un ieviešana” ietvaros. Pašlaik notiek Ministru kabineta noteikumu projekta saskaņošana un projekta pieteikuma izstrāde.

Kontekstā ar iepriekš minēto Valdības deklarācijā noteikto uzdevumu Izglītības un zinātnes ministrija izglītības nozares vidēja termiņa plānošanas dokumentā *Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam* (turpmāk – IAP) (apstiprināts Saeimā 2014.gada 22.maijā) kā vienu sasniedzamajiem apakšmērķiem ir definējusi atbalstu vērtībizglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstības veicināšanai dzīvei un konkurētspējai darba vidē. Šī mērķa īstenošanai IAP 2.3.rīcības virziens paredz virkni uzdevumu arī ārpus formālās izglītības iespēju paplašināšanai bērniem un jauniešiem (interesu izglītības attīstībai rīcības virziena ietvaros bērni un jaunieši tiks motivēti piedalīties interešu izglītības programmās, nodrošinot daudzveidīgu interešu izglītības programmu piedāvājumu izglītības iestādēs.

Ar Eiropas struktūrfondu atbalstu plānots arī izveidots atbalsta sistēmu izglītojamo individuālo spēju attīstībai, kas ietvers atbalstu jauniešu tehniskās jaunrades centriem, skolēnu mācību priekšmetu olimpiāžu un vasaras mācību nometņu, zinātnisko semināru, konkursu un zinātnisko projektu nodrošināšanai. Izrietoši tiks sekmēti jauniešu skaits, kas savu turpmāko izglītību un profesionālo dzīvi vēlēties saistīt ar zinātni, tehnoloģijām, inženierzinātne un matemātiku.

IAP ir ietverts arī rīcības virziens “Karjeras izglītības sistēmas attīstība un pakalpojumu pieejamība” ar tajā definētajiem uzdevumiem, kuri aptver daudzveidīgu atbalstu karjeras izglītības attīstībai.

Nozīmīgākās 2015.–2017.gadā īstenojamās prioritātes interešu izglītības sistēmas pilnveidē skatāmas kontekstā ar plānotajām un 2014.gadā jau uzsāktajām aktivitātēm (kā, piem., pedagogu darba samaksas finansēšanas modeļa izveide; vispārējās izglītības satura pilnveide), kuras ietvertas *Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam īstenošanas rīcības plānā 2015.–2017.gadam* (apstiprināts Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnijā) (2.tabula).

IAP īstenošanas rīcības plānā 2015. – 2017.gadam iekļautie pasākumi

2.tabula

I. Pasākumi interešu izglītības sistēmas pilnveidei

2.3.rīcības virziens: Ārpus formālās izglītības iespēju un pieejamības bērniem un jauniešiem paplašināšana

2.3.1. Motivēt bērnus un jauniešus līdzdalībai neformālās t.sk. interešu izglītības pasākumos;

1.2.rīcības virziens: Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana					
1.2.1.UZDEVUMS: Pedagogu kvalitātes, atalgojuma un motivācijas sistēmas ieviešana (iesaistītās institūcijas – LIZDA, LIVA, nozaru ministrijas)					
1.2.1.(1)	Pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas procesa nodrošināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2017.	IZM	Kopumā 95 pedagogi, kas īsteno vispārējās un profesionālās, profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmas, ieguvuši 4. un 5. kvalitātes pakāpi.	Papildu nepieciešamais finansējums (pieprasīts jaunajās politikas iniciatīvās

					2015. - 2017.gadam) VB – 2016.g 42 pedagogi x 89,64 x 1,2359 x 12 = 55 836,18 EUR; 53 pedagogi x 89.64 x 1,2359 x 4 mēneši = 23 486, 65 EUR. 2017.g 95 pedagogi x 89,64 x 1,2359 x 12 = 126 296,13 EUR
--	--	--	--	--	---

1.4.8.UZDEVUMS: Atbalsts pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas pedagogu profesionālās kompetences pilnveide (iesaistītās institūcijas – pašvaldības, vispārējās izglītības iestādes, biedrības un nodibinājumi)

	Pedagogu profesionālās kompetences paaugstināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2014. (izpildīts)	IZM	750 interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pedagogi pilnveidojuši savu profesionālo kompetenci STEM jomā (A programmas).	Izpilde plānota VB ietvaros.
		Izpildes termiņš - 31.12.2015.	IZM	200 interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pedagogi pilnveidojuši savu profesionālo kompetenci STEM jomā (B programmas).	Izpilde plānota VB ietvaros.
		Izpildes termiņš - 31.12.2016.	IZM	200 interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pedagogi pilnveidojuši savu profesionālo kompetenci STEM jomā (B programmas).	Izpilde plānota VB ietvaros.

2.3.1.UZDEVUMS: Motivēt bērnus un jauniešus līdzdalībai neformālās t.sk. interešu izglītības pasākumos (iesaistītās institūcijas – pašvaldības (izglītības iestādes), KM, AM)

2.3.1.(1)	Interesešu izglītības satura piedāvājuma daudzveidības nodrošināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2016.	VISC	Izstrādātas rekomendācijas interesešu izglītības programmu īstenotājiem.	Izpilde plānota VB ietvaros.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VISC	Organizēti 20 informatīvi izglītojoši semināri katru gadu, 5 profesionālās kompetences pilnveides kursi katru gadu.	Izpilde plānota VB ietvaros.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VISC	Izstrādāti 3 metodiskie materiāli katru gadu.	Izpilde plānota VB ietvaros.
2.3.1.(2)	Pedagogu profesionālo kompetenču pilnveide.	Izpildes termiņš - 31.12.2014. (izpildīts)	IZM	Nodrošināta 322 vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogu profesionālo kompetenču pilnveide (B programma) "Tehnoloģijas un radošums interesešu izglītībā".	Izpilde plānota VB ietvaros.
		Izpildes termiņš - 31.12.2015.	IZM	Nodrošināta 300 pedagogu, kuri īsteno profesionālās ievirzes un interesešu izglītības programmas, profesionālo kompetenču pilnveide.	Izpilde plānota VB ietvaros.
2.3.1.(3)	Interesešu izglītības pieejamības pasākumu nodrošināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VISC	Organizēti 30 valsts nozīmes pasākumus kultūrizglītībā, vides interesešu izglītībā un tehniskajā jaunradē.	Izpilde plānota VB ietvaros.

3.1.4.UZDEVUMS: Izglītības kvalitātes monitoringa veikšana (iesaistītās institūcijas – izglītības iestādes, biedrības un nodibinājumi)

3.1.4.(5)	Interesešu izglītības programmu satura kvalitātes pārraudzība, pie nosacījuma, ka tiek definētas valsts prioritātes interesešu izglītībā.	Izpildes termiņš - 31.12.2016.	IZM	Izveidota vienota datubāze par interesešu izglītības programmu piedāvājumu.	Izpilde plānota VB ietvaros.
-----------	---	--------------------------------	-----	---	------------------------------

3.2.rīcības virziens: Efektīvu izglītības finanšu resursu pārvaldība

3.2.1. (4)	Valsts piešķirtās mērķdotācijas interešu izglītībā izlietojuma atbilstības noteiktajām prioritātēm kontrole.	Izpildes termiņš - 31.12.2015.	IZM	Izstrādāts mehānisms valsts mērķdotācijas interešu izglītībai izlietojuma atbilstoši valsts noteiktajām prioritātēm uzraudzībai.	Izpilde plānota VB ietvaros.
---------------	--	--------------------------------	-----	--	------------------------------

II. Pasākumi karjeras izglītības atbalstam

2.1.rīcības virziens: Karjeras izglītības sistēmas attīstība un pakalpojumu pieejamība					
2.1.1.UZDEVUMS: Karjeras izglītības pakalpojumu pieejamības nodrošināšana izglītojamajiem (iesaistītās institūcijas – pašvaldības, NVO, sociālie partneri, profesionālās izglītības iestādes, LM un citas nozaru ministrijas)					
2.1.1.(1)	Karjeras izglītības satura izstrāde.	Izpildes termiņš - 18.08.2015. (Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts 03.06.2015., notiek saskaņošanas process)	VIAA	Karjeras izglītības īstenošanas plāns valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs.	Izpilde plānota VB ietvaros.
2.1.1.(2)	Karjeras izglītības metodiskā atbalsta nodrošināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2017. – 2022. SAM 8.3.5. ¹	VIAA	Izstrādāts informatīvo un metodisko materiālu komplekts karjeras atbalsta īstenošanai vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs (saskaņā ar VIAA izstrādātajiem karjeras atbalsta pasākumu plāna vadlīnijām un ieteikumiem).	ESF finansējums.

¹ SAM: uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs; indikatīvi 2016.gada II cet. – 2022.gada IV cet.; īstenojami indikatīvi: VIAA sadarbībā ar izglītības iestādēm, VISC un pašvaldībām; kopējais finansējums indikatīvi – 23 080 688 EUR, t.sk. ESF finansējums 19 618 584 EUR, VB finansējums 3 462 104 EUR, starpposma vērtība 2018.gadam – 6 924 206 EUR.

		Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2016.– 2022. SAM 8.3.5.	VIAA	Nodrošināta vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs strādājošo pedagogu un karjeras atbalsta pasākumu īstenošanā iesaistīto speciālistu papildizglītība.	ESF finansējums.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VIAA	Nodrošināta informācijas pieejamība e-vidē par izglītības iespējām Latvijā (datu bāzē NIID.LV ievietoto un regulāri aktualizēto visu pakāpju un veidu izglītības programmu skaits 14000).	Izpilde plānota VB ietvaros un ESF finansējums 2016.- 2017.g.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VIAA	Informācijas pieaugums interneta vietnē „Profesiju pasaule” jauniešiem par uzņēmējdarbības virzieniem, pamatprofesijām darba tirgū (28 objekti/168 profesijas), to apraksts un vizualizācija (intervijas, foto galerijas, video).	Izpilde plānota VB ietvaros un ESF finansējums 2016.- 2017.g.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017.	VIAA	Eiropas Komisijas konsultāciju un informācijas apmaiņas tīkla <i>Euroguidance</i> pasākumi karjeras atbalsta speciālistu profesionālo kompetenču pilnveidei (pasākumu skaits līdz 18).	EK granta piešķirums 49 000 EUR gadā un VB ietvaros.
2.1.1. (3)	Karjeras pasākumu īstenošana.	Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2016. – 2022. SAM 8.3.5.	VIAA	262 vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem īstenoti daudzveidīgi karjeras atbalsta	ESF finansējums un VB ietvaros.

				pasākumi.	
		Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2016. – 2022. SAM 8.3.5.	VIAA	Nodrošinātas nacionālo profesionālās meistarības konkursu organizēšana profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem (tai skaitā profesionālo prasmju demonstrācijas pasākumu organizēšana profesionālās izglītības pievilcības celšanai), konkursantu komandas sagatavošana un dalība starptautiskajos jauno profesionāļu meistarības konkursos.	Izpilde plānota VB ietvaros un 2016.- 2017.g. ESF finansējums.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2016.– 2022. SAM 8.3.5.	VIAA	Nodrošināta profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu un absolventu vecumā līdz 25 gadiem sagatavošana un dalība starptautiskajos jauno profesionāļu meistarības konkursos.	ESF finansējums.
		Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2016.-2017. SAM 8.3.5.	VIAA	Ikgadējs pasākums „Karjeras nedēļa” Rīgā un reģionu lielākajās pilsētās vispārizglītojošo skolu skolēniem (24 000 dalībnieku gadā).	Izpilde plānota VB ietvaros un 2016.- 2017.g. ESF finansējums.

2.2.5.UZDEVUMS: Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas sistēmas ietvaros (iesaistītās institūcijas – sociālie partneri, KM, IVP)

2.2.5. (3)	Karjeras atbalsta pasākumu nodrošināšana.	Izpildes termiņš - 31.12.2017. 2014. – 2018. SAM. 7.2.1.	VIAA	8000 iesaistīto izglītojamo skaits (individuālās un grupu konsultācijas, profesionālās meistarības konkursi).	ESF finansējums.
---------------	---	--	------	---	------------------

2016.gada otrajā pusē plānota darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.2.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm

izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” īstenošanas uzsākšana, kur ESF projekta ietvaros viena no aktivitātēm plānota atbalsta sniegšana nacionāla un starptautiska mēroga pasākumiem izglītojamo talantu attīstībai. Savukārt otra no aktivitātēm paredzēta atbalsta pasākumiem individualizētas pieejas nodrošināšanai skolēnu spēju un talantu izkopšanai, tostarp meklējot risinājumus izglītības procesa organizācijas un vadības pilnveidei vispārējās izglītības iestādēs izglītības kvalitātes paaugstināšanas kontekstā.

Līdztekus iepriekš minētajām Eiropas struktūrfondu finansiāli atbalstītajām aktivitātēm, IAP īstenošanas kontekstā uzsākts arī sagatavošanās darbs (ESF projekts specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”), lai nodrošinātu karjeras izglītības atbalsta pasākumu īstenošanu ikkatrā Latvijas pašvaldībā.

Līdz 2015.gada septembrim paveikto un tuvākajiem trim gadiem plānoto interešu izglītības sistēmas pilnveidē raksturo šādas Izglītības un zinātnes ministrijas darbības to īstenošanas secībā:

- 1) izmaiņas normatīvajā regulējumā, paplašinot interešu izglītībā strādājošo pedagogu kvalifikāciju;
- 2) pedagogu darba samaksas jaunā modeļa izstrāde;
- 3) pedagogu profesijas standarta projekta izstrāde;
- 4) pedagogu profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšana, t.sk. no valsts budžeta finansētajās tālākizglītības programmās;
- 5) kompetenču pieejā balstīta izglītības satura izstrāde, aprobācija un ieviešanas uzsākšana (ESF projekts 2015. – 2021.);
- 6) individualizētas pieejas izveide skolēnu talantu un spēju attīstīšanai (ESF projekts 2016. – 2021.);
- 7) pedagogu darba samaksas jaunā modeļa ieviešanas uzsākšana;
- 8) vienotas datu bāzes izveide par interešu izglītības programmu piedāvājumu.

Ministre

M.Seile

Satiksmes ministrija

Gogoļa iela 3, Rīga, LV-1743, tālr. 67028210, fakss 67217180, e-pasts satiksmes.ministrija@sam.gov.lv, www.sam.gov.lv

Rīgā 07.10.2015 Nr. 01-08/3896

uz 02.10.2015. Nr. 622.12/1-219-12/15

Latvijas Republikas Saeima

Par atbildes sniegšanu uz Saeimas deputātu
jautājumiem par Liepājas ostas un speciālās
ekonomiskās zonas attīstību un kravu piesaisti
Latvijas loģistikas sektoram

Satiksmes ministrija ir iepazinusies ar Saeimas deputātu 2015.gada 2.oktobra jautājumiem Nr.88/J12 par Liepājas ostas un speciālās ekonomiskās zonas attīstību un kravu piesaisti Latvijas loģistikas sektoram saskaņā ar Saeimas kārtības rullī 121. un 122.pantu sniedz atbildes uz uzdotajiem jautājumiem.

1. *Lūdzu sniegt skaidrojumu, kādas darbības Satiksmes ministrija ir veikusi vai plānojsi veikt, lai atjaunotu jau pirms vairākiem gadiem Lietuvas dzelzceļa demontēto posmu no Mažeikiem caur Priekuli uz Liepājas ostu, un Rēnges dzelzceļa posma? Kāds ir sarunu progress ar Lietuvas dzelzceļu par sliežu ceļu atjaunošanu /izbūvi virzienā uz Liepājas ostu?*

Satiksmes ministrija 2011.gadā kopīgi ar Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas, VAS "Latvijas dzelzceļš" un Liepājas SEZ pārstāvjiem izvērtēja Latvijas-Lietuvas Rietumu pierobežā esošo līniju stāvokli kā Latvijas, tā arī pēc tās rīcībā esošās neoficiālās informācijas, Lietuvas teritorijā.

Tika secināts, ka visos iecirkņos (Vaiņode–valsts robeža–Bugeniai, Valsts robeža–Skuodas–Kretinga, Liepāja–Priekule, Priekule–Vaiņode–valsts robeža) nepieciešams zemes klātnes, inženiertehnisko būvju, pārbrauktu vju, signalizācijas iekārtu, staciju ceļu remonts un sliežu ceļu virsbūves atjaunošana. Latvijas puses dzelzceļa līniju atjaunošanai paredzētās izmaksas valsts a/s "Latvijas dzelzceļš" uz to brīdi lēsa 24,2 milj.Ls apmērā.

Darba grupa apzināja potenciālās minēto dzelzceļa iecirkņu izmantošanas iespējas, kuru gadījumā varētu notikt vilcienu kustība:

- Liepāja–Priekule–Vaiņode–Bugeniai. Gadījumā, ja šāda satiksme pastāv, parādās iespējas arī Liepājas sasaitei ar tranzītvirzienu caur Šauļiem uz Dienvidaustrumiem (Baltkrievija, Ukraina);
- Tranzīts Šauļi–Bugeniai–Vaiņode–Priekule–Skuodas–Kretinga–Klaipēda. Gadījumā, ja šāda satiksme pastāv, tā ir interesanta Lietuvas pusei, taču parādās iespējas piesaistīt kravas arī Liepājai.

SAEIMAS KANCELEJA

07-10-2015

Nr. 1/218-12/15 Plkst. 15:31

Lai izvērtētu minēto dzelzceļa līniju atjaunošanas iespējas un iegūtu detalizētu ekonomisko pamatojumu, ir nepieciešams veikt, vēlams abu valstu kopīgi iniciētu lietderības izpēti. Līdz šim Latvija nav guvusi Lietuvas atbalstu šajā jautājumā.

Gadījumā, ja šāda lietderība tiktu pamatota, runa varētu būt par pārrobežas dzelzceļa līnijas Reņģe–valsts robeža–Mažeiki–valsts robeža–Priekule–valsts robeža–Kretinga atjaunošanu. Tomēr, kamēr nav skaidrības ar Liepājas–Klaipēdas virziena atjaunošanas lietderību, šī brīža prioritāte viennozīmīgi ir Mažeiku– Reņģes savienojuma atjaunošana.

Kā ir zināms, 2008.gada 5.septembrī Lietuvas puse vienpersoniski pieņēma lēmumu par sliežu demontāžu dzelzceļa līnijā Mažeiki–Reņģe (Lietuvas pusē). Par šo faktu valsts a/s "Latvijas dzelzceļš" ir saņēmusi tikai oficiālu telegrammu, ka tiks veikti posma remontdarbi. Kopš tā laika Lietuvas puse sniedza dažāda veida solījumus par līnijas atjaunošanas darbu uzsākšanu, par šo jautājumu regulāri divpusējās sarunās runāja gan valstu prezidenti un premjerministri, gan arī satiksmes ministri un citas Satiksmes ministrijas amatpersonas.

2015.gada 18.septembra Latvijas – Lietuvas valdību kopējā sēdē gan Ministru prezidente, gan satiksmes ministrs minēja nepieciešamību atjaunot dzelzceļa satiksmi starp Lietuvu un Latviju. Lietuvas puse apstiprināja gatavību strādāt pie šī jautājuma. 2015.gada 22.septembrī VAS "Latvijas dzelzceļš" nosūtīja Lietuvas dzelzceļam vēstuli ar lūgumu informēt par plāniem attiecībā uz savienojumu Reņģes virzienā, bet atbilde līdz šim laikam nav saņemta.

2. Kā zināms, Liepājas ostai dzelzceļa savienojums ar Lietuvu caur Reņģi dotu iespēju piesaistīt vairāk kravu no Ukrainas un Baltkrievijas un būtu papildinājums un zināma alternatīva esošajam dzelzceļa pievedceļam, attiecīgi lūdzu skaidrot, vai Satiksmes ministrijas rīcībā ir informācija, vai Baltkrievijas un Ukrainas puses ir gatavas sūtīt kravas uz Liepājas ostu, gadījumā, ja augstākminētā dzelzceļa līnija tiktu atjaunota, kādā apjomā, un par kādām kravu grupām ir iespējama sadarbība?

Satiksmes ministrijas rīcībā šobrīd nav informācijas attiecībā uz iespējamajām kravām no Ukrainas un Baltkrievijas uz Liepājas ostu. Kā jau tika minēts atbildē uz 1. jautājumu, tam ir nepieciešams veikt, vēlams, abu valstu kopīgi iniciētu izpēti.

Liepājas ostas pārstāvji uzskata, ka Liepāja ir par 50 km tuvāk Mažeikiem nekā Klaipēda. Tādēļ esot pamats cerēt piesaistīt arī Mažeiku kravas, bet gan tikai atsevišķus produktus, jo uz lielajiem apjomiem viņi zaudēs konkurētspējā ar Klaipēdu dēļ nepietiekamiem dziļumiem ostā.

Kravu potenciāls no Baltkrievijas dienvidu daļas un Ukrainas. Pagriežot kravas no Baltkrievijas dienvidu daļas vai Ukrainas caur Lietuvu taisnāk caur Vaiņodi uz Liepāju koridors kļūst ievērojami īsāks, nekā līdz šim caur Indras robežstaciju. Līdz ar to varētu būt potenciāls piesaistīt arī kravas no Baltkrievijas un Ukrainas. Tomēr jāatzīmē, ka tādējādi ieņēmumi par infrastruktūras izmantošanu pamatā būs Lietuvas teritorijā, un Latvijas dzelzceļa infrastruktūras ieņēmumu daļa samazinātos.

Satiksmes ministrija uzskata, ka kravu piesaistes potenciāls caur Vaiņodi ir neliels salīdzinājumā ar nepieciešamiem ieguldījumiem dzelzceļa infrastruktūrā, jo tur arī Latvijas teritorijā sliežu ceļi būtu jāveido no jauna.

Baltkrievijas kravas šobrīd tiek nogādātas Latvijā, izmantojot Indras dzelzceļa staciju.

Satiksmes ministrija uzskata, ka lietderīgi ir attīstīt maršrutu Mažeiki – Reņģe – Rīga, jo: Sliežu ceļi demontēti tikai Lietuvas pusē. Latvijas pusē sliežu ceļi ir ekspluatācijas kārtībā; Lietuvas puse vairākkārtīgi ir solījusi šo dzelzceļa posmu atjaunot; potenciālais klients, kurš ir gatavs izmantot šo sliežu ceļu, ir Orlen.

3. Lai veicinātu Latvijas lielāko ostu vienlīdzīgu attīstību, ir nepieciešams valsts mērogā ieviest lineāru dzelzceļa pārvadājumu tarifu, tas nozīmē, ka jebkura veida krava līdz lielāko ostu teritorijai tiktu saņemta par līdzvērtīgu gala tarifu, jo šobrīd izveidojusies situācija, ka Latvijas dzelzceļa tarifu politika neveicina Latvijas lielāko ostu vienlīdzīgu

attīstību, bet nostāda Rīgas Brīvostu konkurētspējas priekšrocības pozīcijās, jo jebkura veidu kravu nosūtīt līdz Rīgas Brīvostai ir lētāk nekā to izdarīt līdz Ventspilij vai Liepājai. Lūdzu, skaidrot, vai Satiksmes ministrija un Latvijas Dzelzceļš apzināti veicina tikai vienas ostas, Rīgas Brīvostas attīstību?

Attiecībā uz dzelzceļa pārvadājumu tarifiem, Satiksmes ministrijai nav iespējas iejaukties pārvadātāju tarifu politikā. Latvijā ir trīs dzelzceļa kravu pārvadājumu uzņēmumi: SIA "LDz Cargo", AS "Baltijas ekspresis" un AS "Baltijas tranzīta serviss", kas paši nosaka savus tarifus. Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 21.novembra Direktīvas 2012/34/ES, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu (pārstrādāta redakcija) (turpmāk – Direktīva 2012/34/ES 5.panta 3.punkta "b" apakšpunkts noteic, ka dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumiem ir jo īpaši tiesības brīvi kontrolēt pakalpojumu sniegšanu un pārdošanu un noteikt to cenu. Līdz ar to arī Dzelzceļa likuma 23. panta otrā daļa noteic, ka pārvadātājs savā darbībā ir administratīvi un ekonomiski neatkarīgs, arī nosakot savus piedāvājamās dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumus un pārvadājuma maksu.

Tomēr pārvadātāja iespējas samazināt tarifus lielā mērā ir atkarīgas no tā, kāda ir noteikta maksa par infrastruktūras izmantošanu. Šobrīd, atbilstoši spēkā esošajam Dzelzceļa likumam, pamatojoties uz SPRK noteikto metodiku, maksu par infrastruktūras izmantošanu nosaka infrastruktūras pārvaldītāja būtisko funkciju veicējs AS "LatRailNet", kas ir neatkarīga no visiem pārvadātājiem. Spēkā esošā metodika neparedz vienādas infrastruktūras izmantošanas maksas noteikšanu visos Latvijas pārvadājumu virzienos.

Kaut arī Direktīvas 2012/34/ES 31.panta 3.punkts nosaka, ka maksu par minimālo piekļuves pakalpojumu kompleksu un par piekļuvi infrastruktūrai, kas savieno apkalpes vietas, nosaka atbilstīgi tiešajām izmaksām, kas radušās, sniedzot vilcienu satiksmes pakalpojumus, tā pieļauj zināmas variācijas, tomēr tās 32.pants pieļauj zināmu elastību attiecībā uz infrastruktūras maksas uzcenojumu piemērošanu attiecībā uz noteiktiem pārvadājumu tirgus segmentiem. Līdz ar minētās direktīvas pilnīgu pārņemšanu Latvijas tiesību aktos ir paredzamas arī izmaiņas maksas par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu noteikšanas metodikā, kuras izstrādes gaitā varētu apspriest minēto priekšlikumu. Līdz ar likuma grozījumu stāšanos spēkā minētās metodikas izstrāde būs infrastruktūras pārvaldītāja būtisko funkciju veicēja, kas šobrīd ir AS "LatRailNet" kompetencē.

4. Kādus pasākumus Satiksmes ministrija plāno, lai Latvijas mērogā ieviestu sistēmu, ka kravu piegāde un nosūtīšana lielo ostu teritorijās, ir ekonomiski izdevīgāka, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru, nevis auto pārvadājumus, tādējādi atslogojot ceļus, paaugstinot gaisa kvalitāti un samazinot kaitīgo izmešu daudzumu?

Attiecībā uz pārrobežas pārvadājumiem Latvijai jau tā ir liels dzelzceļa kravu īpatsvars – pēc Eurostat 2013.gada datiem¹ Latvijai tas bija vislielākais – 60,4% pret vidēji 17,8% Eiropas Savienībā. Šobrīd varētu runāt par iekšzemes dzelzceļa kravu pārvadājumu apjoma palielināšanu, un tiek paredzēts, ka līdz ar jaunas metodikas maksas par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu noteikšanai izstrādi, būs iespēja izdalīt šo pārvadājumu veidu atsevišķā tirgus segmentā, kuram varētu noteikt mazāku uzcenojumu infrastruktūras maksai. Tas, savukārt, ļautu dzelzceļa pārvadātājiem samazināt tarifu, padarot dzelzceļa transportu pievilcīgāku iekšzemes kravu pārvadāšanai.

5. Lai veicinātu Latvijas tranzīta koridora turpmāku attīstību, ir vitāli būtiska Latvijas tranzīta koridora iekļaušana Ķīnas Tautas Republikas transporta koridora oficiālajās kartēs, līdz ar to lūdzam Jūs sniegt informāciju:

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdtr220>

5.1. Vai un kad Jūs plānojat samazināt atmuitošanas izmaksas ostās, ieviešot "vienotā loga" principu ar Ķīnas tautas Republiku?

5.2. Kad Satiksmes ministrija plāno izveidot funkcionējošu mehānismu attiecībā uz dzelzceļa transportu un atmuitošanas procedūrām ostās transporta koridorā starp Ķīnu un Eiropu?

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 3.panta pirmo punktu Savienībai ir ekskluzīva kompetence arī muitas savienības jomā, turklāt saskaņā ar LESD līguma 3.panta otro punktu Savienības ekskluzīvā kompetencē ir arī noslēgt starptautisku līgumu, ja tā slēgšana ir paredzēta.

Saskaņā ar iepriekš minēto Eiropas Komisija Savienības un tās dalībvalstu vārdā kārtot jautājumus par starptautisko sadarbību ar trešajām valstīm, cita starpā, muitas jautājumus. Konkrēti attiecībā uz sadarbību ar Ķīnas Tautas Republiku muitas jomā, Eiropas Komisija 2014.gada 16.maijā parakstīja kopīgu vienošanos ar Ķīnas Tautas Republiku par muitas atzīto komersantu programmu savstarpēju atzīšanu (*Decision of the Joint Customs Co-operation Committee established under the Agreement between the European Community and the Government of the People's Republic of China on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters regarding mutual recognition of the Authorised Economic operator programme in the European Union and the measures on classified management of Enterprises program in the People's Republic of China*). Satiksmes ministrija to uzskata par labu soli, lai stimulētu, muitas formalitāšu vienkāršošanu Eiropas Savienības un Ķīnas precēm.

Savukārt Latvijas ietvaros par muitas politikas un muitas tiesību aktu izstrādi kompetentā institūcija ir Finanšu ministrija. Satiksmes ministrija savas kompetences ietvaros, sadarbojoties ar tranzīta un loģistikas jomas uzņēmēju asociācijām, gatavo un sniedz priekšlikumus Finanšu ministrijai par muitas procedūru vienkāršošanu un atvieglošanu ostās, dzelzceļa pārvadājumos, kā arī citos nozīmīgos tranzīta kravu pārvadājumu ķēdes posmos Latvijas teritorijā.

Vienlaikus informējam, ka Satiksmes ministrija sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu, Valsts robežsardzi, kā arī citām institūcijām un partneriem realizē *Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas* (SKLOIS) projektu, ar mērķi veicināt elektroniskās informācijas un elektroniskās dokumentu apmaiņas procesu kravu transportēšanā, kā arī mazināt administratīvos šķēršļus Latvijas ostās. Plānots to ieviest līdz šī gada beigām.

5.3. Kādus pasākumus Satiksmes ministrija plāno veikt, lai starpvaldību līmenī vienotos ar Ķīnas Tautas Republiku par jaunu konteinervilciena izveidi, kas kravu nosūtīšanai uz Eiropas Savienību izmantotu Latvijas transporta koridoru?

Satiksmes ministrija pēdējo gadu laikā aktīvi strādājusi ar Ķīnas Tautas Republiku, lai piesaistītu jaunas konteinerkravas sauszemes maršrutā no Ķīnas. Ir notikušas vairākas vizītes Ķīnā un Ķīnas reģionos, kuru ietvaros ir notikušas tikšanās gan ar Ķīnas valdības un pašvaldību pārstāvjiem, gan ar kravu īpašniekiem – globālām tirdzniecības ķēdēm un loģistikas operatoriem un piedāvātas Latvijas tranzīta koridora priekšrocības – galvenokārt piedāvājot Latviju kā izeju Ķīnas kravām uz Ziemeļeiropas reģionu ar iespējām veikt Ķīnas preču distribūcijas pakalpojumus no Latvijas loģistikas centriem un noliktavām 24 stundās uz jebkuru veikalu Baltijas valstīs, Helsinkos, Stokholmā vai Varšavā, bet 48 stundās uz jebkuru vietu Skandināvijā, kā arī veicot ne tikai kravu pārkraušanu ostās, bet arī preču konsolidāciju, apstrādi, pārstrādi un gala produktu ražošanu Latvijā ar iespējām tos bez jebkādiem šķēršļiem izplatīt ES tirgū.

2014.gada 30.augustā - 10.septembrī Satiksmes ministrijas valsts sekretāra K.Ozolīņa vadībā Latvijas transporta un loģistikas nozares delegācija devās vizītē uz Ķīnu, kuras ietvaros

notika tikšanās ar Ķīnas Transporta ministru un citas tikšanās augstākā līmenī. Sadarbībai ar Latviju Ķīnas puse pauda lielu interesi. Latvija tika novērtēta kā stratēģiskais partneris, īpaši saistībā ar iespējām veikt Ziemeļeiropas kravu apgādi. Rīkojām biznesa misijas Čjuncinā, Čendu, Šanhajā, kur bija tikšanās ar pašvaldībām augstākā līmenī. Pašvaldības izteica gatavību slēgt jaunus līgumus ar Latvijas pusi par kravu piegādēm. Ķīnas puse arī izteica interesi par Latvijas pārtikas produktu eksportu uz Ķīnu.

2015.gada 19-28.maijā Satiksmes ministrijas valsts sekretāra K.Ozoliņa vadībā transporta un loģistikas nozares pārstāvju delegācija devās vizītē uz Ķīnu, kuras ietvaros tika apmeklētas vairākas industriālās, ekonomiskās un tehnoloģiskās zonas un loģistikas parki Šanhajā, Čendu un Čuncinas apgabalos. Delegācija tikās ar Ķīnas lielāko konteineru līniju Cosco un China Shipping vadības pārstāvjiem, kā arī tādiem vadošiem uzņēmumiem kā ZTO Express, IKEA, Comac, Volkswagen, Volvo, Dell, Lenovo, Motorola, Siemens, Minscheng Shipping Co, Hewlet Packard, u.c. ar kuriem pārrunāja sadarbības iespējas, prezentēja mūsu transporta savienojumus un radīja uzņēmēju interesi par Latviju.

2015.gada 14.septembrī darba vizītes Ķīnas Tautas Republikā ietvaros Satiksmes ministrijas valsts sekretārs Kaspars Ozoliņš svinīgā ceremonijā parakstīja Saprašanās memorandu par sadarbību transporta jomā ar Čendu municipalitāti. Memoranda pamatā ir vienošanās par aktīvu sadarbību iespējamā tiešā avioreisa starp Rīgu un Čendu atvēršanā, kas kalpotu kā nozīmīgs elements padziļinātai stratēģiskai sadarbībai starp Latviju un Ķīnu transporta un loģistikas jomā. Latvija saredz Čendu pilsētu un Sičuanas provinci kā stratēģisku partneri arī veidojot Ķīnas-Eiropas sauszemes koridoru atzaru caur Latviju Ziemeļeiropas kravu plūsmu apkalpošanai. Čendu atrodas šobrīd ceturtā lielākā Ķīnas lidosta ar straujāko pasažieru apjomu pieaugumu, kā arī Āzijas lielākais iekšzemes konteineru terminālis, kurš kalpo kā izejas punkts regulāriem Ķīnas-Eiropas konteinervilcienu pārvadājumiem.

Latviju šogad apmeklēja arī vairākas delegācijas no Ķīnas, kas izteica interesi par Latvijas tranzīta koridora izmantošanu. 2015.gada 1.-4.maijā Rīgā uzturējās Ķīnas Henan provinces delegācija, 12.jūnijā Sjindzjanas Uiguru autonomā reģiona delegācija un 29.jūnijā Šanhajas municipālās transporta komisija.

Latvijas Prezidentūras ES padomē ietvaros Satiksmes ministrija kā svarīgāko prioritāti izvirzīja Eirāzijas transporta koridoru attīstību, īpaši akcentējot Latvijas ostu un transporta infrastruktūras iespējas Eirāzijas kravu plūsmu apkalpošanā. Tādēļ, sadarbībā ar Eiropas Komisiju 2015.gada 29.-30.aprīlī Rīgā Satiksmes ministrija rīkoja Trešo ASEM transporta ministru sanāksmi "Multimodālu transporta savienojumu attīstība Eirāzijā – status quo un ieskats nākotnē". Sanāksmes rezultātā tika pieņemta Rīgas deklarācija, kas paredz ASEM dalībvalstu apņemšanos izveidot integrētu, ilgtspējīgu un efektīvu sauszemes transporta sistēmu starp Āziju un Eiropu. Šajā sanāksmē piedaloties ASEM transporta ministriem, Eiropas Komisijas, starptautisko institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, kā arī lielākiem loģistikas uzņēmējiem un kravu pārvadātājiem tika uzsvērtā Eirāzijas transporta savienojamības lielā nozīme, kas tiešā veidā ietekmē ekonomisko labklājību un ilgtspējīgu attīstību. Īpaši tika uzsvērtā transkontinentālo dzelzceļa transporta savienojumu nozīme starp Eiropu un Āziju, kas arvien straujāk gūst savu popularitāti.

ASEM Symposium on Eurasia Transport & Logistics Network Seulā šī gada 9.-11.septembrī valsts sekretārs K.Ozoliņš turpināja Latvijas popularizēšanu un Seulas deklarācijā nostiprināja ASEM transporta jomas koordinācijas mehānismu, kur Latvija pilda koordinējošo lomu līdz nākošā gada vecāko amatpersonu sanāksmei, kas plānota Rīgā aprīļa sākumā.

Lai nodrošinātu aktīvāku valsts un privātā sektora sadarbību vienotu un integrētu Latvijas transporta un loģistikas piedāvājumu izstrādē un komunikācijā stratēģiskajiem partneriem, it īpaši Ķīnai pusei, Satiksmes ministrijas paspārnē kopš 2014.gada marta darbojas Loģistikas

nozares padome, kuras sastāvā ir lielāko valsts transporta nozares uzņēmumu, ostu pārvalžu un vairāku nozaru asociāciju pārstāvji, kas pārstāv ap 650 nozares uzņēmēju intereses. Padome koordinē integrētu piedāvājumu izstrādi stratēģiskiem partneriem un mērķtiecīgu jaunu tirgu un klientu piesaisti Latvijas transporta un loģistikas nozarei.

Šobrīd Satiksmes ministrija un virkne uzņēmēju, kam interesē sadarbība ar Ķīnu jau ir izveidojusi kontaktus ar vairākām Ķīnas kompānijām – kravu īpašniekiem, kā arī loģistikas operatoriem un turpina darbu ar tiem. Tālākā sadarbība lielā mērā būs atkarīga arī no Latvijas uzņēmējiem, kādus konkrētus sadarbības projektus un integrētus piedāvājumus viņi būs gatavi piedāvāt. Satiksmes ministrija aktīvi strādā, lai Latvija iegūtu koordinējošās valsts lomu Ķīnas un Centrālās un Austrumeiropas valstu sadarbības formātā 16+1. Tas paredz veicināt Ķīnas sadarbību ar 16 Eiropas valstīm (Čehija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Bulgārija, Horvātija, Polija, Maķedonija, Melnkalne, Serbija, Albānija, Bosnija un Hercegovina) dažādās jomās, tai skaitā – Transportā. Latvijas koordinējošās valsts statusa iegūšana transporta un loģistikas jomā sniedz Latvijai jaunas iespējas attīstīt sadarbību ar Ķīnu.

Satiksmes ministrija veiks sekojošas koordinējošās funkcijas 16+1 formāta ietvaros:

- 1) plānos praktiskās sadarbības pasākumus transporta un loģistikas jomā 16+1 formāta ietvaros;
- 2) gatavos un apkopos informāciju par sadarbību un progresu transporta un loģistikas jomā 16+1 formāta ietvaros ikgadējiem 16+1 formāta Premjerministru samitiem;
- 3) sniegs nepieciešamo informāciju publiskiem un privātiem partneriem no 16+1 formāta valstīm;
- 4) sekos līdzi un piedalīsies visos 16+1 formātā pasākumos;
- 5) piedalīsies ikgadējo par transporta nozari atbildīgo ministru sanāksmju organizēšanā un dienas kārtības veidošanā (pirmā sanāksme tiks organizēta Rīgā, 2016.gadā);
- 6) izveidos un uzturēs interneta mājas lapu ar informāciju par 16+1 dalībvalstīm, formāta izveides dokumentiem, pasākumiem un to ietvaros sniegtiem ziņojumiem un informāciju, 16+1 valstu failiem ar informāciju par piedāvātām iespējām sadarbībai ar Ķīnu transporta un loģistikas jomā.

Tā kā iniciatīva veicinās Eirāzijas sauszemes transporta savienojumu attīstību starp Ķīnu, Centrālāziju, Krieviju un Eiropu (Baltiju). Latvijai būs iespēja piedāvāt Latvijas tranzīta koridora priekšrocības, it īpaši sniedzot iespēju veikt efektīvu Ķīnas preču distribūcijas biznesu Baltijas jūras reģionā. Līdz ar to, Satiksmes ministrija izsaka gatavību iesaistīties Ķīnas iniciatīvas realizēšanā un iesaistīt sadarbības diskusijās Latvijas tranzīta un loģistikas nozares pārstāvjus.

6. Vai Latvijas valdība Satiksmes ministrijas personā plāno iniciēt izveidot jaunu institucionālo parku Latvijas teritorijā, kas saņemtu, nosūtītu, šķirotu un apstrādātu no Ķīnas Tautas Republikas sūtītās kravu grupas?

Latvijas tranzīta koridors jau šobrīd piedāvā konkurētspējīgus transporta un loģistikas pakalpojumus, darbojas vairāki kravu loģistikas centri un noliktavas, kas savienoti ar sazarotu dzelzceļa un autoceļa tīklu, kā arī 3 lielākām ostām – Rīgu, Ventspili, Liepāju. Jauna loģistikas parka izveidošanas nepieciešamība būs atkarīga no Ķīnas kravu īpašnieku pieprasījuma sūtīt kravas caur Latvijas tranzīta koridoru. Ja parādīsies pieprasījums pēc jaunā loģistikas parka izveidošanas, kas apkalpotu Ķīnas kravu grupas, Satiksmes ministrija noteikti to atbalstīs. Šobrīd galvenā prioritāte ir piesaistīt jaunas kravas no Ķīnas, kā arī investīcijas transporta un loģistikas nozarē. Satiksmes ministrija apkopo iespējamās investīciju projektus gan no valstij piederošiem uzņēmumiem, ostu pārvaldēm, gan no privātā sektora uzņēmējiem. Tomēr vēlamies akcentēt, ka

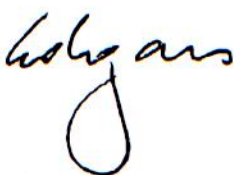
sadarbībā ar Ķīnu svarīgi piedāvāt tādus projektus, kur investīcijas nāk kopā ar kravām. Tādēļ galvenais, lai projekti būtu sekmīgi, lai tie būtu reāli, lai arī tiem būtu reālas kravu plūsmas, dažādi loģistikas, kravu apstrādes, pārstrādes un komplektēšanas pakalpojumi. Projektu realizācijai var piedāvāt gan mūsu ostas Rīgā, Liepājā, Ventspilī, gan būtiskākos dzelzceļa krustpunktos Daugavpilī, Rēzeknē, Krustpilī, Jelgavā.

Tā kā satiksmes ministrs līdz 8.oktobrim (ieskaitot) atrodas komandējumā Baltkrievijā, diemžēl viņš nevarēs sniegt atbildes klātienē 8.oktobrī.

Ar cieņu,

Satiksmes ministra vietā

Ārlietu ministrs

E.Rinkēvičs

Rijkure
67028351

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā 07-10-2015 Nr. 01-02/4169
Uz 01.10.2015 Nr. 01-05/7372

DEPUTĀTU JAUTĀJUMS
Nr. 89 /J12

Latvijas Republikas Saeimas Kanceļejai
Informācijai:
Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai

Par atbildi uz deputātu jautājumu Nr. 89/J12

Izpildot Ministru prezidentes rezolūciju Nr. 45/SAN-1691, Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk- ministrija) sniedz atbildi uz Saeimas deputātu jautājumu Nr. 89/J12, lūdzot *iesniegt Viedās specializācijas stratēģiju un informēt, kad un kurā valdības sēdē tā tika apstiprināta.*

Viedās specializācijas stratēģija ir ietverta Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam, kas tika apstiprinātas Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra sēdē (prot. Nr. 67 97.§). Ministru kabineta rīkojums par apstiprināšanu ir izdots 2013.gada 28.decembrī ar Nr.685. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam ir pieejamas Valsts kancelejas uzturētajā Politikas plānošanas dokumentu datu bāzē, tīmekļa vietnē <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4608> un pievienota pielikumā.

Papildus informējam, ka 2014. gada 21. oktobrī Ministru kabinetā ir apstiprināts informatīvais ziņojums "Par Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014.-2020.gadam ieviešanas rīcības plāna, kas ietver Viedās specializācijas stratēģijas pasākumu plānu un rezultātu rādītāju sistēmas aprakstu, izstrādes progresu". Tajā ir sniegts pārskats par Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa sistēmu. Informatīvais ziņojums ir pieejams Valsts kancelejas uzturētajā Politikas plānošanas dokumentu datu bāzē, tīmekļa vietnē <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=5009>.

Savukārt, 2015.gada 15. septembrī Ministru kabinetā tika izskatīts informatīvais ziņojums "Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa sistēma". Šobrīd tiek izstrādāts Viedās specializācijas jomu ekosistēmu apraksts, kas ietver tautsaimniecības transformācijas virzienu un attīstības prioritāšu skaidrojumu.

Pielikumā: *Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam uz 95lpp.*

Izglītības un zinātnes ministre

D.Laipniece, 67047843

(Ministru kabineta
2013.gada 28.decembra
rīkojums Nr. 685)

**Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas
pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam**
(informatīvā daļa)

Rīga, 2013

Saturs

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMIŅI	6
IEVADS	8
1. Sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem, veiktie pētījumi <i>ex-post</i> novērtējumam un organizētās publiskās apspriedes	9
ZTAI pamatnostādņu izstrādē izmantotie pētījumi un novērtējumi	11
2. Esošās situācijas raksturojums valsts zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas jomā	13
2.1. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politika Latvijas pētniecības un inovāciju sistēmā	13
2.2. Pārvaldības struktūra zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas jomā	14
2.3. Viedās specializācijas stratēģija	16
2.3.1. Viedās specializācijas stratēģijas ietvars	16
2.3.2. Izaicinājumi Latvijas tautsaimniecības transformācijai	17
2.4. Tautsaimniecības transformācijas virzieni, prioritātes un Viedās specializācijas jomas	20
3. Izaicinājumi un risināmās problēmas	27
3.1. Neefektīva un fragmentēta ZTAI pārvaldība	27
Fragmentēta zinātnisko institūciju struktūra	27
Pārvaldes funkciju neskaidrtība un dublēšanās	27
Nepietiekama sadarbība un koordinācija starp zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju institūcijām, augstāko izglītību un industriju	27
Nepietiekami caurspīdīgas un pamatotas procedūras grantu pieteikumu izvērtēšanā un finansējuma piešķiršanā	27
Jaunu koordinācijas mehānismu izveide ir tikai nesen uzsākta	27
Nepietiekama nozares komunikācija sabiedrībā	28
3.2. ZTAI finansēšanas problēmas	28
Ilgstoši nepietiekams nozares finansējums	28
Finanšu ieguldījumi infrastruktūrā nav sabalansēti ar ieguldījumiem cilvēkresursu uzturēšanā un attīstībā ..	28
Sadrumstaloti zinātnes finanšu instrumenti	28
Fragmentāciju veicinoša valsts budžeta finansējuma struktūra, nepietiekams zinātnes bāzes finansējuma īpatsvars	28
Zems augstskolu ieguldījums pētniecībā	29
3.3. Cilvēkresursu problēmas	29
Pārāk mazs zinātnē nodarbināto skaits un nepietiekama atjaunotne	29
Zinātnē nodarbināto pārslogde un karjeras attīstības perspektīvu trūkums	29
Nekonkurētspējīgs zinātnē nodarbināto atalgojums	29
Nav atbalsta mehānisma jauno zinātnieku piesaistei nozarei	29
Zinātnē strādājošo novecošanās	30
3.4. Zinātnes konkurētspējas problēmas	30
Mazs starptautisko zinātnisko rakstu skaits	30
Daudzi Latvijas zinātnisko institūciju izdevumi nav reģistrēti starptautiskajos reģistros	30
Zems reģistrētā intelektuālā īpašuma skaits	30
Nepietiekami attīstīta starptautiskā sadarbība	30
3.5. Vāja sadarbība starp uzņēmējdarbības sektoru un zinātni, kā arī nepietiekoša radošā un intelektuālā kapitāla izmantošana inovāciju radīšanā	31
Nepietiekama zinātnisko institūciju un nozaru uzņēmumu sadarbība	31
Zinātniskajās institūcijās nepietiekami attīstītas prasmes un iespējas radīto zināšanu pārvaldībā un komercializācijā	31
Vāji attīstīta sadarbība starp zinātniskajiem institūtiem un uzņēmumiem, kā arī zinātnisko institūciju ierobežotās iespējas un motivācija sniegt pakalpojumus privātajam sektoram un nepietiekami attīstīta radīto zināšanu pārvaldība un komercializācija, nenodrošina veikto publisko investīciju atdevi. 2012.gadā zinātniskie institūti un augstskolas no uzņēmumu sektora piesaistīja 6,7 milj. latus, kas veidoja 8,5% no kopējiem zinātnisko institūtu un augstskolu pētniecības un attīstības finansējuma. Vienlaikus ir nepietiekami attīstīta atbalsta sistēma jaundibinātu uzņēmumu veidošanai un attīstībai uz pētniecības rezultātu bāzes, kas ļautu radīt inovatīvus uzņēmumus ar straujas izaugsmes potenciālu	31
Neattīstīta tehnoloģiju pārnese infrastruktūrā	31
Zinātnes institūcijām trūkst produktu virzīšanas un marketinga kapacitātes	31
Nepietiekama uzmanība pievērsta zināšanu un jaunu tehnoloģiju absorbcijas spēju attīstībai	32
Vājš inovācijas sniegums un ierobežota uzņēmumu kapacitāte ieguldīt pētniecībā un inovācijā	32

Latvijas uzņēmumi līdz šim galvenokārt ir izmantojuši tādas konkurences priekšrocības, kuru pamatā ir zemākas darbaspēka izmaksas nevis inovācija. Saskaņā ar Eurostat datiem laika posmā no 2008. līdz 2010.gadam vidēji tikai 29,9% no Latvijas uzņēmumiem (ES vidēji 52,9%) bija inovatīvi. Uzņēmējdarbības sektora izdevumi P&A 2012.gadā bija 24,3 milj. LVL jeb 24% no kopējām investīcijām P&A (ES vidēji 54,9%, 2011.g. dati). Latvijas biznesa struktūru galvenokārt veido mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem ir ierobežoti gan cilvēkresursi, gan pašu finanšu resursi pētniecības un inovācijas attīstībai un ieviešanai, kā arī ierobežotas iespējas piesaistīt finansējumu augstā tehnoloģiskā un biznesa riska dēļ.....	32
Zema produktivitāte un rūpniecībā dominē zemo tehnoloģiju nozares	32
3.6. Mērķu sasniegšanas risku novērtējums.....	32
4. Latvijas zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju nozares SVID analīze	33
5. Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas attīstības politikas mērķi.....	37
5.1. NAP 2020 mērķi. Rīcības virziens „Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība	37
NAP 2020 izvirza šādus ZTAI nozares mērķus:	37
Viedās specializācijas stratēģijā izvirza šādu mērķi:	37
Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas mērķis:.....	37
Apakšmērķi:	37
6. Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas attīstības politikas pamatprincipi.....	40
7. Rīcības virzieni pamatnostādņu īstenošanai.....	42
7.1. Rīcības virziens Nr.1: ZTI nozares konkurētspējas paaugstināšana	42
7.1.1. Attīstīt nozares cilvēkkapitālu	42
Īstenot pasākumus jauno zinātnieku piesaistīšanai un karjeras attīstībai.....	42
Veicamie uzdevumi:	42
Atbalstīt jauno zinātnieku karjeras uzsākšanai un attīstībai Latvijas zinātniskajās institūcijās vai industrijā ..	42
Veicamie uzdevumi:	43
Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu no valsts budžeta finansētajiem zinātniskajiem darbiniekiem	43
Veicamie uzdevumi:	43
7.1.2. Attīstīt pētniecības ekselenci	43
Veicamie uzdevumi:	44
7.1.3. Mazināt ZTAI resursu fragmentāciju	44
Veicamie uzdevumi:	44
7.1.4. Atbalstīt zinātnes internacionalizāciju un starptautisko sadarbību	45
Veicamie uzdevumi:	45
7.2. Rīcības virziens Nr. 2: Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas sasaiste ar sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām	45
7.2.1. Zināšanu bāzes veidošana un pētniecības fokusēšana sabiedrības attīstībai svarīgos virzienos.....	46
7.2.2. Stimulēt nozaru ministriju un pašvaldību pasūtījumu	46
Veicamie uzdevumi:	46
7.2.3. Izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības integrācija	47
Veicamie uzdevumi:	47
7.2.4. Inovāciju un zināšanu absorbcijas kapacitātes stiprināšana uzņēmumos	47
Veicamie uzdevumi:	48
7.3. Rīcības virziens Nr. 3: ZTI nozares efektīva pārvaldība.....	48
7.3.1. Koordinēšanas uzlabošana	48
Veicami uzdevumi:.....	48
7.3.2. Ieguldījumu efektivitātes palielināšana	49
7.3.3. Valsts budžeta finansējuma palielināšana ZTAI	49
7.3.4. Institucionālā, jeb bāzes finansējuma aprēķināšana un piešķiršana atbilstoši politikas uzstādījumiem	50
7.3.5. P&A konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma apjoma pakāpeniska palielināšana	50
7.3.6. Jaunu ZTAI politikas mērķiem un uzdevumiem atbilstošu finanšu instrumentu izveidošana.....	51
Veicamie uzdevumi	51
7.3.7. Atbalstīt pētniecību augstākajā izglītībā (AI investīcijas)	51
Veicamie uzdevumi:	51
7.3.8. Izveidot politikas ieviešanas monitoringa un ietekmes novērtēšanas sistēmu.....	52
Veicamie uzdevumi:	52
7.4. Rīcības virziens Nr. 4: Sabiedrības izpratnes veicināšana, zinātnes un inovācijas popularizēšana	52
8. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas politikas rezultāti un to sasniegšanas rādītāji	53
9. Ietekmes uz valsts budžetu un pašvaldību budžetu novērtējums	55
10. Turpmākās rīcības plānojums	57
Rīcības virziens Nr. 1: ZTI nozares konkurētspējas paaugstināšana	57

Attīstīt nozares cilvēkkapitālu	57
Īstenot pasākumus jauno zinātnieku piesaistīšanai un karjeras attīstībai.....	57
Atbalsts doktorantūras studijām, t.sk. izcilības stipendijas un kopējas doktorantūras programmas.....	57
Atbalstīt jauno zinātnieku karjeras uzsākšanai Latvijas zinātniskajās institūcijās vai industrijā.....	58
Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu no valsts budžeta finansētajiem zinātniskajiem darbiniekiem.....	59
Atbalstīt ekselenci pētniecībā	59
Mazināt ZTAI nozares resursu fragmentāciju	60
Zinātnes internacionalizācija un starptautiskā sadarbība	61
Rīcības virziens Nr 2: Zinātnes, Tehnoloģiju un Inovāciju sasaiste ar sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām	63
Zināšanu bāzes veidošana un pētniecības fokusēšana sabiedrības attīstībai svarīgos virzienos	63
Nozaru ministriju un pašvaldību pasūtījuma veicināšana.....	63
Zinātnes un industrijas sadarbības un pētniecības rezultātu komercializēšanas sekmēšana	63
Inovācijas kapacitātes stiprināšana uzņēmumos	65
Rīcības virziens Nr. 3: ZTI nozares efektīva pārvaldība	66
Koordinācijas uzlabošana un administratīvā sloga samazināšana	66
Ieguldījuma efektivitātes palielināšana.....	66
Valsts budžeta finansējuma palielināšana ZTAI	66
Veicināt pētniecību augstākajā izglītībā (AI investīcijas)	67
Politikas ieviešanas monitoringa un ietekmes novērtēšanas sistēmas attīstība	68
Rīcības virziens Nr. 4: Sabiedrības izpratnes veicināšana un zinātnes un inovāciju popularizēšana	69
11. Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība	71

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

BJR	Baltijas jūras reģions
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EPO	Eiropas Patentu birojs
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
EK	Eiropas komisija
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ESFRI	Eiropas stratēģiskais forums par Pētniecības infrastruktūrām (<i>European Strategy Forum on Research Infrastructures</i>)
ES-27	Vidējais starp 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm
ERIC	Eiropas Pētniecības infrastruktūras konsorcijs
EUREKA	Eiropas pētniecības koordinācijas aģentūra
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
INTERREG	Kopienas iniciatīvas programma
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IT	Informācijas tehnoloģijas
IP	ES Ietvara programma
IRC	Inovācijas rosināšanas centrs (<i>Innovation Relay Centre</i>)
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KM	Kultūras ministrija
KIS	Kultūras informācijas sistēmas
KIP	Konkurētspējas un inovāciju programma
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
LDDK	Latvijas darba devēju konfederācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LISP	Latvijas inovāciju stratēģiskā padome
LNB	Latvijas Nacionālā Bibliotēka
LRTK	Latvijas Rūpniecības un tirdzniecības kamera
LZA	Latvijas Zinātņu akadēmija
LZP	Latvijas Zinātnes padome
MK	Ministru kabinets
MVK	Mazie un vidējie komersanti
NAP	Latvijas Nacionālais attīstības plāns
NIS	Nacionālā inovācijas sistēma
NKP	Nacionālais kontaktpunkts ES Ietvara programmā
NVO	Nevalstiskās organizācijas
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
PLE	Pilna laika ekvivalents
RIS	Reģionālā inovāciju stratēģija
RP	Rektoru Padome
UIN	Uzņēmumu ienākuma nodoklis
VNPC	Valsts nozīmes pētniecības centrs
VK	Valsts kanceleja
ZTAI	Zinātne, tehnoloģiju attīstība un inovācijas

IEVADS

Zinātnes un tehnoloģijas attīstības pamatnostādņu 2009. – 2013.gadam, kā arī Komercedarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programmas 2007.-2013.gadam īstenošana noslēdzas 2013.gadā. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju (turpmāk – ZTAI) politikas attīstībai vidēja termiņa periodam līdz 2020.gadam, kā arī un turpmāk minēto attīstības plānošanas dokumentu īstenošanai nepieciešams pieņemt jaunu politikas plānošanas dokumentu ZTAI jomā - Valsts zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (turpmāk – pamatnostādnes).

Pamatnostādnes izstrādātas balsoties uz Latvijas viedās specializācijas stratēģiju (VSS) un ievērojot Zinātniskās darbības likuma 13.panta trešās un ceturtās daļas deleģējumu, kas uzdod IZM izstrādāt zinātnes un tehnoloģiju attīstības politiku un EM izstrādāt inovācijas politiku, kā arī ievērojot Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai noteiktos uzdevumus zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju jomā.

Pamatnostādņu izstrādei ar IZM 2012.gada 28.decembra rīkojumu Nr.505 «Par darba grupas izveidi Pētniecības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam projekta izstrādei» izveidota starpinstitūciju darba grupa, iekļaujot pārstāvjus no nozaru ministrijām, Zinātniskajām organizācijām un ar zinātni un ekonomisko izaugsmi saistītām NVO. Pamatnostādņu sagatavošanā ir piedalījušies un viedokļus snieguši pārstāvji no Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Nacionālā kontaktpunkta, Biedrības „*Baltic Institute of Research, Technology and Innovation*” (BIRTI), Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības, Latvijas Rektoru padomes, Augstākās izglītības padomes, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas, SIA „Tilde”, AS „Grindeks”, Valsts zinātnisko institūtu asociācijas un zinātniskajām institūcijām.

Ievērojot Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumus Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteikto kārtību sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai attīstības plānošanas procesā IZM ir organizējusi 10 sanāksmes un konsultācijas ar nozaru ministrijām, zinātniskajām organizācijām un nevalstiskajām organizācijām, un piedalījusies sociālo partneru organizētajās diskusijās pamatnostādņu apspriešanai.

1. Sasaiste ar politikas plānošanas dokumentiem, veiktie pētījumi *ex-post* novērtējumam un organizētās publiskās apspriedes

Galvenais valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments ir 2010.gada 10.jūnijā Saeimā apstiprinātā „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam”. ZTAI politikas mērķi ir saistīti ar ilgtspējīgas attīstības stratēģijas noteikto kultūras, dabas, ekonomikas un sociālā kapitāla izmantošanu un attīstību un tieši attiecas uz 2. un 3. Prioritātes „Inovatīva un efektīva ekonomika” un „Paradigmas maiņa izglītībā” īstenošanu. ZTAI pamatnostādnes ir izstrādātas atbilstoši ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ilgtermiņa mērķiem un prioritārajiem rīcības virzieniem.

ZTAI pamatnostādnes ir izstrādātas atbilstoši hierarhiski augstākajam nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokumentam Nacionālajam attīstības plānam 2014.-2020.gadam (turpmāk – NAP2020). Saskaņā ar NAP2020 redzējumu Latvijas zinātne 2020.gadā būs koncentrēta zinātniskajos institūtos, kas ir konkurētspējīgi pasaules attīstīto valstu līmenī. Būtisku daļu no šiem pētījumiem līdzfinansēs privāti uzņēmumi, augstskolas un privātais sektors kopīgi strādās pie jaunu, globāli konkurētspējīgu produktu radīšanas. Tieši zinātnes un uzņēmēju kopdarbs turpinās radīt aizvien jaunus inovatīvus un radošus, globālajā tirgū konkurētspējīgus produktus un pakalpojumus. Pamatnostādnēs ietvertās jomas (ZTAI) ir skatāmas atbilstoši NAP prioritātei „Tautas saimniecības izaugsme”, kas paredz Latvijas produktu un pakalpojumu konkurētspējas un eksporta apjomu palielināšanai nepieciešama cieša, komerciāla sadarbība ar zinātni, veicinot privātā sektora interesi ieguldīt pētniecībā un inovācijās.” NAP 2020 izvirza šādus ZTAI nozares mērķus: (1) Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020. gadā, mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārnesi uzņēmējdarbībā; (2) Komercializējot zināšanas, veicināt inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, šādi paaugstinot minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautas saimniecībā.

NAP 2020 ietvertie Latvijas mērķi un rezultatīvie rādītāji noteikti saskaņā ar 2010.gada 16.novembrī Ministru kabinetā apstiprināto „Latvijas nacionālo reformu programmu „ES 2020” stratēģijas īstenošanai” (turpmāk – NRP). NRP ietver vidējā termiņa makroekonomiskās attīstības scenāriju, galvenos Latvijas tautsaimniecības makrostrukturālos izaicinājumus (šķēršļus) un reformu virzienus, kā arī Latvijas kvantitatīvos mērķus 2020.gadam Eiropas Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei „Eiropa 2020” (Eiropa 2020) kontekstā un galvenos politikas virzienus to sasniegšanai. Programmā saskaņā ar Eiropa 2020 izvirzīto pamatmērķi ieguldīt pētniecībā un attīstībā (turpmāk – P&A) 3% no ES kopprodukta Latvija ir noteikusi kvantitatīvo mērķi līdz 2020.gadam palielināt P&A ieguldīto finansējumu 1,5% apmērā no Latvijas iekšzemes kopprodukta (IKP).

2011.gada 6.oktobrī Eiropas Komisija publicēja Eiropas Savienības (turpmāk – ES) Kohēzijas politikas Vienotā stratēģiskā ietvara fondu regulu priekšlikumus 2014. – 2020.gada plānošanas periodam, kuros noteikti gan principi ES dalībvalstīm pieejamā finansējuma apjoma noteikšanai un iespējamajām atbalsta jomām, gan arī ES Kohēzijas politikas fondu (turpmāk – ES fondi) vadības un ieviešanas jautājumi 2014.-2020.gadam. Regulas priekšlikums, kas nosaka kopīgos noteikumus Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda, Kohēzijas fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda vadības un ieviešanas jautājumos (turpmāk – Vispārējās regulas piedāvājums) paredz, ka ES fondi veicinās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

ES, kā arī atbalstīs darbības, kas nodrošina 2010.gada 17.jūnijā apstiprinātās „Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” īstenošanu.

Vispārējās regulas piedāvājuma IV pielikumā „Ex-ante nosacījumi” katram ES fondu tematiskajam mērķim un ieguldījumu prioritātei ir definēti atbilstošie tematiskie un vispārējie ex-ante nosacījumi, kā arī sniegts īss un vispusīgs objektīvu kritēriju kopums to izvērtēšanai. Uz pētniecības un inovāciju jomu attiecināms ex-ante nosacījums Nr.1.1 „Pētniecība un inovācija: pastāv valsts vai reģionāla pētniecības un inovācijas stratēģiska politikas sistēma viedai specializācijai atbilstoši valsts reformu programmai, lai līdzsvarotu privātos pētniecības un inovācijas izdevumus, kura atbilst pazīmēm, kas liecina, ka valsts vai reģionālās pētniecības un inovācijas sistēmas darbojas labi” (turpmāk – ex-ante nosacījums Nr.1.1).

Lai nodrošinātu ex-ante nosacījumu izpildi, Ministru kabineta 2012.gada 20.novembra sēdē tika pieņemts Finanšu ministrijas izstrādātais informatīvais ziņojums „Par Eiropas Savienības Vienotā stratēģiskā ietvara fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā piemērojamo ex-ante nosacījumu izpildes novērtējuma sagatavošanu” (prot.Nr.65, 29.§), kas nosaka par ex-ante nosacījumu un kritēriju izpildi atbildīgās un līdzatbildīgās institūcijas, kā arī veicamās darbības nosacījumu izpildei un to īstenošanas termiņus. Minētajā informatīvajā ziņojumā noteikts, ka ex-ante nosacījuma Nr.1.1 izpildei Ekonomikas ministrijai ir jāizstrādā politikas plānošanas dokuments modernas industriālās politikas ieviešanai, Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Ekonomikas ministriju ir jāizstrādā politikas plānošanas dokuments pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas ieviešanai 2014. –2020.gadam.

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (turpmāk – NIP) (atbalstītas ar Ministru kabineta 2013.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.282) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas aptver visas tautsaimniecības nozares un nosaka ekonomikas izaugsmes veicināšanas mērķus un rīcības virzienus turpmākajiem septiņiem gadiem, lai veicinātu ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai.

Latvijas viedās specializācijas stratēģija (turpmāk VSS) un ir ekonomiskās attīstības stratēģija, kas paredz ekonomikas restrukturizāciju un mērķtiecīgu pētniecības un inovāciju resursu fokusēšanu zināšanu specializācijas jomās, kur valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai arī eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt. VSS ir izstrādāta saskaņā ar Nacionālajās industriālās politikas pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam un Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.-2019.gadam, un tās uzstādījumi ir iekļauti gan šajās pamatnostādnēs, gan arī

- Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam;
- Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam;
- Latvijas Tūrisma attīstības pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam;
- Kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2014.– 2020. gadam „Radošā Latvija”;
- Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādnēs 2014.– 2018.gadam.

ZTAI ir izstrādātas saskaņā ar Latvijas Augstākās izglītības un augstskolu attīstības nacionālās koncepcijas 2013. - 2020. gadam” uzstādījumu, kas paredz privātu līdzekļu piesaisti pētniecības finansēšanai augstskolās. Situācijas novērtējums ekonomikā, kas tiek izmantots Viedās specializācijas stratēģijas izstrādē, ir balstīts uz Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu ietvaros veikto analīzi, tajā skaitā Latvijas uzņēmumu salīdzinošo priekšrocību analīzi.

ZTAI pamatnostādņu izstrādē izmantotie pētījumi un novērtējumi

2013.gada janvārī veikts pētījums „Esošās situācijas izvērtējums pētniecībā un attīstībā”, kura ietvaros sniegts esošās zinātniskās darbības rezultātu izvērtējums, analizēta pieejamā cilvēkresursu kapacitāte un veikts pētniecības un attīstības finanšu instrumentu raksturojums un salīdzinājums ar citām Eiropas Savienības valstīm.

Līguma ar Ziemeļu Ministru padomes sekretariātu ietvaros līdz 2013.gada decembrim tiek veikts Latvijas zinātnes un inovāciju politikas ārējais izvērtējums, lai nodrošinātu Latvijas zinātnes sistēmas attīstību, zinātnes kvalitātes un konkurētspējas uzlabošanu. Izvērtējuma rezultātā saņemtie priekšlikumi zinātnes un pētniecības attīstībai sniegs būtisku atbalstu ilgtspējīgai zinātnes un inovāciju politikas plānošanai. Tāpat, izvērtējuma rezultātus paredzēts izmantot, pieņemot lēmumus par reformu īstenošanu Latvijas zinātnē, tajā skaitā zinātnisko institūciju konsolidācijai un konkurētspējīgo zinātnisko institūciju rīcības spējas uzlabošanai. Plānojot investīcijas ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros, ir ņemti vērā Latvijas zinātnes un inovāciju politikas ārējā izvērtējuma starpziņojuma secinājumi un ieteikumi. Gala ziņojuma secinājumi un ieteikumi tiks ņemti vērā, izstrādājot pētniecības un inovācijas atbalsta programmas un projektu atlases nosacījumus.

Ziemeļu Ministru padome 2013.gada 22.jūnijā prezentēja starpziņojumu “Zinātnes un inovāciju sistēmas analīze”, kurā secināts, ka pašreizējā zinātnes finansējuma struktūra neveicina zinātnes un pētniecības nozares attīstību, ka nepieciešams stiprināt saikni starp industriju, pētniecību un augstākās izglītības sistēmu. Minētajā starpziņojumā arī uzsvērts, ka fundamentālajai un lietišķajai pētniecībai ir jābūt vairāk vērstai uz tautsaimniecības attīstības mērķu sasniegšanu.

Noris darbs pie „Nacionālās kosmosa stratēģijas un zinātniski tehniskā un ekonomiskā pamatojuma izstrādes Latvijas dalībai Eiropas Kosmosa aģentūras programmās”.

Viedās specializācijas izstrādei ir veikta tautsaimniecības nozaru eksporta potenciāla analīze¹ un Latvijas zināšanu kapacitātes novērtējumu². Lai noskaidrotu Latvijas uzņēmēju ieprasījumu pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai tika organizētas diskusijas ar uzņēmējiem, nozaru asociācijām un zinātniskajām institūcijām un veikta Latvijas uzņēmēju aptauja par zināšanām, kas nepieciešamas uzņēmumu tālākai attīstībai. Latvijas zinātnes un pētniecības jomu novērtēšanai veikta bibliometrijas un cilvēkresursu analīze. Bibliometrijas analīze vērtē Latvijas rezultātus zinātnisko publikāciju jomā, to kvalitāti, dinamiku un institucionālo koncentrāciju. Cilvēkresursu analīzes ietvaros tika veikta Latvijas zinātniskajās institūcijās strādājošo zinātnisko darbinieku vecuma struktūras analīze.

2013.gada 4.jūlijā Industrijas izvērtējums tika prezentēts Izglītības un zinātnes ministrijā visiem interesentiem, tajā skaitā zinātniskajām institūcijām un uzņēmējiem. Dokumenta projekts ievietots interneta tīmekļa vietnē – http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Ministrija/2013/RIS3_LV_010713.pdf.

2013.gada 11.jūlijā Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts informatīvais ziņojums „Par Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi”, lai informētu Ministru kabinetu par Viedās specializācijas stratēģijas izstrādes progresu un turpmāk veicamajām darbībām Viedās specializācijas stratēģijas gala secinājumu izstrādei un iekļaušanai Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnēs 2014.-2020.gadam.

Inovāciju sistēmas reģionālais aspekts nosaka, ka zinātņu ietilpīgo nozaru attīstība, sekmējot reģionālo attīstību, tiek balstīta uz katra reģiona unikālo resursu un apstākļu izmantošanu, ir definēts Reģionālās politikas pamatnostādnēs 2013.-2019.gadam un to

¹ Iepirkums Nr. IZM 2013/24/ERAF

² Iepirkums Nr. IZM 1-28/88

sagatavošanai veiktajos izvērtējumos. Šajā dokumentā ir analizēta arī klasteru veidošanas ietekme, tajā skaitā uzsāktie projekti.

2. Esošās situācijas raksturojums valsts zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas jomā

Šajā Pamatnostādņu sadaļā ir aprakstīta ZTAI politikas būtība, pārvaldības struktūra un Latvijas viedās specializācijas stratēģija. Detalizēts esošās situācijas raksturojums ZTAI politikas jomā ir sniegts 1.pielikumā.

2.1. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politika Latvijas pētniecības un inovāciju sistēmā

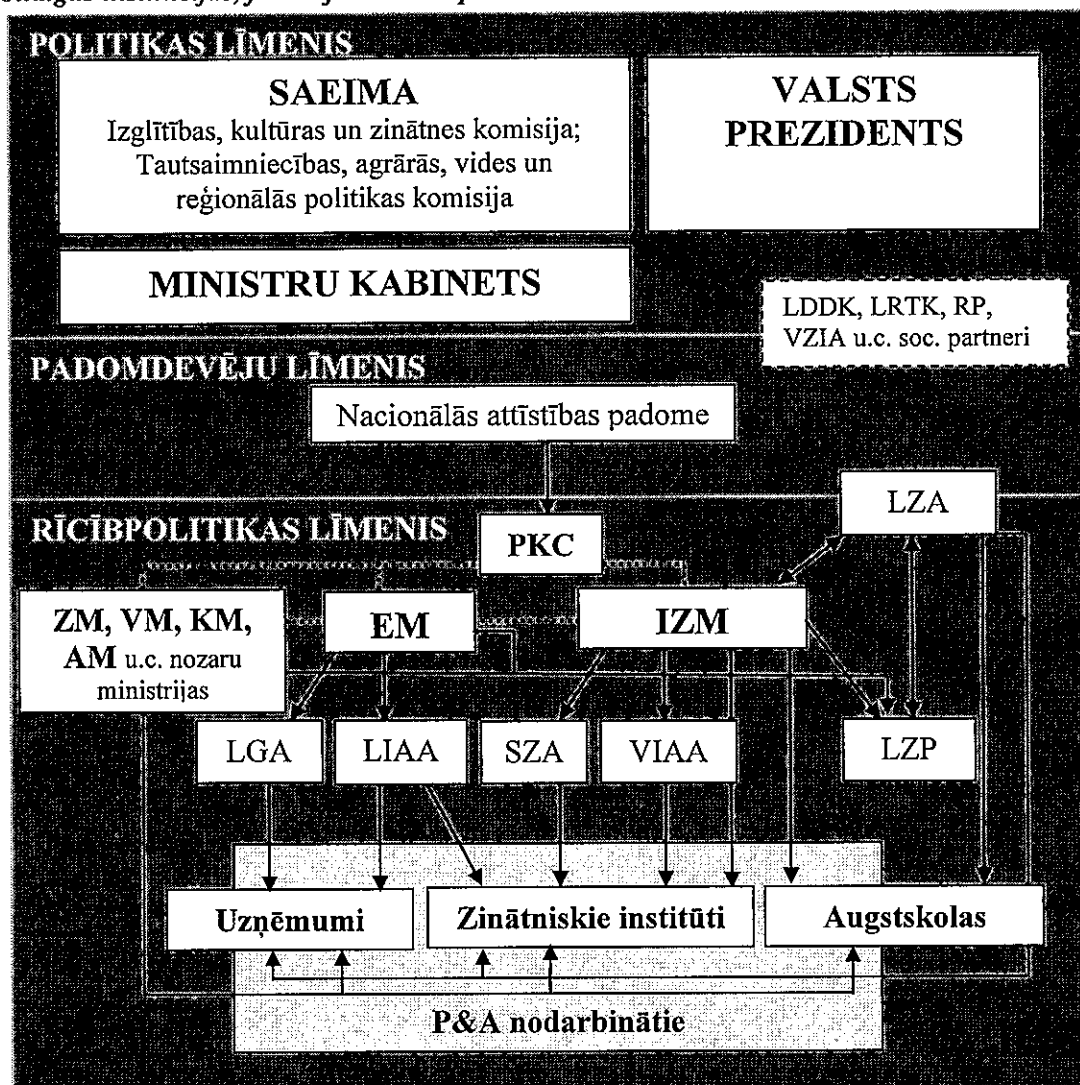
Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam īsteno jaunu horizontālu pieeju zinātnes un inovāciju politikai, sasaistot pētniecības un industriju sektorus vienotā sistēmā un attiecīgi orientējot gan politikas problēmanalīzi, gan piedāvātos risinājumus uz zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomām, un to saikni ar industrijas jautājumiem. Kā horizontāla politika ZTAI skar ekonomikas un industriju attīstības, uzņēmējdarbības, likumdošanas, izglītības u.c. nozaru jautājumus, veidojot zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju sistēmu, kas savstarpēji sasaista zināšanu un tehnoloģiju pārnēsē iesaistītās organizācijas – politiskā un pārvaldes līmeņa valsts institūcijas, pētniecības un zināšanu pārnese institūcijas, uzņēmumus un infrastruktūras atbalsta instrumentus.

Studiju un Zinātnes administrācija (SZA), Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) un Latvijas Zinātnes Padome (LZP). Bez finansēšanas instrumentu administrēšanas SZA arī nodrošina Eiropas Savienības ietvarprogrammu (IP) Nacionālā kontaktpunkta (NKP) darbību un veic citus IZM deleģētos uzdevumus. VIAA nodrošina struktūrfondu administrēšanu. LZP administrē Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmu un konsultē IZM zinātnes politikas jautājumos. Turklāt atsevišķas zinātnes pārstāvniecības un programmu koordinācijas funkcijas ir deleģētas Latvijas Zinātņu akadēmijai (LZA). LZA ir nacionālas nozīmes zinātnes centrs, kas veidots kā uz zinātnisko ekselenci balstīta biedru organizācija, kuras galvenie uzdevumi ir aktīva piedalīšanās zinātnes politikas veidošanā, līdzdalība zinātniskajā ekspertīzē, rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē, zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, starptautisko kontaktu veidošana un veicināšana, kā arī zinātnes popularizēšana.

EM izstrādā un koordinē inovāciju politikas īstenošanu. Ar zināšanu pārnesi un uzņēmumu inovāciju kapacitātes veicināšanu saistīto finanšu instrumentu administrēšana, ko nodrošina LIAA un Latvijas Garantiju aģentūra (LGA).

Lai gan izveidotā ZTAI politikas pārvaldības sistēma visumā nosaka atbildības sadalījumu ZTAI jomā, to raksturo neskaidrs politikas īstenošanas funkciju sadalījums, funkciju neatbilstība institūcijas līmenim un atsevišķu funkciju dublēšanās, kā arī *ad-hoc* politikas koordinācija. Lai novērstu šos trūkumus ir nepieciešams skaidri definēt pārvaldības institūciju funkcijas zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas plānošanā, un stiprināt šo funkciju īstenošanas kapacitāti. Šo trūkumu novēršanai ar Ziemeļu Ministru Padomes atbalstu tiek veikts zinātnes izvērtējums, kura rezultāti tiks publiskoti 2014. gada sākumā. Pamatojoties uz šī izvērtējuma rezultātiem, tiks sagatavoti priekšlikumi ZTAI pārvaldības uzlabošanai.

2. attēls. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas īstenošanai noteiktas šādas atbildīgās institūcijas, funkcijas un kompetence

2.3. Viedās specializācijas stratēģija

2.3.1. Viedās specializācijas stratēģijas ietvars

Viedās specializācijas stratēģija (VSS) paredz vīzijas izstrādi, konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli un tādas politikas izvēli, kas maksimāli atraisa reģiona uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu, un tādējādi nodrošina tautsaimniecības izaugsmi.

VSS mērķis ir palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

VSS uzdevums ir nodrošināt attīstības prioritāšu izvirzīšanu un regulāru pārskatīšanu, investīciju mērķtiecīgu fokusēšanu, t.sk. stratēģijas uzstādījumiem atbilstošu rīcībpolitikas instrumentu izvēli un monitoringa sistēmas izveidi, kas vērsti uz Latvijas konkurētspējas stiprināšanu reģionālā, Eiropas un pasaules līmenī.

Balstoties uz OECD ilggadējo pieredzi reģionu inovācijas kapacitātes izvērtēšanā un politikas veidošanā³ Eiropas Komisija iesaka dalībvalstīm, izstrādājot viedās specializācijas stratēģiju inovācijas sekmēšanai, izvēlēties kādu no zemāk minētajām attīstības stratēģijām:

- izaugsme, balstoties uz esošajām priekšrocībām (zinātnes vai tehnoloģiju virzīta izaugsme);
- atbalsts ekonomikas transformācijai (jaunu izaugsmes jomu identificēšana un attīstīšana);
- panākšana (*Catching up*) jeb virzība uz zināšanām balstītu spēju attīstību.

Latvijas situācijā lielākais uzsvars tiek likts uz atbalstu ekonomikas transformācijai, paredzot zinātnes un tehnoloģiju virzīto izaugsmi un virzību uz zināšanām balstītu spēju attīstību. Tādējādi tiek veidota konceptuāli jauna un kompleksa stratēģija, kas ietver un paredz sabalansētu un papildinošu atbalsta instrumentu kopumu. Vienlaicīgi nepieciešams veicināt ne tikai tehnoloģisko inovāciju, bet arī netehnoloģisko inovāciju attīstību, kā arī uzņēmējspējas un radošuma attīstību visās ekonomikas jomās un sociālajā sfērā. Stratēģija shematiski attēlota 2.pielikumā.

Šādas stratēģijas izvēle ir saistīta ar identificētajiem strukturālajiem izaicinājumiem Latvijas tautsaimniecības transformācijai un ilgtspējīgai attīstībai.

2.3.2. Izaicinājumi Latvijas tautsaimniecības transformācijai

Latvijas tautsaimniecībā mainās izaugsmes modelis. Krīzes laikā samazinoties lielajām makroekonomiskajām disproporcijām, Latvijas ekonomika ir kļuvusi stabilāka un līdzsvarotāka. Tomēr svarīgi ir nodrošināt, lai arī nākotnē Latvijas ekonomikas izaugsme būtu strauja, sabalansēta un noturīga pret ārējiem šokiem.

Šobrīd Latvijas tautsaimniecības produktivitātes līmenis ir viens no zemākajiem ES, Latvijas ekonomiskās priekšrocības ir zemo ienākumu nozarēs – eksporta struktūrā pārsvarā ir zemo vai vidēji zemo tehnoloģiju nozaru produkcija un eksporta ienesīgums ir zems.

Latvijas tautsaimniecības konkurētspējas priekšrocības pašreiz ir lētais darbaspēks – darbaspēka izmaksas Latvijā ir ievērojami zemākas nekā ES-15 dalībvalstīs. Gan lētais darbaspēks, gan salīdzinoši augstā rentabilitāte nerada stimulus uzņēmējdarbības modeļa maiņai un citu konkurētspējas priekšrocību radīšanai. Brīva darbaspēka kustības apstākļos ilgstoši uzturēt zemas darbaspēka izmaksas nebūs iespējams, līdz ar to jārada stimuli jaunu konkurētspējas priekšrocību iegūšanai.

Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgai attīstībai nepieciešams veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai. Tas ir būtisks priekšnosacījums Latvijas tautsaimniecības konverģencei ar attīstītajām ES valstīm un iedzīvotāju labklājības pieaugumam, ko var panākt, palielinot Latvijas ekonomikas konkurētspēju, kas balstīta uz inovāciju.

Būtisks priekšnoteikums pārejai uz inovatīvo ekonomiku ir Latvijas inovācijas sistēmas stiprināšana, novēršot tās nepilnības un veicinot savstarpēju mijiedarbību starp visiem inovācijas sistēmas subjektiem – uzņēmējdarbību, zinātni un izglītību, kā arī finanšu un likumdošanas sistēmām.

Pašreiz zemais Latvijas inovāciju līmenis liecina, ka esošajā inovācijas sistēmā ir būtiskas nepilnības. Identificētās nepilnības ir saistītas gan ar katru inovācijas sistēmas subjektu atsevišķi, gan to savstarpējo mijiedarbību.

³ OECD (2011), Reģioni un Inovācijas politika.

Latvijas inovācijas sistēmas problēmas (11.attēls):

1) **Pašreizējais biznesa modelis vāji orientēts uz inovāciju.**

Ekonomiskās konkurētspēja pašreiz balstās uz lēto darbaspēku un dabas resursu izmantošanu, eksporta struktūrā pārsvarā ir zemo vai vidēji zemo tehnoloģiju nozaru produkcija, eksporta ienesīgums ir zems, energointensitāte ir augsta, apstrādes rūpniecības īpatsvars tautsaimniecībā ir mazs, vienlaikus šai nozarei ir būtiska loma inovāciju un tehnoloģiju radīšanā un absorbcijā. Latvijas rūpniecības produktivitātes līmenis būtiski atpaliek no ES vidējā līmeņa. Pašreizējā zemā inovācijas kapacitāte un zināšanu absorbcijas spēja uzņēmējdarbības sektorā mazina iespējas panākt ātru situācijas uzlabošanos.⁴

2) **Vāja sadarbība starp uzņēmējdarbības sektoru un zinātni, kā arī nepietiekoša radošā un intelektuālā kapitāla izmantošana inovāciju radīšanā.**

Lai inovāciju sistēma efektīvi darbotos, nepieciešama sadarbība starp visiem tās elementiem. Latvijas gadījumā gan pētniecības institūciju un pētnieku, gan nozaru pārstāvju sadarbība ir vāja, kas būtiski ierobežo jaunu tehnoloģiju un inovatīvu risinājumu pārņemšanu ražošanā. Nepietiekoša radošo industriju potenciāla izmantošana produktu un tehnoloģiju papildus pievienotās vērtības un unikālu nišas produktu radīšanai;

3) **Pašreizējā izglītības sistēma nenodrošina atbilstību starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu.**

Nemainoties izglītības sistēmai, šī neatbilstība saglabāsies arī vidējā termiņā. Jomās, kuras ir sevišķi svarīgas Latvijas attīstībai – inženierzinātnēs un dabas zinātnēs, 2011.gadā studēja tikai 21% no kopējā studentu skaita;

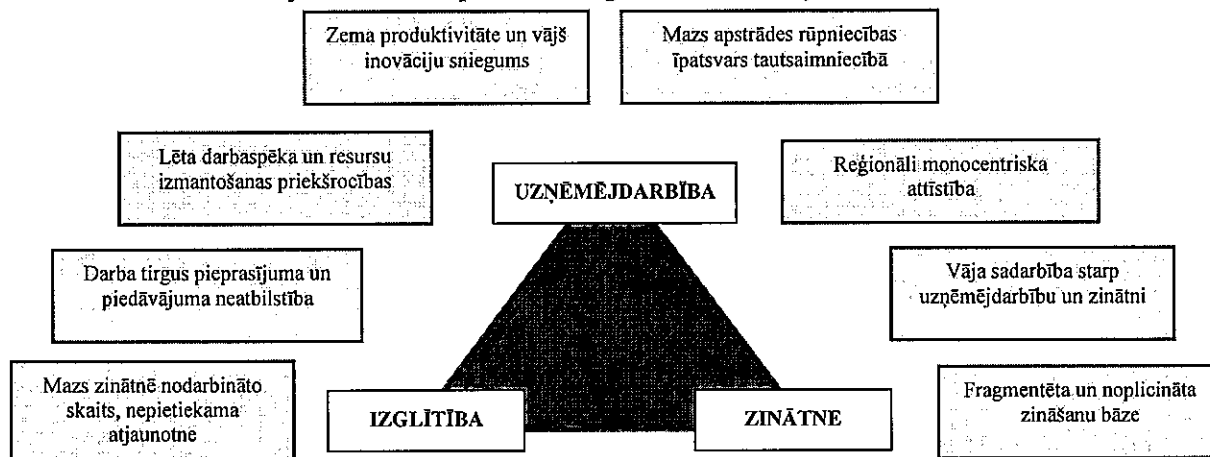
4) **Nepietiekama zinātnes un pētniecības kapacitāte, tehnoloģiju attīstības un inovācijas.**

Latvijā ir pārāk mazs zinātnē, pētniecībā, tehnoloģiju attīstībā un inovācijā nodarbināto skaits un nepietiekama šajās jomās iesaistītā personāla atjaunotne. Neskatoties uz doktorantu skaita pieaugumu pēdējos gados, tas nav pietiekams, lai nodrošinātu kvalitatīvu zinātnisko darbinieku atjaunotni un zinātnisko darbinieku skaita pieaugumu. Zināšanu bāze ir fragmentāra un noplicināta, t.sk. pētniecības, tehnoloģiju attīstības un it īpaši inovācijas infrastruktūra ir mazattīstīta. Kā sekas tam ir zems *spin of* kā arī *start up* uzņēmumu skaits, kas balstīts publiskajā pētniecības sektorā radītajās izstrādņēs. Neproporcionāli zems bāzes finansējuma īpatsvars veicina nestratēģisku, „no projekta uz projektu” orientētu pieeju zinātnes attīstībā;

5) **Reģionāli monocentriska attīstība rada nelabvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai reģionos, veicina teritoriju depopulāciju un neefektīvu reģiona resursu izmantošanu. Monocentriskas attīstības turpināšanās samazinās Latvijas konkurētspēju, jo pieaugs darba spēka un infrastruktūras izmaksas monocentrā, bet netiks izmantotas citas izaugsmes iespējas reģionos.**

⁴ Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013.gada 28.jūnija rīkojumu Nr.282). <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4391>

3.attēls. Inovāciju sistēmas nepilnības un galvenie izaicinājumi

Ņemot vērā inovācijas sistēmas subjektu savstarpējo mijiedarbību, ir vienlīdz svarīgi rast risinājumus katra subjekta attīstībai, kas visi kopā veido Latvijas inovācijas kapacitāti, kas ir dinamiska un attīstās laikā. Galvenais uzdevums ir, fokusējot publiskos un piesaistot privātos resursus, nodrošināt, lai Latvijas tautsaimniecība spētu pārvarēt dažādus tehnoloģiskos, sociālos un demogrāfiskos izaicinājumus.

Jāveicina arī starpnozaru sadarbība nacionālā un starptautiskā līmenī, kas vērsta uz radošuma un jaunradīto zināšanu un tehnoloģiju pārnesei un komercializāciju, attīstot jaunu pakalpojumu un produktu izstrādi un/vai palielinot to vērtību. Veicinot tehnoloģisko un netehnoloģisko, kā arī sociālo un eko inovāciju procesu sasaisti ar uzņēmējdarbību, tiks stiprināta inovāciju kapacitāte, kā arī nodrošināta mērķtiecīgāka jaunu produktu un pakalpojumu izstrāde. Papildus nepieciešams atbalsts tehnoloģiju pārneses pakalpojumiem, tālākizglītībai, izpētei un eksperimentiem.

ES ir identificējusi sekojošus vājos punktus inovācijas sistēmā Latvijā:

- Sadarbība starp uzņēmējiem un zinātniekiem paliek joprojām vāja un pētniecības rezultātu komercializācija ir zema.
- Kompānijas nepietiekoši izmanto universitāšu potenciālu un to piedalīšanās 6 kompetences centros (kuri mēģina savest kopā inovatīvus uzņēmumus un pētniecības institūcijas) ir visai ierobežota.
- Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti, kas darbojas atsevišķās universitātēs, uzrāda viduvējus rezultātus, daļēji tāpēc, ka intelektuālā īpašuma tiesību likumiskais ietvars ir nepilnīgs, kas nestimulē universitātes patentēt savus izgudrojumus.
- 2011. gadā ir nodibināti atsevišķi klasteri, piemēram, elektronikas kā arī ķīmijas un farmācijas, kosmosa tehnoloģiju un loģistikas nozarēs, tomēr to pievienotās vērtības lielums ir neskaidrs.
- Latvija ir veikusi pirmos modernizācijas mēģinājumus, nodibinot deviņus Nacionālas nozīmes pētniecības centrus, tomēr šķiet, ka tie neproporcionāli daudz fokusējas uz akadēmisko zinātne (Union Competitiveness Report 2011).

2.4. Tautsaimniecības transformācijas virzieni, prioritātes un Viedās specializācijas jomas

Tautsaimniecības transformācijas stratēģijas izvēle ir cieši saistīta ar kopējo tautsaimniecības attīstības līmeni un ar konkurētspējas priekšrocībām (esošajām un potenciālajām) gan valsts līmenī, gan reģionālajā griezumā. Līdz ar to Latvijas gadījumā ir nepieciešami šādi tautsaimniecības transformācijas virzieni:

1. Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs;
2. Izaugsme nozarēs, kurās eksistē vai ir iespējams radīt produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību;
3. Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā.

1. Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs

Pašreizējās Latvijas tautsaimniecības struktūras pamatā ir tradicionālās nozares, kuru konkurētspēja ir balstīta uz lēto darbaspēku un pieejamajiem dabas resursiem. Lai arī vidējā termiņā tradicionālajām tautsaimniecības nozarēm būs liels devums kopējā tautsaimniecības izaugsmē un darba vietu radīšanā, jāņem vērā, ka gan lētais darbaspēks, gan resursu pieejamība nerada stimulus uzņēmējdarbības modeļa maiņai un citu salīdzinošo priekšrocību radīšanai. Līdz ar to, lai sekmētu tautsaimniecības transformāciju, ir nepieciešams veicināt strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai. Piemēram, viens no pievienotās vērtības kāpinātājiem ir inovācijas, kuru plašai attīstībai un pielietošanas veicināšanai ir nozīmīga loma. Savukārt, radošo industriju nozare un dizains ir viens no inovācijas veicinošiem instrumentiem tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs.

Klasterizācija ir viens no instrumentiem resursu konsolidācijai un efektīvākai izmantošanai. Latvijas gadījumā nozīmīgākie nozaru klasteri ir meža un kokapstrādes klasteris, lauksaimniecības un pārtikas klasteris, kā arī metālapstrādes un mašīnbūves klasteris. Šīm nozarēm ir novērojama izteikti cieša produktu saistība, kā arī nozarēs pastāv darbaspēka un zinātnes prasmju un spēju kopums. Pārējo nozaru ražošanas biznesa struktūrās ir vērojama vājāka sadarbība ar citiem iekšzemes uzņēmumiem un nozarēm.

Kā mazai ekonomikai Latvijas sekmīgai attīstībai bija un ir nepieciešams identificēt nozares, kuru attīstība Latvijai būtu vēlama un iespējama un tai mērķtiecīgi pieskaņot speciālistu sagatavošanu, zinātni, tehnoloģiju attīstību un inovāciju un nodrošināt tai finanšu resursu pieejamību. Neskatoties uz zemo kopējo inovācijas kapacitāti, Latvijai ir atzīstami sasniegumi atsevišķās ar rūpniecību saistītās tehnoloģijās: virsmas tehnoloģijas un pārklājumi, materiāli, dzinēji, sūkņi un turbīnas, nanozinātne. Atsevišķas priekšrocības saistās arī ar IT metodēm un vadību, audiovizuālajām tehnoloģijām, veselību, farmāciju, ķīmiju un koksnes ķīmiju. Pētniecībā Latvija līdz šim galvenokārt ir specializējusies tādās jomās kā biotehnoloģija, IKT, enerģija, transporta tehnoloģijas, tomēr materiālzinātne tiek atzīta kā nozīmīgākā zinātniskā specializācija Latvijā. Līdzšinējās specializācijas jomās tautsaimniecībā Latvijā ir bijušas metālapstrāde un mašīnbūve, koksne un

koksnes produkti, pārtikas apstrāde. Lai publiskā sektora zinātniskās institūcijas kļūtu par inovāciju dzinējspēku, kas nodrošina inovācijām nepieciešamo infrastruktūru (testēšanas laboratorijas, konstruktoru biroji, eksperimentālās darbnīcas, pilotažotnes u.t.t.), inovācijas infrastruktūra jāveido uz publiskā un privātā sektora saskarvirsma, piemēram kā publiskā sektora atvērtas pieejas (arī komersantiem pieejamas) laboratorijas un eksperimentālās darbnīcas un pilotažotnes.

1.prioritāte: Efektīvāka pirmapstrādes produktu izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, jaunu materiālu radīšana un pielietošanas dažādošana. Netehnoloģisko inovāciju, Latvijas radošās industrijas potenciāla plašāka izmantošana tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.

Šai prioritātei atbilst specializācijas jomas „Zināšanu-ietilpīga bioekonomika”, „Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas” un „Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas”.

2. Nākotnes izaugsmes nozares, kurās eksistē vai var rasties produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību

Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgai attīstībai ir nepieciešams diversificēt apstrādes rūpniecību un eksportspējīgās pakalpojumu nozares, panākot straujāku vidēji augstu un augstu tehnoloģiju nozaru, kā arī uz zināšanām balstīto nozaru attīstību, un starpnozaru sadarbību, kas vērsta uz radošuma un tehnoloģisko un netehnoloģisko inovāciju komercializāciju. Šajā virzienā ietilpst, piemēram, tādas strauji augošas (*emerging*) nozares kā farmācija, biotehnoloģijas, elektronika un aparātbūve.

2.prioritāte: Tādas inovācijas sistēmas izveide, kas nodrošina atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanai esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, kā arī jaunām nozarēm ar augstu izaugsmes potenciālu, kas balstītas uz izaugsmi noteicošajām atslēgtehnoloģijām un, kas nodrošina efektīvu jaunu produktu/ pakalpojumu identifikāciju sistēmu, un kas spēj atrast un sniegt atbalstu jaunu produktu radīšanai gan esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, gan arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.

Šai prioritātei atbilst specializācijas joma „Viedie materiāli, tehnoloģijas, un inženiersistēmas” un „Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas”.

3. Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā

Šajā grupā ietilpst jomas, kas veido pamatu jauno – uz inovācijām balstīto – salīdzinošo priekšrocību attīstīšanai.

3.1. Inovatīvi energoefektivitātes risinājumi un tehnoloģijas

Zems energoefektivitātes līmenis rada gan enerģētiskās drošības, gan resursu ilgtspējas, gan konkurētspējas riskus. Energoefektivitātes līmeņa paaugstināšana tautsaimniecībā kopumā ar inovatīvu risinājumu palīdzību ir ilgtspējīgs un izmaksu ziņā efektīvākais risku samazināšanas veids, vienlaikus radot papildu darbavietas un veicinot ekonomikas izaugsmi.

Latvijas nacionālajā reformu programmā „ES2020” stratēģijas īstenošanai noteikts nacionālais mērķis sasniegt primārās enerģijas ietaupījumus 0,670 Mtoe 2020.gadā, savukārt Direktīvā 2012/27/ES par energoefektivitāti noteiktās obligātās saistības ikgadējas 1,5% gala enerģijas ietaupījumam atbilst 0,213 Mtoe 2020.gadā. Šo mērķu sasniegšanai nepieciešams maksimāli apgūt esošo energoefektivitātes potenciālu. Izpēte rāda, ka potenciāli lielāko enerģijas ietaupījumu ar valsts atbalsta instrumentu palīdzību varētu sasniegt ēku siltumapgādes⁵, transporta un rūpniecības sektorā⁶. Tādu inovatīvu energoefektivitātes risinājumu un tehnoloģiju izstrāde, kuri dod īpaši lielu enerģijas ietaupījumu, ir nepieciešama šī potenciāla veiksmīgai apgūšanai.

3.prioritāte: Energoefektivitātes paaugstināšana, kas ietver jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo energoresursu izmantošanu u.c. risinājumus.

Šai prioritātei atbilst specializācijas joma „Viedā enerģētika”.

3.2. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstība

IKT nozares jaunajām iespējām un risinājumiem jāsniedz lielāks ieguldījums citu nozaru attīstībā, būtiski paaugstinot to darba efektivitāti. Latvijas nacionālajā reformu programmā „ES2020” stratēģijas īstenošanai kā viens no reformu virzienu apakšpasākumiem ir minēta nepieciešamība paaugstināt informācijas un komunikāciju risinājumu (IKT) attīstību un digitālā vienotā tirgus ieviešanu, tādējādi sekmējot tautsaimniecības izaugsmi, kas saistīta ar nepieciešamību nodrošināt pieaugošo pieprasījumu pēc efektīvākiem biznesa procesu pārvaldības un analīzes risinājumiem. Publiskie dati un informācija ir resurss, kurš ietver nerealizētu ekonomisku un sociālu potenciālu. Datu vērtība pieaug, tos nododot atklātībā, kur tie var tikt izmantoti jaunu produktu un pakalpojumu, kā arī inovāciju radīšanā, zinātniskajā un pētnieciskajā darbā. Atvērta, droša un sadarbībspējīga publisko datu infrastruktūra ir viens no galvenajiem risinājumiem, lai palielinātu valsts ekonomisko izaugsmi.

Turklāt elektronisko sakaru vienlīdzīga pieejamība visā Latvijas teritorijā paaugstinās IKT ieguldījumu visu tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā.

⁵ <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30702>

⁶ <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30943>

Publiskās pārvaldes rīcībā esošo datu atvēršana ietver nerealizētu ekonomisku un sociālu potenciālu. Datus nododot atklātībā, tie var tikt izmantoti jaunu produktu un pakalpojumu, kā arī inovāciju radīšanā, zinātniskajā un pētnieciskajā darbā. Atvērta, droša un sadarbībspējīga publisko datu infrastruktūra ir viens no galvenajiem risinājumiem, lai palielinātu valsts ekonomisko izaugsmi.

Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam ir noteiktas IKT jomas prioritātes Latvijā, kas ir izstrādātas, ņemot vērā Digitālās programmas Eiropai noteiktās prioritātes un Eiropas Komisijas izvirzītos mērķus Digitālā vienotā tirgus attīstībai: IKT izglītības un e-prasmju attīstība, plaši pieejama piekļuve internetam, moderna un efektīva publiskā pārvalde, e-pakalpojumu un digitālā satura attīstība, pārrobežu sadarbība digitālā vienotā tirgus attīstībai, kā arī IKT pētniecības un inovācijas, uzticēšanās un drošības veicināšana.

IKT jomas investīciju sasaiste ar VIS noteiktajiem rīcības virzieniem skatāma ne tikai caur atvērto datu principu, bet arī veicinot prasmes izmantot IKT. IKT nozaru ieguldījums jāveicina, veidojot arī digitālā satura resursus un nodrošinot to pieejamību jaunu produktu un pakalpojumu veidošanai, attiecīgi jāattīsta digitālā satura bāze un jāveicina IKT un citu nozaru kopdarbība (valodu tehnoloģiju attīstīšana, kultūras un izglītības satura digitalizācija utt.).

4.prioritāte: Modernas un mūsdienu prasībām atbilstošas IKT sistēmas attīstība privātajā un valsts sektorā.

Šai prioritātei atbilst specializācijas joma „Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas”.

3.3. Izglītības sistēmas pilnveidošana

Izglītība ir viens no valsts konkurētspējas pamatiem. Vidējā termiņā un ilgtermiņā attīstīto valstu ekonomikas saskarsies ar profesionāla un augsti kvalificēta (galvenokārt ar koledžas vai augstāku izglītības līmeni) darbaspēka trūkumu. Atbilstoši Latvijas vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm⁷ tautsaimniecības pārstrukturizāciju kavē atbilstoši sagatavotu speciālistu trūkums. Galvenās problēmas, ar kurām saskarsimies nākotnē, ir nepietiekams kvalificētu speciālistu skaits, galvenokārt dabas un inženierzinātņu jomās (gan vidējās, gan augstākās izglītības līmenī), un augsti kvalificētu speciālistu trūkums ar nākotnei nepieciešamajām prasmēm – tehniskā specializācija, kas apvienota ar uzņēmējdarbības un problēmrisināšanas prasmēm.

Šo izaicinājumu risināšanai nepietiek tikai ar budžeta vietu skaita palielināšanu, ir nepieciešami uzlabojumi izglītības sistēmā kopumā, tostarp attīstot radošo domāšanu un sekmējot radošo partnerību attīstību visos izglītības līmeņos.

5.prioritāte: Moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos izglītības līmeņos.

⁷ Ekonomikas ministrijas informatīvais ziņojums Par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm.
http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/darba_tirgus/EMZino_21062013.pdf

3.4. Zinātnes, pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas kapacitātes paaugstināšana

Pietiekama zinātnes un pētniecības kapacitāte ir nozīmīgs priekšnosacījums Latvijas tautsaimniecības transformācijai uz zināšanām un inovācijām balstīto modeli. Diemžēl pašlaik zinātnes un pētniecības kapacitāte ir vāja. Par to liecina mazs nodarbināto skaits zinātnē (zinātnieku novecošanās, nepietiekams doktorantu skaits), mazattīstīta zinātnes un pētniecības infrastruktūra, nepietiekams moderni aprīkots laboratoriju skaits tehnoloģiskas ievirzes projektu īstenošanai, kā arī vājš pētījumu rezultātu komercializācijas potenciāls un vāja sadarbība starp zinātnes un tautsaimniecības sektoriem. Pietiekams un kvalitatīvs cilvēkkapitāls, atbilstoša infrastruktūra, tai skaitā tehnoloģiju attīstībai un inovācijām nepieciešamā infrastruktūra, un ciešāka sadarbība ir priekšnosacījums, lai, izpildoties citiem labvēlīgiem apstākļiem, investīcijas pētniecībā un inovācijās būtu efektīvas.

Latvijā salīdzinošas priekšrocības ir atsevišķās zināšanu jomās dabas zinātnēs (īpaši, cietvielu fizikā, organiskajā ķīmijā, bioķīmijā un molekulārajā bioloģijā, kā arī datorzinātnēs), inženierzinātnēs (īpaši, elektrotehnikā un elektronikā, keramikas un kompozītu materiālzinātnēs, mehānikā un biotehnoloģijās), medicīnā (īpaši, farmācijā, biomedicīnā un medicīnas tehnoloģijās) un lauksaimniecības zinātnēs (īpaši, agronomijā un dārzkopībā, mežsaimniecībā un pārtikas tehnoloģijās). Šajās jomās zināšanu bāzi un cilvēkkapitālu, kas ir inovāciju kapacitātes pamats, rada un attīsta specializētas augstākās izglītības un zinātniskās institūcijas.

6.prioritāte: Attīstīta zināšanu bāze (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošas priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu jomās, kas saistītas ar viedās specializācijas jomām (1) zināšanu-ietilpīga bioekonomika, (2) biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas, (3) viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas, (4) viedās enerģētikas, un (5) IKT, kā arī EK identificētajās atslēgtehnoloģijās (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, fotonika, avancētie materiāli un ražošanas sistēmas, biotehnoloģijas).

3.5. Teritoriju līdzsvarotas attīstības veicināšana

Latvijā pastāv ievērojamas reģionālās attīstības atšķirības, kas ir ievērojamas arī ES mērogā. Šobrīd Latvijā pastāv reģionāli monocentriska attīstība, kas rada nelabvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai reģionos, veicina teritoriju depopulāciju un neefektīvu reģiona resursu izmantošanu. Turpinoties monocentriskai attīstībai, mazināsies konkurētspēja, jo pieaugs darba spēka un infrastruktūras izmaksas monocentrā, bet netiks izmantotas citas izaugsmes iespējas reģionos. Būtiski atšķirīgā ekonomiskā aktivitāte, pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība rada atšķirīgus dzīves kvalitātes standartus un attīstības iespējas teritoriju iedzīvotājiem un veicina iedzīvotāju aizplūšanu uz attīstītākajām teritorijām, kas vēl vairāk samazina mazāk attīstīto teritoriju izaugsmes iespējas.

Latvijas līdzsvarotas attīstības veicināšanai ir būtiski sekmēt visu teritoriju straujāku attīstību un konkurētspējas pieaugumu. Tas sasniedzams, reģioniem un

pašvaldībām efektīvāk izmantojot to rīcībā esošos resursus (infrastruktūras, dabas, cilvēkresursu u.c.).

7. prioritāte:

Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās.

Latvijas VSS tautsaimniecības transformācijas virzienus, tiem atbilstošās prioritātes un specializācijas jomas ir apkopotas 3.tabulā.

1.tabula. Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas tautsaimniecības transformācijas virzienu, izaugsmes prioritāšu un specializācijas jomu kopsavilkums

Tautsaimniecības transformācijas virzieni	Izaugsmes prioritātes	Viedās specializācijas jomas
1. Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs	<u>1.prioritāte:</u> Efektīvāka pirmapstrādes produktu izmantošana augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai, jaunu materiālu un tehnoloģiju radīšana un pielietošanas dažādošana. Netehnoloģisko inovāciju un Latvijas radošās industrijas potenciāla plašāka izmantošana tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.	1.Zināšanu-ietilpīga bio-ekonomika; 2.Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas; 3.Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas 4.Viedā enerģētika 5.Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
2. Nākotnes izaugsmes nozares, kurās eksistē vai var rasties produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību	<u>2.prioritāte:</u> Tādas inovācijas sistēmas izveide, kas nodrošina atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanai esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, kā arī jaunām nozarēm ar augstu izaugsmes potenciālu, kas balstītas uz izaugsmi noteicošajām atslēgtehnoloģijām un, kas nodrošina efektīvu jaunu produktu/ pakalpojumu identifikāciju sistēmu, un kas spēj atrast un sniegt atbalstu jaunu produktu radīšanai gan esošo nozaru un starpnozaru ietvaros, gan arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.	
3. Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā.	<u>3.prioritāte:</u> Energoefektivitātes paaugstināšana, kas ietver jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo energoresursu izmantošanu u.c. risinājumus. <u>4.prioritāte:</u> Modernas un mūsdienu prasībām atbilstošas IKT sistēmas attīstība privātajā un valsts sektorā. <u>5.prioritāte:</u> Moderna un nākotnes darba tirgus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenču, uzņēmējspējas un radošuma attīstību visos izglītības līmeņos.	

	<u>6.prioritāte:</u> Attīstīta zināšanu bāze (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un cilvēkkapitāls zināšanu jomās, kurās Latvijai ir salīdzinošās priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu jomās, kas saistītas ar viedās specializācijas jomām (1) zināšanu-ietilpīga bioekonomika, (2) biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas, (3) viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas, (4) viedās enerģētikas, un (5) IKT, kā arī EK identificētajās atslēgtehnoloģijās (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, fotonika, avancētie materiāli un ražošanas sistēmas, biotehnoloģijas). <u>7.prioritāte:</u> Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās.	
--	---	--

Pietiekama zinātnes un pētniecības kapacitāte ir nozīmīgs priekšnosacījums Latvijas tautsaimniecības transformācijai uz zināšanām un inovācijām balstīto modeli.

Zinātne, tehnoloģijas un inovācija ir tautsaimniecības nozaru un to sasniegumu izmantošanas kopums, kas veido bāzi ekonomiskajai izaugsmei, orientējoties uz augstākas pievienotās vērtības produktu radīšanu. Kopā ar augstāko izglītību un tautsaimniecības nozarēm tā ir daļa no nacionālās pētniecības un inovāciju sistēmas, kuras ietvaros tiek radīta sabiedrības vajadzībām atbilstoša plaša un dziļu zināšanu bāze, uz kuras pamata tiek risinātas sabiedrībai aktuālas problēmas, attīstīti globāli konkurētspējīgi augstas pievienotās vērtības produkti un tehnoloģijas, un konkurētspējīga augstākā izglītība.

Līdz ar to ir nepieciešams veidot Latvijas zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozari par globāli konkurētspējīgu un Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstības vajadzības nodrošinošu nozari.

3. Izaicinājumi un risināmās problēmas

3.1. Neefektīva un fragmentēta ZTAI pārvaldība

Fragmentēta zinātnisko institūciju struktūra

Latvijā ir 88 zinātniskās institūcijās (2013.gada 1.decembris). No tām 14 ir atvasinātas publiskas personas jeb 13 valsts zinātniskie institūti un Latvijas Zinātņu akadēmija, 1 – tiešās pārvaldes iestāde, 10 – augstskolas, 4 – augstskolu struktūrvienības, 3 komercsabiedrības un 41 – komersanti un komersantu dibinātas struktūrvienības. No resursu efektīvas izmantošanas, t.sk. infrastruktūras un administratīvo resursu izmantošanas viedokļa, kā arī zināšanu pārvaldības viedokļa šādu nodalītu institucionālo vienību skaits ir pārāk liels, jo sevišķi apstākļos, kad ir vāja sadarbības spēja un koordinācija.

Pārvaldes funkciju neskaidrība un dublēšanās

ZTAI pārvaldē ir funkcijas, kas dublējas un ir nevajadzīgi sadrumstalotas (piem. pētniecības projektu administrēšana, promocijas process), kā arī atsevišķas funkcijas, kas netiek īstenotas (piemēram, nav institūcijas, kas veicinātu zinātnes un inovāciju sabiedriskās nozīmes pieaugumu).

Nepietiekama sadarbība un koordinācija starp zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju institūcijām, augstāko izglītību un industriju

Sadrumstalotā institucionālā struktūra un institucionālā norobežošanās, zinātnisko institūciju izvērtēšanas un finansēšanas sistēma, un politikas ieviešanas monitoringa sistēmas neesamība nav veicinājusi efektīvu sadarbības un koordinācijas struktūru un kultūras izveidi ar nozaru uzņēmumiem. Ļoti ierobežota valsts finansējuma apstākļos institūciju starpā veidojas institucionālo interešu vadīta konkurence, kas neveicina nozares attīstību. Padomdevēju līmenī esošo koleģiālo un konsultatīvo institūciju (LZP, SAK, NAP) funkcijas ir pārāk plašas, lai koncentrētu uzmanību uz pētniecības un inovāciju ciešākas sadarbības un savstarpējas sinerģijas veidošanu. Trūkst konsultatīvs forums stratēģisko jautājumu analīzei un politikas risinājumu konsensa panākšanai un koordinācijai starp zinātni, augstāko izglītību un industriju nodrošināšanai.

Nepietiekami caurspīdīgas un pamatotas procedūras grantu pieteikumu izvērtēšanā un finansējuma piešķiršanā

Veiktās pētniecības projektu zinātniskās ekspertīzes nedod kvalitatīvu priekšstatu par veikto pētniecības projektu devumu zinātnei, ES un valsts ekonomikai. Šā iemesla dēļ ir sarežģīti noteikt atbilstošus prioritāros zinātņu virzienus, valsts pētījumu programmas un tirgus orientētus pētījumus. Valsts kontroles revīzijā 2010.gadā tika konstatēts, ka fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanā netiek ievērotas noteiktās procedūras, kā arī ir gadījumi, kad eksperti vērtē cits cita projektu iesniegumus, faktiski nonākot interešu konflikta situācijā.

Jaunu koordinācijas mehānismu izveide ir tikai nesen uzsākta

Struktūrfondu 2007.-2013.plānošanas perioda laikā radušās jaunās koordinācijas vienības (tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti augstskolās, klasteri, zinātnieku un uzņēmēju apvienības, valsts nozīmes pētniecības centri) darbojas nesen, to ietekme vēl ir neliela, un darbības rezultāti nav novērtējami.

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

Nepietiekama nozares komunikācija sabiedrībā

It īpaši jauniešu vidū ir zema informētība par zinātnes un inovācijas sasniegumiem. Publiskajā telpā zinātnes nozares klātbūtne ir maz jūtama. Zinātnes popularizācija netiek mērķtiecīgi plānota un pamatā balstīta uz atsevišķu entuziastu aktivitātēm, kas neveicina zinātnes nozares un zinātnieku profesijas prestižu un popularitāti jauniešu vidū. Sabiedriskajā domā un lēmumu pieņemēju līmenī netiek novērtēta zinātnes un tehnoloģiju attīstības kā ekonomiku veicinoša faktora nozīmība.

3.2.ZTAI finansēšanas problēmas

Ilgstoši nepietiekams nozares finansējums

Neskatoties uz valsts plānošanas dokumentos deklarēto zinātnes un tehnoloģiju attīstības prioritāti un Likumā par zinātnisko darbību nostiprinātu normu par ikgadēju sistemātisku finansējuma pieaugumu, Latvija pēc valsts budžeta finansējuma zinātnei īpatsvara vēl arvien ieņem trešo zemāko vietu ES 27 valstu vidū. Arī 2013.gadā kopējie ieguldījumi P&A 2008.gada līmenī tiek nodrošināti ar struktūrfondu atbalstu. Valsts budžeta ieguldījums 2013.gadā vēl arvien ir 2 reizes mazāks nekā 2008.gadā (2008 – 36,3 milj. LVL, 2013 – 17,3 milj. LVL). Ņemot vērā zinātnisko institūciju pašu ieguldījumus šī starpība ir vēl lielāka (41, 3 milj., LVL 2008.gadā). P&A ieguldījumu proporcija starp ārējo fondu finansējuma apjomu, valsts budžeta un privātā sektora ieguldījumiem ir nesamērīga salīdzinājumā ar ES attīstītāko valstu pieredzi.

Finanšu ieguldījumi infrastruktūrā nav sabalansēti ar ieguldījumiem cilvēkresursu uzturēšanā un attīstībā

Lai gan izmantojot struktūrfondu finansējumu procentuāli no IKP ZTAI kopējais finansējums ir atgriezies 2008.gada līmenī (76,27 miljoni latu 2013.gadā pret 65,75 miljoniem latu 2008. gadā), tomēr ievērojama daļa valsts budžeta līdzekļu ir pārstrukturēti un novirzīti struktūrfondu projektu līdzfinansēšanai. Struktūrfondu ieguldījumu ievērojama proporcija (gandrīz 50%) ir novirzīta zinātnes infrastruktūras attīstībai. Jaunu ēku, laboratoriju, iekārtu iegāde nav sabalansēta ar ieguldījumiem cilvēkresursos.

Sadrumstaloti zinātnes finanšu instrumenti

Sadrumstaloti zinātnes finanšu instrumenti rada liekus birokrātiskos šķēršļus vienota pētniecības un inovācijas procesa nodrošināšanai, jo augstskolas, zinātniskās institūcijas un komersanti ir spiesti rakstīt daudzus projektu pieteikumus un administrēt projektu īstenošanu, novirzot resursus mērķiem, kas nedod tiešus zinātniskos rezultātus.

Fragmentāciju veicinoša valsts budžeta finansējuma struktūra, nepietiekams zinātnes bāzes finansējuma īpatsvars

Neproporcionāli zems bāzes finansējuma īpatsvars (2010.gadā tikai 21% no nepieciešamā, 2013.gadā 25% no nepieciešamā) veicina nestratēģisku, „no projekta uz projektu” orientētu pieeju zinātnes attīstībā. Arī bāzes finansējums tiek izmantots ES struktūrfondu un citu starptautisko pētniecības projektu līdzfinansējumam. Faktiski līdz ar to arī valsts budžeta finansējums tiek piesaistīts projektiem, papildus veicinot fragmentācijas procesu un nestabilitāti. Sadrumstalotību papildus veicina LZP grantu finansējuma nelielais apjoms katram grantam, kas nodrošina tikai apmēram 3 zinātnieku PLE nodarbināšanu katrā no tiem. Nepastāv institucionālie granti, kas nodrošinātu lielāku zinātnisko kolektīvu piesaisti stratēģiski svarīgo pētījumu virzieniem. Arī sadarbības projektu finansējuma apjoms nodrošina ne vairāk kā 10 zinātnieku kopdarbību no dažādām zinātniskām institūcijām. Tāpat

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

samazinātais valsts programmu finansējums nav pietiekams zinātnisko spēku apvienošanai kopēju problēmu risināšanai.

Zems augstskolu ieguldījums pētniecībā

Arī pēc augstākās izglītības sektora ieguldījumiem pētniecībā no IKP. Latvija ar rādītāju 0,24% no IKP atrodas 21.pozīcijā citu ES-27 valstu vidū, aiz sevis atstājot Bulgāriju ar 0,07%, Luksemburgu ar 0,19%, Ungāriju un Maltu ar 0,23%, Slovēniju ar 0,12% un Slovākiju ar 0,17% no IKP. %. Latvijas augstākās izglītības sektora izdevumu apjoms 2010.gadā bija atkarīgs no ES struktūrfondu finansējuma, jo ekonomiskās krīzes ietekmē samazinoties valsts budžeta dotācijai augstākajā izglītībā, augstskolām pietrūka finansējuma pētniecības projektu īstenošanai. Ar 2009. gadu ir pilnībā pārtraukta Zinātniskās darbības attīstības un infrastruktūras nodrošināšanas finansēšana augstskolās un koledžās, kas 2008. gadā bija 5,63 miljoni latu.

3.3.Cilvēkresursu problēmas

Pārāk mazs zinātnē nodarbināto skaits un nepietiekama atjaunotne

Neskatoties uz ES fondu finansējumu maģistra un doktorantūras studijām iepriekšējos gados, Latvijā vēl arvien ir kritiski zems zinātnisko darbinieku skaits, gan publiskajā, gan privātajā sektorā - 0,57% no kopējā nodarbināto skaita (Lietuvā - 0,88%, Igaunijā - 0,92%), lai nodrošinātu valsts ekonomiskās stratēģijas īstenošanu un ilgtspējīgu izaugsmi. Strādājošo skaits zinātniski pētnieciskajā darbā korelē ar pieejamā finansējuma apjomu nozarei. Strādājošie turpina aizplūst no sektora tā nestabilitātes un neprognozējamības dēļ. Neskatoties uz doktorantu skaita pieaugumu pēdējos gados, tas nav pietiekams, lai nodrošinātu kvalitatīvu zinātnisko darbinieku atjaunotni un zinātnisko darbinieku īpatsvara nodarbināto struktūrā pieaugumu.

Zinātnē nodarbināto pārslodze un karjeras attīstības perspektīvu trūkums

Latvijā un vairākās citās ES dalībvalstīs, kur privātais sektors nav tik zinātņu ietilpīgs, lielākā zinātnē nodarbināto daļa ir piederīgi augstskolu sektoram, kas arī ir zemi atalgots. Lai nodrošinātu vismaz vidēju atlīdzības līmeni augstskolu darbā iesaistītie pasniedzēji bieži vien strādā vairākās augstskolās un papildus veic pētniecisko darbu, kā arī administrē pētnieciskos projektus un gatavo pieteikumus finansējuma piesaistei. Visu šo pienākumu apvienojums nav savienojams ar pienācīgu darba kvalitāti un darba spēju saglabāšanu. Ievērojot to, ka pētniecības starptautiskajā vidē pastāv augsta mobilitāte, šādi darba apstākļi rada paaugstinātu risku spējīgāko jauno zinātnieku emigrācijai.

Nekonkurētspējīgs zinātnē nodarbināto atalgojums

Pastāv lielas atlīdzības atšķirības. Atlīdzība ir tieši atkarīga no attiecīgās zinātnes apakšnozares iespējām iesaistīties struktūrfondu projektu īstenošanā. Atsevišķās humanitāro zinātņu jomās, kam šādu iespēju nav, zinātnisko darbinieku atlīdzība tiek finansēta tikai no valsts budžeta bāzes finansējuma, kas ir radījis situāciju, kad mākslīgi tiek samazinātas darbinieku slodzes, lai nodrošinātu algu izmaksu esošā finansējuma ietvaros. Šāda pieeja rada risku būtiskai cilvēkresursu aizplūšanai un attiecīgo zinātnes apakšnozaru pastāvēšanai.

Nav atbalsta mehānisma jauno zinātnieku piesaistei nozarei

Pēc doktorantūras pabeigšanas un doktora grāda iegūšanas jauno zinātnieku potenciāls netiek izmantots, jo nav speciālu pēcdoktorantūras grantu jaunajiem zinātniekiem, bet konkurēt uz LKP grantiem vai ES finansējumu jaunie zinātnieki vēl nespēj, ievērojot kopējā

publikāciju skaita kritēriju. Veidojas riski jauno zinātnieku aizplūšanai no nozares, tajā skaitā uz ārvalstīm.

Zinātnē strādājošo novecošanās

Trūkst motivācijas un iespēju jauno speciālistu piesaistīšanai zinātniskajam un akadēmiskajam darbam. Nopietns iemesls intereses trūķumam par darbu pētniecībā ir salīdzinoši ar citām ES dalībvalstīm zemais atalgojuma līmenis un ierobežotās karjeras iespējas zinātniskajās institūcijās. Tā rezultātā Latvijā 2012.gadā strādāja 3462 zinātņu doktori (2006.gadā – 3603 zinātņu doktori), no tiem 51,5% ir vecāki par 55 gadiem. Savukārt jauno zinātnieku līdz 34 gadiem īpatsvars zinātņu doktoru vidū 2009.gadā bija 8,5%. Vēl arvien Latvijā ir maz zinātņu doktoru, salīdzinot ar ES 27 valstīm. Latvijā 0,5 doktori uz 100 iedzīvotājiem, kamēr vidēji ES 27 – 1, 5 doktori uz 1000 iedzīvotājiem.

3.4.Zinātnes konkurētspējas problēmas

Mazs starptautisko zinātnisko rakstu skaits

Zinātnisko publikāciju skaits ir tieši saistīts ar ZTA nozarē nodarbināto skaitu un nozares finansējumu. Latvijā zinātnē nodarbināto skaits un starptautisko publikāciju skaits ir niecīgs, tas ir mazāks, nekā Lietuvā un Igaunijā, tomēr kopumā starptautisko publikāciju skaits atbilst zinātnē nodarbināto skaitam. Pēc vienas publikācijas sagatavošanai patērētā finansējuma Latvijas publikācijas izmaksas ir pat vairāk nekā 3 reizes mazākas nekā Somijā, Zviedrijā, Dānijā, Austrijā u.c. Ir konstatēti šķērsli saistībā ar publikāciju ievietošanu starptautiskās datu bāzēs un piekļuvi tām. Nepieciešams papildu finansējums, lai publikācijām būtu atklāta pieeja, kas nodrošinātu augstāku citējamību un atpazīstamību.

Daudzi Latvijas zinātnisko institūciju izdevumi nav reģistrēti starptautiskajos reģistros

Līdz ar to netiek izmantota iespēja veicināt zinātniskās informācijas apriti un palielināt publikāciju skaitu, salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju, kas ir nodrošinājušas savu nacionālo zinātnisko izdevumu reģistrāciju un līdz ar to atvieglojušas publicēšanās iespējas.

Zems reģistrētā intelektuālā īpašuma skaits

Lai gan Latvijas rezidentu pieteikto patentu skaits ārpus Latvijas ir neliels, tomēr attiecībā pret P&A atvēlēto finansējumu Latvijas sasniegumi ir vērtējami kā labi un ir salīdzināmi ar tādu attīstītu valstu rādītājiem kā Norvēģija, Šveice, Zviedrija, Izraēla, Francija, Lielbritānija. Samazinātā bāzes finansējuma apstākļos zinātniskajām institūcijām nav pieejami līdzekļi patentu reģistrācijai un uzturēšanai.

Nepietiekami attīstīta starptautiskā sadarbība

Dalības pieredze IP uzrāda vairākas starptautiskās sadarbības pārvaldības problēmas. Nepietiekoša valsts zinātnes administratīvā kapacitāte (zinātnei nav pietiekoša kapacitāte pārstāvniecībai Briselē, projektu un līdzdalības aizstāvībai), zinātnisko institūciju kapacitāte zinātnes administrēšanā ir maza, trūkst mērķtiecīgas apmācības projektu pieteikumu sagatavošanā. Rezultātā finansiālais ieguvums no dalības IP ir mazs, Latvija iegulda IP piecas reizes vairāk, kā atgūst no dalības IP projektos. Līdzdalību IP projektos ierobežo gan zinātnisko institūciju sadrumstalotība, gan valsts budžeta līdzfinansējuma nepieejamība, kas izriet no samazinātā bāzes finansējuma zinātnei. Jaunizveidotās starptautiskās sadarbības atbalsta struktūras (NKP un PK) nav nodrošinātas ar resursiem (atlīdzības finansējumu). Neskaidrība par valsts budžeta līdzfinansējuma pieejamību bremzē līdzdalību arī tādās programmās kā EUREKA un ESFRI.

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

3.5. Vāja sadarbība starp uzņēmējdarbības sektoru un zinātni, kā arī nepietiekoša radošā un intelektuālā kapitāla izmantošana inovāciju radīšanā

Nepietiekama zinātnisko institūciju un nozaru uzņēmumu sadarbība

Vāji attīstītā zinātnisko institūciju un zinātnieku un industrijas sadarbība būtiski ierobežo jaunu tehnoloģiju un inovatīvu risinājumu pārņemšanu un ieviešanu. Sadarbība ir nepietiekama gan potenciāli komercializējamo tehnoloģiju identificēšanā un pētījumu vajadzību definēšanā, gan pētījumu īstenošana un pētījumu rezultātu pārņemšanā un ieviešanā. Sadarbības sekmēšanai pēdējos gados uzsāktas īstenot dažādas iniciatīvas (kompetences centri, tehnoloģiju pārneses kontaktpunkti, klasteru iniciatīvu atbalsts), bet tās ir salīdzinoši jaunas un nepieciešams nodrošināt to attīstību ilgtermiņā, lai nodrošinātu sadarbības kultūras veidošanos visos zinātniskās darbības un inovācijas posmos. Vienlaicīgi pēdējos gados ir kritiski samazināts finansējums zinātniskajām institūcijām industrijas pasūtītu jeb tirgus orientēto pētījumu īstenošanai (2012.gadā – 110 800 latu, 2013.gadā – 151 800 latu), bet ERAF finansējumu šim nolūkam efektīvi izmantot liedz līdzfinansējuma trūkums ar saimniecisko darbību saistītiem projektiem (50% vai vairāk).

Zinātniskajās institūcijās nepietiekami attīstītas prasmes un iespējas radīto zināšanu pārvaldībā un komercializācijā

Vāji attīstītā sadarbība starp zinātniskajiem institūtiem un uzņēmumiem, kā arī zinātnisko institūciju ierobežotās iespējas un motivācija sniegt pakalpojumus privātajam sektoram un nepietiekami attīstīta radīto zināšanu pārvaldība un komercializācija, nenodrošina veikto publisko investīciju atdevi. 2012.gadā zinātniskie institūti un augstskolas no uzņēmumu sektora piesaistīja 6,7 milj. latus, kas veidoja 8,5% no kopējiem zinātnisko institūtu un augstskolu pētniecības un attīstības finansējuma. Vienlaikus ir nepietiekami attīstīta atbalsta sistēma jaundibinātu uzņēmumu veidošanai un attīstībai uz pētniecības rezultātu bāzes, kas ļautu radīt inovatīvus uzņēmumus ar straujas izaugsmes potenciālu

Neattīstīta tehnoloģiju pārneses infrastruktūra

Tehnoloģiju pārneses un inovācijas infrastruktūra (tehnoloģiju attīstības centri, inkubatori, parki, prototipēšanas laboratorijas, eksperimentālās ražotnes) ir nepieciešama jauno tehnoloģiju izstrādei un pētījumu rezultātu komercializēšanai. Latvijas uzņēmēji, īpaši mazie un vidējie uzņēmumi, un zinātnieki nevar īstenot inovācijas procesam būtisko tehnoloģiju pārneses posmu, pirms produkts ir sagatavots nonākšanai ražošanā, jo nav attīstīta tehnoloģiju pārneses infrastruktūra.

Zinātnes institūcijām trūkst produktu virzīšanas un marketinga kapacitātes

Trūkst finanšu instrumentu, kas atbalstītu produktu virzīšanas un mārketinga aktivitātes. Netiek finansēta un nodrošināta zinātnei nepieciešamā inovāciju infrastruktūra, kas ļautu radīt jaunu produktu un tehnoloģiju prototipus, ko varētu virzīt tirgū. Nepastāv perspektīvās izpētes (*Forecast study, Foresight events*) nākotnē tirgū virzāmiem produktiem, zinātniskajās institūcijās nav šādas kompetences speciālistu un tādi netiek gatavoti.

Nepietiekama uzmanība pievērsta zināšanu un jaunu tehnoloģiju absorbcijas spēju attīstībai

Inovāciju jomā ilgstoši dominējusi orientācija uz jaunu inovatīvu produktu radīšanu, kas ņemot vērā kopējo zinātnes un tehnoloģiju potenciālu, kā arī nelielo uzņēmumu skaitu, ne vienmēr ir bijis pamatoti. Lai gan ar struktūrfondu atbalstu ir īstenota virkne instrumentu tehnoloģiju absorbcijai caur jaunu ražošanas iekārtu iegādi un darbinieku apmācību to lietošanā, nav izstrādi instrumenti absorbcijas spējas stiprināšanai uzņēmumos, kā arī nav instrumentu, kas veicinātu zinātnieku iesaisti ražojošos uzņēmumos (piemēram, subsidētā zinātnieka amats uzņēmumā) un pētniecības un attīstības darbībām uzņēmumā vai pasūtīšanai ārpus uzņēmuma jaunu un oriģinālu izstrādņu radīšanai.

Vājš inovācijas sniegums un ierobežota uzņēmumu kapacitāte ieguldīt pētniecībā un inovācijā

Latvijas uzņēmumi līdz šim galvenokārt ir izmantojuši tādas konkurences priekšrocības, kuru pamatā ir zemākas darbaspēka izmaksas nevis inovācija. Saskaņā ar Eurostat datiem laika posmā no 2008. līdz 2010.gadam vidēji tikai 29,9% no Latvijas uzņēmumiem (ES vidēji 52,9%) bija inovatīvi. Uzņēmējdarbības sektora izdevumi P&A 2012.gadā bija 24,3 milj. LVL jeb 24% no kopējām investīcijām P&A (ES vidēji 54,9%, 2011.g. dati). Latvijas biznesa struktūru galvenokārt veido mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem ir ierobežoti gan cilvēkresursi, gan pašu finanšu resursi pētniecības un inovācijas attīstībai un ieviešanai, kā arī ierobežotas iespējas piesaistīt finansējumu augstā tehnoloģiskā un biznesa riska dēļ.

Zema produktivitāte un rūpniecībā dominē zemo tehnoloģiju nozares

Latvijas rūpniecības produktivitātes līmenis būtiski atpaliek no ES vidējā līmeņa. Pašreizējā zemā inovācijas kapacitāte un nepietiekamā jaunāko zināšanu un tehnoloģiju absorbcijas spēja uzņēmējdarbības sektorā mazina iespējas panākt ātru situācijas uzlabošanu. Eksporta struktūrā dominē zemo vai vidēji zemo tehnoloģiju nozaru produkcija un eksporta ienesīgums ir zems. Apstrādes rūpniecības īpatsvars tautsaimniecībā ir mazs, bet vienlaikus tieši apstrādes rūpniecības un saistīto pakalpojumu nozarēm ir būtiska loma inovāciju un tehnoloģiju radīšanā un pārņemšanā.

3.6.Mērķu sasniegšanas risku novērtējums

Lai sasniegtu NAP mērķi – ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5% apjomā no IKP ir nepieciešams īstenot šādus nosacījumus:

- 1) Valsts budžeta finansējumam jāpalielinās saskaņā ar plānoto – valsts ieguldījumi ir nepieciešama būtiska daļa kopējā plāna izpildei;
- 2) Uzņēmēju ieguldījumu stimulējošiem instrumentiem ir jātiek apstiprinātiem pēc iespējas ātrāk (piemēram, uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaistu piešķiršana).
- 3) Regulāri jāveic instrumentu efektivitātes novērtējums un neefektīvie instrumenti jāaizstāj ar jauniem – efektīvākiem.
- 4) Pamatnostādņu ieviešanas plāna izpilde ir būtisks priekšnosacījums mērķu sasniegšanā.
- 5) Ex-ante nosacījumu izpilde ir priekšnosacījums ES Struktūrfondu līdzekļu saņemšanai. Līdz ar to arī Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu apstiprināšana un īstenošanas uzsākšana ir daļa no nosacījumiem, kas tuvina mērķa sasniegšanai.

Ja protokollēmums un Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014.-2020.gadam rīcības plāns netiek izpildīts, tas apdraud Latvijas ex-ante nosacījumu izpildi ES Struktūrfondu līdzekļu saņemšanai. Ja pamatnostādņu rīcības plānā ietvertie pasākumi netiek izpildīti, tad nav iespējams sasniegt NAP izvirzīto mērķus par ieguldījumu līmeņa pētniecībā un attīstībā palielināšanu līdz 1,5% no iekšzemes kopprodukta līdz 2020 gadam un inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, lai paaugstinātu minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautas saimniecībā, un Viedās specializācijas stratēģijas mērķi palielināt Latvijas tautsaimniecības inovācijas kapacitāti un veidot tādu inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

4. Latvijas zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju nozares SVID analīze

Latvijas zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju nozares SVID analīze (**Error! Not a valid bookmark self-reference.**) parāda, ka Latvijas ZTAI nozare ir neviendabīga, un to raksturo relatīvi izcils sniegums atsevišķās zināšanu jomās, un stagnācija citās. Fizikā, piemēram, relatīvi augstāks publikāciju skaits un citējamība ir cietvielu fizikā, optikā un fotonikā, kā arī atomu, molekulārajā un ķīmiskā fizikā; medicīnā - farmakoloģijā un farmācijā; materiālu zinātnē - keramikā, kompozītu un daudznazaru materiālzinātnē; vides biotehnoloģijas - biotehnoloģija un pielietojamā mikrobioloģija. Krīzes un ilgstoša nepietiekama nozares finansējuma rezultātā kopējā zināšanu bāze ir noplicināta. Atsevišķās zinātņu nozarēs, piemēram sociālajās un humanitārajās zinātnēs, nevienā zināšanu jomā pētniecības aktivitāte un kvalitāte nesasniedz pasaules vidējo līmeni. Zinātnē nodarbināto skaits ir nepietiekošs, notiek cilvēkkapitāla novecošanās un atjaunotne ir nepietiekama. Iepriekšējā perioda pasākumi zinātnes cilvēkkapitāla atjaunošanai nav bijuši pietiekoši, un nav bijuši fokusēti uz tautsaimniecības attīstībai prioritārajām jomām. Tomēr pastāv zinātņu nozares, kurās ir labas tradīcijas un kuras atsevišķas zināšanu jomās uzrāda augstāku par pasaules vidējo pētniecības aktivitāti un kvalitāti. Atsevišķās Latvijas un Eiropas konkurētspējai nozīmīgās jomās un tehnoloģijās, piemēram, Latvijā salīdzinošas priekšrocības ir atsevišķās zināšanu jomās ir dabaszinātnēs (cietvielu fizikā, organiskajā ķīmijā, bioķīmijā un molekulārajā bioloģijā), datorzinātnēs un inženierzinātnēs (īpaši, elektrotehnikā un elektronikā, keramikas un kompozītu materiālzinātnēs, mehānikā un biotehnoloģijās), medicīnā (īpaši, farmācijā, biomedicīnā un medicīnas tehnoloģijās) un lauksaimniecības zinātnēs (īpaši, agronomijā un dārzkopībā, mežsaimniecībā un pārtikas tehnoloģijās). Turklāt Latvijā notiek aktīva pētniecība arī tajās tehnoloģiju jomās, kurās saskaņā ar EK prognozēm ir paredzams vislielākais globālā tirgus potenciāls. Biotehnoloģijās, nanotehnoloģijās, fotonikā, uzlabotajos materiālos un mikro- un nano-elektronikā Latvijā jau tagad pastāv zināmas iestrādes un salīdzinošas priekšrocības (12.attēls).

Tāpat Latvijā pastāv vairākas tautsaimniecības nozares, piemēram, kokrūpniecība un mežsaimniecība, metālapstrāde un mašīnbūve, pārtikas rūpniecība un lauksaimniecība, kā arī ķīmijas rūpniecība, kuras, balstoties uz saistītās diversifikācijas⁸ iespējām, uzrāda lielāko eksporta vērtības pieauguma potenciālu. kurās ir augsts izaugsmes potenciāls. Tomēr ne visās šajās nozarēs pastāv pieprasījums pēc pētniecības un zināšanām. Līdz šim Latvijas uzņēmumi galvenokārt ir izmantojuši tādas konkurences priekšrocības, kuru pamatā ir zemākas

⁸ Saistītā diversifikācija ir process, kurā pateicoties pētniecības un inovāciju ietvaros uzņēmumi sāk dažādot savu produkciju ar augstākas pievienotās vērtības un sarežģītākiem produktiem balstoties uz iepriekšējām zināšanām, ražošanas faktoriem un mērogu⁸.

darbaspēka izmaksas, nevis inovācijas. Atsevišķās jomās, piemēram kokrūpniecībā un farmācijā ir iedibināta laba sadarbība starp zinātni un industriju, industrijas ieguldījums pētniecībā un attīstībā ir nenozīmīgs, ir vērojama cilvēkresursu un infrastruktūras institucionālā un ģeogrāfiskā fragmentācija, it īpaši Rīgā, kā arī zema pētnieku mobilitāte starp publisko un privāto sektoru. Saikne starp zinātni un industriju ir vāja, un zinātnieku intereses ir vērstas uz fundamentālās zinātnes problēmu izpēti, nevis uz industrijas vajadzībām. Iepriekšējo periodu ES fondu ieguldījumi ZTAI jomā ir veicinājuši jomas resursu konsolidāciju. Ir izveidoti 9 VNPC zinātnes resursu konsolidācijai. ES struktūrfondu plānošanas periodā 2007.-2013.gadam ar ERAF finansiālo atbalstu tiek veidoti un attīstīti deviņi valsts nozīmes pētniecības centri (VNPC), kas ir dažādu zinātņu nozaru pārstāvošo zinātnisko institūciju esoša pētniecības infrastruktūra, ko starpnozaru pētījumiem izmanto VNPC veidojošās un citas zinātniskās institūcijas un komersanti. VNCP sadarbības stratēģijās tiek iekļauta sadarbības sasaiste ar vienu vai vairākām ESFRI „Ceļvedī” esošajām Eiropas Pētniecības infrastruktūrām. Latvijā attīstīti šādi VNPC:

- 1) Informācijas, komunikācijas un signālapstrādes tehnoloģijas;
- 2) Nanostrukturētie un daudzfunkcionālie materiāli, konstrukcijas un tehnoloģijas;
- 3) Farmācija un biomedicīna;
- 4) Sabiedrības veselība un klīniskā medicīna;
- 5) Enerģijas un vides resursu ieguves un ilgtspējīgas izmantošanas tehnoloģijas;
- 6) Meža un ūdens resursi;
- 7) Lauksaimniecības resursu izmantošana un pārtika;
- 8) Latviešu valoda, kultūrvēsturiskais mantojums un radošās tehnoloģijas;
- 9) Sociālekonomiskā un sabiedrības vadība.

Tajā pašā laikā joprojām pastāv ievērojama cilvēkresursu un infrastruktūras fragmentācija, kas neveicina kritiskās masas veidošanos tautsaimniecības attīstībai svarīgās jomās.

4. attēls. Latvijas zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju nozares SVID analīze.

Stiprās puses	Vājās puses
- Latvijā ir zinātņu nozares ar augstu ekseleci un tradīcijām, kas var būt kā pamats tālākai izaugsmei - Gandrīz visās zinātņu nozarēs ir zināšanu jomas, kurās zinātniskā aktivitāte un kvalitāte ir virs vidējā pasaules līmeņa - Vairākās zināšanu jomās zināšanu piedāvājumam atbilst industrijas pieprasījums - Atsevišķās jomās pastāv salīdzinoši laba sadarbības starp zinātnes institūcijām un uzņēmumiem - Ar ES fondu atbalstu ir uzsākta cilvēkkapitāla atjaunotne un ir nedaudz palielinājis doktorantu un doktora grādu ieguvušo skaits - ERAF programmas ietvaros, uzņēmēji un pētnieciskās institūcijas sadarbojas konkrētu pētījumu veikšanā - Ir iedibinātas zinātnisko institutūciju integrētas kopdarbības formas (VNPC) - Klasteru programmas ietvaros ir izveidotas zinātnes institūciju un industriju sadarbības platformas	- Pārāk mazs zinātnē nodarbināto skaits, novecošanās un nepietiekama atjaunotne - Fragmentēti ZTAI resursi (cilvēkresursi un infrastruktūra) - Zems investīciju līmenis P&A: ilgstoši nepietiekams nozares finansējums, neliela apjoma finansēšanas instrumenti, zems privātā sektora ieguldījumu īpatsvars pētniecībā - Pētniecības tēmas nav orientētas uz industrijas vajadzībām, maz lietišķo pētījumu - Zema pētnieku mobilitāte starp publisko un privāto sektoru - Neefektīva un sadrumstalota ZTAI pārvaldība, un nepietiekama sadarbība un koordinācija starp zinātnes institūcijām, augstāko izglītību un industriju - Nepietiekami caurspīdīgas un pamatotas procedūras pētījumu pieteikumu izvērtēšanā un piešķiršanā - Finanšu ieguldījumi infrastruktūrā nav sabalansēti ar ieguldījumime cilvēkresursu uzturēšanā un attīstībā - Nekonkurētspējīgs zinātnē nodarbināto atalgojums, sadrumstaloti finanšu instrumenti - Nav atbalsta mehānismi jauno zinātnieku piesaistei nozarei - Zema zinātniskās darbības aktivitāte - Nepietiekami attīstīta starptautiskā sadarbība - ZI nepietiekamās prasmes un spējas radīto zināšanu pārvaldībā, komercializācijā, t.sk. produktu virzīšanā un mārketingā - Neattīstīta tehnoloģiju pārneses infrastruktūra un nav instrumentu zinātnieku iesaistei ražojošos uzņēmumos

Iespējas	Draudi
• IKT attīstība un pēc pieprasījuma izmantojamās skaitļošanas jaudas dod iespēju atsevišķās nozarēs veikt līdzvērtīgus pētījumus lielajām laboratorijām • Iespēja līdzdarboties Eiropas Savienības zinātnes programmās • Vispārēja zināšanu pieejamība šauri specializētos jomās ļauj izmantot vadošos un jaunākos pētījumus • Relatīvi specializētā Latvijas ekonomika ļauj meklēt saistītās diversifikācijas iespējas, jaunus produktus un veidot zinātnes specializācijas jomas atbilstoši tirgus pieprasījumam • Latvijas ekonomikai ir ievērojams attīstības potenciāls virzoties uz augstas pievienotās vērtības un inovācijām balstītu ekonomiku • Mainīt zinātnes specializācijas jomas atbilstoši industrijas pieprasījumam • Kvalificētu zinātnieku piesaiste no ārzemēm • Cilvēkresursu sagatavošana, lai spētu izmantot nākotnes tirgus iespējas • P&A, tajās atslēgtehnoloģiju jomās, kur Latvijai jau ir aktīvu bāze un sasniegumi • Piesaistītas ārvalstu investīcijas jomās, kurās ir pētniecības un tehnoloģiju attīstību kompetence, bet nepietiekami attīstīta industrija	• Zinātnes nozares nespēja pielāgoties strauji mainīgām prasībām • Zinātnes nozares nespēja ātri mobilizēt cilvēkresursus, lai izmantotu jaunās iespējas • Atsevišķu nozaru, piemēram farmācijas, elektronikas, enerģētikas, vides tehnoloģiju, pērtikas tehnoloģijas, mašīnbūves u.c. uzņēmēji iepirks zinātnieku pakalpojumus ārpus Latvijas

5. Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas attīstības politikas mērķi

Zinātne, tehnoloģijas un inovācija ir tautsaimniecības nozaru un to sasniegumu izmantošanas kopums, kas veido bāzi ekonomiskajai izaugsmei, orientējoties uz augstākas pievienotās vērtības produktu radīšanu. Kopā ar augstāko izglītību un industriju tā ir daļa no nacionālās pētniecības un inovāciju sistēmas, kuras ietvaros tiek radīta sabiedrības vajadzībām atbilstoša plaša un dziļu zināšanu bāze, uz kuras pamata tiek risinātas sabiedrībai aktuālas problēmas, attīstīti globāli konkurētspējīgi augstas pievienotās vērtības produkti un tehnoloģijas, un konkurētspējīga augstākā izglītība. Caur augstāko izglītību un tiešu sadarbību ar industriju un citām tautsaimniecības nozarēm, dabas, dzīvības, zemes un lauksaimniecības, informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu zinātnes nodrošina tautsaimniecības kopējo zināšanu absorbcijas spēju un inovāciju potenciāla veidošanu. Zināšanu iemiešanai produktos un tehnoloģijās nepieciešama arī inovāciju atbalsta infrastruktūra – testēšanas laboratorijas, konstruktoru biroji, mehāniskās darbnīcas, pilot-ražotnes. Sociālās zinātnes veido izpratni par sabiedrības norisēm un risina sabiedrības sociālās attīstības problēmas, tajā skaitā tās, kas ir saistītas ar zinātnes, tehnoloģijas un inovāciju procesiem. Humanitārās zinātnes veido sabiedrības identitāti un ir papildus sabiedriskās vērtības avots jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanā.

5.1. NAP 2020 mērķi. Rīcības virziens „Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība

NAP 2020 izvirza šādus ZTAI nozares mērķus:

- Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020. gadā, mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārneši uzņēmējdarbībā;
- Komercializējot zināšanas, veicināt inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, šādi paaugstinot minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautas saimniecībā.

Viedās specializācijas stratēģijā izvirza šādu mērķi:

- Palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas mērķis:

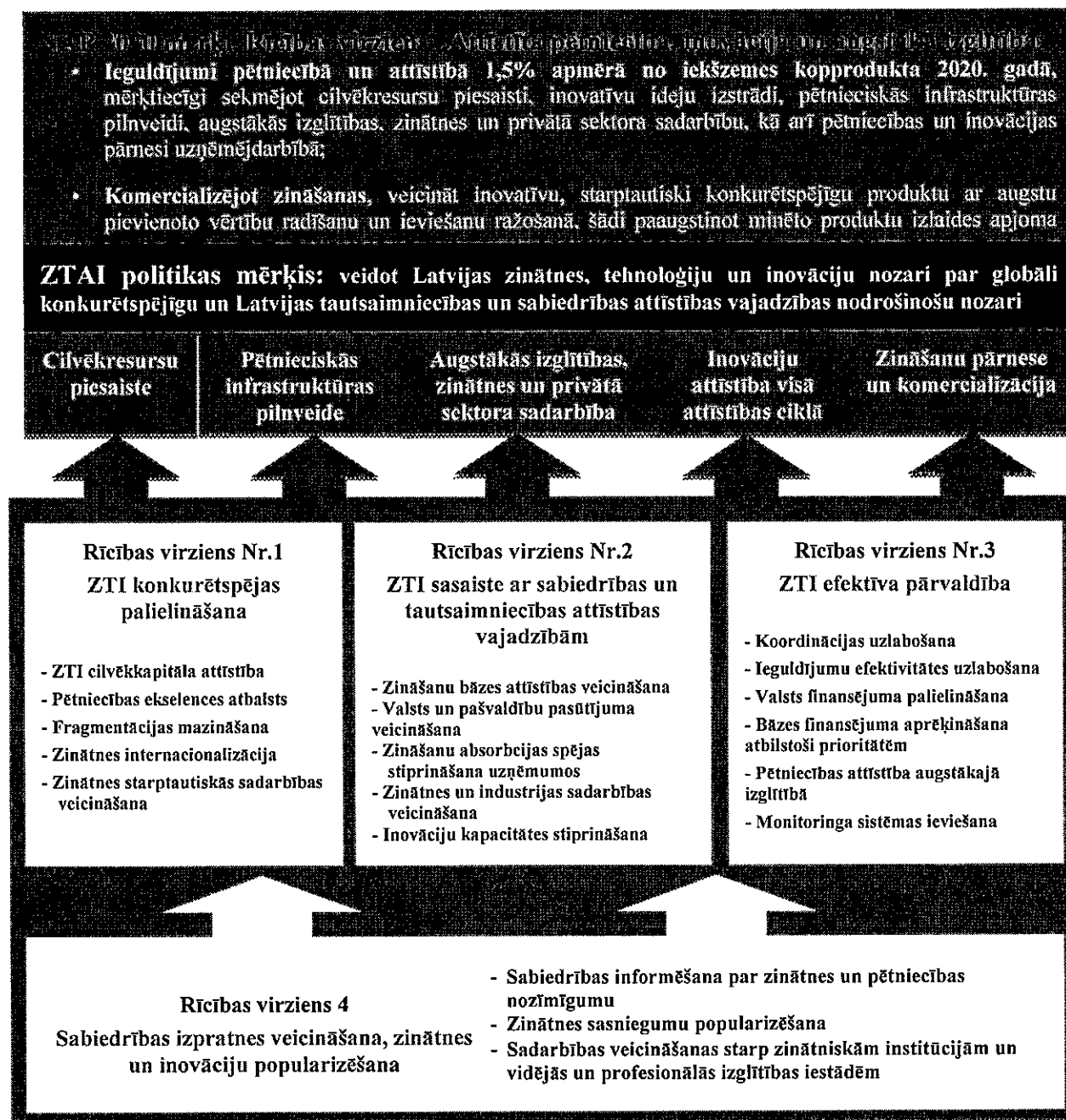
Veidot Latvijas zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozari par globāli konkurētspējīgu un Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstības vajadzības nodrošinošu nozari.

Apakšmērķi:

- Attīstīt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas cilvēkkapitālu, līdz 2020. gadam palielinot pētniecībā nodarbināto skaitu zinātniskajās institūcijās un uzņēmējdarbības sektorā vismaz līdz 7000, pieaugumu fokusējot identificētajās zināšanu specializācijas jomās;
- Palielināt augsto un vidējo tehnoloģiju īpatsvaru;
- Veicināt Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju, koncentrējot pētniecību mazākā skaitā lielāku un spēcīgāku institūciju, sekmējot zinātnisko rakstu, kas publicēti atzītās starptautiskās datu bāzēs skaita pieaugumu līdz 1500 rakstiem un izgudrojumu skaita līdz 50 intelektuālā īpašuma vienībām gadā;
- Modernizēt un integrēt pētniecības un izglītības sektoru, palielinot to spēju reaģēt uz nākotnes izaicinājumiem pētniecībā, tehnoloģiju izstrādē un inovācijās un paaugstinot izglītības sektora mobilitāti;

- Paaugstināt atdevi no zinātnisko institūciju ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā, veidojot efektīvāku zināšanu un tehnoloģiju pārneses vidi
- Stiprināt uzņēmumu inovācijas kapacitāti, attīstot pieprasījumu pēc jaunām zināšanām un tehnoloģijām, un sekmējot privātā sektora ieguldījumus P&A, panākot, ka 2020.gadā vismaz 48% no kopējiem P&A ieguldījumiem veic uzņēmējdarbības sektors;
- Optimizēt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas pārvaldību, nodrošinot efektīvu koordināciju un P&A investīciju pieaugumu;
- Veidot pieprasījumu pēc zinātnes un inovācijām, informējot sabiedrību par zinātnes sasniegumiem un popularizējot inovatīvu darbību un tehnoloģiju attīstību.

5. attēls. ZTAI mērķu un rīcības virzienu struktūra

6. Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas attīstības politikas pamatprincipi

ZTAI politikas pamatprincipi ir vērsti uz to, lai tiktu veicināta ZTAI jomas ilgtspējīga, stabila izaugsme un pieaugošs ieguldījums ražīguma un konkurētspējas, vispārējās labklājības, dzīves kvalitātes un ekonomikas ilgtspējas veicināšanā. Izvirzītie pamatprincipi ir saistīti arī ar Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020. gadam projektā⁹ noteiktajiem pamatprincipiem, īpaši uzsverot sasaisti ar zināšanu sabiedrības un mūžizglītības principu īstenošanu.

ZTAI politikas pamatprincipu konsekventa ievērošana ir būtiska visu galveno sistēmas elementu turpmākai attīstībai un politikas rīcības virzienu īstenošanai. Tiek noteikti šādi ZTAI politikas pamatprincipi:

Cilvēkkapitāla un talantu prioritāte. ZTI politika tiek veidota apzinoties to, ka nozares svarīgākais potenciāls ir augsti kvalificēti nozares speciālisti un pētnieki, kas ir galvenais potenciāls attīstībai un nepieciešamo pārmaiņu radīšanai. Ieguldījumi infrastruktūrā un citos sistēmas elementos tiek vērtēti un salīdzināti ar prioritāri veicamiem ieguldījumiem cilvēkresursos.

Izcilība un kvalitāte. Zinātnes un tehnoloģiju attīstības kapacitātes veidošanas pasākumu finansēšana tiek cieši saistīta ar starptautiskas izcilības mērījumu caur publikācijām un to citēšanu, reģistrētiem un pārdotiem patentiem un licencēm.

Integrācija ar industriju

Pētniecības integrācija ar industriju ir vitāli nepieciešama inovāciju sistēmas sastāvdaļa.

Ilgspējība un līdzsvarotība. Zinātniskās darbības finansēšanas modelī tiek panākta un ievērota 50% proporcija starp valsts zinātniskajām institūcijām pieejamo institucionālo un konkursa kārtībā iegūstamo finansējumu, nodrošinot stratēģiski virzītu pētījumu attīstību un institūciju administratīvo spēju zinātnes pārvaldībā.

Sadarbības princips. ZTAI jomā strādājošās institūcijas sadarbojas meklējot jaunus risinājumus un labākās nozares un pētījumu attīstības iespējas, veidojot kopīgus projektus un sadarbības platformas gan ar citām publiskā sektora zinātnes un augstskolu institūcijām, gan ar privātā sektora organizācijām. Starpdisciplināri projekti un zinātnes un industrijas sadarbības partnerība kalpo par vērtēšanas kritēriju publiskā finansējuma piešķiršanai. Prioritāri tiek atbalstīti projekti un darbības modeļi, kas pārsniedz institucionālās robežas.

Integrētas pieejas princips. ZTAI politika ir vērsta uz visu zinātnes un tehnoloģiskās attīstības nozaru potenciāla attīstību un kvalitātes paaugstināšanu, veicinot tehnoloģisko un sociālo inovāciju integrēšanu, zinātnes kā augstākās izglītības bāzes attīstību, t.sk. attīstot humanitārās un ar nacionālo kultūru un identitāti saistītās zinātnes nozares.

Investīciju papildinātības princips. Tiek nodrošināta publiskā un privātā sektora ieguldījumu savstarpēja papildinātība, veicot saskaņotus ieguldījumus vienu un to pašu izaicinājumu risināšanā. Turklāt ES fondu investīcijas tiks veiktas izmantojot tādas finansējumu instrumentus, kas palielinās privātā sektora investīcijas un veicinās sadarbību starp zinātniskajām institūcijām un industriju. Šāda pieeja ir svarīga, lai investīcijas pētniecībā

⁹ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. Gadam. Projekts. Izglītības un zinātnes ministrija. 2013. 96.lpp. http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2013/IAP_2020_projekts_pa.pdf

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

un inovācijās fokusētu ne tikai viena finansējuma avota ietvaros, bet lai panāktu dažādu finansējuma avotu sinerģiju.

Līdzdalības princips. Lēmumu pieņemšana ZTI nozarē notiek plaši iesaistot valsts un privāto pētniecības institūciju, zinātnieku, industriju un ieinteresēto privātā sektora organizāciju pārstāvjus, apspriežot piedāvātos risinājumus un izmaiņas un ievērojot izteiktos viedokļus un argumentus.

Atklātība un caurskatāmība. ZTAI jomas pārvaldības process un lēmumu pieņemšana ir atklāta, un informācija par to ir sabiedrībai pieejama, nodrošinot godīgu un racionālu izvērtēšanas kritēriju piemērošanu un lēmumu pieņemšanu sabiedrības interesēs.

Zināšanu pārnese. ZTAI politikas instrumenti ir vērsti uz zinātnē un pētniecībā radīto jauno risinājumu un produktu izmantošanu un iedzīvināšanu reālajā ražošanas sektorā, nodrošinot ekonomiskās izaugsmes un konkurētspējas pieaugumu.

Policentriskas attīstības princips. ZTAI jomas ieguldījumi ievēro līdzsvarotas policentriskas ekonomiskās attīstības principus, tādējādi nodrošinot lielāku kopējās ekonomiskās izaugsmes un konkurētspējas pieaugumu.

7. Rīcības virzieni pamatnostādņu īstenošanai

7.1. Rīcības virziens Nr.1: ZTI nozares konkurētspējas paaugstināšana

7.1.1. Attīstīt nozares cilvēkkapitālu

Pietiekošs un kvalitatīvs cilvēkkapitāls ir nepieciešamais bāzes nosacījums, lai pie citiem labvēlīgiem apstākļiem investīcijas pētniecībā un inovācijās būtu efektīvas. Ar cilvēkkapitālu saprotot augstas kvalifikācijas speciālistus un pētniekus gan zinātnē un pētniecībā, gan uzņēmumos. Cilvēkkapitāla atjaunošana un attīstība, zinātnē un tehnoloģiju attīstībā nodarbināto skaita palielināšanas uzdevums ir nozares augstākā prioritāte. Viedās specializācijas stratēģijas ietvaros ir identificētas kurās ir nepieciešams pastiprināti attīstīt cilvēkkapitālu šādās zinātņu nozarēs: dabaszinātnes (fizika, ķīmija, bioloģija), inženierzinātnes (datorzinātnes, materiālu zinātnes, biotehnoloģijas), medicīna (t.sk. farmācija), lauksaimniecības zinātnes (t.sk. mežsaimniecība), sociālās zinātnes, jomās kas pēta sabiedrības attīstību un izaicinājumus, un humanitārās zinātnes un mākslu, kas veido nacionālo un eiropeisko identitāti un rada kultūras mantojumā balstītas inovācijas.

Strādājošo skaits zinātniski pētnieciskajā darbā ir tieši saistīts ar pieprasījumu pēc zinātniskā darba un attiecīgi nozares finansējuma apjoms un tā struktūras. Svarīgi, lai ieguldījumi ZTI infrastruktūrā tiktu veikti sabalansēti ar ieguldījumiem cilvēkkapitāla attīstībā, neveidojot dārgas laboratorijas u.c. tehnoloģisko iekārtu uzkrājumus, kas netiek lietoti atbilstošu speciālistu trūkuma dēļ.

Īstenot pasākumus jauno zinātnieku piesaistīšanai un karjeras attīstībai

Lai nodrošinātu nepieciešamo zinātnisko darbinieku skaitu, ir jāīsteno pasākumi un jāturpina doktorantūras studiju atbalsta pasākumi. Īpaši ir nepieciešams palielināt doktorantu skaitu dabas, dzīvības, informācijas tehnoloģiju, mežsaimniecības, lauksaimniecības un inženierzinātnēs, tostarp ar industrijas (privātā sektora) ZTI problēmu izpēti saistīto promocijas darba īpatsvāru.

Veicamie uzdevumi:

- Promocijas procesa uzlabošana;
- Iesaistīt doktorantūras studentus no valsts budžeta finansētajās programmās un projektos;
- Piešķirt izcilības stipendijas doktorantiem, kas demonstrē augstu pētniecības potenciālu;
- Sagatavot maģistrantus un doktorantus konkrētiem industrijas partneriem; prioritātes noteikšana piešķirot valsts budžeta dotāciju maģistra un doktora studiju finansēšanai;
- Sekmēt augstākās izglītības resursu koplietošanu un virzību uz kvalitātes standartu ziņā vienotas, pētniecībā balstītas doktorantūras izveidošanu Latvijā, uzlabojot saikni ar pētniecības institūcijām un tautsaimniecību, veidojot tematiskus doktorantūras studiju centrus un sniedzot atbalstu infrastruktūras renovācijai, iekārtu un aprīkojuma, t.sk. tālmācībai, IKT risinājumu un programmatūras iegādei;
- Iekļaut doktorantu darba vietu nodrošināšanu, kā vērtēšanas kritērijus doktorantūras studiju programmu izstrādes un pilnveidošanas projektos;
- Atbalstīt pētniecībā balstītu trešo studiju ciklu mākslā un dizainā, un tā sasaisti rūpniecisko inovāciju;
- Iekļaut promocijas darbu izstrādātāju darba vietas zinātnisko grupu projektos.

Atbalstīt jauno zinātnieku karjeras uzsākšanai un attīstībai Latvijas zinātniskajās institūcijās vai industrijā

ES struktūrfondu 2007.-2013.gadu plānošanas periodā tika piešķirti līdzekļi augstskolu un zinātnisko institūciju infrastruktūras un laboratoriju labiekārtošanai un aprīkošanai ar

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

modernu aparatūru, sniegts atbalsts cilvēkresursu piesaistei zinātnei, tajā skaitā jaunu zinātņu doktoru sagatavošanai, kas dos rezultātus turpmāko piecu gadu periodā. Jaunie zinātnieki, kas vēl nav ieguvuši patstāvīgu darbu, ir mobilākā zinātnes cilvēkresursu daļa, kas globalizācijas apstākļos var atrast darbu jebkur pasaulē. Tāpēc ir nepieciešams nodrošināt iespēju jaunažiem zinātniekiem iesaistīties pētījumu projektos un konkursa kārtībā iegūt tiesības īstenot individuālus pēcdoktorantūras pētījumus Latvijas zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos. Šī aktivitāte ir vērsta gan uz tiem jaunažiem zinātniekiem, kas doktora grādu ir ieguvuši Latvijā, gan arī tiem, kas to ieguvuši ārvalstu institūcijā. Tādā veidā veicinot Latvijas zinātnieku reemigrāciju un Latvijas zinātnes internacionalizāciju.

Veicamie uzdevumi:

- Izveidot nacionālo pēcdoktorantūras grantu sistēmu;
- Atbalstīt zinātniskās grupas, kas veic praktiskus pētījumus inovatīvu risinājumu izstrādei praktisku nozares vai sabiedrības problēmu risināšanai, projektu ietvaros paredzot darba vietas jaunažiem zinātniekiem;
- Atbalstīt individuālu pēcdoktorantūras P&A projektu īstenošanu, tajā skaitā izveidot grantu shēmu pēcdoktorantūras darba vietu uzņēmumos radīšanai.

Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu no valsts budžeta finansētajiem zinātniskajiem darbiniekiem

Bāzes finansējuma zinātnei samazināšana līdz 25% no likumdošanā noteiktā ir radījusi situāciju, ka atsevišķās zinātniskajās institūcijās ar zinātniekiem ir pārslēgti darba līgumi uz 0,2 - 0,5 slodzēm, lai gan reāli tiek strādāts pilns darba laiks. Mēneša atlīdzība šādos gadījumos ir samazināta pat līdz Ls 60 mēnesī. Visbiežāk šāda situācija ir vērojama humanitārajās zinātņu nozarēs, radot ļoti augstu risku zinātnieku aizplūšanai uz citām tautsaimniecības nozarēm un attiecīgo zinātnes virzienu pastāvēšanai. Citās zinātnes nozarēs bāzes finansējuma nepietiekamība ir kompensēta ar zinātnisko darbinieku atalgojuma papildināšanu no starptautisko projektu finansējuma. Lai, gan visumā šāda prakse ir atbalstāma, ir svarīgi, lai saglabātos optimāla proporcija starp valsts budžeta finansējumu un konkursa kārtībā piesaistāmo finansējumu, un atlīdzība zinātniskajam personālam būtu konkurētspējīga visās zinātnes nozarēs.

Veicamie uzdevumi:

- nodrošināt aprēķinātā bāzes finansējuma piešķiršanu 100% apmērā.
- Uzdevuma izpilde ir saistīta ar zinātnes bāzes finansējuma pakāpenisku palielināšanu (Skatīt uzdevumu 4.2.1.1.)
- Ieviest pedagoģiskā un pētnieciskā darba vienotības principu, kas paredz akadēmiskā personāla iesaisti pētniecībā, un zinātniskos institūtos strādājošo zinātnieku iesaisti atsevišķu priekšmetu pasniegšanā augstskolās.

7.1.2. Attīstīt pētniecības ekselenci

Pētniecības ekselence ir tieši saistīta ar ZTAI nozares cilvēkkapitālu – zinātniekiem un to sadarbības partneriem, gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Pēdējo gadu laikā ESF atbalsta rezultātā Latvijas zinātnieku publikāciju skaits recenzētos zinātniskajos izdevumos ir gandrīz dubultojies, šis pieaugums galvenokārt ir vērojams kā publikācijas konferenču rakstu krājumos, nevis pasaulē labākajos zinātniskajos žurnālos. Turklāt visvairāk tiek citēti tie Latvijas zinātnieku raksti, kas ir tapuši sadarbībā ar Angliju, Franciju, Vāciju un Skandināvijas valstīm, kā arī Japānu un ASV. Tāpēc, lai veicinātu zinātniskās darbības rezultātu redzamības un konkurētspējas palielināšanu, ir nepieciešams gan nodrošināt tiešu

finansējumu ekselences projektiem, gan iestrādāt izcilības prasības citos finanšu instrumentos, gan arī atbalstīt ZTI cilvēkkapitāla veidošanu, iesaistoties zinātnes ekselences tīklos.

Veicamie uzdevumi:

- Turpināt īstenot Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas, pastiprinot uz pētniecības ekselences vērstu kritēriju nozīmi finansējuma piešķiršanā;
- Atbalstīt zinātnieku grupas, kas veic unikālu/praktiski pielietojamu produktu (piemēram, modelēšanas rīku) izstrādi Latvijas vajadzībām;
- Pēc starptautiskā izvērtējuma pabeigšanas izstrādāt pasākumu plānu Latvijas zinātņu nozaru attīstībai, atbilstoši katras nozares specifikai un identificētajām problēmām;
- Iekļaut prasību publicēt zinātniskā darba rezultātus augstākās kvalitātes izdevumos zinātniskās darbības finansējuma instrumentu (gan bāzes, gan konkursa kārtībā piešķiramos) kritērijos;
- Atbalstīt Latvijas zinātnieku iekļaušanos starptautiskos zinātniskās ekselences tīklos un integrācijai Eiropas zinātnes telpā, izmantojot mobilitātes kopprojekts (uzdevums saistīts ar 1.4. uzdevumu).
- Atbalstīt starptautisku redaktoru piesaistīšanu Latvijas zinātnisko institūciju izdevumiem, to izdošanu un iekļaušanu starptautiskajās zinātnisko publikāciju datu bāzēs;
- Nodrošināt starptautiskās zinātniskās literatūras datu bāzu nacionālo licenču iegādi un uzturēšanu.

7.1.3. Mazināt ZTAI resursu fragmentāciju

Lai paaugstinātu Latvijas zinātnisko institūciju potenciālu, panāktu efektīvu ZTI resursu izmantošanu un optimizētu administrācijas izmaksas nepieciešams mazināt zinātnisko institūciju fragmentāciju, panākot lai Latvijā būtu vairāk starptautiski vērā ņemamas institūcijas un lai sektoru padarītu pievilcīgāku un atvērtāku zinātniekiem no visas pasaules. Pētniecības infrastruktūra ir nepieciešamais nosacījums augstas kvalitātes cilvēku kapitāla attīstīšanai. Infrastruktūras ieguldījumiem jābūt cieši saistītiem ar cilvēkkapitāla veidošanu, tiem jābūt iespējami racionāliem un sistēmai jāsekmē infrastruktūras apvienošana, kā arī organizāciju iespējas to uzturēt.

Viens no būtiskiem šķēršļiem zinātnisko institūciju konsolidācijā ir institucionālā norobežošanās un vēlme saglabāt zinātnisko institūciju identitāti un autonomu pārvaldību. Valsts nozīmes pētījumu centru (VNPC) veidošanās pieredze parāda, ka daudz veiksmīgāk zinātnisko institūciju koordinācijas kopdarbības pasākumi ir iedibināmi un attīstāmi, neskarot zinātnisko institūtu juridisko statusu, neveicot institūciju reorganizāciju, bet gan, veidojot jaunas un elastīgas sadarbības formas uz ekselences un sadarbības stratēģiju bāzes, kas var būt pirmais posms tālākā konsolidācijā. Latvijā vēl arvien ir daudz ģeogrāfiski vienā vietā, piemēram, Rīgā, izvietotu pārāk mazu zinātnisko institūciju, kuras nespēj nodrošināt zinātniskās darbības ekselenci, resursu piesaistīšanu un lietderīgu izmantošanu. Tāpēc ir nepieciešamas veicināt turpmāku zinātnisko institūciju konsolidāciju uz ekselences, devuma sabiedrības un tautsaimniecības attīstībai, un to attīstības potenciāla pamata, un izstrādāt zinātnisko un augstākās izglītības institūciju ciešākas sadarbības modeli, veicinot elastīgas sadarbības un koordinācijas formas.

Veicamie uzdevumi:

- Veicināt VNPC tālāku attīstību un jaunu zinātnisko institūciju iesaistīšanos VNPC infrastruktūras izmantošanā;
- Veidot vienotus ekselences centrus viedās specializācijas jomās, kas nodrošina tehnoloģiju pārnei un cilvēkresursu attīstību;
- Pabeigt kopējās esošās un iegādājamās vai izveidojamās infrastruktūras datubāzi akadēmiskā pamattīkla struktūrā, nodrošināt tās pieejamību visiem interesentiem;
- Nodrošināt infrastruktūras izveides vai iegādes mērķtiecības analīzi, plānojot infrastruktūras lietotāju skaitu un plānoto lietošanas intensitāti, ekonomisko atdevi un dublēšanās risku novēršanu;
- Turpināt darbu pie Latvijas zinātnisko institūciju iesaistes ERIC platformās;

- Turpināt darbu pie priekšlikumiem par pētniecības infrastruktūras objektiem kas būtu iekļaujami Eiropas nozīmes Pētniecības infrastruktūras attīstības plānā.
- Paaugstināt minimālos kritērijus zinātniskās institūcijas pastāvēšanai atbilstoši zinātnes nozares specifikai (doktoru skaits, apgrozījums, lietišķo pētījumu %) un pārtraukt finansējumu tām institūcijām, kas nesasniedz noteiktos rezultātus.
- Institūtu apvienošana pētniecības grantu pieteikumos, kā arī esošās infrastruktūras pastiprināta izmantošana jāsekmē:
 - Stimulējot pētniecības iekārtu iznomāšanas pakalpojumu iepirkšanu, iepretim investīcijām jaunās iekārtās.
 - Vērtēšanas kritērijos dodot priekšroku institūcijām, kuras ir apvienojušās, demonstrējot projektos esošo iekārtu pastiprinātu izmantošanu.

7.1.4. Atbalstīt zinātnes internacionalizāciju un starptautisko sadarbību

Starptautiskā sadarbība ZTI nozarē ir gan zināšanu un pieredzes akumulācijas un pārneses veids, bet arī nozīmīgs virziens nozares attīstībai un finanšu un citu resursu nodrošināšanai. ZTI nozares finansējuma struktūrā ārvalstu finansējums pārsniedz 50% (50,4% 2012.gadā), kas ir nozīmīgs finanšu resurss, ko nepieciešams efektīvi pārvaldīt un izmantot. Viens no būtiskākajiem zinātnes kvalitātes un konkurētspējas rādītājiem ir Latvijas zinātnieku sniegums starptautiskās pētniecības programmās. Latvijas zinātnieki un institūcijas sekmīgi piedalās ES Ietvara programmās. Latvija ierindojas 11.vietā ES-27 dalībvalstu vidū ar sekmības rādītāju – 22,1% (ES-27 valstīm vidēji – 21,6%).

Veicamie uzdevumi:

- Atbalstīt Latvijas dalību ES un BJR pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās (Horizon2020, EUREKA, Eurostars, ECSEL, COST, Bonus, KIC u.c.);
- Uzlabot Nacionālā kontaktpunkta darbību paredzot aktīvāku mērķa grupu uzrunāšanu un sniedzot atbalstu projektu sagatavošanai un partneru piesaisti.
- Nodrošināt ciešāku sasaisti ar Horizonts 2020 programmu komiteju pārstāvniecību un starptautisko programmu īstenošanu un, izmantojot LZZ un LZA nodaļu sēdes LV un citus konsultatīvās platformas viedokļa formulēšanai, un atbalstīt viedokļu koordināciju ar Lietuvu un Igauniju;
- Izveidot finanšu instrumentus projektu sagatavošanas atbalstam un līdzfinansējuma nodrošināšanai, tajā skaitā papildus stimulu sadarbības projektiem, kuros ir iesaistīti Lietuvas un Igaunijas partneri tehnoloģiju izstrādes jomās ar ES dalībvalstīm un citām pasaules valstīm;
- Nodrošināt līdzdalību Eiropas Kosmosa aģentūras projektos;
- Atbalstīt Latvijas dalību starptautiskās zinātniskās sadarbības organizācijās un asociācijās;
- Nodrošināt Latvijā īstenoto pētījumu atpazīstamību un konkurētspēju starptautiskajā aprītē;
- Nodrošināt iespēju jaunažiem zinātniekiem, kas doktora grādu ieguvuši citās pasaules valstīs piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus Latvijas zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos;
- Nodrošināt iespēju Latvijas jaunažiem zinātniekiem piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus ārvalstu zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos.

7.2. Rīcības virziens Nr. 2: Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas sasaiste ar sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām

Pētniecība un inovācija, kas ir atbilstīga sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām, dod iespēju valstij risināt sabiedrībai nozīmīgas problēmas un nodrošināt vislielāko iespējamo pētniecībā un attīstībā ieguldīto līdzekļu atdevi. Visu zinātņu nozaru pētniecība un inovācijas ir papildus vērtību avots, kas ir sabiedrības konkurētspējas un unikalitātes pamats. Lai nodrošinātu ZTI sasaisti ar sabiedrības un tautsaimniecības vajadzībām, ir nepieciešams veicināt gan nozaru ministriju un pašvaldību pieprasījumu, gan arī industrijas pieprasījumu pēc zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas piedāvātajiem risinājumiem. Tāpēc ir svarīgi, lai pētniecības un attīstības investīcijas tiktu nodrošinātas caur tādiem atbalsta instrumentiem, kas palielina a) nozaru un industrijas ieguldījuma pētniecībā

un attīstībā, un b) veicina sadarbību starp zinātniskajām institūcijām un industriju, un nozaru ministrijām un pašvaldībām, c) nodrošina pētniecības rezultātu komercializēšanu un pielietošanu.

7.2.1. Zināšanu bāzes veidošana un pētniecības fokusēšana sabiedrības attīstībai svarīgos virzienos.

Plašu un dziļu augstas raudzes zināšanu bāze ir priekšnoteikums, kas kopā ar cilvēkkapitālu ir nepieciešams, lai inovāciju ekosistēma radītu jaunas zināšanas. Dziļas un pamatīgas zināšanas tiek uzkrātas sešās galvenajās zinātņu nozarēs dabas zinātnēs; inženierzinātnēs; dzīvības zinātnēs un medicīnā; lauksaimniecības zinātnēs; kā arī sociālajās un humanitārajās zinātnēs. Visu šo zināšanu kopums ir pamats, no kā zinātņu nozaru savstarpējas mijiedarbības rezultātā tiek radītas jaunas zināšanas, kas ir atbildes uz aktuāliem jautājumiem un risinājumi aktuālām problēmām. Lai nodrošinātu plašas un dziļas zināšanu bāzes veidošanu visās zinātņu nozarēs un vienlaikus fokusētu Latvijas zinātniskajās institūciju pētniecību Latvijas attīstībai svarīgos virzienos un EK identificētajās atslēgtehnoloģijās, 2014.-2017.gadā par valsts budžeta līdzekļiem īstenotās programmas un projekti ir jāfokusē šādos prioritārajos virzienos:

Vide, klimats un enerģija – vide, ekosistēmas un bioloģiskā daudzveidība, atjaunojamo resursu ieguve, enerģētiskā neatkarība, elektroapgādes drošuma paaugstināšanas tehnoloģijas, oglekļa mazietilpīgas ražošanas attīstība, klimata pārmaiņu samazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām.

Inovatīvie un uzlabotie materiāli un viedās tehnoloģijas – daudzfunkcionālie materiāli un kompozīti; nanotehnoloģijas un fotonika; informātika; datorzinātne; informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, signālapstrādes tehnoloģijas.

Sabiedrības veselība – profilakse, diagnostika, ārstniecība, klīniskā medicīna, ārstniecības metodes un tehnoloģijas, ārstniecības līdzekļi un biomedicīnas tehnoloģijas.

Vietējo resursu izpēte un ilgtspējīga izmantošana – zemes dziļi, ūdens, lauksaimniecības un mežu resursu apguves un pārtikas tehnoloģijas, biotehnoloģijas.

Valsts un sabiedrības ilgtspējīga attīstība – sabiedrība, pārvaldība, resursi, tautsaimniecība, demogrāfija, vide.

Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības.

7.2.2. Stimulēt nozaru ministriju un pašvaldību pasūtījumu

Tautsaimniecības nozaru pētniecības, tehnoloģijas un inovāciju pasūtījums nodrošina pieprasījumu pēc pētniecības, jaunām tehnoloģijām un inovatīviem risinājumiem, un fokusē to sabiedrībai nozīmīgos virzienos.

Veicamie uzdevumi:

- Turpināt īstenot Valsts pētījumu programmas;
- Iesaistīt industriju, citu nozaru ministrijas un pašvaldības Valsts Pētījuma Programmu formulēšanā, regulārā progresa uzraudzībā un finansēšanā;
- Pilnvērtīgi izmantot dizainu kā inovācijas veicinošu instrumentu arī tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs.

7.2.3. Izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības integrācija

Rīcības virziena mērķis ir zinātnieku un zinātnisko institūciju sadarbības prasmju pilnveidošana, zinātniskās uzņēmējdarbības kompetences attīstīšana, zinātniskās darbības virzīšana uz pielietojumu, atbilstoši industrijas pieprasījumam pēc pētniecības, jaunām tehnoloģijām un inovatīviem risinājumiem. Nodrošināt no publiskiem resursiem finansēto pētniecības darbu rezultātu izmantošanu jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai.

Veicamie uzdevumi:

- Piešķirt prioritāti tādu doktorantūras un pēcdoktorantūras pētījumiem, kas saistīti ar industrijas identificētu zinātnisko vai tehnoloģisko problēmu risināšanu (Skat. Uzdevumu 1.1.);
- Piešķirt prioritāti studiju kursu izveidei perspektīvās izpētes (*Forecast study*) nākotnē tirgū virzāmiem produktiem un iekļaut tos ar zinātnes un tehnoloģiju attīstību saistītās studiju programmās;
- Izstrādāt institucionālas integrācijas modeli praksi vietu un sadarbības ar augstskolām nodrošināšanai valsts un pašvaldību uzņēmumos, izmantojot medicīnas izglītībā uzkrāto pieredzi rezidentūras nodrošināšanā;
- Izveidot inovāciju grantus studentiem un akadēmiskajam personālam, īpaši STEM jomās, sadarbības ar industriju un uzņēmējspēju stiprināšanai un atbalsta darbībām studiju izcilības sasniegšanai, izstrādājot zinātnē balstītus inovatīvus risinājumus aktuālu un praktisku uzņēmumu un citu ārējo pasūtītāju problēmu risināšanai, veicinot pētniecības centru, augstskolu un komersantu sadarbību un jauno speciālistu sagatavošanu un piesaisti zinātnei;
- Izveidot Vienotu tehnoloģiju pārneses platformu, kas ietver 2-3 tehnoloģiju pārneses centru izveidi, kuros tiktu koncentrēti tehnoloģiju pārneses eksperti un paplašināti tehnoloģiju pārneses pakalpojumi nodrošinot atbalstu pētniecības rezultātu ekonomiskās lietderības un tehnoloģiskās iespējamības pārbaudei, intelektuālā īpašuma aizsardzībai un komercializācijas stratēģijas izstrādei un īstenošanai (*"proof of concept" fonds*), kā arī sniedzot atbalstu tādiem pētījumiem, kuru mērķis ir radīt jaunas komercializējamas zināšanas un tehnoloģijas. Vienotā tehnoloģiju pārneses platformas uzdevums ir palielināt zinātnisko institūciju ienākumus no jaunradīto zināšanu komercializēšanas tās licencējot vai veidojot jaundibinātus uzņēmumus;
- Turpināt attīstīt tehnoloģiju pārneses un inovācijas atbalstam pie augstskolām izveidoto Tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu attīstību;
- Izveidot radošo industriju centru;
- Nodrošināt plašāku zinātniskās infrastruktūras pieejamību komersantiem, pilnveidojot zinātnisko institūtu rīcībā esošas zinātniskās infrastruktūras un citu aktīvu pārvaldību, vienlaicīgi attīstot zinātniskās infrastruktūru jomās, kur identificētas izglītības, pētniecības un industrijas pieprasījums un, kas veidota pēc atvērtas pieejamības principiem;
- Turpināt attīstīt kompetences centrus kā zinātnisko institūciju un komersantu ilgtermiņa sadarbības platformu, sniedzot atbalstu industrijas pasūtītu pētījumu un produktu attīstības projektu īstenošanai, līdzfinansējot gan individuālus, gan sadarbības projektus un atbalstu novirzot pētniecības un produktu attīstības projektus ar lielāku potenciālo ekonomisko atdevi un kapacitāti piesaistīt investīcijas ieviešanai ražošanā.

7.2.4. Inovāciju un zināšanu absorbcijas kapacitātes stiprināšana uzņēmumos

Rīcības virziena mērķis ir palielināt uzņēmumu spēju attīstīt uz inovācijām balstītas konkurētspējas priekšrocības, novirzot papildu resursus gan uzņēmumu iekšējās pētniecības un inovācijas kapacitātes veidošanai, gan tehnoloģiju un zināšanu ieguvei ārpus uzņēmuma. Kā arī, sekmējot jaunu inovatīvu uzņēmumu ar strauju izaugsmes potenciālu veidošanos un sekmējot finansējumu piesaisti to agrīnās attīstības fāzē.

Veicamie uzdevumi:

- Ieviest Uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides par veiktajiem ieguldījumiem P&A, īpaši ja pētījumi veikti sadarbībā ar zinātniskajām institūcijām;
- Paplašināt agrīnās fāzes investīciju instrumentu klāstu un apjomu, lai nodrošinātu atbalstu biznesa idejām ar straujas izaugsmes un eksporta potenciālu nepieciešamo finansējumu produktu un biznesa modeļa attīstības fāzē;
- Pilnveidot MVK pieeju jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādes pakalpojumiem (inovācijas „vaučeri”), sniedzot atbalstu ar pētniecības un produktu radīšanu saistīto pakalpojumu iegādei, vienlaikus paplašinot pakalpojuma sniedzēju klāstu; Nodrošināt pirms inkubācijas un inkubācijas pakalpojumus jaundibinātiem uzņēmumiem, gan pilnveidojot biznesa inkubatoru tīklu reģionos, gan attīstot tehnoloģiju inkubatorus, kas orientējas uz pētniecības rezultātu komercializēšanu caur jaundibinātiem uzņēmumiem;
- Sekmēt netehnoloģisko inovāciju un Latvijas radošās industrijas potenciāla pielietošanu efektīvāku biznesa modeļu izstrādei un pakalpojumu un produktu izstrādei un vērtības paaugstināšanai;
- Īstenot pasākumus plašākai sabiedrībai, lai informētu un motivētu iesaistīties inovācijas un uzņēmējdarbības aktivitātēs.

7.3. Rīcības virziens Nr. 3: ZTI nozares efektīva pārvaldība

Šis rīcības virziens paredz zinātnes pārvaldības sistēmas efektivitātes palielināšanu. Tas panākams uzlabojot koordināciju, samazinot administratīvo slogu un efektīvi izmantojot valsts budžeta finansējumu.

7.3.1. Koordinēšanas uzlabošana

Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju politikas pārvaldību raksturo *ad-hoc* koordinēšana starp Izglītības un zinātnes ministriju, Ekonomikas ministriju un citām nozaru ministrijām. Veidojot un īstenojot saturiski vienotu zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politiku, ir nepieciešama ciešāka sadarbība starp nozaru ministrijām un pētnieku un industrijas iesaistīšanās ieguldījumu prioritāšu noteikšanā, politikas formulēšanā un tās rezultātu monitoringā, lai nepieciešamības gadījumā operatīvi pārformulētu ieguldījumu prioritātes, un tādējādi veicinātu inovāciju kultūras attīstību un nodrošinātu Viedās specializācijas stratēģijas īstenošanu. Kā norādījusi Eiropas Komisija un tās eksperti, viedās specializācijas stratēģijas ieviešanas pamatā ir process, nevis fiksētas izvēles, līdz ar to monitoringa sistēmai ir jābūt elastīgai, kas spēj laicīgi identificēt pārmaiņas kādā no stratēģijas elementiem, piedāvājot atbilstošu stratēģijas rīcības daļas korekciju. Viens no elastīgākajiem institucionālajiem risinājumiem, kurā ir iespējams iesaistīt plašu ekspertu laiku, kas spētu risināt ar monitoringu saistītos izaicinājumus, ir konsultatīvo organizāciju formāts. Tāpēc ir nepieciešams izveidot Latvijas inovāciju stratēģisko padomi (LISP), uzdevums ir nodrošināt forumu, kurā, piedaloties zinātniekiem, pētniecības finansētājiem un rezultātu lietotājiem (industrija), kopīgi tiktu izvirzīti VSS taktiskie mērķi un uzraudzīta to sasniegšana, kā arī izstrādāta un uzraudzīta VSS nodrošināšanai īstenojamo aktivitāšu efektivitātes monitoringa rādītāju sistēma; un kas strādātu, lai nodrošinātu inovācijas kapacitātes veidošanu, pētniecības un industrijas integrāciju un sabiedrības izpratni par pētniecību kā sabiedriskās vērtības radošu aktivitāti, kas veicina Latvijas attīstību un konkurētspēju.

Veicami uzdevumi:

- Izstrādāt Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju attīstības pārvaldības institucionālo modeli, kas paredz nozares pārvaldības administratīvo resursu konsolidāciju, un Izglītības un zinātnes ministrijas un Ekonomikas ministrijas, un citu nozaru ministriju resursu izmantošanas koordināciju;
- Latvijas VSS uzraudzībai izveidot LISP, kuras uzdevums ir nodrošināt forumu, kurā, piedaloties zinātniekiem, pētniecības finansētājiem un rezultātu lietotājiem (industrija), kopīgi tiktu izvirzīti

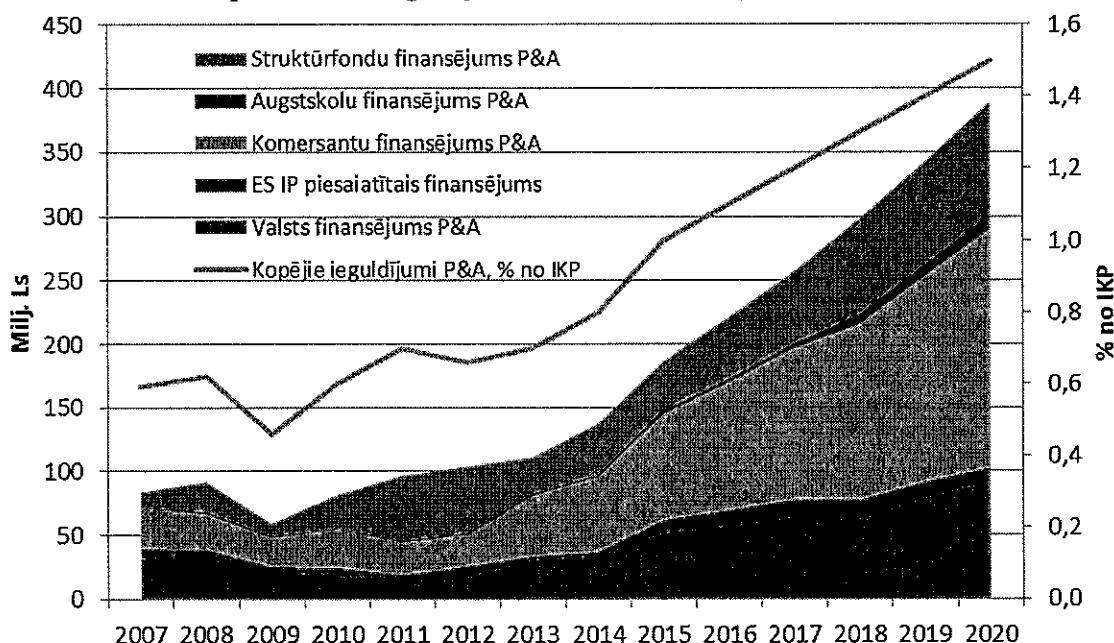
VSS taktiskie mērķi un uzraudzīta to sasniegšana, kā arī izstrādāta un uzraudzīta VSS nodrošināšanai īstenojamo aktivitāšu efektivitātes monitoringa rādītāju sistēma;

- Izveidot zinātniskās darbības portālu, kas kalpo kā informācijas apmaiņas un pārskatu sniegšanas vieta.

7.3.2. Ieguldījumu efektivitātes palielināšana

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam paredz kopējā zinātnes finansējuma, t.sk. privātā sektora ieguldījumu apmēra pieaugumu 2020.gadā, sasniedzot 1,5 % no IKP. Tiek plānots, ka jau 2015.gadā kopējo ieguldījumu pieaugums pētniecībai un attīstībai sasniedz 1% no IKP jeb apmēram 169,2 miljonus latos. Lai līdz 2020.gadam izvirzīto 1,5% mērķi sasniegtu, ir nepieciešams izveidot sabalansētu ZTAI finansējuma struktūru, kuru veido plašs institucionālo un konkursā kārtībā iegūto finansēšanas instrumentu klāsts. Ņemot vērā to, ka stratēģiskais mērķis ir nozīmīgi palielināt privātā sektora ieguldījumu īpatsvaru kopējā zinātnes un tehnoloģiju finansējuma struktūrā, ir jāveido finanšu instrumenti, kas veicina privātā sektora investīciju un ārvalstu, tajā skaitā ES ietvarprogrammas Horizonts2020 finansējuma, piesaisti (6. attēls).

6. attēls. Nepieciešamās ieguldījumu struktūras izmaiņas no 2014 līdz 2020.gadam

7.3.3. Valsts budžeta finansējuma palielināšana ZTAI

Lai nodrošinātu, ka ZTAI jomas finansējuma struktūra nodrošina nozares ilgtspēju un attīstību, ir vitāli svarīgi jau laicīgi kāpināt valsts budžeta finansējuma daļas apjomu. Jau 2015.– 2016.gadā proporcija starp valsts budžeta finansējumu un Eiropas Savienības fondu finansējumu ir jāizlīdzina un turpmākajos gados valsts budžeta finansējuma pārsvars jāpalielina. Nepieciešamā finansējuma pieauguma izmaiņu trajektorija periodā no 2014.– 2020.gadam (2.tabula).

2. tabula. Kopējais nepieciešamais valsts finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam 2014.-2020.gadā (milj. EUR)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansējums	57	73	91	104	117	131

IZMPam_171213_VSS2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

7.3.4. Institucionālā, jeb bāzes finansējuma aprēķināšana un piešķiršana atbilstoši politikas uzstādījumiem

Institucionālā, jeb bāzes finansējuma mērķis ir nodrošināt zinātnisko institūciju darbības stabilitāti. No 2009 līdz 2013.gadam valsts zinātnisko institūciju pamatdarbības izdevumi tika finansēti apmēram 25% apjomā no aprēķinātajiem. Šāds finansējuma apjoms ir radījis kritisku situāciju zinātnieku atlīdzībā, zinātnisko institūciju uzturēšanā, līdzfinansējuma un pievienotās vērtības nodokļa saistību nodrošināšanā starptautiskajos P&A projektos, kā arī nacionāla līmeņa infrastruktūras uzturēšanā. Lai īstenotu ZTAI attīstībai plānotos pasākumus, pirmkārt, ir nepieciešams līdz 2015.gadam atjaunot zinātnes institūciju bāzes finansējumu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam apmēram. Lai gan zinātnisko institūciju skaits pēc konsolidācijas pasākumiem, iespējams, samazināsies un lielākais pētniecībā nodarbināto pieaugums tiek plānots industrijā, ir paredzams, ka pieaugot pētniecības nozīmei un zinātnisko institūciju lomai tautsaimniecībā, zinātnisko darbinieku skaits valsts zinātniskajās institūcijās nesamazināsies un pakāpeniski pieaugs. Tāpēc optimālais bāzes finansējuma apjoms 2015.gadam ir 46 milj. EUR, kas atbilst pilnam aprēķinātajam finansējumam 1880 vēlētā zinātniskā personāla PLE pilna laika ekvivalenta (PLE) izteiksmē un ar to saistītajai infrastruktūrai un tehniskajam personālam. Līdz 2020.gadam zinātnisko personāla apjomu ir plānots palielināt no 1880 līdz 3000 PLE, sākotnēji pieaugumu paredzot no ERAF finansētajās pagaidu darba vietās doktorantiem un jaunajiem zinātniekiem, ko pakāpeniski nomainītu bāzes un piesaistītais konkursa kārtībā piešķirtais finansējums. Tādā veidā nodrošinot no bāzes finansētu PLE pieaugumu par apmēram 250 vienībām gadā (5.tabula).

3. tabula. Institucionālā finansējuma palielinājuma grafiks (milj. EUR)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zinātniskā personāla PLE	1880	2000	2250	2500	2750	3000
Nepieciešamais bāzes finansējums (milj. EUR)	46	51	58	64	71	77
Vidēja termiņa budžeta likumā paredzētais (milj. EUR)	24	38				
Papildus nepieciešamais finansējums (milj. EUR)	22	13	58	64	71	77

7.3.5. P&A konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma apjoma pakāpeniska palielināšana

Konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma mērķis ir pētniecības kvalitātes nodrošināšana. No 2009. līdz 2013. gadam valsts budžeta konkursa kārtībā piešķirtais finansējums, tajā skaitā Valsts pētījumu programmu, Fundamentālo un lietišķo pētījumu, un Tirgus orientēto pētījumu programmas finansējums bija nepilni 9 milj. latu gadā. Ņemot vērā to, ka ES fondu finansējums pakāpeniski samazināsies, valsts budžeta finansējums ir attiecīgi pakāpeniski jāpalielina. Konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma palielināšanas grafiks valsts budžeta programmās „Zinātniskās darbības nodrošināšana”, „Valsts pētījumu programmas”, un „Tirgus orientētie pētījumi” (4.tabula)

4. tabula. Konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma palielinājuma grafiks (milj. EUR)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konkursa kārtībā piešķirtais finansējums (milj. EUR)	11	22	33	40	46	54
Vidēja termiņa budžeta likumā paredzētais (milj. EUR)	11	11				
Papildus nepieciešamais finansējums (milj. EUR)	0	11	33	40	46	54

7.3.6. Jaunu ZTAI politikas mērķiem un uzdevumiem atbilstošu finanšu instrumentu izveidošana.

Pastāvošais finansēšanas instrumentu klāsts, struktūra un nosacījumi tikai daļēji atbilst ZTAI politikas mērķiem. Samazinot valsts budžeta finansējumu zinātnei, tika pārtraukti finansēšanas instrumenti, kas ir vērsti uz saiknes veidošanu starp zinātnei, augstāko izglītību un industriju piemēram "Tirgus orientētie pētījumi". Šie finanšu instrumenti ir jāatjauno. Turklāt ir jāveido jauni finanšu instrumenti, kas ir vērsti uz zinātnes cilvēkkapitāla atjaunošanu un industriju inovāciju un zināšanu absorbcijas kapacitātes veidošanu. Papildus tam ir jānodrošina finansējuma instrumentu atbilstība ZTAI politikas pamatprincipiem – ekselence, augsta ekonomiskā un sabiedriskā vērtība, politikas plānošanas un ieviešanas procesu caurspīdīgums, un procedūras, kas novērš interešu konflikta un korupcijas iespējamību.

Veicamie uzdevumi

- Veikt konkursa kārtībā piešķirto finansēšanas instrumentu ietekmes izvērtējumu;
- Pārskatīt konkursa kārtībā piešķirto finansēšanas instrumentu struktūru un esošo finanšu instrumentu normatīvo regulējumu, un nodrošināt tā atbilstību ZTAI politikas mērķiem un pamatprincipiem;
- Pakāpeniski palielināt IZM finanšu instrumenta Valsts pētījumu programmas, Fundamentālie un lietišķie pētījumi, „Tirgus orientētie pētījumi” finansējumu un nodrošināt līdzdalību EUREKA un EUROSTAR projektos;
- Līdz 2017.gadam radīt jaunus ZTAI mērķiem un pamatprincipiem atbilstošus konkursa kārtībā piešķirta finansējuma instrumentus, piemēram karjeras attīstības grantus, valsts pasūtījuma programmas, mobilitātes stipendijas u.c.

7.3.7. Atbalstīt pētniecību augstākajā izglītībā (AI investīcijas)

Samazinoties valsts budžeta dotācijai augstākajā izglītībā, proporcionāli samazinājās arī augstskolu izdevumi pētnieciskajam darbam. Latvijas augstākās izglītības sektora ieguldījums pētniecībā no 2009. līdz 2013.gadam bija atkarīgs galvenokārt no ES struktūrfondu finansējuma. Atjaunojoties augstākās izglītības finansējumam un, pieaugot augstskolu ieņēmumiem, ir sagaidāms, ka augstskolu ieguldījumi pētniecībā palielināsies.

Veicamie uzdevumi:

- Izstrādājot konkursa kārtībā piešķirto finansēšanas instrumentu piešķiršanas noteikumus un noteikt kritērijus, kas veicina augstskolu pašu investīcijas pētniecībā un motivē augstskolas piesaistīt investīcijas pētniecībā, komercializējot radītās zināšanas;
- Noteikt kritērijus augstskolu piesaistītajām investīcijām un pašu ieguldījumiem zinātniskajos pētījumos pie augstākās izglītības studiju virzienu un programmu akreditācijas un licencēšanas;
- Atjaunot akadēmiskā personāla pētniecības finansēšanas instrumentus.

7.3.8. Izveidot politikas ieviešanas monitoringa un ietekmes novērtēšanas sistēmu

Lai nodrošinātu ZTAI politikas ieviešanu un izvirzīto mērķu sasniegšanu, ir nepieciešams izveidot kvalitatīvu un ilgtspējīgu monitoringa sistēmu, kas sasaista pārvaldes, zinātniskās un augstākās izglītības institūcijas. Tā kā Latvijā rīcībpolitikas ieviešanas un ietekmes izpēte nav attīstīta, augstākās izglītības un zinātnisko institūciju iesaiste ir vitāli svarīgs monitoringa sistēmas elements. Ir nepieciešams, lai sociālo zinātņu pētnieki iesaistītos datu, kas ļautu sekot mērķu sasniegšanas progresam un ar to saistītajiem faktoriem, ģenerēšanā. Pašreiz ar AI un zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju saistītu jautājumu un problēmu izpēti nodarbojas vien atsevišķi individuāli zinātnieki. Tāpēc ir nepieciešams veidot politikas analīzes kapacitāti augstākās izglītības un zinātniskajās institūcijās. Turklāt šī kapacitāte ir jāattīsta ciešā sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, kā arī, iesaistot doktora un maģistra līmeņa studentus, lai tādējādi sekmētu arī jomas cilvēkkapitālu kopumā un, netieši, arī pārvaldību. Tādā veidā ilgtermiņā tiktu panākts, ka Latvijā veidojas adekvāta analītiskā kapacitāte un tiek nodrošināta tās ilgtspēja.

Veicamie uzdevumi:

- Pilnveidot ZTAI politikas un Viedās specializācijas stratēģijas ieviešanas monitoringa sistēmu, paredzot pētniecības politikas ieviešanas un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstību, kas vērsta uz politikas ieviešanas analīzes kapacitātes attīstīšanu valsts pārvaldē, augstākās izglītības un zinātniskajās institūcijās;

7.4. Rīcības virziens Nr. 4: Sabiedrības izpratnes veicināšana, zinātnes un inovācijas popularizēšana

Motivācija jaunu talantīgu jauniešu piesaistei zinātnei un tehnoloģiju attīstībai veidojas skolā, un to ietekmē sabiedrībā valdošie priekšstatī un stereotipi par darba un karjeras iespējām zinātniskās darbības un inovāciju jomā, atbildības līmeni, zinātnieka profesijas prestižu. Pārdomāti organizēta zinātnes un inovāciju, kā arī nozares sasniegumu popularizēšana var pozitīvi ietekmēt šīs sākotnējās profesijas izvēles. Sabiedrības izpratnes veicināšanai un izglītošanai par zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozari ir būtiska loma, veidojot motivāciju profesijas izvēlei un karjeras attīstībai. Informēšanas pasākumu mērķauditorija pirmkārt ir skolēni un skolotāji, pasniedzēji, studenti topošie un esošie uzņēmēji, kā arī visa sabiedrība.

Lai veicinātu zinātnieka profesijas prestižu papildus jau šobrīd esošiem pasākumiem, veicami šādi uzdevumi:

- Izstrādāt ZTAI nozares komunikācijas plānu;
- Izveidot ZTAI veltītas programmas, iekļaujot tās valsts pasūtījumā nacionālajiem plašsaziņas līdzekļiem;
- Iekļaut ieguldījums zinātnes popularizēšanā zinātniskās darbības novērtējumā un bāzes finansējuma aprēķināšanā;
- Nodrošināt atbalsts zinātnieku profesionālajām organizācijām zinātnes popularizēšanas pasākumu īstenošanai;
- Stiprināt sadarbību starp vispārējās un profesionālās izglītības iestādēm un zinātniskajām institūcijām un uzņēmumiem;
- Nodrošināt atbalstu pasākumiem, kas vērsti uz skolēnu dabaszinātņu, matemātikas un lasīt prasmes uzlabošanu, un matemātikas, dabaszinātņu, inženierzinātņu un IT jomu studiju pievilcību atbilstoši skolēnu vecuma un dzimuma specifikai;
- Interaktīva zinātnes centru attīstība Rīgā un reģionos.

8. Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas politikas rezultāti un to sasniegšanas rādītāji

ZTAI politikas mērķa „veidot Latvijas zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozari par globāli konkurētspējīgu un Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstības vajadzības nodrošinošu nozari” sasniegšanas galvenais rādītājs ir Latvijas pozīcija Eiropas inovāciju rādītāju grupā, kura bāzes vērtība (2012) ir „modest”. Līdz 2020 gadam ir plānots sasniegt pozīciju „followers”. Lai to sasniegtu ir jāpalielina ieguldījumi P&A vismaz līdz 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020.gadā. To ir plānots sasniegt mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārnesei uzņēmējdarbībā (7.tabula). Turklāt ZTAI politika paredz komercializējot zināšanas, veicināt inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, šādi paaugstinot minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautsaimniecībā.

5.tabula. ZTAI politikas rezultātu sasniegšanas rādītāji.

ZTAI politikas rezultāts	Mērķa sasniegšanas rādītāji	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020
Pozīcija eiropas inovāciju rādītāju grupā	Eiropas inovāciju rādītāju grupa	„modest” (2012)	„modest”	„modest”	“moderate”
Ieguldījumi P&A 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020	Augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars Latvijas preču eksportā	23.8% (2012)	24%	27.5%	31%
	Privātā sektora ieguldījumu proporcionāls pieaugums pētniecībā un attīstībā (privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, % no kopējiem ieguldījumiem)	24,8 (2012)	42	46	48
	Zinātnisko darbinieku skaits pētniecībā un attīstībā	5593 (2013)	5700	6300	7000
	Zinātnieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā (% no visiem, atbilstoši pilna	22,7 (2011)	18	21	23

	laika ekvivalentam)				
	Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits augstskolās un koledžās (tūkst./ cilv.)	24,8 (2011)	23,9	24,1	24,6
	Iedzīvotāju īpatsvars % 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību	36 (2012)	37	38	40
	Piešķirtie Eiropas patenti, kas pieteikti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā	11 (2011)	13	26	50
Inovatīvu un starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšana un ieviešana ražošanā	Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	29,9 (2010)	30	35	40
Zinātnes starptautiskās konkurētspējas veicināšana	Mazāks skaits spēcīgāku valsts finansētu zinātnisko institūciju	42 (2013)	40	30	20
	Zinātniskie raksti, kas publicēti starptautiskās datu bāzēs	1043 (2012)	1100	1300	1500
	Sekmības rādītājs dalībai ES Ietvara programmā	20,5% (2013)	22%	25%	30%

Datu avots: IZM, CSP. Prognozes: IZM, PKC

9. Ietekmes uz valsts budžetu un pašvaldību budžetu novērtējums

Lai realizētu pamatnostādnes, izdevumu segšanai Izglītības un zinātnes ministrija plāno piesaistīt šādus finanšu līdzekļu avotus:

1. Valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem,
2. ES struktūrfondu līdzfinansējums,
3. Privātā sektora investīcijas,
4. Eiropas Savienības finansējums pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmu sadarbības projektiem.

6. tabula. Politikas plānošanas dokumenta ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

	Turpmākie trīs gadi (milj.EUR)		
	2014.	2015.	2016.
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:	na	na	na
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	na	na	na
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	na	na	na
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:	+3,1	+27	+16
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	+3,1	+27	+16
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	na	na	na
Kopējā finansiālā ietekme:	-3,1	-27	-16
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	-3,1	-27	-16
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	na		
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta 1.pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību budžetam)	Nepieciešamais kopējais valsts budžeta finansējums 2014.-2020.gadam paredzēts – 603 milj. EUR. Kopējais plānotais struktūrfondu finansējums šim periodam plānots 548 milj. EUR (no kura IZM pārvaldītais – 321 milj. EUR, EM – 221 milj. EUR un KM – 6 milj. EUR). Patlaban vidējā termiņā likumā paredzētais budžets paredzēts 2014. gadam - 30, 4 milj. EUR, 2015. gadam – 39 milj. EUR un 2016. gadam – 49 milj. EUR, kas nav pietiekoši, lai sasniegtu Nacionālā attīstības plāna mērķus 2020. gadam – sasniegt ieguldījumus P&A 1,5% apmērā no IKP (saskaņā ar 2013. gada novembra prognozi, tas sastāda ~ 554 milj. EUR). Valsts budžeta daļa paredzama ~ 35 – 40 % no kopējā ieguldījuma, jo pakāpeniski samazinās ES struktūrfondu ieguldījums, ko būs nepieciešams aizvietot ar valsts budžeta līdzekļiem.		
Cita informācija	Pamatnostādņu ietekmei uz valsts		

	budžetu kopumā ir pozitīva ietekme, jo zinātniskais darbs vidējā un ilgtermiņā dot papildus ienākumus valsts budžetā no augstas pievienotās vērtības radīšanas, zināšanām un valsts eksportspējas pieauguma, kas būtiski pārsniedz valsts budžeta līdzekļu ieguldījumu P&A un inovācijās. Tomēr, šādus ieņēmumus valsts budžetam tiešā veidā aprēķināt ir sarežģīti un tas nav darīts.			
Izmaiņas budžeta izdevumos no 2017. līdz 2020. gadiem	2017 -18 milj. EUR	milj. EUR	milj. EUR	ilj. EUR

Sasniedzot zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politikā izvirzītos mērķus un rezultātus, netiešā veidā tiks panākta pozitīva ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, jo tiks nodrošināta zinātnes un pētniecības attīstība, sekmēta lietišķās pētniecības rezultātu ieviešana un komercializācija, kas veicinās sociālās sfēras un tautsaimniecības attīstību, kā arī nodokļu pieaugumu.

10. Turpmākās rīcības plānojums

Nr.p.k.	Uzdevums	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Izpildes termiņš	Indikatīvais finansējums, finansējuma avots
Rīcības virziens Nr. 1: ZTI nozares konkurētspējas paaugstināšana					
<u>Attīstīt nozares cilvēkkapitālu</u>					
Īstenot pasākumus jauno zinātnieku piesaistīšanai un karjeras attīstībai					
Atbalsts doktorantūras studijām, t.sk. izcilības stipendijas un kopējas doktorantūras programmas					
1.	Uzlabot promocijas procesa kvalitāti	IZM	RP, LZP	01.12.2015.	Esošā budžeta ietvaros
2.	Iestrādāt prasības par doktorantūras studentu nodarbināšanu no valsts budžeta un struktūrfondiem finansētajos pētījumu projektos un programmās; Iekļaut doktorantu darba vietu nodrošināšanu, kā arī vienotas augstskolas un zinātniskā institūta doktorantūras programmas īstenošanu, kā vērtēšanas kritērijus doktorantūras studiju programmu izstrādes un pilnveidošanas projektos;	IZM	ZM, VM, KM, RP	01.07.2014.	Esošā budžeta ietvaros
3.	Atbalstīt STEM studiju un zinātniskā darba teritoriāli telpisko koncentrēšanos augstākās izglītības institūcijās, uzlabojot infrastruktūru (renovācija un rekonstrukcija) un nodrošinot nepieciešamo materiālu, datubāzu, aprīkojuma programmatūras un iekārtu iegādi;	IZM	RP	01.07.2020.	14,23 milj.EUR (ES SF)

4.	Izveidot kritēriju valsts budžeta dotāciju piešķiršanai maģistra un doktora studiju finansēšanai, kas piešķir prioritāti maģistrantu un doktorantu sagatavošanu konkrētiem industrijas partneriem	IZM	RP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
5.	Nodrošināt konkursa kārtībā piešķiramas izcilības stipendijas tiem doktorantiem, kas uzrāda visaugstāko potenciālu	IZM	AIP, RP	01.07.2016.	Papildus VB 0,85 milj. EUR (100*85 372 EUR) 2016.g. – 0,17 milj.EUR 2017.g. – 0,17 milj.EUR 2018.g. – 0,17 milj.EUR 2019.g. – 0,17 milj.EUR 2020.g. – 0,17 milj.EUR
6.	Sekmēt augstākās izglītības resursu koplietošanu un virzību uz kvalitātes standartu ziņā vienotas, pētniecībā balstītas doktorantūras izveidošanu Latvijā, uzlabojot saikni ar pētniecības institūcijām un tautsaimniecību, veidojot tematiskus doktorantūras studiju centrus un sniedzot atbalstu infrastruktūras renovācijai, iekārtu un aprīkojuma, t.sk. tālmācībai, IKT risinājumu un programmatūras iegādei	IZM struktūrfondi	RP	31.12.2020.	29,88 milj.EUR (ES SF)
Atbalstīt jauno zinātnieku karjeras uzsākšanai Latvijas zinātniskajās institūcijās vai industrijā					
7.	Atbalstīt zinātniskās grupas, kas veic praktiskus pētījumus inovatīvu risinājumu un unikālu/praktiski pielietojamu produktu (piemēram, modelēšanas rīku) Latvijas vajadzībām izstrādei praktisku nozares vai sabiedrības problēmu risināšanai, projektu ietvaros paredzot darba vietas jaunajiem zinātniekiem	IZM, struktūrfondi	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	01.01.2015.	42,69 milj.EU (ES SF)
8.	Atbalstīt individuālu pēcdoktorantūras P&A projektu	IZM,	EM, FM	31.12.2018.	64,03 milj.EUR (ES SF)

	īstenošanu, tajā skaitā izveidot grantu shēmu pēcdoktorantūras darba vietu uzņēmumos radīšanai	struktūrfondi			
Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu no valsts budžeta finansētajiem zinātniskajiem darbiniekiem					
9.	Nodrošināt aprēķinātā bāzes finansējuma piešķiršanu 100% apmērā saskaņā ar normatīvos noteikto.	IZM	LZP, LZA	01.01.2015	Aprēķinātais nepieciešamais VB finansējums 367 milj. EUR Tajā skaitā: 2015 – 46 milj.EUR 2016 – 51 milj.EUR 2017 – 58 milj.EUR 2018 – 64 milj.EUR 2019 – 71 milj.EUR 2020 – 77 milj.EUR
Atbalstīt ekselenci pētniecībā					
10.	Turpināt īstenot fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas, pastiprinot uz pētniecības ekselences vērstu kritēriju nozīmi finansējuma piešķiršanā	IZM	LZP	31.12.2020.	Aprēķinātais nepieciešamais VB finansējums 103 milj.EUR Tajā skaitā: 2015 – 5,5 milj.EUR 2016 – 11 milj.EUR 2017 – 16,5 milj.EUR 2018 – 20 milj.EUR 2019 – 23 milj.EUR 2020 – 27 milj.EUR
11.	Iekļaut prasību publicēt zinātniskā darba rezultātus augstākās kvalitātes izdevumos zinātniskās darbības finansējuma instrumentu (gan bāzes, gan konkursa	IZM	LZP	01.07.2014.	Esošā budžeta ietvaros.

	kārtībā piešķiramos) kritērijos;				
12.	Atbalstīt starptautisku redaktoru piesaistīšanu Latvijas zinātnisko institūciju izdevumiem, to izdošanu un iekļaušanu starptautiskajās zinātnisko publikāciju datu bāzēs	IZM, struktūrfondi	LZP, LZA	31.01.2020.	Esošā budžeta ietvaros
13.	Nodrošināt starptautiskās zinātniskās literatūras datu bāzu nacionālo licenču iegādi un uzturēšanu.	IZM	LNB	31.12.2020.	Papildus VB finansējums 12 milj.EUR 2015 – 2 milj.EUR 2016 – 2 milj.EUR 2017 – 2 milj.EUR 2018 – 2 milj.EUR 2019 – 2 milj.EUR 2020 – 2 milj.EUR
<u>Mazināt ZTAI nozares resursu fragmentāciju</u>					
14.	Pabeigt kopējās esošās un iegādājamās vai izveidojamās infrastruktūras datubāzi akadēmiskā pamattīkla struktūrā, nodrošināt tās pieejamību visiem interesentiem	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
15.	Nodrošināt infrastruktūras izveides vai iegādes mērķtiecības analīzi, plānojot infrastruktūras lietotāju skaitu un plānoto lietošanas intensitāti, ekonomisko atdevi un dublēšanās risku novēršanu.	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros

			institūti		
16.	Turpināt darbu pie Latvijas zinātnisko institūciju iesaistes ERIC platformās un pie priekšlikumiem par pētniecības infrastruktūras objektiem, kas būtu iekļaujami Eiropas nozīmes Pētniecības infrastruktūras attīstības plānā.	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	31.12.2020.	Esošā budžeta ietvaros, papildus VB paredzot no 2015.gada.
17.	Paaugstināt minimālos kritērijus zinātniskās institūcijas pastāvēšanai _atbilstoši zinātnes nozares specifikai (doktoru skaits, apgrozījums, lietišķo pētījumu %) un pārtraukt finansējumu tām institūcijām, kas nesniedz noteiktos rezultātus	IZM		31.12.2015	Esošā budžeta ietvaros
18.	Atbalstīt zinātnisko institūciju institucionālās izcilības veidošanu, t.sk. mērķtiecīgus zinātnisko institūciju apvienošanās un teritoriālās, vai funkcionālās integrācijas pasākumus; VNPC tālāku attīstību un jaunu zinātnisko institūciju iesaistīšanos VNPC infrastruktūras izmantošanā; apvienoto zinātnisko institūciju attīstības stratēģiju un rīcības plāna pilnveidošanu; P&A&I atbalsta infrastruktūras un aprīkojuma pilnveidi, tajā skaitā atvērtas pieejas laboratorijas un pilotražotnes, zinātniskā personāla attīstības pasākumus, un integrāciju ar AII un industriju.	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	31.12.2020.	115, 25 milj.EUR (ES SF)
<u>Zinātnes internacionalizācija un starptautiskā sadarbība</u>					
19.	Stiprināt Nacionālā kontaktpunkta darbību, sasaistot to	IZM	LZP, NKP,	01.01.2015.	Papildus VB finansējums

	ar Horizonts2020 komiteju pārstāvniecību un nodrošinot atbalstu projektu sagatavošanai un dalībai programmā		EM		0,84 milj. EUR 2015 – 0,14 milj.EUR 2016 – 0,14 milj.EUR 2017 – 0,14 milj.EUR 2018 – 0,14 milj.EUR 2019 – 0,14 milj.EUR 2020 – 0,14 milj.EUR
20.	Veicināt Latvijas dalību ES pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās (HORIZON 2020, EUREKA, Eurostars, ECSEL, COST, Bonus, KIC un c.). Nodrošināt finansiālu atbalstu BALTIC BONUS, t.i. HORIZON 2020, 185.panta un 187.panta programmu projektu sagatavošanai, paredzot īpašu papildus atbalstu projektiem, kas paredz sadarbību ar Lietuvu un Igauniju	IZM, struktūrfondi	NKP,LZA, LZP	31.12.2020.	18,33 milj. EUR (ES SF)
21.	Nodrošināt līdzdalību Eiropas Kosmosa aģentūras projektos;	IZM	LZP	31.12.2020.	Papildus VB finansējums 8,1 milj. EUR 2015 – 1,35 milj.EUR 2016 – 1,35 milj.EUR 2017 – 1,35 milj.EUR 2018 – 1,35 milj.EUR 2019 – 1,35 milj.EUR 2020 – 1,35 milj.EUR
22.	Atbalstīt Latvijas dalību starptautiskās zinātniskās sadarbības organizācijās un asociācijās	IZM	LZP, LZA	31.12.2020.	Esošā budžeta ietvaros
23.	Nodrošināt iespēju jaunajiem zinātniekiem, kas doktora grādu ieguvuši citās pasaules valstīs, piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus Latvijas zinātniskajās institūcijās un	IZM, struktūrfondi	NKP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros

	uzņēmumos				
24.	Nodrošināt iespēju jauniešiem zinātniekiem piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus ārvalstu zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos	IZM, struktūrfondi	NKP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
Rīcības virziens Nr 2: Zinātnes, Tehnoloģiju un Inovāciju sasaiste ar sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām					
Zināšanu bāzes veidošana un pētniecības fokusēšana sabiedrības attīstībai svarīgos virzienos					
<u>Nozaru ministriju un pašvaldību pasūtījuma veicināšana</u>					
25.	Turpināt īstenot Valsts Pētījumu Programmas iesaistot industriju, citu nozaru ministrijas un pašvaldības to formulēšanā un finansēšanā;	IZM	LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	31.12.2020.	Aprēķinātais nepieciešamais VB finansējums 103 milj.EUR Tajā skaitā: 2015 – 5,5 milj.EUR 2016 – 11 milj.EUR 2017 – 16,5 milj.EUR 2018 – 20 milj.EUR 2019 – 23 milj.EUR 2020 – 27 milj.EUR
26.	Veicināt valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību ieguldījumus pētniecībā, izmantojot valsts aktīvu uzraudzības mehānismus.	IZM	PKC, EM, FM	31.12.2020.	Esošā budžeta ietvaros
<u>Zinātnes un industrijas sadarbības un pētniecības rezultātu komercializēšanas sekmēšana</u>					
27.	Piešķirt prioritāti tādu doktorantūras un pēcdoktorantūras pētījumiem, kas saistīti ar industrijas identificētu zinātnisko vai tehnoloģisko problēmu	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM,	31.12.2020.	Esošā budžeta ietvaros

	risināšanu;		LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti		
28.	Nodrošināt doktorantūras studentu iesaisti uzņēmumos un valsts zinātniskos institūtos, kas ieinteresēti promocijas darba tematikā.	IZM	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	31.12.2020.	Esošā budžeta ietvaros, t.i. konkrētu programmu nosacījumu un projektu finansējuma ietvaros.
29.	Studiju kursu izveide perspektīvās izpētes (Forecast study) nākotnē tirgū virzāmiem produktiem un iekļaut tos ar zinātnes un tehnoloģiju attīstību saistītās studiju programmās.	IZM	AIP, Rektorū padome	01.07.2016.	Esošā budžeta ietvaros
30.	Starpdisciplināru studiju programmu izveide, apvienojot vadībzinātnes un inženierzinātnes, paredzot noteiktu kursu apjomu veltīt tehnoloģiju pārnesei un absorbcijai.	IZM	AIP, Rektorū padome	31.12.2014.	Esošā budžeta ietvaros
31.	Izveidot Vienotu tehnoloģiju pārnese platformu, kas ietver 2-3 tehnoloģiju pārnese centru izveidi un paplašināt tehnoloģiju pārnese pakalpojumus nodrošinot atbalstu intelektuālā īpašuma aizsardzībai un pētniecības rezultātu ekonomiskās lietderības un tehnoloģiskās iespējamības pārbaudei un komercializācijas stratēģijas izstrādei un īstenošanai (<i>proof of concept</i> fonds) uzņēmumus	EM	IZM, Zinātniskās institūcijas, augstskolas	31.12.2015. 30.12.2020.	58,24 milj. EUR (ES SF, valsts budžets)
32.	Augstākās izglītības procesā integrēt izglītību ar praktisko darbu paplašinot prakšu iespējas, radot	IZM	EM, AIP, Rektorū	31.12.2015.	Esošā budžeta ietvaros

	mācību laboratorijas, kurās notiek gan mācību process, gan pakalpojumu sniegšana		padome, augstskolas		
33.	Izveidot radošo industriju centru Miera ielā Tabakas fabrikā,	KM	augstskolas	2018	6 milj EUR (ES SF)
34.	Izstrādāt institucionālas integrācijas modeli prakšu vietu un sadarbības ar augstskolām nodrošināšanai valsts un pašvaldību uzņēmumos, izmantojot medicīnas izglītībā uzkrāto pieredzi rezidentūras nodrošināšanā.	IZM	EM, AIP, Rektoru padome, augstskolas	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
35.	Izveidot atbalsta instrumentu jaunu zinātnieku darba vietu izveidei uzņēmumos, paredzot, ka grantiem var pieteikties jaunie zinātnieki, kas ieguvuši doktora grādu. Instruments vienlaikus veicina uzņēmumu zināšanu absorbcijas spēju un izpratni par ZTA izmantošanas potenciālu;	IZM	EM, LDDK, LTRK	01.06.2014.	Esošā budžeta ietvaros
36.	Atbalstīt inovatīvu pētījumu izstrādi privātā sektora vajadzībām un pētniecisko rezultātu komercializēšanu atbilstoši Viedās specializācijas stratēģijai;	IZM, struktūrfondi	EM, LIAA, LZP	31.12.2020.	34 milj.EUR (ES SF)
37.	Attīstīt kompetences centrus kā zinātnisko institūciju un komersantu ilgtermiņa sadarbības platformu, sniedzot atbalstu industrijas pasūtītu pētījumu un produktu attīstības projektu īstenošanai, līdzfinansējot gan individuālus, gan sadarbības projektus	EM	IZM	31.12.2020.	73,0 milj. EUR (ES SF)
Inovācijas kapacitātes stiprināšana uzņēmumos					
38.	Sniegt atbalstu MVK pētniecības un produktu izstrādes, tajā skaitā netehnoloģisko inovāciju attīstības, pakalpojumu iegādei (inovācijas un dizaina vaučeri),	EM	LIAA	02.01.2015. 30.12.2020.	5,0 milj. EUR (ES SF)
39.	Nodrošināt pirmsinkubācijas un inkubācijas pakalpojumus jaundibinātiem inovatīviem uzņēmumiem biznesa inkubatoru ietvaros	EM	LIAA	02.01.2015. 30.12.2020.	25 mij. EUR (ES SF)

40.	Izveidot atbalsta instrumentu, kas orientēts uz pētniecības rezultātu komercializēšanu, veidojot jaundibinātus uzņēmumus, sniedzot inkubācijas pakalpojumus un nodrošinot agrīnās fāzes finansējuma piesaisti.	EM	LIAA, LGA	02.01.2015. 30.12.2020.	20 milj. EUR (ES SF)
41.	Īstenot pasākumus plašākas sabiedrības informēšanai un iesaistīšanai inovācijas un uzņēmējdarbības aktivitātēs (motivācijas programma).	EM	LIAA	02.01.2015. 30.12.2020.	5,0 milj. EUR (ES SF)
42.	Nodrošināt finansējumu tehnoloģiski intensīvu biznesa ideju ar straujas izaugsmes potenciālu īstenošanai to agrīnās attīstības posmā („sēklas” un uzsākšanas riska investīciju instrumenti)	EM	LGA	02.01.2015. 30.12.2020.	40 milj. EUR (ES SF)
Rīcības virziens Nr. 3: ZTI nozares efektīva pārvaldība					
<u>Koordinācijas uzlabošana un administratīvā sloga samazināšana</u>					
43.	Izstrādāt Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju attīstības pārvaldības institucionālo modeli, kas paredz vienas pieturas inovāciju aģentūras izveidošanu, konsolidējot nozares pārvaldības administratīvo s resursu konsolidācijas, un paredzot Izglītības un zinātnes ministrijas un Ekonomikas ministrijas, un citu nozaru ministriju resursu izmantošanas koordināciju;	IZM, EM	PKC, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	01.04.2014.	Esošā budžeta ietvaros
<u>Ieguldījuma efektivitātes palielināšana</u>					
Valsts budžeta finansējuma palielināšana ZTAI					
44.	Institucionālā finansējuma palielinājums ikgadējā valsts budžetā	IZM, ZM, VM, KM		Atbilstoši ikgadējam	Skatīt 10.punktu (367 milj. EUR)

				valsts budžeta izstrādes grafikam	
45.	P&A konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma apjoma pakāpeniska palielināšana	IZM, ZM, VM, KM		Atbilstoši ikgadējam valsts budžeta izstrādes grafikam	Skatīt 11.un 26.punktu (206 milj.EUR)
46.	Veikt konkursa kārtībā piešķirto finanšu instrumentu sociālās un ekonomiskās ietekmes izvērtējumu	IZM		01.07.2016.	Esošā budžeta ietvaros
48.	Pārskatīt konkursa kārtībā piešķirto finanšu instrumentu struktūru un esošo finanšu instrumentu normatīvo regulējumu, un nodrošināt tā atbilstību ZTAI politikas mērķiem pamatprincipiem	IZM	LZP	01.07.2017.	Esošā budžeta ietvaros
49.	Radīt jaunus ZTAI mērķiem un pamatprincipiem atbilstošus konkursa kārtībā piešķirtā finansējuma instrumentus.	IZM	LZP	01.01.2017.	Esošā budžeta ietvaros
Veicināt pētniecību augstākajā izglītībā (AI investīcijas)					
50.	Izstrādāt konkurences instrumentu piešķiršanas noteikumus un noteikt kritērijus, kas veicina augstskolu pašu investīcijas pētniecībā un motivē augstskolas piesaistīt investīcijas pētniecībā, komercializējot radītās zināšanas;	IZM	AIP, RP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
51.	Ieviest pedagoģiskā un pētnieciskā darba vienotības principu, kas paredz akadēmiskā personāla iesaisti pētniecībā, un zinātniskos institūtos strādājošo	IZM	LZP, AIP, RP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros

	zinātnieku iesaisti atsevišķu priekšmetu pasniegšanā augstskolās.				
52.	Atjaunot valsts budžeta finansējumu zinātniskās darbības nodrošināšanai augstskolās	IZM	AIP, RP	01.01.2015.	Papildus VB finansējums 6,96 milj.EUR Tajā skaitā: 2015 – 1,16 milj.EUR 2016 – 1,16 milj.EUR 2017 – 1,16 milj.EUR 2018 – 1,16 milj.EUR 2019 – 1,16 milj.EUR 2020 – 1,16 milj.EUR
Politikas ieviešanas monitoringa un ietekmes novērtēšanas sistēmas attīstība					
53.	Pilnveidot ZTAI politikas un Viedās specializācijas stratēģijas ieviešanas monitoringa sistēmu, paredzot pētniecības politikas ieviešanas un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstību, kas vērsta uz politikas ieviešanas analīzes kapacitātes attīstīšanu valsts pārvaldē, augstākās izglītības un zinātniskajās institūcijās;	IZM, struktūrfondi	EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	01.01.2015. 01.07.2015.	2 milj.EUR (ES SF)
54.	Pārskata ziņojumu sniegšana par pamatnostādņu īstenošanas gaitu.	IZM	PKC, EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie	01.12.2016.	Esošā budžeta ietvaros

			institūti		
55.	Pārskata ziņojuma iesniegšana Ministru kabinetā par pamatnostādņu ieviešanas <i>ex-post</i> novērtējumu.	IZM	PKC, EM, KM, ZM, VM, VARAM, LZP, LZA, augstskolas un zinātniskie institūti	01.12.2020	Esošā budžeta ietvaros
Rīcības virziens Nr. 4: Sabiedrības izpratnes veicināšana un zinātnes un inovāciju popularizēšana					
56.	Izstrādāt ZTI nozares komunikācijas plānu.	IZM	ZA, EM, sektora NVO	01.06.2014.	Esošā budžeta ietvaros
57.	Izveidot ZTI veltītas programmas, iekļaujot tās valsts pasūtījumā nacionālajiem plašsaziņas līdzekļiem.	IZM	VK, NPLP	01.06.2015.	Esošā budžeta ietvaros
58.	Iekļaut ieguldījumu zinātnes popularizēšanā zinātniskās darbības novērtējumā un bāzes finansējuma attīstības kritērijā	IZM	LZP	01.01.2015.	Esošā budžeta ietvaros
59.	Nodrošināt atbalstu zinātnieku profesionālajām organizācijām zinātnes popularizēšanas pasākumu īstenošanai	IZM	LZA, sektora NVO	31.12.2020.	Papildus VB finansējums 1,002 milj.EUR Tajā skaitā: 2015 – 0,167 milj.EUR 2016 – 0,167 milj.EUR 2017 – 0,167 milj.EUR 2018 – 0,167 milj.EUR 2019 – 0,167 milj.EUR 2020 – 0,167 milj.EUR

60.	Atbalstīt sadarbību starp vispārējās un profesionālās izglītības iestādēm un zinātniskajām institūcijām un uzņēmumiem	IZM	ZA, sektora NVO, LDDK, LRTK	31.12.2020.	Papildus VB finansējums 1,002 milj.EUR Tajā skaitā: 2015 – 0,167 milj.EUR 2016 – 0,167 milj.EUR 2017 – 0,167 milj.EUR 2018 – 0,167 milj.EUR 2019 – 0,167 milj.EUR 2020 – 0,167 milj.EUR
61.	Interaktīvu zinātnes centru attīstība Rīgā un Latvijas reģionos	IZM	EM	31.12.2020.	Papildus VB finansējums 10 milj. EUR, tai skaitā 2018 – 2 milj.EUR 2019 – 4 milj.EUR 2020 – 4 milj.EUR

11. Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība

Par pamatnostādņu īstenošanas koordināciju atbildīga ir Izglītības un zinātnes ministrija.

Par savā kompetencē esošo pasākumu īstenošanu atbildīgās institūcijas – Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija iesniedz IZM informāciju par tās kompetencē esošo pamatnostādņēs noteikto uzdevumu un pasākumu izpildes gaitu un rezultātiem. IZM starpposma novērtējumu veic 2016.gadā.

Lai novērtētu pamatnostādņu īstenošanu, Izglītības un zinātnes ministrija sagatavo un līdz 2016.gada 1.decembrim iesniedz Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par pamatnostādņu īstenošanas gaitu līdz 2016.gadam.

Ja nepieciešams, Izglītības un zinātnes ministrija sagatavo un iesniedz priekšlikumus pamatnostādņu vai rīcības plāna aktualizācijai. Pēc pamatnostādņu darbības perioda beigām IZM veiks pamatnostādņu *ex-post* novērtējumu.

Izglītības un
zinātnes ministrs

Vjačeslavs Dombrovskis

1. pielikums

Esošās situācijas raksturojums valsts zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas jomā

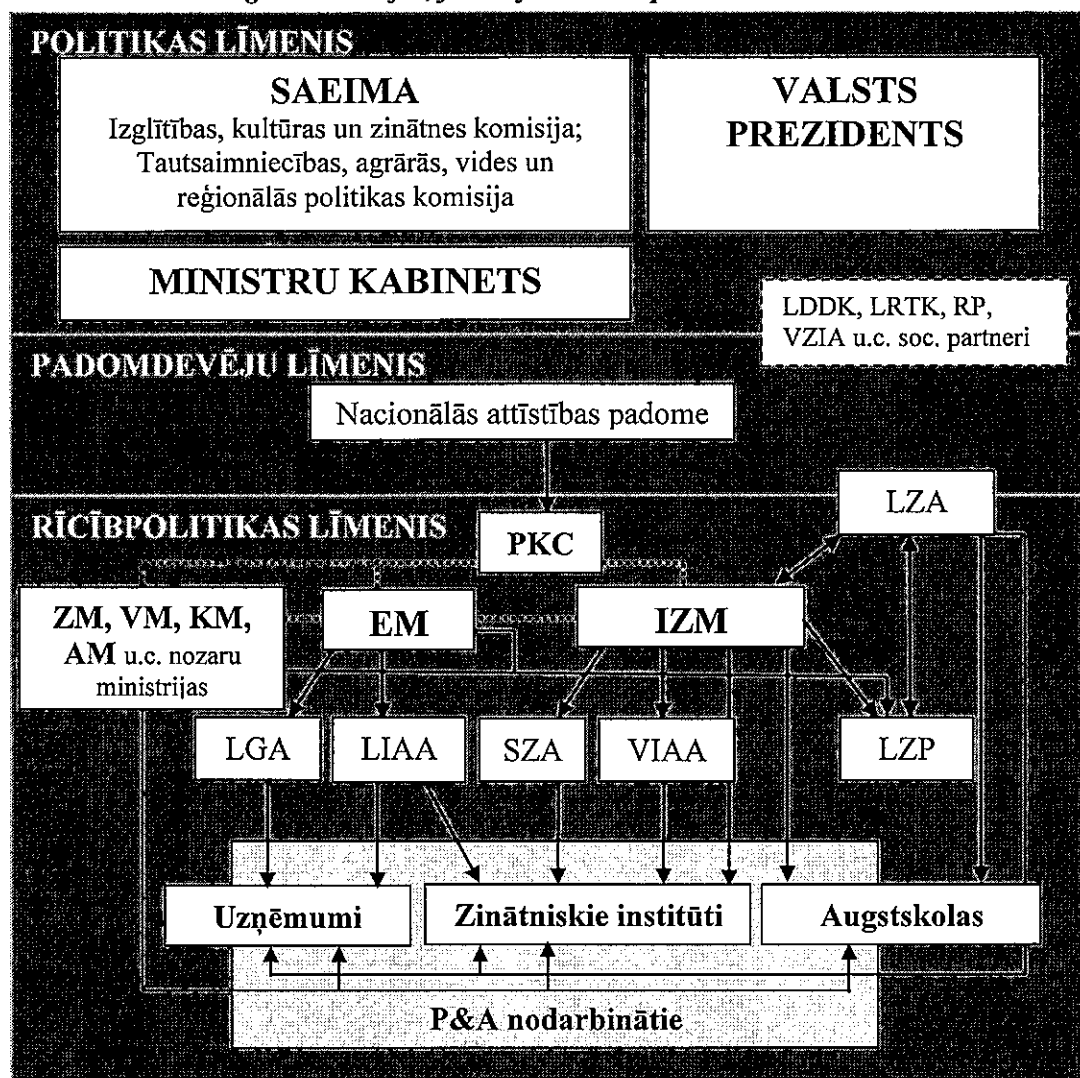
12. Pārvaldības struktūra zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas jomā

Par ZTAI atbildīgās institūcijas ir Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) un Ekonomikas ministrija (EM). IZM izstrādā ZTAI politiku, koordinē tās īstenošanu, un nodrošina Latvijas pārstāvniecību Eiropas Savienības pētniecības pārvaldības institūcijās (2.attēls). Šajā procesā IZM sadarbojas ar EM un citām nozaru ministrijām, un pēc nepieciešamības konsultējas ar nozaru asociācijām un sociālajiem partneriem, tajā skaitā ar Latvijas darba devēju konfederāciju (LDDK), Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameru (LRTK), Rektoru padomi (RP), Valsts zinātnisko institūciju asociāciju (VZIA), Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību (LIZDA) u.c.. ZTAI finansēšanas instrumentus administrē Studiju un Zinātnes administrācija (SZA), Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) un Latvijas Zinātnes Padome (LZP). Bez finansēšanas instrumentu administrēšanas SZA arī nodrošina Eiropas Savienības ietvarprogrammu (IP) Nacionālā kontaktpunkta (NKP) darbību un veic citus IZM deleģētos uzdevumus. VIAA nodrošina struktūrfondu administrēšanu. LZP administrē Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmu un konsultē IZM zinātnes politikas jautājumos. Turklāt atsevišķas zinātnes pārstāvniecības un programmu koordinācijas funkcijas ir deleģētas Latvijas Zinātņu akadēmijai (LZA). LZA ir nacionālas nozīmes zinātnes centrs, kas veidots kā uz zinātnisko ekselenci balstīta biedru organizācija, kuras galvenie uzdevumi ir aktīva piedalīšanās zinātnes politikas veidošanā, līdzdalība zinātniskajā ekspertīzē, rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē, zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, starptautisko kontaktu veidošana un veicināšana, kā arī zinātnes popularizēšana.

EM izstrādā un koordinē inovāciju politikas īstenošanu. Ar zināšanu pārnesi un uzņēmumu inovāciju kapacitātes veicināšanu saistīto finanšu instrumentu administrēšana, ko nodrošina LIAA un Latvijas Garantiju aģentūra (LGA).

Lai gan izveidotā ZTAI politikas pārvaldības sistēma visumā nosaka atbildības sadalījumu ZTAI jomā, to raksturo neskaidrs politikas īstenošanas funkciju sadalījums, funkciju neatbilstība institūcijas līmenim un atsevišķu funkciju dublēšanās, kā arī *ad-hoc* politikas koordinācija. Lai novērstu šos trūkumus ir nepieciešams skaidri definēt pārvaldības institūciju funkcijas zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas plānošanā, un stiprināt šo funkciju īstenošanas kapacitāti. Šo trūkumu novēršanai ar Ziemeļu Ministru Padomes atbalstu tiek veikts zinātnes izvērtējums, kura rezultāti tiks publiskoti 2014. gada sākumā. Pamatojoties uz šī izvērtējuma rezultātiem, tiks sagatavoti priekšlikumi ZTAI pārvaldības uzlabošanai.

7. attēls. Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas īstenošanai noteiktas šādas atbildīgās institūcijas, funkcijas un kompetence

13. Galvenie plānošanas dokumenti un izvirzītie uzdevumi ZTAI jomā iepriekšējā plānošanas periodā (2009.-2013.)

Iepriekšējā plānošanas periodā ZTAI izvirzīja mērķus un uzdevumus šādos plānošanas dokumentos:

- Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam;
- Zinātnes un tehnoloģiju attīstības pamatnostādnes 2009.-2013.gadam;
- Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam (paredzēja zinātnes un pētniecības lomas paaugstināšanu augstskolās);
- Komerccarbības konkurētspējas un inovācijas veicināšanas programma 2007.-2013.gadam.

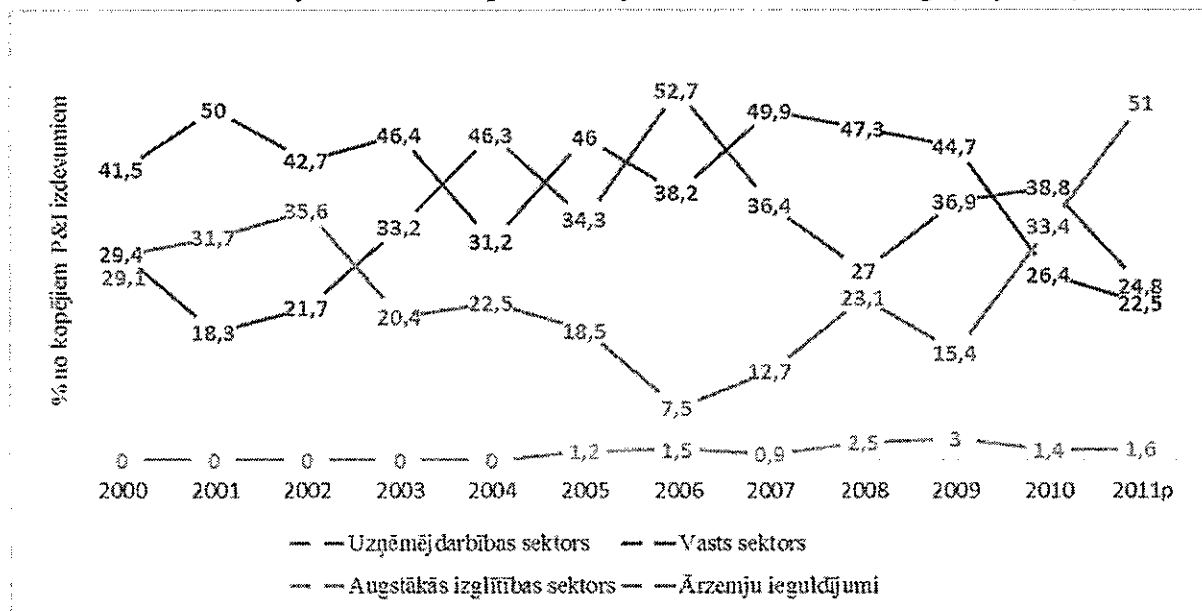
Ekonomiskās krīzes laikā 2009. gadā kopējais finansējums zinātnei tika samazināts par 60%, un pēckrīzes periodā joprojām valsts finansējums pieaug nepietiekoši ātri, kas ir lielā mērā ierobežojis virzību uz iepriekšējā plānošanas periodā izvirzīto mērķu sasniegšanu. Pārskats par situāciju ZTAI jomā, kā arī

identificētajām problēmām ir sniegts šo pamatnostādņu sadaļā „Problēmu formulējums zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas jomā”.

14. Finansējums zinātniskajai darbībai un inovācijai

Latvijā kopējais finansējums pētniecībai pēc būtiskas samazināšanās 2009.gadā turpina pakāpeniski pieaugt un 2012. gadā bija 0,66% no IKP jeb 102,2 milj. Jāatzīmē, ka pieaugums pēdējos gados panākts, palielinoties ārvalstu finansējumam, galvenokārt ES struktūrfondu finansējumam pētniecības aktivitātēm. Latvija ir vienīgā ES valsts, kurā puse no ieguldījumiem nāk no ārējiem avotiem (galvenokārt palīdzības avotiem). Šāda finansējuma struktūra, ir nesamērīga un nenodrošina jomas ilgtspēju un attīstību.

8.attēls. Finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam 2000.-2011.g. (milj. LVL)

Avots: CSP dati

Latvijas rādītāji par ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā joprojām atpaliek no Latvijas nacionālajā reformu programmā „ES 2020” stratēģijas īstenošanai noteiktā mērķa, kas paredz līdz 2020. gadam Latvijas kopējo investīciju pētniecībā un attīstībā apjomu paaugstināt līdz 1,5% no IKP un attiecīgā „ES 2020” stratēģijas mērķa, kas paredz kopējos ieguldījumus pētniecībā un attīstībā paaugstināt līdz 3% no IKP.

Zinātnes un inovāciju politikas finansēšanai izmanto divu veidu instrumentus – institucionālo finansējumu un konkurences kārtībā piešķirto finansējumu. Šos instrumentus finansē no valsts budžeta, ES fondiem, ES pētniecības un inovāciju programmas (piemēram, ES Ietvarprogrammas) un privātajiem līdzekļiem.

IZM valsts budžeta programma 05.00.00 „Zinātne”, kuras kopējais apjoms 2013.gadā bija 16,4 milj. latu, veido zinātnes bāzes finansējums, līdzekļi zinātnes administrēšanai un finansējums zinātniskās darbības nodrošināšanai (1.tabula). Ar šo finansējumu ir jānodrošina, valsts zinātnisko institūtu, valsts augstskolu un valsts augstskolu zinātnisko institūtu darbība, valsts pētījumu programmu īstenošana (tai skaitā veicinot jaunu tehnoloģiju un produktu izstrādi un sekmējot tehnoloģiski orientētu nozaru attīstību), LZP un LZA darbība un Latvijas zinātnieku integrāciju Eiropas Kopējā pētniecības telpā (*European Research Area*).

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

7. tabula Kopējais valsts budžeta finansējums programmā 05.00.00 „Zinātne” 2007 – 2013.gadā (milj. LVL)

Valsts budžeta programmas	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kopā	32,3	36,3	22	17,2	16,4	16,6	16,4

Budžeta konsolidācijas rezultātā 2009.gadā valsts finansējums zinātnei tika samazināts par 60%. Tā rezultātā būtiski samazinājās no valsts budžeta līdzekļiem finansētās pētniecības apjoms, kas atstāja paliekošu negatīvu ietekmi uz zinātnisko institūciju spēju attīstīt cilvēkresursus un piedalīties ES pētniecības programmās, t.sk. nespējot nodrošināt nepieciešamo līdzfinansējumu. Arī 2013. gadā zinātniskajām institūcijām piešķirti tikai 25% no to darbības nodrošināšanai nepieciešamā bāzes finansējuma apjoma.

Saskaņā ar zinātnisko institūciju sniegto informāciju, finanšu resursu trūkuma dēļ Latvijas zinātniskajām institūcijām katru gadu nākas atteikties no dalības divos līdz sešos Eiropas pētniecības IP liela budžeta projektos. Tādējādi, nepietiekamais bāzes finansējums ir viens no pamata iemesliem Latvijas zemajiem rādītājiem zinātnisko institūciju dalībai ES programmās (iesniegto projekta pieteikumu skaita un pieprasītā finansējuma apjoma ziņā Latvija ierindojas 25. pozīcijā ES-28 valstu vidū). Lielāka Latvijas zinātnisko institūciju budžetu novirzīšana attīstības mērķiem ļautu tām stiprināt konkurētspēju ES, kas savukārt sniegtu papildus finansējumu Latvijas zinātnei no ES pētniecības programmu īstenošanas.

Šajā plānošanas periodā Latvijai kā ES dalībvalstij, īstenojot ES reģionālo politiku, bija pieejama ES sniegtā finanšu palīdzība ekonomiskajai un sociālajai attīstībai. Lielākie finanšu instrumenti ir ES fondi: Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Kohēzijas fonds (KF). Papildus tam Latvija saņem finanšu līdzekļus arī EK iniciatīvas *Equal* un *Interreg* ietvaros. 2007. – 2013. gadu plānošanas periodā ieguldījumi zinātnes un pētniecības infrastruktūrā tika veikti, lai veicinātu zināšanu ekonomikas attīstību. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros ZTAI jomai tika novirzīti apmēram 260 milj. latu.

IZM un EM īstenotie un ES struktūrfondu finansētie atbalsta pasākumi zinātnei, tehnoloģiju attīstībai un inovācijām 2009. -2013. gadu periodā ir bijuši īpaši nozīmīgi, jo šajā periodā valsts un privātā sektora ieguldījumi pētniecībā, zinātnē un inovācijās bija ļoti zemi.

Privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā Latvijā (ar 0,2% no IKP) ir daudz zemāki nekā ES-27 (1,2% no IKP), tai skaitā Igauniju (1,5% no IKP).

Saskaņā ar CSP datiem ieguldījumus pētniecībā un attīstībā 2009.gadā veica 264 uzņēmumi, 2010. gadā 267 un 2011. gadā jau 393 uzņēmumi. Tas liecina, ka pēckrīzes periodā privātais sektors ir aktivizējis ieguldījumus pētniecībā un attīstībā. Tomēr, ir nepieciešams panākt, lai privātais sektors ieguldītu pētniecībā un attīstībā vairāk nekā pusi no kopējiem ieguldījumiem, kas ir raksturīgi ES-27 un sevišķi inovatīvām valstīm (Somijā ~ 65%, Zviedrijā ~ 57%) nodrošinot šo valstu tautsaimniecību konkurētspēju globālajā tirgū.

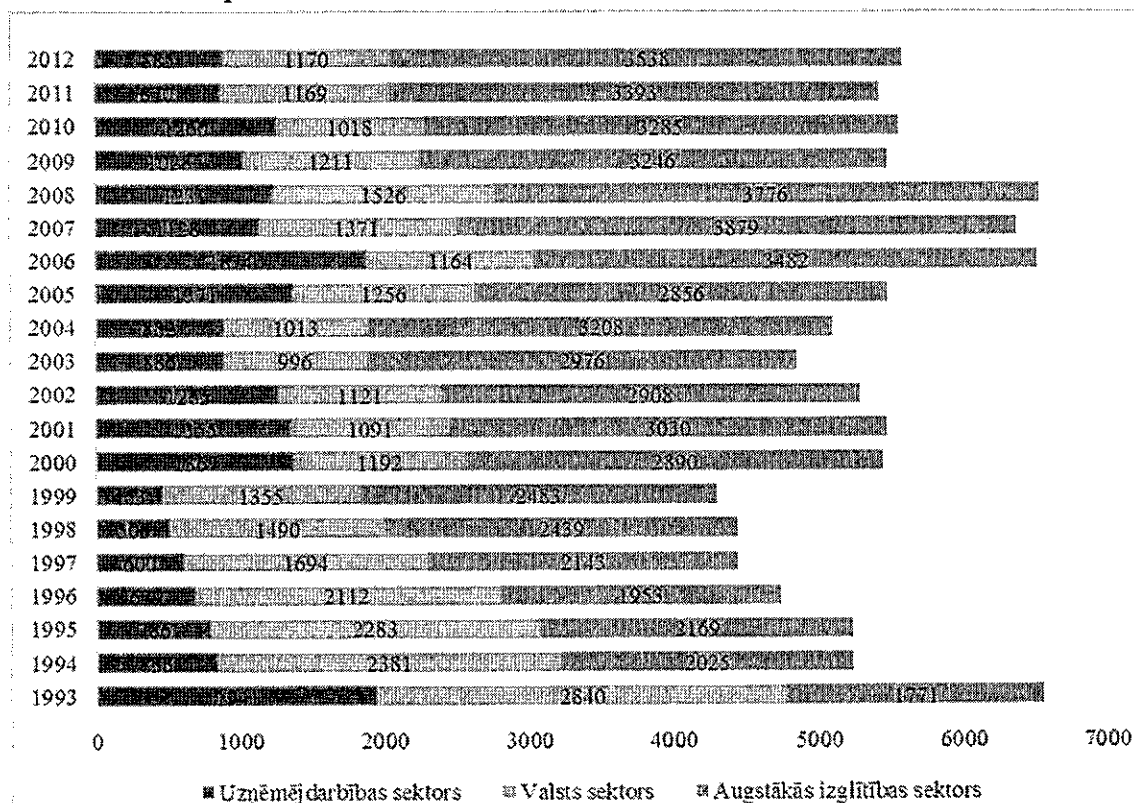
Nākamajā plānošanas periodā 2014.–2020.gadam līdzīgi kā esošajā ES fondu finansējums veido būtisku daļu no nozares budžeta. Lai nodrošinātu, ka ZTAI jomas finansējuma struktūra nodrošina nozares ilgtspēju un attīstību, ir nepieciešams gan valsts budžeta, gan arī privātā un augstskolu sektora finansējuma apjoma kāpums. Lai

nodrošinātu stabilu zinātnes attīstību, jo īpaši zinātnes cilvēkresursu atjaunošanu, jau 2015.–2016.gadā proporcijai starp valsts budžeta finansējumu un ES fondu finansējumu jāizlīdzinās un turpmākajos gados valsts budžeta finansējuma īpatsvaram jāpieaug.

15. Cilvēkresursi zinātnē

Pētniecības jomā Latvijā nodarbināti 5593 (2012.g.) pētnieki, no kuriem augstākās izglītības sektorā ~ 63%, valsts sektorā ~ 21% un privātajā sektorā ~ 16% no pētniekiem (9. attēls). Šāda nodarbinātības struktūra atbilst tautsaimniecības struktūrai, kas balstās uz zemo vai vidēji zemo tehnoloģiju nozarēm un kurā ir mazs apstrādes rūpniecības īpatsvars. vienlaikus nozarei ir būtiska loma inovāciju un tehnoloģiju radīšanā un absorbcijā. Zemais zinātniski pētnieciskajā darbā nodarbināto skaits privātajā sektorā norāda uz industrijas nepietiekamo zināšanu absorbcijas spēju un neveicina zinātnes un industrijas sadarbību. Lai nodrošinātu ekonomiskās attīstības mērķu sasniegšanu Viedās specializācijas stratēģija paredz nepieciešamību palielināt pētnieku skaitu vismaz līdz 7000, nodrošinot lielāko pieaugumu privātajā sektorā. Savukārt NAP 2014. – 2020. gadam efektīvākas zināšanu pārnese, jaunu un inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšanas nodrošināšanai paredz palielināt privātā sektora pētnieku skaitu līdz 23% 2020.gadā, kā prioritāti nosakot pētnieku skaita palielinājumu inženierzinātnēs un tehnoloģijās.

9. attēls. Zinātniski pētnieciskajā darbā nodarbināto pētnieku skaits dažādos sektoros atbilstoši pilna darba laika ekvivalentam

Avots: CSP dati

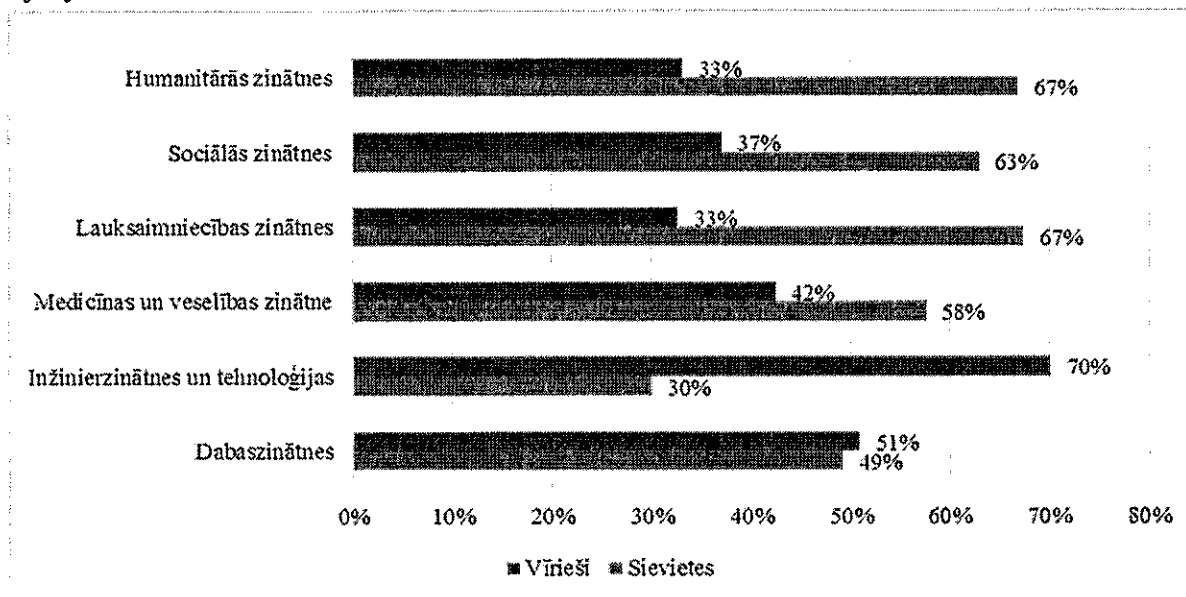
Pašreiz (2013.g.) inženierzinātnēs un tehnoloģijās ir nodarbināti 601, dabas zinātnēs -1418 pētnieki, lauksaimniecības zinātnēs – 279, medicīnas un veselības

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

zinātnēs – 304, sociālajās zinātnēs – 440 pētnieki, un humanitārajās zinātnēs – 272 pētnieki. Zinātniskā personāla vecuma struktūra (2013.g.) rāda, ka zinātnes nozarē vērojama cilvēkresursu novecošanās – 42% pētnieku ir vecāki par 50 gadiem. Vislielākā novecošanās problēma ir matemātikas zinātnē, kur 77% pētnieku ir vecāki par 50 gadiem, un fizikas, ķīmijas un bioloģijas zinātnēs, kur vecāki par 50 gadiem ir 44-47% pētnieku. Proporcioniāli visjaunākie zinātnieki un pētnieki ir datorzinātnēs un informātikā, kā arī zemes un ar to saistītās vides zinātnēs.

Kopumā Latvijas zinātnē un pētniecības nodarbinātībā ir vērojams dzimumu līdzsvars. Pēc zinātnisko institūciju sniegtiem datiem uz 2013.gada 1.jūliju, zinātnē un pētniecībā bija nodarbināti 51% sievietes un 49% vīrieši. Tomēr ir zinātņu nozares, kur ir vērojamas izteiktas pārstāvības atšķirības dzimumu jomā (10.attēls)

10.attēls. Zinātnē un pētniecībā nodarbināto dzimuma struktūra uz 2013.gada 1.jūliju

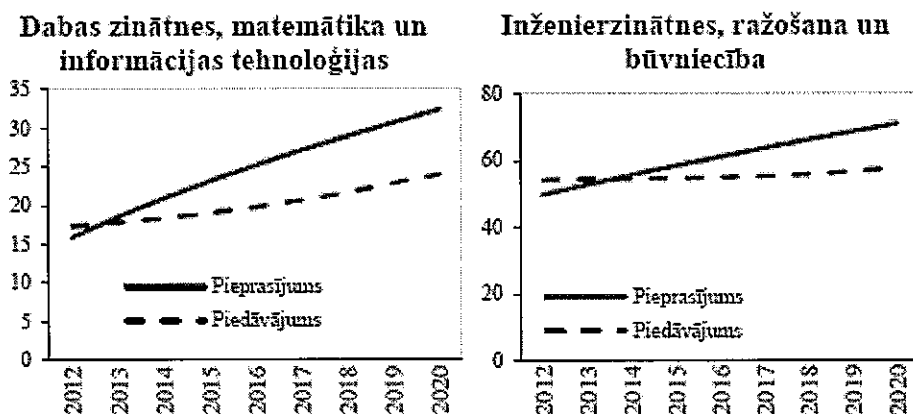
Lai gan kopš 2009.gada doktora zinātnisko grādu ieguvušo skaits ir strauji pieaudzis (12.attēls), relatīvais doktoru skaits Latvijā joprojām (2012.g.) ir tikai 0,5 zinātņu doktori uz 100 iedzīvotājiem, kas ir zemāk nekā vidēji ES 27 – 1,5 zinātņu doktori uz 100 iedzīvotājiem. Inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšanai nozīmīgs ir matemātikas, informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu pienesums. Šo jomu speciālisti ir nepieciešami dažādās ražojošās tautsaimniecības nozarēs, piemēram, kokrūpniecībā, metālapstrādē, lauksaimniecībā, būvniecībā u.c. Šajās nozarēs 2012.gadā doktora grādu ieguva 39% no visiem doktora grāda ieguvējiem. Lai gan šis rādītājs ir virs ES 27 vidējā – 32,6% (Igaunijā 43,5%, Lietuvā – 40,3%, Zviedrijā – 41,7%), ņemot vērā šo nozaru vecuma struktūru, tas ir nepietiekošs cilvēkresursu atjaunotnes un skaita palielināšanas nodrošināšanai.

Nepieciešamību turpināt mērķtiecīgi palielināt dabaszinātnēs un inženierzinātnēs nodarbināto augsti kvalificēto speciālistu skaitu pamato arī Ekonomikas ministrijas izstrādātās vidējā un ilgtermiņa darba tirgus prognozes. Lai vidējā un ilgtermiņā perspektīvākās izaugsmes nozares, piemēram, apstrādes rūpniecība, būtu konkurētspējīgas, vairāk nekā 80% no kopējā nozares pieauguma ir jānodrošina produktivitātes kāpumam, tehnoloģiju pārnesei ražošanā, pētniecības attīstīšana un inovācijai. Tieši dabas zinātņu, matemātikas, informācijas tehnoloģiju un inženierzinātņu nozarēs laika posmā līdz 2020.gadam tiek prognozēta darba tirgus

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

pieprasījuma neatbilstību piedāvājumam un speciālistu ar attiecīgu augstāko izglītību deficīts (11. attēls).

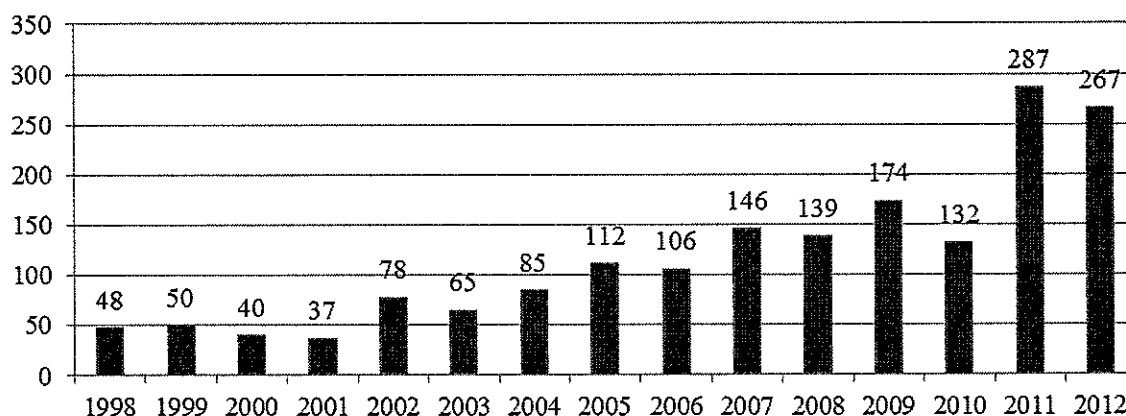
11. attēls. Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma prognozes ar augstāko izglītību sadalījumā pa izglītības tematiskajām grupām

Avots. LR Ekonomikas ministrija, 2013.

Šīs prognozētās disproporcijas nav iespējams novērst neveicot apstieidzošus pārkārtojumus pasākumus, tajā skaitā augstākajā izglītībā (turpinot budžeta vietu skaita palielināšanu dabas un inženierzinātņu studiju programmās, kā arī nodrošinot dabaszinātņu un matemātikas priekšmetu mācīšanas uzlabošanu pamata un vidējā izglītībā).

12.attēls. Doktora grādu ieguvušo skaits no 1998. – 2012.gadam

Avots: IZM

16. Zinātniskās darbības rezultāti - publikācijas un citējamība

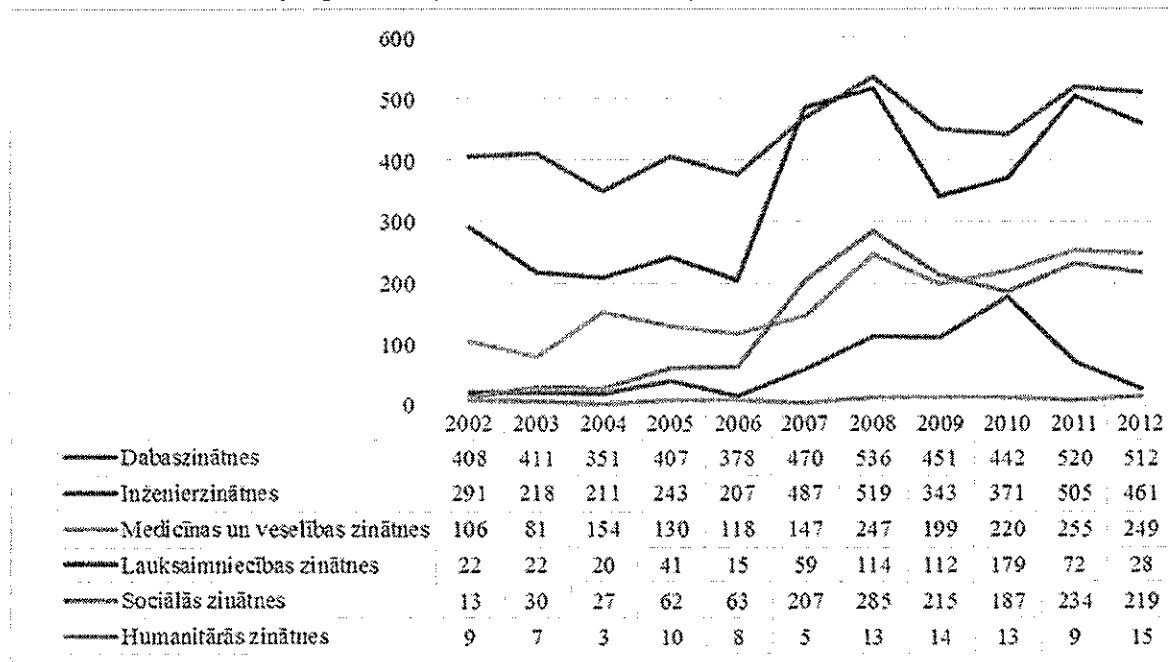
Zinātniskā darbības rezultātus publisko oriģinālos zinātniskajos rakstos recenzētos zinātniskajos žurnālos, recenzētās monogrāfijās un patentos. Zinātnisko rakstu skaits un to citējamība ir viens no galvenajiem zinātniskās darbības kvalitātes rādītājiem. Detalizēta rakstu skaita un to citējamības analīze tika veikta, izstrādājot Viedās specializācijas stratēģiju.

Latvijas kopējā daļa pēc publikāciju skaita pasaulē ir 0,05%, savukārt Eiropas Savienībā – 0,14%. Lai gan kopējais Latvijas publikāciju skaits ir neliels, laikā no

2007.-2012.gadam tas ir gandrīz dubultojies - pieaugot no 536 publikācijām 2006.gadā līdz 1043 publikācijām 2012.gadā.

Publikāciju skaita salīdzinājums OECD 6 zinātnes nozaru kategorijās parāda publikāciju skaita dinamiku. Atšķirīgās publikāciju kultūras un stratēģijas zinātņu nozaru ietvaros dēļ šie apjomi savstarpēji nav salīdzināmi (13. attēls). Piemēram, informācijas tehnoloģiju zinātnēs tiek dota priekšroka publikācijām konferenču rakstu krājumos, kamēr humanitārajās zinātnēs liela apjoma publikācijām – grāmatām un monogrāfijām. Tāpēc attīstības dinamika ir parādīta katras nozares ietvaros. Pieaugoša publikāciju skaita tendence ir vērojama visās zinātņu nozarēs, izņemot humanitārās zinātnes, kur publikācijas tiek veiktas ļoti mazos apjomos un to daudzums nepieaug. Analizējot *Web of Science* (WoS) 254 apakšnozaru griezumā, humanitārās zinātnes vidēji veic tikai 2,52 publikācijas gadā katrā, savukārt sociālās zinātnēs 20,03; lauksaimniecības zinātnēs 19,54; medicīnā un veselības zinātnēs 57,76; inženierzinātnēs un tehnoloģiju zinātnēs vidēji 36,04 publikācijas un dabas zinātnēs 64,29 gadā.

13. attēls. Latvijas publikāciju skaits OECD kategorijās 2002.-2012.gadā

Avots: Thomson Reuters, 2013

Salīdzinot publikāciju skaitu nozaru ietvaros OECD zinātņu jomās, vislielākā publicēšanās aktivitāte dabas zinātnēs ir šķidrumu un plazmas fizikā (0,18%) un cietvielu fizikā (0,17%). Nozīmīgu pārsvaru pār Latvijas vidējo (0,0445%), uzrāda arī organiskā ķīmija (0,14%) un polimēru zinātne (0,13%). Salīdzinot ar pasaules vidējo publikāciju skaitu attiecīgajā jomā, to gandrīz divas reizes pārsniedz atomu, molekulārā un ķīmiskā fizika (0,08%), datorzinātņu informācijas sistēmas (0,08%) un datorzinātņu teorija (0,07%), optika (0,08%), kā arī pielietojamā matemātikā.

Salīdzinoši labi rādītāji ir arī inženierzinātnēs, kur līdera loma ir kompozītu materiālzinātnei (0,43%), kas gandrīz 10 reizes pārsniedz vidējo Latvijas publikāciju proporciju pasaulē un 12 reizes ES. Salīdzinoši ļoti labus rezultātus uzrāda arī materiālu zinātne keramikas jomā (0,15%), mehānika (0,17%) un kodolzinātņu tehnoloģiju joma (0,16%). Salīdzinājumā ar Eiropas Savienību ļoti labi rezultāti ir

keramikas materiālzinātnei (0,59%), mehānikai (0,50%), kodolzinātnes tehnoloģijām (0,40%), daudzdisciplīnu materiālzinātnei (0,39%), spektroskopijai (0,36%), nanotehnoloģijām (0,31%) un biomedicīnas inženierzinātnei (0,31%)

Medicīnas un veselības zinātnēs, klīniskajā medicīnā virs vidējā rādītāja ir onkoloģija, sirds un asinsvadu sistēmas, perifēro asinsvadu slimības, ķirurģija, vispārējā un internā medicīna, klīniskā neiroloģija, endokrinoloģija, radioloģija, gastroenteroloģija un hepatoloģija, ginekoloģija, psihiatrija un elpošanas sistēmas. Vispārējā medicīnā virs vidējā rādītāja ir farmakoloģija un farmācija, neirozinātne, imunoloģija, patoloģija, toksikoloģija un eksperimentāla medicīna. No veselības zinātnēm virs vidējā publikāciju skaita rezultātus uzrāda sabiedrības vides un arodveselība, infekciju slimības, kā arī rehabilitācija.

Citējamības ziņā medicīnas un veselības zinātnes apakšnozares uzrāda rezultātus virs pasaules vidējā, izņemot rehabilitāciju, kuras 51 publikācija kopumā citētas tikai 2 reizes 11 gadu laikā. Visvairāk citētā ir vispārējā un internā medicīna (34,21 citāts uz 1 publikāciju), kam seko infekciju slimības (14,18), imunoloģija (13,16), sirds un asinsvadi slimības (7,92), farmācija un farmakoloģija (7,32), onkoloģija (7,22) un perifēro asinsvadu apakšnozare (6,87).

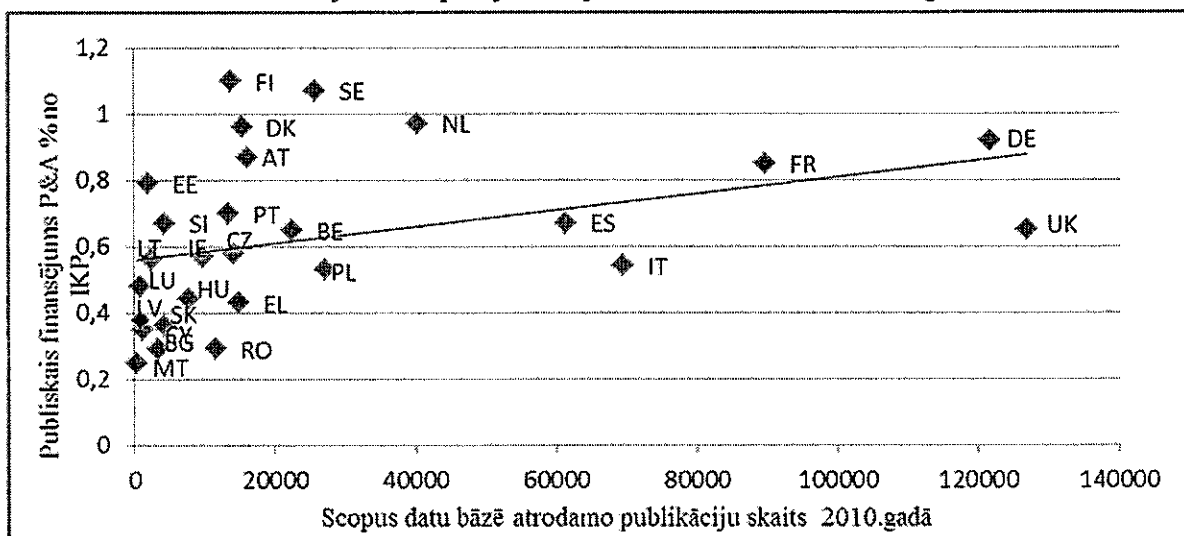
Lauksaimniecības zinātnēs apakšnozaru vērtējumā virs kopējā vidējā publikāciju skaita (71,22) ir daudznozaru lauksaimniecība, agronomija un dārzkopība. Nedaudz zem vidējā rādītāja paliek mežsaimniecības un pārtikas zinātnes. Salīdzinājumā ar pasaules un ES publikācijām, gan dārzkopības, gan agronomijas, gan mežkopības jomās publikāciju skaits pārsniedz vidējo Latvijas publikāciju proporciju (0,12-0,15%). Dārzkopības publikāciju dinamika ir līdzvērtīga ES un pasaules līmenim. Lauksaimniecības zinātnēs tikai trīs apakšnozares uzrāda citējamības rezultātus, kas ir lielāki par pasaules vidējo rādītāju: pārtikas zinātne un tehnoloģijas (2,83), agronomija (1,86) un dārzkopība (1,80).

Lai gan sociālajās zinātnēs vērojams publicēšanās aktivitātes pieaugums, tomēr kopējā publikāciju skaitā ievērojamu daļu veido konferenču raksti un tēzes. Apakšnozaru vērtējumā, salīdzinot labākus rezultātus publikāciju skaita ziņā uzrāda psiholoģija, ekonomika, vadības zinātne, izglītība un speciālā izglītība, sociālo jautājumu apakšnozare socioloģijā, plānošana un attīstība, kā arī vides studijas, un sociālā un ekonomiskā ģeogrāfijā. Kvalitātes ziņā sociālās zinātnes visās tās apakšnozarēs, kas uzrādīja publikāciju skaitu virs Latvijas vidējā rādītāja, ir zem pasaules līmeņa pēc citātu skaita uz 1 publikāciju.

Humanitārajās zinātnēs starptautisko publikāciju skaits ir ļoti mazs. Daļēji tas var būt skaidrojams ar nozares publicēšanās stratēģiju galvenokārt liela apjoma darbos un latviešu valodas izmantošanu. Tajā pašā laikā šāda starptautisko publikāciju dinamika identificē atrautību no starptautiskajām norisēm humanitāro zinātņu nozarēs un nepieciešamību pēc atbalsta šo nozaru internacionalizācijai.

Zinātniskās darbības efektivitāti raksturo publikāciju skaita proporcija pret publisko finansējumu. Salīdzinājumam izvēlēta SCOPUS datu bāze, kas pārskatāmā veidā ļauj salīdzināt datus starp valstīm (14. attēls).

14. attēls. Publikāciju skaits pret finansējumu P&A % no IKP, 2010.gadā

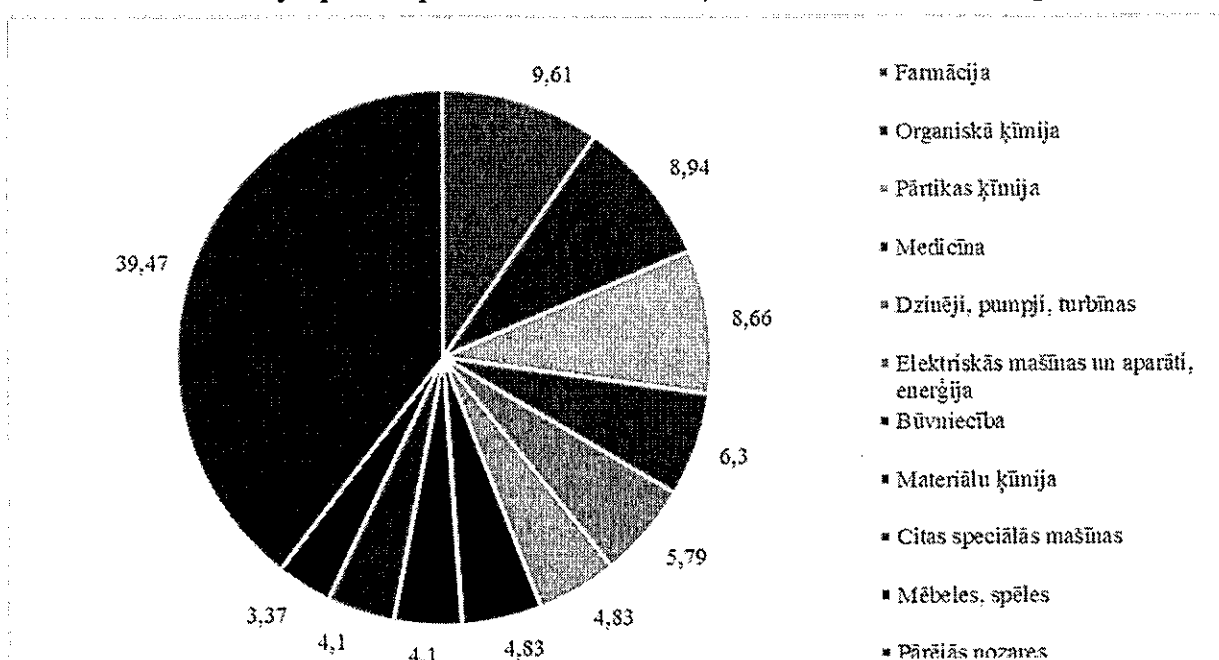
Avots: SCImago dati, Eurostat dati

Attēlā Latvija atrodas zem attēlā ievietotās ass. Tas parāda, ka publikāciju skaita proporcija ir lielāka par to izstrādei piešķirto publisko finansējumu % no IKP, t.i. publiskais finansējums tiek izmantots efektīvi un norāda arī uz to, ka Latvijai ir salīdzinoši liels potenciāls uzlabot publikāciju rādītājus pie publiskā finansējuma palielināšanas. Savādāk ir ar valstīm, kas atrodas virs ass (Igaunija, Somija), kuru publiskais finansējums % no IKP ir proporcionāli lielāks par publikāciju skaitu un publiskais finansējums publikācijām ir mazāk efektīvs. Rezultātus attiecībā uz publikācijām var izskaidrot ar to, ka atšķirībā no ES-27 valstīm (tai skaitā Igaunijas un Lietuvas) pētnieku skaitam Latvijā ir tendence samazināties, jo ir salīdzinoši neliels valsts budžeta finansējums zinātnei.

17. Patenti

Eiropas patentu birojā (EPO) pieteikto patentu skaits uz miljonu iedzīvotāju raksturo uzņēmēju un zinātnisko institūciju aktivitāti jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanā. Latvija, ar 20 patentiem/milj. iedz. atrodas 17. vietā aiz Igaunijas (15. vieta, 40 patenti/milj. iedz.) un Čehijas (16. vieta, 30 patenti/milj.iedz.), tomēr joprojām

15. attēls. Latvijas patentu pieteikumu skaits zinātņu nozarēs no 1997. -2011. gadam %

būtiski atpaliek no tādām inovatīvajām valstīm kā Zviedrija (490), Somija (475) un Dānija (410). Vidējais ES-27 rādītājs ir 55 patenti/milj.iedz.). Lielākais patentu pieteikumu skaits pēdējos gados bijis farmācijas un ķīmijas nozarēs (~25%), kam seko medicīna, dzinēji, sūkņi, turbīnas un elektriskās mašīnas un aparāti (9. attēls). Ja visvairāk patentu ir farmācijas jomā – 21,9%, organiskās ķīmijas jomā – 28,1%, dzinēju, pumpju un turbīnu jomā – 9,4%¹⁰.

Avots: Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) dati

¹⁰ www.wipo.int/ipstats/en/statistics/patents/pdf/wipo_ipc_technology.pdf

18. Starptautiskā sadarbība

Iepriekšējā plānošanas periodā (2007.g. - 2013.g.) Latvijas zinātnieki un zinātniskās institūcijas piedalījās dažādās starptautiskās sadarbības programmās. 7.IP¹¹, t.sk., ERA-NET¹² un ERA-NET Plus projektos, COST programmā¹³, ES Līguma 185.panta programmā¹⁴, t.sk., EUREKA¹⁵ un Eurostars¹⁶, BONUS programma¹⁷, un ES Līguma 187.panta programmā, un Kopīgās tehnoloģiju ierosmes, t.sk., ARTEMIS¹⁸ datorsistēmas.

Dalību ES Ietvarprogrammās (IP), kas ir zinātniskās ekselences programmas kurās konkurē visas ES dalībvalstis, Norvēģija un Šveice, Latvija uzsāka 1999.gadā. Lai gan kopumā Latvijas dalība IP vērtējama kā sekmīga, līdzšinējais finansiālais pienesums Latvijai, salīdzinot ar iemaksu apmēru ES budžetā, ir vērtējams kā zems. 2.tabula parāda Latvijas zinātnieku dalību projektos, iegūto līgumu skaitu un projektu īstenošanai piesaistīto finansējumu. 7.IP Latvija kā sadarbības partneris bija 145 citu valstu vadītajos zinātniskajos projektos un tajā piedalījās 72 Latvijas zinātniskās institūcijas un 52 uzņēmumi. Latvijas dalībnieku īpatsvars IP projektu īstenošanā samazinās, bet izpildāmo līgumu un EK finansiālais ieguldījums projektos, kuros ir iesaistīti Latvijas dalībnieki pieaug.

8. tabula. Latvijas dalība Ietvara programmā

Ietvara programma	5. IP	6. IP	7.IP
Laika periods	1999-2002	2002-2006	2007-2013 (marts)
Latvijas iesniegto projektu skaits	640	1027	1029
Izpildes līgumu skaits	195	218	211
EK finansiālais ieguldījums Latvijas dalībnieku priekšlikumiem (milj. EUR)	14,6	21,6	28,4
Sekmības rādītājs, % (dalībnieki no Latvijas)	30%	21%	20,5%

Avots: NKP dati.

Saskaņā ar EK apkopoto informāciju par Latvijas sekmēm 7.IP (līdz 2011.03.16.), dalībai 7.IP ir iesniegti 636 projektu pieteikumi ar 800 kopējo Latvijas

¹¹ Eiropas Kopienas IP laika periodā no 2009.-2013. gadam

¹² ERA-NET projekti

¹³ (*Cooperation Européenne dans le Domaine de la Recherche Scientifique et Technique*) ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas līmenī atbalstītu zinātnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās.

¹⁴ 185. panta programma

¹⁵ Eiropas starptautiskās sadarbības veicināšanas programma, lai izstrādātu jaunus, konkurētspējīgus produktus, tehnoloģijas, procesus un pakalpojumus.

¹⁶ Eiropas Kopienas Līguma 185.panta kopēja iniciatīva lai veicinātu starptautisko sadarbību tirgus pieprasītu, konkurētspējīgu tehnoloģiju, produktu un pakalpojumu izpēti, izstrādi un ieviešanas jomā.

¹⁷ Eiropas Līguma 185.panta iniciatīva saistīta ar Baltijas jūras ekosistēmas struktūras un funkciju izpēti

¹⁸ progresīvā pētniecība un tehnoloģijas iegultās intelīģences un sistēmu jomā ARTEMIS kopuzņēmuma ietvaros

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

dalībnieku un pieteiktajiem 150,66 milj. EUR projektu finansēšanai. Iesniegto projekta pieteikumu skaita un pieprasītā finansējuma apjoma ziņā Latvijas ierindojas 25.pozīcijā ES-27 valstu vidū. No pieteikto projektu skaita Latvijai līdz 2011.gada 16.martam tika atbalstīts 131 projekts ar 177 dalībniekiem un 16,81 milj. EUR lielu finansējumu. Līdz ar to Latvija ierindojas 11.vietā ES-27 dalībvalstu vidū ar sekmības rādītāju – 22,1% (ES-27 valstīm vidēji – 21,6%) un 24.vietā piesaistītā finansējuma sekmības ziņā ar rādītāju – 11,2%¹⁹. Latvijas sekmības rādītājs 2013.gada martā bija 20,5% - no 1029 projektu pieteikumiem atbalstīti 211 pieteikumi (skat. 7.attēlu).

Saskaņā ar EK aprēķiniem par zināšanu apmaiņu, kur viena projekta ietvaros iegūtās zināšanas atgriežas pie projekta dalībnieka kombinētā veidā, gūstot labumu no citu valstu pieredzes²⁰. Aprēķinātais koeficients rāda, ka vidēji ES-27 valstis (ieskaitot Norvēģiju un Šveici), ieguldot 1 EUR, ir ieguvušas 29 EUR, bet jaunās dalībvalstis – ievērojami vairāk, piemēram, Igaunija ap 75 EUR, Slovēnija ap 70 EUR, Latvija ap 50 EUR. EK veiktais 6.IP ietekmes novērtējums norāda, ka valsts efektivitāti raksturo ne tikai finansiālie ieguvumi, bet arī zinātnieku iegūtās zināšanas un pieredze.

Latvija piedalās arī vairākās Eiropas pētniecības telpas iniciatīvās, EUREKA, EUROSTARS un BONUS programmās, un bilaterālās sadarbības projektos ar Lietuvu, Taivānu, Baltkrieviju un Franciju. Baltijas valstu sadarbības virzienus augstākās izglītības, pētniecības un inovāciju attīstībā nosaka 2012.gada 29.novembra Baltijas valstu Zinātnes un izglītības ministru parakstītais Saprašanās memorands. Memorands paredz sagatavot pārskatu par pētniecības infrastruktūru Baltijas valstīs, izveidot vienotu Baltijas valstu zinātnes infrastruktūras interneta datubāzi un saskaņot Viedās specializācijas stratēģijas. Kopš 2004.gada Latvija piedalās Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros finansētajās programmās. To ietvaros tiek īstenoti akadēmiskie pētījumi, un pētījumi pārrobežu sadarbības ietvaros.

19. Pētnieciskās infrastruktūras

Augstu pasaules līmeņa zinātniskās infrastruktūras attīstīšana Latvijā ir sasniedzama, cieši iekļaujoties Eiropas Savienības Pētniecības infrastruktūrās. ES politika pētniecības infrastruktūru izveidē un koordinācijā sākās pēc Francijas prezidentūras un Eiropas Zinātnes fonda (*European Science Foundation*) 2000. gadā rīkotās konferences Strasbūrā, pēc kuras publicēja darba dokumentu „Eiropas pētniecības telpa infrastruktūrām”²¹. Augsta līmeņa Ekspertu 2002. gada ziņojums rekomendēja ESFRI izveidi²². Ziņojums akcentē, ka ESFRI analizē esošās un izveidojamās Eiropas nozīmes pētniecības infrastruktūras, nosaka kritērijus Eiropas Pētniecības infrastruktūrām, to apmērus un pārnacionālo raksturu (infrastruktūras ir izvietotas vairākās valstīs).

2004. gadā ESFRI pieņēma lēmumu izstrādāt „Ceļvedi” pētniecības infrastruktūrām Eiropā nākamajiem 10 - 20 gadiem²³. ESFRI “Ceļveža” ietvaros sagatavots pārskats par Eiropas līmeņa pētniecības infrastruktūrām, kā arī īstenots

¹⁹ European Commission. Innovation Union Competitiveness report. Brussels, 2011.

²⁰ European Commission. Innovation Union Competitiveness report. Brussels, 2011. (17.lpp).

²¹ Commission working document "A European Research Area for Infrastructures" ; ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/improving/docs/infrastructures_sec_2001_356.pdf;

²² Report of the Expert Group "Support for Policy-Making on Research Infrastructures in the European Research Area" ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/era/docs/era_infragroup_0202.pdf

²³ ESFRI communication on the European roadmap for research infrastructures - 17.12.2004.

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

viens no galvenajiem „Ceļveža” mērķiem - vienkāršota dalībvalstu lēmumu pieņemšanas procedūra dalībai konkrētās Eiropas Pētniecības infrastruktūrās. 2006. gadā sanāksmē ESFRI vienojās par „Ceļveža” ziņojuma tekstu²⁴, kurā paredzēja tās regulāru atjaunošanu ar informāciju par Eiropas Pētniecības infrastruktūru izveides progresu. „Ceļvedis” ir divreiz atjaunots - 2008. un 2010. gadā²⁵. ESFRI “Ceļveža 2010” ieteikto 48 Eiropas Pētniecības infrastruktūru izveide ir Eiropas līmeņa prioritāte un to veido šādās nozarēs: bioloģijā, medicīnā, fizikā un inženierzinātnēs, enerģētikā, vides zinātnēs, sociālajās un humanitārajās zinātnēs, kā arī materiālu analīzes jomā.

„ES 2020” stratēģijas pamatiniciatīva „Inovācijas Savienība” akcentē tādas labi funkcionējošas ES telpas augsto nozīmi, kurā zinātnieki, eksaktās zināšanas un tehnoloģijas brīvi pārvietojas un ir cieši saistītas ar pieeju dažādām ES Pētniecības infrastruktūrām. „Inovācijas Savienības” mērķis ir līdz 2015. gadam pabeigt vai ieviest 60% no ESFRI noteiktajām prioritārajām Eiropas Pētniecības infrastruktūrām, kur 2013. gadā sasniegs 54% no mērķa. EK ziņojumā par „ES 2020” pamatiniciatīvas „Inovācijas Savienības” attīstības gaitu 2011. gadā²⁶ atzīts, ka ESFRI pētniecības infrastruktūras ir veids, kā ES dalībvalstis strādā kopā un apvieno resursus Eiropas kopējās intereses projektos.

Eiropas Pētniecības infrastruktūras tiesiskā forma iestrādāta ERIC regulā²⁷, kur ir noteikta tikai juridiska standartforma un procesuāli noteikumi individuālu ERIC izveidei²⁸. Katru Eiropas Pētniecības infrastruktūru izveido un īsteno ar EK atbilstošu lēmumu par ERIC.

Vairāki Latvijas zinātniskie institūti ir izteikuši vēlmi pievienoties izveidotajām ERIC infrastruktūrām. Tomēr, ņemot vērā to, ka Eiropas Pētniecības infrastruktūras darbību finansē pašas ERIC konsorcijs dalībvalstis, zinātnisko institūtu dalība ERIC rada arī ilgtermiņa saistības valsts budžetam. Tādēļ par šiem jautājumiem nepieciešams pieņemt ilgtspējīgus lēmumus, kas izriet no rūpīgas ekonomiskā izdevīguma analīzes un atbilstošā zinātniskā potenciāla izvērtējuma. Balstoties uz zinātnisko institūciju aptaujas rezultātiem un zinātnieku diskusijām ir noskaidrots, ka Latvijas zinātniskajām institūcijām ir lietderīgi iekļauties 9 Eiropas nozīmes Pētniecības infrastruktūras objektos, par ko notiek sarunas ar ES institūcijām un dalībvalstīm. Papildus nepieciešams izveidot nacionāla līmeņa zinātnes infrastruktūras sarakstu (ceļa karti), kas ļautu pretendēt uz dažādu ES programmu atbalstu, t.sk. ESFRI ietvaros.

ES struktūrfondu plānošanas periodā 2007.-2013. gadam ar ERAF finansiālo atbalstu tiek veidoti un attīstīti deviņi valsts nozīmes pētniecības centri (VNPC), kas ir dažādu zinātņu nozaru pārstāvošo zinātnisko institūciju esoša pētniecības

²⁴ ESFRI roadmap report for pan-European research infrastructures - 19.10.2006.; ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/esfri/docs/esfri-roadmap-report-26092006_en.pdf

²⁵ Pieejams: http://www.era.gv.at/attach/esfri-strategy_report_and_roadmap.pdf

²⁶ Eiropas Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Inovācijas Savienības attīstību 2011. gadā <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0849:FIN:lv:PDF>

²⁷ Eiropas Savienības Padomes Regula (EK) Nr. 723/2009 (2009. gada 25. jūnijs) par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijs (ERIC).

²⁸ Informatīva vēstule Regulas par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijs (ERIC), īstenošanas komitejas locekļiem

IZMPam_171213.2020; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam

infrastruktūra, ko starpnozaru pētījumiem izmanto VNPC veidojošās un citas zinātniskās institūcijas un komersanti. VNCP sadarbības stratēģijās tiek iekļauta sadarbības sasaiste ar vienu vai vairākām ESFRI „Ceļvedī” esošajām Eiropas Pētniecības infrastruktūrām. Latvijā attīstīti šādi VNPC:

- 10) Informācijas, komunikācijas un signālapstrādes tehnoloģijas;
- 11) Nanostrukturētie un daudzfunkcionālie materiāli, konstrukcijas un tehnoloģijas;
- 12) Farmācija un biomedicīna;
- 13) Sabiedrības veselība un klīniskā medicīna;
- 14) Enerģijas un vides resursu ieguves un ilgtspējīgas izmantošanas tehnoloģijas;
- 15) Meža un ūdens resursi;
- 16) Lauksaimniecības resursu izmantošana un pārtika;
- 17) Latviešu valoda, kultūrvēsturiskais mantojums un radošās tehnoloģijas;
- 18) Sociālekonomiskā un sabiedrības vadība.

VNPC sadarbības stratēģijas paredz iekļauties šādās Eiropas Pētniecības infrastruktūrās:

- 19) Eiropas atvērtā skrīninga platforma ķīmiskajai bioloģijai (*European Infrastructure of Open Screening Platforms for Chemical Biology – EU-OPENSREEN*),
- 20) Biobanku un biomolekulāro resursu pētniecības infrastruktūra (*Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure – BBMRI*),
- 21) Vienota valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūra (*Common Language Resources and Technology Infrastructure – CLARIN*),
- 22) Eiropas Sociālais pētījums (*European Social Survey – ESS*),
- 23) Eiropas Atskaldāmo neitronu infrastruktūra (*European Spallation Source – ESSneutron*),
- 24) Eiropas dzīvības zinātņu bioloģiskās informācijas infrastruktūra (*European Life-Science Infrastructure For Biological Information – ELIXIR*),
- 25) Eiropas strukturālās bioloģijas infrastruktūra (*An Integrated Structural Biology Infrastructure for Europe – INSTRUCT*),
- 26) Eiropas Modernās skaitļošanas partnerība (*Partnership for Advanced Computing in Europe – PRACE*).

20. Uzņēmumu inovācijas kapacitāte²⁹

Lai gan inovācijas ir būtisks uzņēmumu izaugsmes un konkurētspējas nodrošinājums, Latvijas uzņēmumi līdz šim galvenokārt ir izmantojuši tādas konkurences priekšrocības, kuru pamatā ir zemākas darbaspēka izmaksas nevis inovācijas. Saskaņā ar Eurostat datiem laika posmā no 2008. līdz 2010. gadam vidēji tikai 29,9% no Latvijas uzņēmumiem (ES vidēji 52,9%) bija inovatīvi. Tas daļēji ir saistīts ar to, ka Latvijas biznesa struktūru galvenokārt veido mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem ir ierobežoti gan cilvēkresursi, gan pašu finanšu resursi pētniecības un inovācijas attīstībai un ieviešanai, kā arī ierobežotas iespējas piesaistīt finansējumu augstā tehnoloģiskā un biznesa riska dēļ. Uzņēmējdarbības sektorā 2012. gadā bija nodarbināti tikai 885 zinātniskie darbinieki, kas veidoja apmēram 16% no kopējiem zinātniskajiem pētnieciskajiem darbiem strādājošajiem.

²⁹ Inovāciju kapacitātei pamatā ir cilvēkkapitāls – augsti kvalificēti pētnieki zinātnē, iespējām atvērti uzņēmēji un kvalificēti speciālisti uzņēmumos. Tāpat inovāciju kapacitāti veido arī atbilstoša pētniecības infrastruktūra gan publiskajā, gan privātajā sektorā.

Uzņēmumu inovācijas darbībās galvenokārt dominē esošu tehnoloģiju pārņemšana un gandrīz 77 % no uzņēmumu ieguldījumiem tehnoloģiskās inovācijās veido investīcijas mašīnu un iekārtu iegādē un daudz mazāk resursi tiek novirzīti pētniecības un attīstības darbībām uzņēmumā vai pasūtīšanai ārpus uzņēmuma, kas ļautu radīt unikālas konkurētspējas priekšrocības un pievienot papildu vērtību uzņēmuma produkcijai vai pakalpojumiem. Uzņēmējdarbības sektors 2012.gadā pētniecībā un attīstībā ieguldīja 24,3 milj. LVL jeb tikai 24% no kopējiem pētniecības un attīstības ieguldījumiem.

Vāji attīstītā sadarbība starp zinātniskajiem institūtiem un uzņēmumiem, kā arī zinātnisko institūciju ierobežotās iespējas un motivācija sniegt pakalpojumus privātajam sektoram un nepietiekami attīstīta radīto zināšanu pārvaldība un komercializācija, nenodrošina veikto publisko investīciju atdevi, caur izgudrojumu licencēšanu, pētniecības konsultācijas pakalpojumu sniegšanu, jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanu ražošanā, jaunu inovatīvu uz zināšanām balstītu uzņēmumu veidošanos, jaunu tirgus nišu attīstīšanu.

2012.gadā zinātniskie institūti un augstskolas no uzņēmumu sektora piesaistīja 6,7 milj. latos, kas veidoja 8,5% no kopējiem zinātnisko institūtu un augstskolu pētniecības un attīstības finansējuma.

Zinātnisko institūciju un komersantu sadarbības sekmēšanai 2011.gada tika uzsākta ilgtermiņa sadarbības platformas veidošana atbalstot kompetences centru izveidi un darbību sešās Latvijas tautsaimniecībai nozīmīgās nozarēs (farmācija un ķīmiskā rūpniecība, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, meža nozare, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, vides, bioenerģētikas un biotehnoloģijas nozare, transports un mašīnbūve). Kompetences centri apvieno dažādus industrijas partnerus un zinātniskās institūcijas un to ietvaros ir pieejams atbalsts pētījumiem un jaunu produktu attīstībai jomās, kuras kā perspektīvas un nepieciešamas ir definējuši nozares uzņēmumi.

Pētniecības rezultātu pārneses pilnveidošanai atbalsts tiek sniegts astoņu Tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu darbībai augstskolās. Kontaktpunktu līdzšinējā darbība devusi pozitīvi ietekmi rūpnieciskā īpašuma pārvaldības aspektu popularizēšanā zinātniskajā vidē un pētniecības rezultātu apzināšanā un patentēšanā, bet nepietiekamas izmaiņas panāktas sadarbības intensificēšanā ar uzņēmumiem, industrijas partneru un investoru piesaistē komercializācijas ideju īstenošanai. Vienlaicīgi identificēts, ka esošais tehnoloģiju pārneses atbalsta modelis ierobežo tehnoloģiju pārneses pakalpojumu pieejamību un atbalstu nodrošinot tikai augstskolām, nav pieejams finansējums pētniecības rezultātu tehniskai un ekonomiskai priekšizpētei, lai pamatotu un apstiprinātu radītā intelektuālā īpašuma komercializācijas potenciālu, kā arī nav attīstīti instrumenti pētniecības rezultātu nodošanai, veidojot *spin-off*³⁰ uzņēmumus, sadarbībā ar inkubācijas pakalpojumu sniedzējiem un riska investoriem.

Jaunu inovatīvu uzņēmumu attīstībai atbalsts tiek sniegts biznesa inkubatoru un finanšu instrumentu ietvaros. Vienlaikus jāatzīmē, ka izveidotais Biznesa inkubatoru tīkls galvenokārt darbojas reģionos un tā pamata funkcija ir uzņēmējdarbības aktivitātes veicināšana, līdz ar to inkubatoros ir salīdzinoši zems uzņēmumu īpatsvars ar straujas izaugsmes un eksporta potenciālu. Tikai 2013.gadā sadarbojoties Latvijas universitātei un Rīgas tehniskajai universitātei uzsākta “Zaļo” tehnoloģiju inkubatora izveide, kura mērķis būs attīstīt tehnoloģiski intensīvas biznesa

³⁰ jaunveidojams uzņēmums

idejas un piesaistīt finansējumu to īstenošanai agrīnās attīstības fāzē. Rīgā darbojas Radošo industriju inkubators, kurā ir atbalstīti ap 100 radošo industriju uzņēmumu.

Izglītības un zinātnes ministrs

Vjačeslavs Dombrovskis

(Ministru kabineta
2013.gada 28.decembra
rīkojums Nr.685)

**Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu
2014.–2020.gadam
kopsavilkums**

C

C

Valsts zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (turpmāk – pamatnostādnes) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas politikas mērķus un prioritātes laikposmā līdz 2020.gadam. Nacionālajā attīstības plānošanas sistēmā pamatnostādnes ir daļa no Viedās specializācijas stratēģijas un sekmē valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Pamatnostādnes izstrādātas:

1) ievērojot Zinātniskās darbības likuma 13.panta trešās un ceturrtās daļas deleģējumu, kas uzdod Izglītības un zinātnes ministrijai izstrādāt zinātnes un tehnoloģiju attīstības politiku un Ekonomikas ministrijai izstrādāt inovāciju politiku;

2) ievērojot Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai noteiktos uzdevumus zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju jomā;

3) ievērojot Eiropas Savienības Kohēzijas politikas Vienotā stratēģiskā ietvara fondu regulu priekšlikumu 2014.– 2020.gada plānošanas periodam *ex-ante* nosacījumus pētniecības un inovācijas jomā (nosacījums 1.1.), tai skaitā ietverot Viedās specializācijas stratēģiju kā ekonomiskās attīstības stratēģiju. Viedās specializācijas stratēģija paredz vīzijas izstrādi, konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli un tādas politikas izvēli, kas maksimāli atraisa reģiona uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu un tādējādi nodrošina tautsaimniecības izaugsmi;

4) izpildot Ministru kabineta 2012.gada 20.novembra sēdē (prot. Nr.65 29.§) doto uzdevumu, kas nosaka par *ex-ante* nosacījumu un kritēriju izpildi atbildīgās un līdzatbildīgās institūcijas, kā arī nosacījumu izpildei veicamās darbības un to īstenošanas termiņus. Minētajā informatīvajā ziņojumā noteikts, ka *ex-ante* nosacījuma 1.1. izpildei Ekonomikas ministrijai ir jāizstrādā politikas plānošanas dokuments modernas industriālās politikas ieviešanai, Izglītības un zinātnes ministrijai sadarbībā ar Ekonomikas ministriju ir jāizstrādā politikas plānošanas dokuments pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas ieviešanai 2014.–2020.gadam.

Pamatnostādņu izstrādei ar Izglītības un zinātnes ministrijas 2012.gada 28.decembra rīkojumu Nr.505 "Par darba grupas izveidi Pētniecības un inovācijas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam projekta izstrādei" izveidota starpinstitūciju darba grupa, kurā iekļauti nozaru

ministriju, zinātnisko organizāciju un ar zinātni un ekonomisko izaugsmi saistītu nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Pamatnostādņu izstrādē ir izmantoti gan nacionāla, gan starptautiska līmeņa pētījumi un novērtējumi, tai skaitā līguma ar Ziemeļu Ministru padomes sekretariātu ietvaros veiktā Latvijas zinātnes un inovāciju politikas ārējā izvērtējuma starprezultāti³¹. Viedās specializācijas stratēģijas izvēļu pamatojumam Izglītības un zinātnes ministrija ir veikusi tautsaimniecības nozaru eksporta potenciāla analīzi, Latvijas zināšanu kapacitātes novērtējumu un Latvijas uzņēmēju anketēšanu par iespējamajām viedās specializācijas jomām, zinātnes sektora piedāvājumu un nākotnes attīstības perspektīvām. Novērtējumu un pētījumu rezultāti un rekomendācijas ir apspriestas ar uzņēmējiem, nozaru asociācijām un zinātniskajām institūcijām.

Pamatnostādņu īstenošanas priekšnosacījums ir Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020.gadam noteikto mērķu izpilde – ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā ir jāpieaug, 2020.gadā sasniedzot 1,5 % no iekšzemes kopprodukta, mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārnesi uzņēmējdarbībā.

Pamatnostādņu mērķu struktūra un rīcības virzienu plānojums ir veidots, lai sasniegtu Viedās specializācijas stratēģijas mērķi un uzdevumus.

Zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas virsmērķis ir Latvijas zināšanu bāzes un inovāciju kapacitātes attīstība un inovāciju sistēmas koordinācija.

Šā mērķa sasniegšanai ir noteikti seši apakšmērķi un attiecīgi stratēģiskie rīcības virzieni:

- attīstīt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas cilvēkkapitālu, līdz 2020.gadam palielinot pētniecībā nodarbināto skaitu zinātniskajās institūcijās un uzņēmējdarbības sektorā vismaz līdz 7 tūkstošiem, fokusējot identificētajās zināšanu specializācijas jomās;
- veicināt Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju, ievērojot reģionālās attīstības principu un koncentrējot pētniecību mazākā skaitā lielāku un spēcīgāku institūciju, sekmējot atzītās starptautiskās datubāzēs publicētu zinātnisko rakstu skaita pieaugumu līdz 1500 rakstiem un izgudrojumu skaita pieaugumu līdz 50 intelektuālā īpašuma vienībām gadā;

³¹ Pēc projekta pabeigšanas Latvijas zinātnes un inovāciju politikas ārējā izvērtējuma rezultāti būs pieejami IZM mājaslapā <http://izm.izm.gov.lv>.

- modernizēt un integrēt pētniecības un izglītības sektoru, palielinot to spēju reaģēt uz nākotnes izaicinājumiem pētniecībā, tehnoloģiju izstrādē un inovācijās un paaugstinot izglītības sektora mobilitāti;

- veidot efektīvāku zināšanu pārneses vidi un stiprināt uzņēmumu absorbcijas un inovācijas kapacitāti, attīstot pieprasījumu pēc jaunām zināšanām, un zinātnisko institūciju spēju atbildēt uz šo pieaugošo pieprasījumu;

- optimizēt zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomas pārvaldību, nodrošinot efektīvu koordināciju un P&A investīciju pieaugumu;

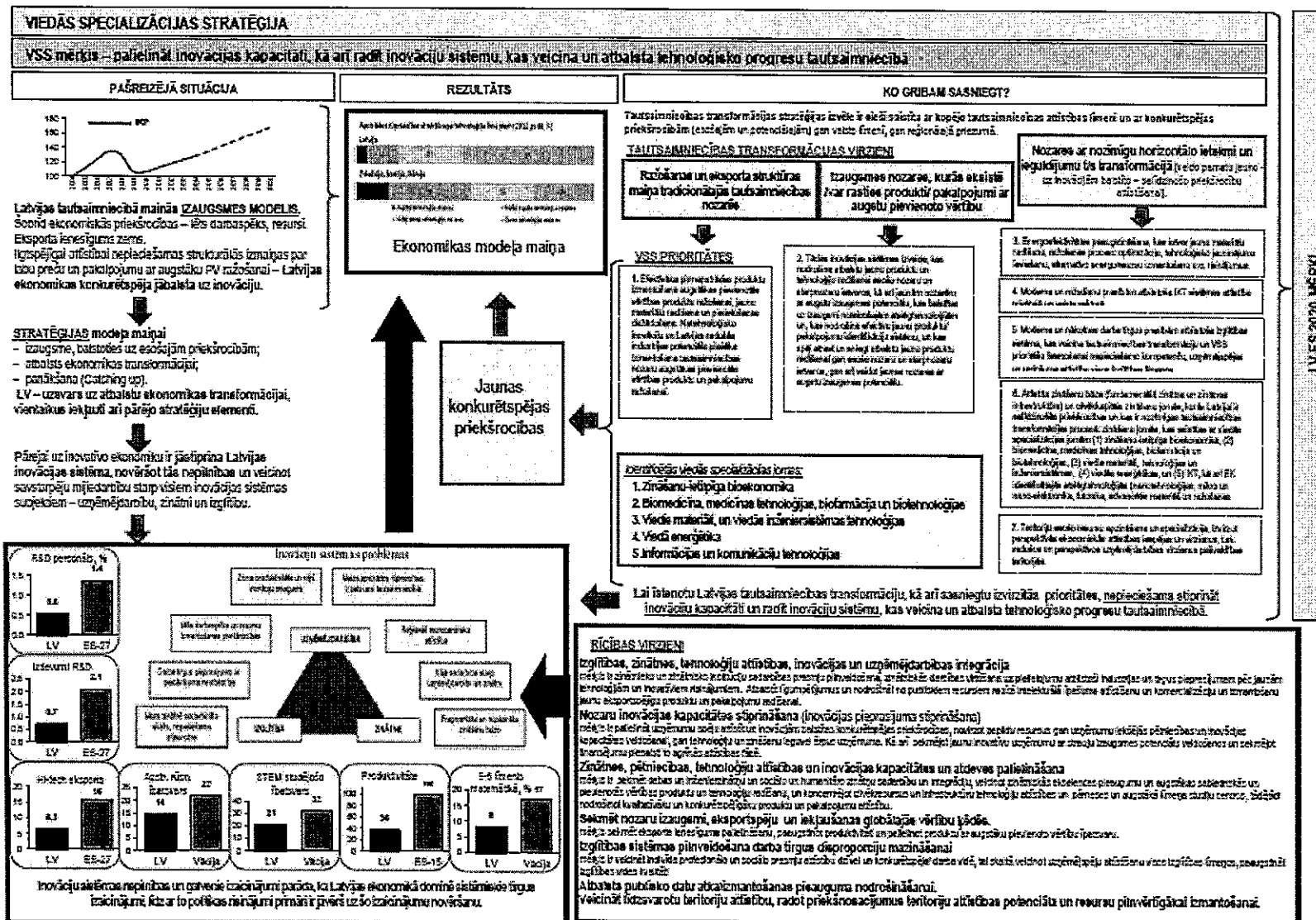
- veidot pieprasījumu pēc zinātnes un inovācijām, informējot sabiedrību par zinātnes sasniegumiem un popularizējot inovatīvu darbību un tehnoloģiju attīstību.

Pamatnostādņu īstenošanai plānotie finanšu avoti ir valsts budžets, starptautiskais finansējums, tai skaitā Eiropas Savienības struktūrfondi, Eiropas Savienības finansējums pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmu sadarbības projektiem, privātā sektora investīcijas. Lai 2020.gadā sasniegtu Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020.gadam noteikto zinātnes finansējuma apjomu, nepieciešamais kopējais valsts budžeta finansējums 2014.–2020.gadam paredzēts 603 milj. *euro* apmērā un laikposmā līdz 2020.gadam budžeta dotācijas apjoms sadalās šādi: 30 milj. *euro* 2014.gadā, 57 milj. *euro* 2015. gadā, 73 milj. *euro* 2016.gadā, 91 milj. *euro* 2017.gadā, 104 milj. *euro* 2018.gadā, 117 milj. *euro* 2019.gadā, 131 milj. *euro* 2020.gadā. Kopējais plānotais struktūrfondu finansējums šim periodam plānots 558 milj. *euro* apmērā (no tiem Izglītības un zinātnes ministrijai – 330 milj. *euro*, Ekonomikas ministrijai – 221 milj. *euro* un Kultūras ministrijai – 6 milj. *euro*).

Sasniedzot zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovāciju politikā izvirzītos mērķus un rezultātus, netiešā veidā tiks panākta pozitīva ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, jo tiks nodrošināta zinātnes un pētniecības attīstība, sekmēta lietišķās pētniecības rezultātu ieviešana un komercializācija, kas veicinās sociālās jomas un tautsaimniecības attīstību, kā arī nodokļu pieaugumu.

Izglītības un zinātnes ministrs

Vjačeslavs Dombrovskis

Izglītības un zinātnes ministrs

Vjačeslavs Dombrovskis

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 67026533, fakss 67820442, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 28.10.2015. Nr. 1-13/8735
Uz 15.10.2015. Nr. 622.12/1-235-17/15

Latvijas Republikas Saeimas Prezidijam

*Par Saeimas deputātu jautājumu
par Jūrmalas teritorijas plānojuma grozījumiem*

Atbildot uz Latvijas Republikas Saeimas Kancelejas 2015.gada 15.oktobra vēstulē Nr.622.12/1-235-17/15 (turpmāk – Vēstule) izteikto lūgumu izskatīt un sniegt atbildes uz Saeimas deputātu 2015.gada 14.oktobra pieprasījumu par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumiem, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – Ministrija) sniedz atbildes uz Vēstulei pievienotajiem Saeimas deputātu jautājumiem.

1. Jautājums

Vai meža izciršana Rīgas jūras līča piekrastes kāpu aizsargjoslā, meža zemes transformācija, kāpu reljefa pārveidošana un zemsedzes iznīcināšana Lielupē un Dzintaros ir attaisnojama ar privātpersonu, kas ierosināja teritorijas funkcionālā zonējuma maiņu, ekonomiskajām interesēm?

Atbilde

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktā un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto teritorijas plānojuma izstrāde ir pašvaldības ekskluzīvā kompetence. Līdz ar to vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes nepieciešamību izvērtē pati pašvaldība. Funkcionālā zonējuma un tajā atļauto izmantošanu pašvaldība nosaka savas rīcības brīvības ietvaros, ievērojot normatīvo aktu prasības un vadoties no lietderības apsvērumiem un izvērtējot visus iespējamos riskus.

Teritorijas plānojums ir teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā vispārīgi tiek noteikta atļautā izmantošana un tās aprobežojumi. **Pats par sevi teritorijas plānojums nedod tiesības veikt kādu saimniecisko darbību vai uzsākt būvniecību.**

Teritorijas plānošanas procesa caurspīdīguma nodrošināšanai kalpo Teritorijas attīstības plānošanas likuma 4.pantā nostiprinātie līdzekļi sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai teritorijas attīstības plānošanā, tajā skaitā publiskā apspriešana.

No 2015. gada 1.maija pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, izmantojot Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu, tādējādi nodrošinot iespēju iedzīvotājiem publiskajā apspriešanā piedalīties attālināti un atvieglojot iesaistīto institūciju sadarbību.

Sabiedriskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem (sk. *Satversmes tiesas 2003.gada 14.februāra sprieduma lietas Nr. 2002-14-04 secinājumu daļas 3.punktu*):

SAEIMAS KANCELEJA

28-10-2015

Nr. 1/240- 12/15 Plkst. 16³⁵

- 1) iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu;
- 2) pārliecināt sabiedrību, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti.

Ministrija saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma 9.panta 2.punktā noteikto metodiski vada un pārrauga teritorijas attīstības plānošanu reģionālajā un vietējā līmenī, tajā skaitā pārrauga publiskās apspriešanas organizēšanu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumos Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” noteikto teritorijas plānojuma izstrādes procedūru pašreiz ir noslēgusies Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcijas publiskā apspriešana un norit saņemto iesniegumu un institūciju atzinumu apkopošana, lai pašvaldība varētu izziņot darba sanāksmes, kurā tiks izvērtēti saņemtie priekšlikumi un atzinumi un protokolā atspoguļota tā vērā ņemšana vai noraidīšana, attiecīgi sniedzot noraidījuma pamatojumu, norises laiku.

Tā kā sabiedrība ir izrādījusi lielu interesi par Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumiem, un ir saņemti daudzi priekšlikumi, pēc darba sanāksmes Jūrmalas pilsētas domei būs jālemj par 1.redakcijas pilnveidošanu, kuru būs jānodod atkārtotai publiskai apspriešanai.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Lēmuma pieņemējam ne vienmēr ir jāvadās no personu izteiktajiem priekšlikumiem vai iesniegtajiem iebildumiem. Ir jāapsver šo priekšlikumu piemērotība, nepieciešamība un atbilstība konkrētā plānojuma izstrādāšanas mērķim, jāizvērtē lietderības apsvērumi. No vienas puses, pašvaldība ir tiesīga noraidīt atsevišķu institūciju, personu vai ieinteresētās sabiedrības viedokli, paredzot citu, lietderīgāku rezultātu, kas kopumā vairāk atbilst sākotnējam plānojuma izstrādāšanas mērķim. Vienlaikus šādam noraidījumam ir jābūt pietiekami argumentētam. Proti, pašvaldībai, noraidot sabiedrības izteikto viedokli, ir jāsniedz šā noraidījuma pamatojums (*sk. Satversmes tiesa 2004.gada 9.marta sprieduma lietā Nr.2003-16-05 secinājumu daļas 5.punktu*).

2. Jautājums

Vai ir lietderīga un pieļaujama meža iznīcināšana un kāpu zonas apbūvēšana bez padziļinātas izpētes un alternatīvu variantu apbūvei analīzes?

Atbilde

Atsaucoties uz atbildē uz 1.jautājumu norādīto, paskaidrojam, ka teritorijas plānojuma legimitāti nodrošina jau pieminētajā publiskās apspriešanas kārtībā izteiktie sabiedrības viedokļi, kā arī valsts pārvaldes iestāžu sniegtie atzinumi.

Pašvaldībai ir pienākums būt par objektīvu un neitrālu institūciju, kuras uzdevums ir uzklaut un taisnīgi izvērtēt visus ieinteresēto pušu viedokļus par konkrētas teritorijas atbilstošāko un piemērotāko attīstības veidu, kā arī ievērojot teritorijas plānošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasības.

3. Jautājums

Cik augsta ticamība var būt vides pārskatam, ja tajā ir norādīts, ka unikālo dabas vērtību iznīcināšana neitrāli ietekmē vidi, pat uzlabo biotopu stāvokli?

Atbilde

Lai novērtētu plānošanas dokumentu īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai, plānošanas dokumentiem likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Novērtējuma likums) noteiktajā kārtībā veic stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru (turpmāk – SVN).

Plānošanas dokumentiem, kuriem piemērojama SVN procedūra tiek izstrādāts vides pārskats, kurā nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu. Vides pārskats ir jānodod sabiedriskajai apspriešanai un jāprecizē, ņemot vērā alternatīvo risinājumu izvērtējumu, saņemtos komentārus un priekšlikumus, kā arī sabiedrības viedokli. Atbilstoši Novērtējuma likumam Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – Birojs) sniedz atzinumu par vides pārskatu. Pašvaldības teritorijas plānojumu nevar apstiprināt, pirms nav saņemts Biroja atzinums un ievēroti tajā izteiktie secinājumi un rekomendācijas.

Jūrmalas teritorijas plānojuma grozījumu Vides pārskata projekts ir nodots sabiedriskajai apspriešanai laika posmā no 2015.gada 7.septembra līdz 16.oktobrim.

Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma grozījumu Vides pārskats Birojā vēl nav iesniegts. Pēc Vides pārskata saņemšanas un izvērtēšanas, Birojs par to sniegs atzinumu, ņemot vērā gan vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām, gan izraudzītā risinājuma pamatojumu.

4. Jautājums

Vai ir izstrādāti dokumenti, kas paredz kompleksus pasākumus Latvijas teritorijā kāpu aizsardzībai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē?

Atbilde

Kompleksi pasākumi jūras piekrastes un tajā satopamo dabas un kultūras vērtību aizsardzībai ir paredzēti vairākos Latvijas politikas plānošanas dokumentos, tajā skaitā:

1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam – Baltijas jūras piekraste – viena no Latvijas lielākajām vērtībām ir noteikta kā nacionālo interešu telpa, kur dabas un kultūras mantojuma saglabāšana jālīdzsvaro ar ekonomiskās attīstības veicināšanu, īstenojot mērķtiecīgu valsts politiku;
2. Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam – definēts piekrastes telpiskās attīstības politikas mērķis, proti, *“piekraste – ekonomiski aktīva, daudzfunkcionāla telpa, kurā klimata pārmaiņu ietekme tiek mazināta ar kvalitatīvu infrastruktūru un tiek īstenota laba pārvaldība”*. Piekrastes attīstības politika ir vērsta uz piekrastes daudzveidības saglabāšanu un attīstību, saskaņojot dažādas intereses;
3. Vides politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam – noteikts dabas aizsardzības politikas mērķis, proti, *“nodrošināt ekosistēmu kvalitāti, dabas aizsardzības un sociāli - ekonomisko interešu līdzsvarotību, sekmēt Latvijas kā „zaļas” valsts tēla veidošanos”*.

Šā mērķa sasniegšanai viens no galvenajiem pasākumiem ir Eiropas Savienības (turpmāk – ES) nozīmes aizsargājamo sugu un biotopu izplatības karšu izstrādāšana un apsaimniekošanas vadlīniju izstrādāšana biotopiem, tajā skaitā īpaši aizsargājamajiem kāpu biotopiem, kā arī šo biotopu apsaimniekošanas pasākumu plānošana un ieviešana, saskaņojot dabas aizsardzības un sociāli-ekonomiskās intereses. Dabas aizsardzības pārvalde pašreiz īsteno ES programmas LIFE+ projektu *“Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma”*, kura ietvaros tiek izstrādātas apsaimniekošanas un aizsardzības vadlīnijas piekrastes biotopiem.

Vienlaikus, lai nodrošinātu piekrastes bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tajā skaitā jutīgo kāpu biotopu saglabāšanu un aizsardzību, Baltijas jūras un Rīgas jūras piekrastē ir izveidotas dažādu kategoriju īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: biosfēras rezervāts, nacionālie parki, dabas parki, dabas liegumi un dabas pieminekļi. Kopumā apmēram 50% no Latvijas no jūras krasta līnijas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Šajās teritorijās, papildus Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteiktajiem ierobežojumiem, tiek noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi, kā arī tiek veikti kāpu biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi.

Lai samazinātu antropogēno slodzi un vienlaikus nodrošinātu sabiedrības pieeju *Natura 2000* teritorijām, Dabas aizsardzības pārvalde īsteno Kohēzijas fonda projektu *“Antropogēno slodzi samazinošās un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās”*, kura ietvaros vairākās piekrastes aizsargājamajās teritorijās ir izveidota un tiek veidota tūrisma infrastruktūra, ar mērķi samazināt un piekrastes biotopu stāvokļa pasliktināšanos, tajā skaitā samazināt kāpu eroziju, kā arī optimizēt apmeklētāju plūsmu un nodrošināt pieejamību.

Papildus – pašreiz Ministrija sadarbībā ar piekrastes pašvaldībām izstrādā valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastei, kurā tiek plānota piekrastes infrastruktūras attīstība, ņemot vērā, ka piekrastes attīstības pamats ir vienotais dabas un kultūras mantojums – dabas un ekonomisko procesu mijiedarbības rezultāts.

5. Jautājums

Vai ir izvērtēti Jūrmalas teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes korupcijas riski?

Atbilde

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktā un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto teritorijas plānojuma izstrāde ir pašvaldības ekskluzīvā kompetence. Līdz ar to vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes nepieciešamību izvērtē pati pašvaldība. Funkcionālā zonējuma un tajā atļauto izmantošanu pašvaldība nosaka savas rīcības brīvības ietvaros, ievērojot normatīvo aktu prasības un vadoties no lietderības apsvērumiem un izvērtējot visus iespējamos riskus, tajā skaitā korupcijas riskus.

Ar cieņu

ministrs

K.Gerhards

I.Belasova, 67026545

I.Aigare, 67026904

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519; tālr. 67013100; fakss: 67280882; e-pasts: pasts@em.gov.lv; www.em.gov.lv

Rīgā

22.10.2015. Nr. 1-1-8339
Uz 15.10.2015. Nr.622.12/1-238-12/15

Latvijas Republikas
Saeimas kancelejai

*Par atbilžu sniegšanu uz Saeimas
deputātu jautājumiem*

Ekonomikas ministrija (turpmāk – ministrija), pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 121.pantu, savas kompetences ietvaros sniedz šādu atbildi uz Latvijas Republikas Saeimas deputātu jautājumiem par Latvijas dabasgāzes tirgus liberalizācijas modeļa atbilstību Latvijas patērētāju interesēm (jautājuma reģistra Nr.96/J12; 15.10.2015. vēstule Nr.221.81-60-12/15):

Nemot vērā, ka Latvijas gāzes tirgus liberalizācijas mērķis ir nodrošināt Latvijas patērētājiem lētāku un drošāku gāzes piegādi, lai vērstu bažas, ka Ekonomikas ministrijas piedāvātais liberalizācijas modelis ir sagatavots nevis Latvijas patērētāju interesēs, bet gan, lai radītu iespēju kādam “investoram” ērti iegādāties atsevišķu Latvijas gāzes infrastruktūras daļu, lūdzam:

1. Iesniegt aprēķinus, kas pamato, ka Ekonomikas ministrijas piedāvātais dabasgāzes tirgus liberalizācijas modelis ir Latvijas lietotājiem pats izdevīgākais?
2. Iesniegt izmaksu un priekšrocību salīdzinājumu, kuras radīsies Latvijas patērētājiem, īstenojot ministrijas piedāvāto liberalizācijas modeli, salīdzinot to ar situāciju, kad dabīgā monopola infrastruktūra (pārvade, uzglabāšana, sadale) no tirdzniecības tiek nodalīta kā vienots veselums, tādējādi dodot iespēju optimizēt šīs infrastruktūras uzturēšana, ekspluatācijas un pārvaldīšanas izmaksas, un nodrošinot gāzes tirgotājiem vienkāršāku un ērtāku pieeju iespēju Latvijas patērētājiem?
3. Iesniegt Jūsu piesaukto “Kompetento juristu” atzinumu, kas apliecina, ka Ekonomikas ministrijas piedāvātais liberalizācijas modelis ir juridiski korekts un nerada sarežģījumus, kas var nozīmīgi aizkavēt vai par apdraudēt sekmīgu gāzes tirgu liberalizāciju,
4. Izskaidrot, kādā veidā šis Ekonomikas ministrijas piedāvātais modelis

SAEIMAS KANCELEJA

22 -10- 2015

Nr. 1/234 - 12/15 Plkst. 12¹⁵

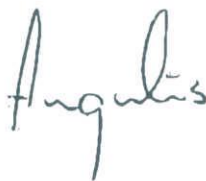
nodrošinās nepieciešamo dabasgāzes drošumu Latvijas patērētājiem? Kādas un cik lielas papildu izmaksas tas radīs, lai šo piegāžu drošumu nodrošinātu?

Atbildot uz 1. un 2. jautājumu informēju, ka pārskats par veikto analītisko darbu ir sniegts publiski pieejamā informatīvajā ziņojumā "Par dabasgāzes tirgus reformu", ko Ministru kabinets ir izskatījis 2015.gada 3.martā¹.

Atbildot uz 3.jautājumu, informēju, ka zvērinātu advokātu biroja „Kronbergs & Čukste” ziņojums par tiesiskā regulējuma dabasgāzes jomā pilnveidošanu ir uzskatāms par ierobežotas pieejamības informāciju, bet tā saturs ir iestrādāts likumprojektā "Grozījumi Enerģētikas likumā" (VSS-625²; izskatīts Ministru kabinetā 2015.gada 15.septembrī un iesniegts Saeimā). Nepieciešamības gadījumā ir iespēja iepazīties ar ziņojumu Ekonomikas ministrijā.

Atbildot uz 4.jautājumu, informēju, ka veicamos pasākumus attiecībā uz dabasgāzes sistēmas drošumu nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 994/2010 (2010. gada 20. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Padomes Direktīvas 2004/67/EK atcelšanu³. Regula tiek piemērota un paliek spēkā neatkarīgi no reformām dabasgāzes tirgū.

Ekonomikas ministra pienākumu izpildītājs,
labklājības ministrs

U.Augulis

Niedrīte, 67013168
Indra.Niedrite@em.gov.lv

¹ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40349146>

² <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40358163>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32010R0994>

Kultūras ministrija

K.Valdemāra iela 11a, Rīga, LV-1364, tālr. 67330200, fakss 67330293, e-pasts: pasts@km.gov.lv, www.km.gov.lv

Rīgā

28.10.2015. Nr. 3.3-1/2898
Uz 21.10.2015. Nr.221.8/1-61-12/15
Uz 22.10.2015. Nr.622.12/1-248-12/15

Latvijas Republikas Saeimas deputātiem

I.Ribakovam

V.Agešinam

N.Nikiforivam

I.Zariņam

J.Urbanovičam

Latvijas Republikas Saeimas Kancelejai

Par valsts budžetu 2016.gadam

Kultūras ministrija (turpmāk – ministrija) ir saņēmusi Saeimas deputātu 2015.gada 21.oktobra vēstuli Nr.221.8/1-61-12/15 ar jautājumiem par ministrijas budžeta prioritātēm 2016.gadam.

Atbildot uz vēstuli vēršam uzmanību, ka 2015.gada 13.aprīļa Ministru kabineta ārkārtas sēdē tika nolemts, atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.prim panta otrajā daļā noteiktajam un ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm nesagatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016.-2018.gadam, izņemot veselības, izglītības un iekšējās un ārējās drošības jomu. Bez tam 2015.gada 6.jūlija Ministru kabineta ārkārtas sēdē nolēma, ka ministriju iesniegtās jaunās politikas iniciatīvas 2016.-2018.gadam netiks vērtētas atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 11.decembra noteikumiem Nr.867 "Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopapjoms un maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam".

SAEIMAS KANCELEJA

28 -10- 2015

Nr. 1/239-12/15 Plkst. 16 ⁰⁶

Ņemot vērā, ka Kultūras ministrijai tika piemērots finansējuma samazinājums 3% apmērā no ministrijas valsts pamatfunkciju īstenošanai plānotajiem bāzes izdevumiem 2016.gadā, jāatzīmē, ka ministrijas stratēģiskais uzstādījums ir nodrošināt, lai finansējuma apmērs 2016.gadā kultūras iestādēm (muzejiem, teātriem, koncertorganizācijām un pārējām padotībā esošām kultūras iestādēm) nesamazinātos salīdzinot ar 2015.gadu.

Kultūras ministrijas 2016.gada valsts budžeta galvenās prioritātes ir saistītas ar neatliekamo pasākumu īstenošanu:

1. Latvijas Nacionālā mākslas muzeja atvēršana 2016.gada maijā;

Muzeja ēka un zeme K.Valdemāra ielā 10a ir Rīgas domes īpašums. Rekonstrukciju paredzēts beigt š.g. decembrī, publikai muzejs atveras 2016.gada maijā. Ņemot vērā, ka muzejs nebija atjaunots, līdz šim Rīgas domei tika maksāti izdevumi par ēkas nomu aptuveni 8000 euro gadā. Rekonstrukcijas ietvaros muzeja platība palielinās uz pusi (jaunas izstāžu zāles parka pusē, izbūvētas bēniņu telpas). 2016.gadā nepieciešamie izdevumi muzeja atvēršanai, nomas maksai, komunāliem maksājumiem un ēkas un teritorijas uzturēšanai veido 1 831 561 euro, no kuriem Ministru kabinets atbalstīja 882 788 euro.

2. Latvijas Nacionālās operas un baleta ēkas un zemas nomas izdevumu segšana Rīgas domei 286 598 euro gadā;

Finansējums nepieciešams pēc nomas līguma nosacījumu izmaiņām no Rīgas domes puses.

3. Teātra aktieru vidējā atalgojuma izlīdzināšanai līdz 800 euro mēnesī.

Attiecībā par finansējumu sabiedrības integrācijas pasākumiem informējam, ka sabiedrības integrācijas pasākumiem piešķirtā finansējuma apjoms budžeta bāzē ir 628 088 euro gadā, kas paredzēts Nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšanas, Pilsoniskās sabiedrības attīstības un sabiedrības saliedētības un Diasporas atbalsta pasākumu īstenošanai.

Mazākumtautību kultūras un pilsoniskās līdzdalības atbalstam plānoti 111 088 euro (mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai, jauniešu integrācijas pasākumiem, mazākumtautību kultūras festivāla organizēšanai, kultūras vēstnieku projekta īstenošanai, u.c.) Vēl 160 000 euro plānoti NVO reģionālās atbalsta programmas īstenošanai, no kuras 40 000 euro tiek konkursa kārtībā piešķirti mazākumtautību NVO projektu īstenošanai un 40 000 euro starpkultūru dialogu veicinošiem projektiem proporcionāli visos reģionos. 2014.gadā programmas ietvaros tika īstenoti kopā 77 projekti, 2015.gada programmas projektu īstenošana vēl notiek.

Vēršam uzmanību, ka finansējums sabiedriskajiem medijiem netiek plānots Kultūras ministrijas budžetā. Jautājums par finansējumu mazākumtautību sabiedriskajiem medijiem ir primāri Nacionālās elektroniskas plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk - NEPL) jautājums. NEPL bāzes budžets ir nemainīgs un Kultūras ministrija kā NEPLP pārstāvošā ministrija atbalstīja visas NEPLP virzītās jaunās politikas iniciatīvas pilnā apmērā. Saskaņā ar

Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.prim panta otrajā¹ daļā noteiktajam NEPL ir tiesības iesniegt priekšlikumus jaunām politikas iniciatīvām neatkarīgi vai ir pieejami līdzekļi jauno politikas iniciatīvu īstenošanai.

Ministre

D.Melbārde

S.Vēvere 67330310
B.Krišjāne 67330224

Izglītības un zinātnes ministrija

Valņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā 28-10-2015 Nr. 01-02/4493
Uz 22.10.2015 Nr. 622.12/1-250-12/15

Latvijas Republikas Saeimas Administrācijai

Par atbilžu sniegšanu uz Saeimas deputātu jautājumiem

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk - ministrija) ir saņēmusi deputātu jautājumus Nr. 99/J12 šī gada 22. oktobrī. Atbildot uz deputātu jautājumiem, ministrija sniedz sekojošu informāciju.

1. Atbilstoši Paskaidrojumos par Izglītības un zinātnes ministrijas budžetu norādītajam, Valsts pamatfunkciju īstenošanai (izņemot Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanu) ir samazināts finansējums ārštata darbinieku pakalpojumiem par 946 446 euro. Lūdzam sniegt skaidrojumu šādiem izdevumu samazinājumiem, kādi pakalpojumi turpmāk netiks iepirkti?

Plānotais finansējums ārštata darbinieku pakalpojumiem 2016.gadā salīdzinājumā ar 2015.gadu kopumā samazinās par 946 446 euro. Dažiem pasākumiem (piemēram skatīt atbildi uz 4.jautājumu) plānotais finansējums pieaug, dažiem samazinās. Būtiskākais finansējuma samazinājums ārštata darbinieku pakalpojumiem saistīts ar šādiem pasākumiem:

2015.gadā notika XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki un to sagatavošanai un norises nodrošināšanai 2015.gadā tika piešķirts finansējums ārštata darbinieku pakalpojumiem 832 292 euro apmērā. 2016.gada budžeta projektā paredzēts finansējums darbu uzsākšanai nākošo XII Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku sagatavošanai (tai skaitā ārštata darbinieku pakalpojumiem 77 722 euro apmērā. Starpība – 754 570 euro.

2015.gadā augstskolu un studiju virzienu akreditācijas un studiju programmu licencēšanas īstenošanas funkciju nodrošināja ministrija un šīs funkcijas nodrošināšanai finansējums 2015.gada budžetā tika plānots, kā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi apakšprogrammā 03.13.00 "Studiju virzienu akreditācija", tai skaitā ārštata darbinieku pakalpojumiem 152 132 euro apmērā. Sakarā ar augstskolu un studiju virzienu akreditācijas un studiju programmu

SAEIMAS KANCELEJA

28-10-2015

Nr. 1/241- 12/15 Plkst. 16³⁰

licencēšanas īstenošanas funkciju nodošanu Akadēmiskās informācijas centram (AIC), 2016.gada budžetā finansējums ministrijai, kā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, tai skaitā finansējums ārštata darbinieku pakalpojumiem vairs netiek plānots. Starpība -152 132 *euro*.

2. Paskaidrojumos par Izglītības un zinātnes ministrijas budžetu norādīts, ka par 850 637 *euro* samazināsies ieņēmumi no maksas pakalpojumiem, ko sniedz profesionālās izglītības iestādes, kas skaidrots ar profesionālās izglītības sistēmas strukturālām reformām. Lūdzam sniegt detalizētāku skaidrojumu par ieņēmumu samazinājumu, norādot mācību iestādes un samazinātos pakalpojumus. Tā kā samazinot izdevumus, tie tiek samazināti atlīdzībai, precēm un pakalpojumiem, sociālajiem pabalstiem, lūdzam informēt, kurās mācību iestādēs ir plānoti šie samazinājumi, tajā skaitā ietverot informāciju par personāla izmaiņām?

Nemot vērā veiktās profesionālās izglītības sistēmas strukturālās reformas, kā rezultātā sakarā ar vairāku profesionālās izglītības iestāžu likvidāciju samazināsies ieņēmumi no sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi un attiecīgi arī no šiem ieņēmumiem segtie izdevumi (skatīt tabulu Nr.1). Plānojot ieņēmumus 2016.gadam, izglītības iestādes izvērtē iepriekšējo periodu pašu ieņēmumu plāna izpildes rezultātus un pakalpojumu pieprasījuma tendences. Tā kā valsts finansēto izglītojamo vietu skaits profesionālās izglītības iestādēs ir nodrošināts visiem profesionālo izglītību iegūt gribētājiem, samazinās ieņēmumi par maksas izglītības pakalpojumiem. Pēdējo gadu laikā samazinās Nodarbinātības valsts aģentūras pasūtījums bezdarbnieku apmācībai, kas izglītības iestāžu ieņēmumos faktiski ir neprognozējams (kuponu sistēma jeb princips „nauda seko bezdarbniekam”. – bezdarbnieks saņem noteiktas finansiālās vērtības apmācību kuponu, kuru var izmantot izvēlēta apmācības veida un izglītības programmas apguvei), sakarā ar ko profesionālās izglītības iestādes plāno izmaiņas ieņēmumu un sniedzamo pakalpojumu struktūrā, kam atbilstoši pārstrukturē arī ar šiem pakalpojumiem saistītos izdevumus (atlīdzības un sociālo pabalstu – bezdarbniekiem izmaksājamo stipendiju samazinājums).

Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu plānotais samazinājums profesionālās izglītības iestādēs 2016.gadā

Profesionālās izglītības iestādes	2016.gada pieprasījums				Pakalpojumu un citu pašu ieņēmumi veidi
	plānoto maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu samazinājums	tai sk. atlīdzības samazinājums	amatu vietu samazinājums		
Likvidētās Jaungulbenes profesionālā vidusskola, Rīgas Pārdaugavas profesionālā vidusskola, Skrundas profesionālā vidusskola, Viduslatgales profesionālā vidusskola	626 387	262 687	36		samazinās ieņēmumi par maksas pieaugušo izglītības pakalpojumiem, nomu un īri, ieņēmumi no palīgrāžošanas, ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības
Barkavas PV	5 000				samazinās ieņēmumi par nomu un īri
Daugavpils tehnikums	17 020				samazinās ieņēmumi par izglītības pakalpojumiem, nomu un īri
Jelgavas tehnikums	15 545				samazinās ieņēmumi par komunālajiem pakalpojumiem
Rīgas 3. arodskola	6 900				samazinās ieņēmumi par maksas pieaugušo izglītības pakalpojumiem
Rīgas Amatniecības VS	31 742				samazinās ieņēmumi par nomu un īri
Rīgas Tirdzniecības PV	1 700				samazinās ieņēmumi par nomu un īri
Rīgas Valsts tehnikums	5 070				samazinās ieņēmumi par maksas izglītības pakalpojumiem
Rēzeknes tehnikums	92 286	30 013	4		samazinās ieņēmumi par maksas izglītības pakalpojumiem un komunālajiem pakalpojumiem
Priekuļu tehnikums	1 280				samazinās ieņēmumi par nomu un īri
Rīgas 1. medic.koledža	4 447				samazinās ieņēmumi par pieaugušo izglītības pakalpojumiem
Rīgas Celtniecības koledža	5 790				samazinās ieņēmumi par maksas izglītības pakalpojumiem
Rīgas Tehniskā koledža	37 470	21 700			samazinās ieņēmumi par maksas izglītības pakalpojumiem, nomu un īri, ieņēmumi no palīgrāžošanas
KOPĀ	850 637	314 400	40,0		

3. Izglītības un zinātnes ministrijas budžetā paredzēts palielinājums izdevumos apakšprogrammā 09.19.00 "Finansējums profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām", piešķirot 1 021 064 euro atbalsta palielināšanai profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanai un 969 215 euro 100% valsts līdzfinansējuma profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanā nodarbināto sporta treneru darba samaksas nodrošināšanai. Lūdzam informēt vai ir izstrādāts laika grafiks, kurām citām izglītības jomām tiks atjaunots pirmskrīzes atalgojuma līmenis, tas ir, 100% valsts līdzfinansējums?

Par iespējām atjaunot pirmskrīzes atalgojuma līmeni citām izglītības jomām vēršam uzmanību, ka attiecībā uz akadēmisko personālu, **ministrija nenosaka atalgojuma likmes, nosakot tikai minimālo atalgojumu akadēmiskajam personālam**, kas nozīmē iespējas augstskolām finanšu autonomijas ietvaros atalgot akadēmisko personālu arī pēc lielākas atalgojuma likmes. Izmaiņas tiesiskajā regulējumā attiecībā uz akadēmiskā personāla minimālo atalgojumu ir izskatāmas tikai pie valsts budžeta finansējuma palielinājuma augstākās izglītības nozarei. Saproto, ka šobrīd būtiska daļa akadēmiskā personāla tiek atalgota pēc šīs minimālās likmes, ir jāņem vērā, ka palielinoties finansējumam nozarei, akadēmiskā personāla proporcija, kura saņems minimālo atalgojumu samazināsies, pat neceļot minimālā atalgojuma likmes. Gadījumā, ja tiktu celts tiesiskajā regulējumā noteiktais minimālais akadēmiskā personāla atalgojums pie situācijas, ka augstskola šo atalgojumu nevar nodrošināt, būtu jāreķinās ar augstu varbūtību, ka tas novestu pie iespējama akadēmiskā personāla skaita samazinājuma vai nodarbinātā slodzes samazināšanas.

Finansējums augstākajai izglītībai tiek piešķirts saskaņā ar piešķiramo studiju budžeta vietu skaitu, un šīs studiju bāzes finansējums ir paredzēts komunālajiem maksājumiem, nodokļiem, infrastruktūras uzturēšanai, inventāra un iekārtu iegādei un personāla algām. Ministrijas pasūtītajā pētījumā¹ par studiju vietas bāzes izmaksām ir konstatēts, ka faktiskās vienas studiju vietas izmaksas (neskaitot studiju izmaksu koeficientus nozarēm) ir 1810 eiro, kas ir par 479 eiro vairāk nekā šobrīd. Šīs konstatētās reālās izmaksas, kuras valsts nespēj nodrošināt, ir arī līdzīgā līmenī ar tām izmaksām, kādas bija pirms 2008.gada finanšu krīzes.

Pie finansējuma palielināšanas nozarē būtu iespējams veikt grozījumus Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumos Nr. 994 "Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem", nosakot aktuālām izmaksām atbilstošu studiju vietas bāzes finansējumu (studiju bāzes izmaksas 1 810 *euro*, saskaņā ar aktuālajām izmaksām, nevis līdz šim, arī pirms krīzes, piešķirami 1 331 *euro*). **Pie esošā budžeta studiju vietu skaita tam būtu nepieciešami papildus orientējoši 14 milj. *euro*.** Ministrija katra gada ietvaros pieprasa papildus finansējumu augstākajai izglītībai, pamatojoties uz ilgstošo finansējuma deficītu nozarē.

4. Salīdzinot 2015.gada Izglītības un zinātnes ministrijas centrālā aparāta plānotos izdevumus atalgojumam (2 793 629 *euro*) ar plānotajiem izdevumiem 2016.gadā (2 944 449 *euro*), var secināt, ka ir plānots atalgojuma pieaugums par 150 820 *euro*. Lūdzam sniegt skaidrojumu, ar ko ir saistīts minētais pieaugums?

Salīdzinot 2015.gada ministrijas centrālā aparāta plānotos izdevumus atlīdzībai (2 793 629 *euro*) ar plānotajiem izdevumiem 2016.gadā (2 944 449 *euro*), pieaugums atlīdzībai ir par 150 820 *euro*, tai skaitā:

¹ Pētījums par studiju izmaksu koeficientu augstākajā izglītībā aktualizēšanu un priekšlikumu sagatavošana to konsolidēšanai, (http://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_augst/5_pielik_koefic.893.pdf)

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 8.augusta sēdes protokola Nr.43 11.§ 9.punktam mēnešalgas izlīdzināšanai ministrijai tika piešķirti papildus līdzekļi 2014.gadam – 31 308 *euro* apmērā, 2015.gadam – 31 308 *euro* apmērā un 2016.gadam – 61 739 *euro* apmērā, kas ir salīdzinājumā ar 2015.gadu vairāk par 30 431 *euro* atlīdzībai.

Atlīdzības izdevumu pieaugums 2016.gadā salīdzinājumā ar 2015.gadu 95 054 *euro* apmērā plānots, lai nodrošinātu atlīdzības pārskatīšanu 9.,10., un 11.mēnešalgu grupām (t.i. piemēram vecākajiem referentiem, ekspertiem, vecākajiem ekspertiem, juriskonsultiem), paaugstinot to un lai veicinātu jaunu darbinieku piesaisti un motivētu ministrijas darbiniekus, kā arī, lai nodrošinātu piemaksas par papildu pienākumiem, kurus darbiniekiem ar vien biežāk nākas veikt paralēli tiešo amata pienākumiem. Vēlamies norādīt, ka pēdējo gadu laikā ministrijai nākas saskarties ar augstu personāla mainību un ar grūtībām kvalificēto darbinieku piesaistē. 2014.gadā darbu ministrijā pameta 48 darbinieki, jeb 22% no kopējā darbinieku skaita. Viens no iemesliem ir tas, ka ministrijas darbinieku atalgojums ir nekonkurētspējīgs ar darba tirgū piedāvāto atalgojumu un ar atalgojumu citās ministrijās un citās centrālās valsts iestādēs. Analizējot 2015.gada citu ministriju un centrālās valsts iestāžu budžeta likumprojekta paskaidrojumus, tika secināts, ka ministrija atrodas pēdējā vietā, ņemot vērā vidējo atlīdzību uz vienu darbinieku, kā rezultātā ministrijai ir grūti piesaistīt nepieciešamās kvalifikācijas darbiniekus, kā arī nav iespējams pietiekami viņus motivēt darba attiecībām ilgtermiņā.

Tāpat atlīdzības izdevumu pieaugums 2016.gadā salīdzinājumā ar 2015.gadu 25 335 *euro* apmērā plānots neatkarīgu ārštata ekspertu apmaksas nodrošināšanai par padziļinātu ekspertīzes pētījumu zinātnes un augstākās izglītības nozarē, t.i. ārštatu darbinieku pakalpojumu nodrošināšanai.

5. Atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas Paskaidrojumos uzrādītajiem rādītājiem tabulā “Valsts pamatfunkciju īstenošana (izņemot Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanu)” ir plānots par 215,4 samazināt vidējo amata vietu skaitu gadā, neskaitot pedagogu amata vietas un paredzot, vidējās atlīdzības amata vietai, neskaitot pedagogu amata vietas, (mēnesī) pieaugumu par 76,4 *euro*, Savukārt Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas šī gada 13.oktobra sēdē izskanēja apgalvojums, ka Izglītības un zinātnes ministrijai esot nepietiekošs ierēdņu skaits, lai kvalitatīvi paveiktu visu darba apjomu. Lūdzam sniegt informāciju, vai mēs pareizi saprotam, ka 2016.gadā plānots samazināt darbinieku skaitu, palielinot atlikušo darbinieku atalgojumu un vai šāda personāla politika nodrošinās kvalitatīvu darba apjoma izpildi.

Atbilstoši ministrijas Paskaidrojumos uzrādītajiem rādītājiem tabulā “Valsts pamatfunkciju īstenošana (izņemot Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanu)” ir plānots par 215,4 samazināt vidējo amata vietu skaitu gadā, neskaitot

pedagogu amata vietas. Samazinājums attiecas uz visu resoru un lielāko daļu no tā veido vidējo amata vietu skaita gadā, neskaitot pedagogu amata vietas, samazinājums profesionālās izglītības iestādēs - par 204 amatu vietām sakarā ar strukturālām reformām – dažu skolu pilnīgu likvidāciju, vairāku skolu apvienošanu, teritoriālo struktūrvienību slēgšanu, pievienošanu atvasinātai publiskai personai.

Vienlaikus 2016.gadā valsts pamatfunkciju īstenošanai resorā vidējā atlīdzība amata vietai, neskaitot pedagogu amata vietas, (mēnesī) pieaug par 76,4 *euro* salīdzinājumā ar 2015.gadu. Resorā vidējās atlīdzības amata vietai, neskaitot pedagogu amata vietas, (mēnesī) pieaugumu veido daudzi faktori, gan vidējo amata vietu skaita gadā, neskaitot pedagogu amata vietas, samazinājums par 215.4 vietām, gan apkalpojošā personāla, t.i., zemākā atalgojuma saņēmēju (lietvežu, veļas pārziņu, apkopēju, ēku dežurantu, sargu, kurinātāju, remontstrādnieku) lielais īpatsvaru likvidēto amatu vietu skaitā, gan minimālās mēneša darba algas paaugstināšana līdz 370 *euro* ar 2016.gada 1.janvāri atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 31.augusta sēdes protokola Nr.43 4.§ 8.punktam, gan finansējuma palielinājums mēnešalgas izlīdzināšanai ar 2014.gada 1.janvāri atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 8.augusta sēdes protokola Nr.43 11.§ 9.punktam, gan citi.

Savukārt Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas šī gada 13.oktobra sēdē ministrija vērsa uzmanību, ka ministrijai (centrālajam aparātam) ir nepietiekošs ierēdņu skaits, lai kvalitatīvi paveiktu visu darba apjomu.

6. Lūdzam informēt, vai un kāds papildu finansējums būs nepieciešams 2016.gadā saistībā ar faktisko skolēnu skaita pieaugumu uz 2015.gada 1.septembri (vispārējās, privātajās un profesionālās izglītības iestādēs).

Lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un uzturēšanas izdevumus 2015.gada līmenī nepieciešams papildu finansējums 2 809 911 *euro* apmērā, tai skaitā:

- Lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pašvaldību izglītības iestādēm, un uzturēšanas izdevumus speciālajām pirmsskolas izglītības iestādēm, internātskolām, speciālajām internātskolām un Izglītības iestāžu reģistrā reģistrētajiem attīstības un rehabilitācijas centriem 84,79% apmērā no Ministru kabineta 2010.gada 31.augusta noteikumos Nr.825 „Speciālās izglītības iestāžu, vispārējās izglītības iestāžu speciālās izglītības klašu (grupu) un internātskolu finansēšanas kārtība” noteiktā normatīva, 2016.gadā un turpmāk ik gadu, nepieciešams papildu finansējums 776 605 *euro*.
- Lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu privātajās izglītības iestādēs 2016.gadā un turpmāk ik gadu, nepieciešams papildu finansējums 1 967 902 *euro*.
- Lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu valsts augstskolu vidējās izglītības iestādēs 2016.gadā un turpmāk ik gadu, nepieciešams papildu finansējums 65 404 *euro*.

7. Lūdzam sniegt Jūsu vērtējumu, vai Saeimā iesniegtais Izglītības un zinātnes ministrijas budžets nodrošina Nacionālā attīstības plānā noteikto mērķu sasniegšanu.

Saeimā iesniegtais ministrijas budžets ietekmē Nacionālā attīstības plānā noteikto mērķu sasniegšanu, piemēram:

1) NAP mērķis Nr. 28.- Izdevumi pētniecības un attīstībai:

Saeimā iesniegtais ministrijas budžets daļēji nodrošina Nacionālā attīstības plānā noteikto mērķu sasniegšanu. Lai nodrošinātu finansējuma pieaugumu zinātnes un augstākās izglītības jomai, ministrija 2015.gada 1.jūlijā (Ministrijas 2015.gada 1.jūlija vēstule Nr. 01-10e/2806 Pārresoru koordinācijas centram un Finanšu ministrijai "Par Izglītības un zinātnes ministrijas jaunām politikas iniciatīvām-precizēts") Jauno politikas iniciatīvu ietvaros 2016. – 2018.gadam augstākās izglītības un zinātnes nozarei **pieprasīja papildu finansējumu 8 milj. euro apmērā zinātnes bāzes finansējumam un 6,2 milj. euro 2016.gadam strukturālajām reformām**, tai skaitā jaunajam augstākās izglītības finansēšanas modelim, paredzot pētniecības un akadēmiskā darba integrāciju un tādējādi nodrošinot pētniecībā balstītu augstāko izglītību. Šīs pieprasījums netika izskatīts 2016. gada budžeta veidošanas procesā.

Lai nodrošinātu Zinātniskās darbības likuma 33.panta otrajā daļā noteikto finansējuma pieaugumu attiecībā pret valsts iekšzemes kopproduktu 2014. gadā, finansējuma pieaugumam zinātnei būtu jābūt 36 milj. euro. Zemāks finansējuma pieaugums, nekā tiesiskajā regulējumā paredzēts, ir saistīts ar Ministru kabineta 2015.gada 13.aprīļa ārkārtas sēdes protokollēmuma (prot. Nr.19 1.§) "Programmas projekts "Latvijas Stabilitātes programma 2015.–2018.gadam"" 6.punktā noteikto "Atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.prim panta otrajā daļā noteiktajam un ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm negatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu". Nepastāvot šiem ierobežojumiem, ministrijas pieprasītā summa būtu ievērojami lielāka.

Ministrija katru gadu turpinās pieprasīt papildu finansējumu zinātnes bāzes finansējumam un strukturālajām reformām, piemēram, Jauno politikas iniciatīvu ietvaros, līdz tiks sasniegts tiesiskajā regulējumā paredzētais finansējuma apjoms pētniecībai un attīstībai.

2) NAP mērķis Nr. 172.- Privātā sektora ieguldījums pētniecībā un attīstībā

Ministrijas mērķis ir veicināt zinātnisko institūciju sadarbību ar industriju, nodrošinot tautsaimniecībai noderīgu pētījumu īstenošanu. Tādēļ, aprēķinot valsts budžeta finansējumu zinātniskajām institūcijām, saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumiem Nr.1316 „Bāzes finansējuma piešķiršanas

kārtība valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem” tiek ņemta vērā to spēja piesaistīt ārējo finansējumu- gan no Latvijas uzņēmumiem, gan piedaloties starptautiskajos pētījumu konkursos, tādējādi stimulējot pētnieciskās darbības lietderīgumu un aktualitāti.

Tādēļ budžeta projekts ar apakšprogrammā 05.02.00 “Zinātnes bāzes finansējums” paredzētiem līdzekļiem pastarpināti sekmē šī mērķa sasniegšanu.

3) NAP mērķis Nr. 174.- Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits augstskolās un koledžās

Grāda ieguvēju skaitu augstākajā izglītībā ietekmē kopējais studentu skaita samazinājums, kuru izraisa mazāks vidusskolas absolventu skaits. Piešķiramo valsts budžeta studiju vietu skaits ir pirmskrīzes līmenī (orientējoši 29 tūkstoši budžeta vietu augstskolās un koledžās gadā).

4) NAP mērķis Nr. 176.- Piešķirtie Eiropas patenti, ko pieteikuši zinātnieki, kas rezidē Latvijā

Aprēķinot valsts budžeta finansējumu Latvijas zinātniskajām institūcijām, saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumiem Nr.1316 „Bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem” tiek ņemti vērā objektīvie sasniegumi intelektuālā īpašuma jomā, tai skaitā reģistrēto patentu skaits. Tādēļ budžeta projekts ar apakšprogrammā 05.02.00 “Zinātnes bāzes finansējums” paredzētiem līdzekļiem sekmē šī mērķa sasniegšanu.

Vienlaicīgi, ierobežotais nozares finansējumu, protams, ietekmē daļu no NAP 2014 – 2020 noteikto kritēriju izpildi un gan augstākajai izglītībai, gan zinātnei ir nepieciešams finansējuma palielinājums. Tomēr, NAP noteiktu kritēriju izpildē būtiski ir arī citi faktori, piemēram, augstākās izglītības un zinātnes spēja piedāvāt privātajam sektoram interesējošās zināšanas.

5) NAP mērķis Nr.248 - Jauniešu nodarbinātības veicināšana, t.sk. (a) karjeras izglītības sistēma, (b) jauniešu pēc profesionālās un/vai augstākās izglītības pabeigšanas integrācija darba tirgū, t.sk. uzņēmējdarbības uzsākšana, (c) atbalsta pasākumi jauniešiem - bezdarbniekiem pirmās darba pieredzes iegūšanai, (d) profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveide.

Lai sasniegtu NAP noteiktos mērķus un lai veicinātu jauniešu nodarbinātību, šeit paredzētais finansējums no struktūrfondiem ir būtisks. Jau Labklājības ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas ietvaros realizētās aktivitātes 2014.gadā ir parādījušas labus rezultātus un veicinājušas jauniešu iekļaušanos darba tirgū vai izglītības sistēmā.

6) NAP mērķis Nr.249 - Sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju un bezdarbnieku konkurētspējas un piekļuves darba tirgum veicināšana, nodrošinot aktuālu motivācijas, prasmju uzlabošanas un kompetenču celšanas,

izglītības un sociālā atbalsta (t.sk. pagaidu darba iespējas) pakalpojumu pieejamību.

Šī mērķa sasniegšanai ir noteikts finansējums Jaunatnes politikas valsts programmā, kas tika piešķirts Jauno politikas iniciatīvu ietvaros. Veiktās aktivitātes ir sekmējušas darbu ar sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu integrēšanos sabiedrībā, savu spēju apzināšanos un ņemot vērā to, ka šī ir jauniešu mērķa grupa, kur personības pilnveide notiek nepārtraukti, ir būtiski turpināt iesākto darbu arī ilgtermiņā, lai pilnvērtīgāk sasniegtu NAP noteiktos mērķus.

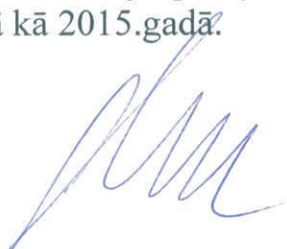
7) NAP mērķis Nr. 294 - Tādu jauniešu iesaistīšana aktivitātēs ārpus formālās izglītības un brīvprātīgajā darbā, kuri šīs iespējas neizmanto vai izmanto reti.

Šī mērķa sasniegšanai ir piesaistīti struktūrfondu līdzekļi un ir būtiski NAP noteikto mērķu sasniegšanai, tādejādi iesaistot jauniešus ārpus formālās izglītības aktivitātēs, kas mazinātu priekšlaicīgi skolu pametušo bērnu un jauniešu skaitu, celtu jauniešu pašapziņu, veicinātu viņu prasmju un talantu apzināšanos, pilnveidotu viņu prasmes sabiedriskajai un demokrātiskajai līdzdalībai.

8. Lūdzam arī informēt, vai piedāvātais Izglītības un zinātnes ministrijas budžets nodrošinās Izglītības attīstības pamatnostādņēs (IAP) noteikto rīcības virzienu rezultatīvo rādītāju izpildi, kā arī norādīt tos rīcības virzienus, kuru izpilde var būt ietekmēta nepietiekošo finanšu resursu dēļ.

Ministrijas jauno politikas iniciatīvu pieprasījums tika iesniegts ievērojot Ministru kabineta 2015.gada 13.aprīļa ārkārtas sēdes protokola Nr.19 1.§ "Programmas projekts "Latvijas Stabilitātes programma 2015.–2018.gadam"", 6.punktu, kas nosaka, ka "atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 16.primanta otrajā daļā noteiktajam un ņemot vērā aktuālākās makroekonomiskās attīstības prognozes, ministrijām un citām centrālajām valsts iestādēm negatavot un neiesniegt priekšlikumus jaunajām politikas iniciatīvām 2016., 2017. un 2018.gadam, izņemot veselības un izglītības jomu saistībā ar strukturālām reformām, kā arī iekšējās un ārējās drošības jomu", tas ir - pieprasījumā nedrīkstēja iekļaut visas nepieciešamās iniciatīvas (tai skaitā, piemēram, IAP noteiktās), bet tikai tās, kuras saistītas ar strukturālām reformām. 2016.gadā ministrija piešķirtā budžeta līdzekļu ietvaros varēs īstenot IAP ne mazākā apmērā kā 2015.gadā.

Izglītības un zinātnes ministre

M. Seile

A.Veidemanis, 67047831
V.Krēsliņa, 67047814
I.Anča, 67047760
D.Laipniece, 67047843
S.Brūna, 67047906